

T.C.
OSMANIYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UYGAR ÖRTLEK

OSMANIYE / 2019

T.C.
OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

UYGAR ÖRTLEK

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİRAL

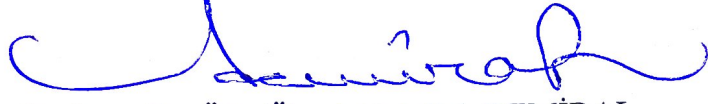
Jüri Üyesi: Doç. Dr. Sema ÖZHER KOÇ

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Sadi GEDİK

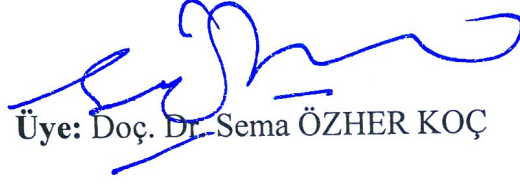
OSMANİYE / 2019

**Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğüne;**

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında
YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİRAL
(Danışman)

Üye: Doç. Dr. Sema ÖZHER KOÇ

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Sadi GEDİK

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

.../.../2019

Doç. Dr. Müjdat AVCI
Enstitü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ETİK BEYANI

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim. 25/07/2019

Uygur ÖRTLEK

ÖZET

GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

UYGAR ÖRTLEK

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİRAL

Temmuz 2019, 324 sayfa

Belirli kurallarla yan yana gelerek dizilen yargısız dil birliklerine *kelime grubu* denir. İnsanların etkili ve canlı bir iletişim kurabilmeleri dilin kelimeleri aracılığıyla gerçekleşir. Tek kelimeyle anlatamadığımız durum ve olaylarda ise kelime gruplarını sıklıkla kullanırız. Kelime grupları, anlatımı güçlendiren anlamsal yoğunluğu bünyesinde barındıran zengin dil birimleridir.

Söz dizimi ve kelime grupları üzerine yapılan çalışmalar Türkçenin ifade gücünü göstermesi, yazarının dili ve üslubu hakkında birtakım çıkarımlara ulaştırması yönünden önemlidir. Bu dikkatle yazar, eser ve üslup bağlamında *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*'nun *Gönül Hanım* romanı incelenerek kelime grupları bakımından dil hususiyetleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*'nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci bölümde kelime gruplarına, kelime grupları hakkında genel görüş ve düşüncelere, Türkiye Türkçesinde kelime gruplarının tasnifine yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise *Gönül Hanım* romanındaki kelime grupları tespit edilmiştir. *Gönül Hanım* romanında geçen kelime grupları sayfa ve satır numaraları ile birlikte belirtilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, kelime grupları ile *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*'nun dili, üslubu üzerine yapılacak araştırma ve incelemelere katkıda bulunmaktır.

Anahtar kelimeler: Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Gönül Hanım, kelime, kelime grupları, dil.

ABSTRACT**WORD GROUPS İN NOVEL GÖNÜL HANIM****UYGAR ÖRTLEK****Master Degree, Department of Turkish Language and Literature****Supervisor: Dr. Lecturer. Member of Abdullah DEMİRAL****July 2019, 324 pages**

Non-judgmental language troops that are arranged side by side with certain rules are called word groups. It is through the words of the language that people are able to communicate effectively and vividly. In situations and events that we cannot explain in a single word, we often use phrases. Word groups are rich language units that contain the semantic density that strengthens the expression.

Studies on syntax and word groups are important in terms of showing the power of expression of Turkish language and making some inferences about the language and style of the author. In this context, in the context of authors, works and styles, *Ahmet Hikmet Müftüoğlu's Gönül Hanım* novel was examined and language characteristics were determined in terms of word groups.

Our study consists of three main sections. In the first part, information about *Ahmet Hikmet Müftüoğlu's* life, literary personality and works are given. In the second part of the phrase, the general opinions and thoughts about groups of words, Turkey has been included in the classification groups of words in Turkish. In the third chapter, the word groups in *Gönül Hanım* novel were determined. In the novel of *Gönül Hanım*, word groups are mentioned along with page and line numbers.

The aim of this study is to contribute to the researches and studies on word groups and language and style of *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*.

Keywords: Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Gönül Hanım, word, word groups, language.

ÖN SÖZ

Dil, insanlar arasında etkileşime dayalı olarak iletişimi sağlayan bir anlaşma sistemidir. Dil çalışmaları, etkili bir iletişim süreçlerinin kurulmasında dilin özünde var olan kendine özgü niteliklerin keşfedilmesinde önemli bir rol üstlenir. Söz dizimi yapılarından olan kelime grupları; eser, yazar, üslup bağlamında dilin zenginliklerini ortaya koyması yönünden dil bilgisi çalışmalarına kaynaklık eder.

Söz dizimi yapılarına hâkim olmak, bir yazarın eserinde kullandığı kelime ve kelime grupları hususiyetlerini anlamak, kelime grupları tahlilleriyle gün yüzüne çıkacaktır. Eserlerde kullanılan kelime grupları, yazarının dili ve üslubu hakkında bizim bilgi sahibi olmamızı sağlayacak ve dilin derin yapısının incelenmesinde önemli bir kriter teşkil edecektir.

Türkiye Türkçesinde söz dizimi açısından kelime grupları konusu terim, terminoloji ve tasnif yönünden tam bir fikir birliği sağlanmış, netlik kazanmış bir dil bilgisi konusu değildir. Söz dizimi ve kelime grupları üzerinde düşünen her araştırmacı yaptığı çalışmalar ve incelemeler neticesinde terim ve tasnif sorunlarının azalmasına katkıda bulunacaktır. Biz de bu gaye ile *Gönül Hanım* romanındaki kelime gruplarını inceleyerek yapılacak çalışmalara katkı sağlamayı hedefledik.

Çalışmamız üç ana bölüm; *Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri, Kelime Grupları, Gönül Hanım Romanındaki Kelime Grupları* ile *Sonuç ve Kaynakça*'dan oluşmaktadır. 1. Bölüm'de *Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri* hakkında genel bilgiler verilmiştir. 2. Bölüm'de *kelime grupları hakkında genel görüş ve düşünceler, Türkiye Türkçesinde kelime gruplarının tasnif edilmesi* hususlarına yer verilerek çalışmanın amacı, önemi, yöntemi ve kapsamı üzerinde durulmuştur. 3. Bölüm'de *Gönül Hanım romanında kelime grupları yapıları ve kullanılışları* yönünden incelenmiştir. *Sonuç* kısmında ise tablo ve sayısal verilerle kelime gruplarının kullanım sıklığı üzerinde genel bir değerlendirme yapılmıştır. Ayrıca, tezin oluşturulma sürecinde istifade edilen *Kaynakça*'ya yer verilmiştir.

Gönül Hanım romanında kelime grupları tespit edilirken *Kaynakça*'da yer verdiğimiz Dr. Fethî Tevetoğlu'nun hazırlamış olduğu yayın kullanılmıştır. Kelime gruplarının tasnifinde ise Leyla Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi* adlı eseri esas alınmıştır. Kelime grupları yapıları ve kullanılışları yönünden incelenerek kelime gruplarının kullanım sıklığı sayısal verilerle tabloda gösterilmiştir.

Bu çalışmada danışmanlığımı üstlenen, tez konunun belirlenmesinden tamamlanmasına kadar geçen süreçte benden yardımını ve rehberliğini esirgemeyen, tavsiyeleri ve engin bilgisiyle her aşamada yanımda olan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DEMİRAL'a teşekkürü bir borç bilirim.

Uygar ÖRTLEK

Temmuz – 2019

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ	vi
KISALTMALAR	xv

1. BÖLÜM

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU'NUN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. Hayatı	1
1.2. Edebî Kişiliği	4
1.3. Eserleri	8
1.3.1. Hikâye ve Roman	8
1.3.2. Çeviriler	8

2. BÖLÜM

KELİME GRUPLARI

2.1. Kelime Grupları Hakkında Genel Görüş ve Düşünceler	10
2.2. Türkiye Türkçesinde Kelime Gruplarının Tasnif Edilmesi	33
2.3. Kelime Grupları İle İlgili Değerlendirme ve Çıkarımlar	53

3. BÖLÜM

GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

3.1. İsim Tamlaması	56
3.1.1. Yapılışları Bakımından İsim Tamlaması	56
3.1.1.1. Belirtili İsim Tamlaması	56
3.1.1.1.1. Her İki Unsuru Tek Kelime Olan Belirtili İsim Tamlaması	57
3.1.1.1.2. Unsurlarından Biri Grup Olan Belirtili İsim Tamlaması	62
3.1.1.1.2.1. Tamlayanı Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	62
3.1.1.1.2.1.1. Tamlayanı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim	

Tamlaması	62
3.1.1.1.2.1.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması	64
3.1.1.1.2.1.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	65
3.1.1.1.2.1.4. Tamlayanı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	68
3.1.1.1.2.1.5. Tamlayanı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	70
3.1.1.1.2.1.6. Tamlayanı Tekrar Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	70
3.1.1.1.2.1.7. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	70
3.1.1.1.2.1.8. Tamlayanı Edat Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	71
3.1.1.1.2.1.9. Tamlayanı Birleşik İsim Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	72
3.1.1.1.2.1.10. Tamlayanı Unvan Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	73
3.1.1.1.2.1.11. Tamlayanı Kısaltma Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	74
3.1.1.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	74
3.1.1.1.2.2.1. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	74
3.1.1.1.2.2.2. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	78
3.1.1.1.2.2.3. Tamlananı İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	79
3.1.1.1.2.2.4. Tamlananı Kısaltma Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	79
3.1.1.1.2.2.5. Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	80
3.1.1.1.2.2.6. Tamlananı Edat Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	81
3.1.1.1.2.2.7. Tamlananı Tekrar Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	82
3.1.1.1.2.2.8. Tamlananı Sayı Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	82
3.1.1.1.3. Her İki Unsuru Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması.....	82
3.1.1.1.3.1. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması	82
3.1.1.1.3.2. Tamlayanı ve Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması	83
3.1.1.1.4. Tamlayanı İle Tamlananı Arasına Unsurlar Girmiş Belirtili İsim Tamlaması	84
3.1.1.1.5. Tamlayan Unsuru veya Unsurları Ortak Olan Belirtili İsim Tamlaması	86
3.1.1.1.6. Tamlanan Unsuru veya Unsurları Ortak Olan Belirtili İsim Tamlaması	87
3.1.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması	88
3.1.1.2.1. Tamlayan Unsuru Ortak Olan Belirtisiz İsim Tamlaması.....	101

3.1.1.2.2. Tamlanan Unsuru Ortak Olan Belirtisiz İsim Tamlaması.....	101
3.1.2. Kullanılışları Bakımından İsim Tamlaması	103
3.1.2.1. İsim Tamlamasının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması.....	103
3.1.2.2. İsim Tamlamasının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması.....	103
3.1.2.3. İsim Tamlamasının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması	104
3.1.2.4. İsim Tamlamasının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması	104
3.1.2.5. İsim Tamlamasının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması	104
3.2. Sıfat Tamlaması	105
3.2.1. Yapılışları Bakımından Sıfat Tamlamaları	105
3.2.1.1. Sıfat Unsuru Tek Kelime Olan Sıfat Tamlamaları.....	105
3.2.1.1.1. Sıfat Unsuru Niteleme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları	105
3.2.1.1.2. Sıfat Unsuru Belirtme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları.....	112
3.2.1.2. Sıfat Unsuru Birden Fazla Kelime Olan Sıfat Tamlamaları.....	129
3.2.1.3. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	130
3.2.1.3.1. Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	130
3.2.1.3.2. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	147
3.2.1.3.3. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	149
3.2.1.3.4. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	150
3.2.1.3.5. Sıfat Unsuru Kısaltma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	150
3.2.1.3.6. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	151
3.2.1.3.7. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları.....	152
3.2.1.4. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	155
3.2.1.4.1. İsim Unsuru Bir İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları.....	155
3.2.1.4.2. İsim Unsuru Bir Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları	156
3.2.1.4.3. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları	157
3.2.2. Kullanılışları Bakımından Sıfat Tamlamaları	158
3.2.2.1. Sıfat Tamlamalarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması	158
3.2.2.2. Sıfat Tamlamalarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması	159
3.2.2.3. Sıfat Tamlamalarının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması.....	161
3.2.2.4. Sıfat Tamlamalarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması.....	162
3.2.2.5. Sıfat Tamlamalarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması.....	163
3.3. Sıfat-Fiil Grubu	163
3.3.1. Yapılışları Bakımından Sıfat-Fiil Grupları	164
3.3.1.1. “-An” Eki ile Kurulan Sıfat-Fiil Grupları	164

3.3.1.2. “-mAz” Eki ile Kurulan Sıfat-Fiil Grupları.....	179
3.3.1.3. “-r / -Ar” Eki ile Kurulan Sıfat-Fiil Grupları.....	179
3.3.1.4. “-DIk / -DUk” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları.....	180
3.3.1.5. “-AcAk” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları	186
3.3.1.6. “-mIş / -mUş” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları	187
3.3.2. Kullanılışları Bakımından Sıfat-Fiil Grupları	191
3.3.2.1. Sıfat-Fiil Gruplarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması	191
3.3.2.2. Sıfat-Fiil Gruplarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması	192
3.3.2.3. Sıfat-Fiil Gruplarının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması.....	193
3.3.2.4. Sıfat-Fiil Gruplarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması.....	194
3.3.2.5. Sıfat-Fiil Gruplarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması.....	194
3.4. İsim-Fiil Grubu.....	194
3.4.1. Yapılışları Bakımından İsim-Fiil Grupları.....	195
3.4.1.1. “-mAk” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları.....	195
3.4.1.2. “-mA” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları.....	201
3.4.1.3. “-Iş” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları	206
3.4.2. Kullanılışları Bakımından İsim-Fiil Grupları.....	207
3.4.2.1. İsim-Fiil Gruplarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması.....	207
3.4.2.2. İsim-Fiil Gruplarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması.....	208
3.4.2.3. İsim-Fiil Gruplarının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması	209
3.4.2.4. İsim-Fiil Gruplarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması	209
3.4.2.5. İsim-Fiil Gruplarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması	209
3.5. Zarf-Fiil Grubu	210
3.5.1. Yapılışları Bakımından Zarf-Fiil Grupları.....	211
3.5.1.1. “-Ip / -Up” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları.....	211
3.5.1.2. “-ArAk” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları	212
3.5.1.3. “-ken” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları.....	217
3.5.1.4. “-dIkça / -dUkça” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları.....	218
3.5.1.5. “-IncA / -UncA” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları	219
3.5.1.6. “-mAdAn” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları.....	219
3.5.1.7. “-All” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları	220
3.5.1.8. “-r / -mAz” Kalıbıyla Kurulan Zarf-Fiil Grupları	220
3.5.2. Kullanılışları Bakımından Zarf-Fiil Grupları.....	221
3.5.2.1. Zarf-Fiil Gruplarının <i>Zarf Tümleci</i> Olarak Kullanılması.....	221

3.6. Tekrar Grubu	221
3.6.1. Yapılışları Bakımından Tekrar Grupları	223
3.6.1.1. Aynı Unsurlu Tekrar Grupları	223
3.6.1.2. Yakın Unsurlu Tekrar Grupları	223
3.6.1.3. Zıt Unsurlu Tekrar Grupları	224
3.6.2. Kullanılışları Bakımından Tekrar Grupları	224
3.6.2.1. Tekrar Gruplarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması	224
3.6.2.2. Tekrar Gruplarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması	224
3.6.2.3. Tekrar Gruplarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması.....	225
3.6.2.4. Tekrar Gruplarının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması.....	225
3.6.2.5. Tekrar Gruplarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması.....	226
3.7. Edat Grubu	226
3.7.1. Yapılışları Bakımından Edat Grupları	226
3.7.1.1. “-ile” “-la” “-(y)la” İle Kurulan Edat Grupları	226
3.7.1.2. “için” İle Kurulan Edat Grupları	231
3.7.1.3. “kadar” İle Kurulan Edat Grupları	234
3.7.1.4. “göre” İle Kurulan Edat Grupları	236
3.7.1.5. “diye” İle Kurulan Edat Grupları.....	237
3.7.1.6. “rağmen” İle Kurulan Edat Grupları	237
3.7.1.7. “karşı” İle Kurulan Edat Grupları	237
3.7.1.8. “doğru” İle Kurulan Edat Grupları.....	238
3.7.1.9. “gibi” İle Kurulan Edat Grupları	239
3.7.1.10. “dolayı” İle Kurulan Edat Grupları	241
3.7.2. Kullanılışları Bakımından Edat Grupları	242
3.7.2.1. Edat Gruplarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması.....	242
3.7.2.2. Edat Gruplarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması	242
3.7.2.3. Edat Gruplarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması.....	242
3.7.2.4. Edat Gruplarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması	243
3.8. Bağlama Grubu	243
3.8.1. Yapılışları Bakımından Bağlama Grupları	244
3.8.1.1. Sıralama Bağlaçları İle Kurulan Bağlama Grupları.....	244
3.8.1.1.1. “Ve” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları	244
3.8.1.1.2. “Veya” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları.....	262
3.8.1.1.3. “İle”, “-le”, “-(y)la” İle Kurulan Bağlama Grupları	263

3.8.1.1.4. “ <i>Fakat</i> ” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları	265
3.8.1.1.5. “ <i>Değil</i> ” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları.....	266
3.8.1.1.6. “ <i>Yâhut</i> ” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları	267
3.8.1.1.7. “ <i>Ama</i> ” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları	267
3.8.1.2. Karşılaştırma Bağlaçları ile Kurulan Bağlama Grupları.....	267
3.8.1.2.1. “ <i>ne... ne...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	267
3.8.1.2.2. “ <i>hem... hem...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	269
3.8.1.2.3. “ <i>...da ...da</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları.....	269
3.8.1.2.4. “ <i>bir... bir...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	270
3.8.1.2.5. “ <i>ya... ya...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	271
3.8.1.2.6. “ <i>...mi ...mi</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları.....	271
3.8.1.2.7. “ <i>gerek... gerek...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları.....	271
3.8.1.2.8. “ <i>gâh... gâh...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları.....	271
3.8.1.2.9. “ <i>kâh... kâh...</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	271
3.8.1.2.10. “ <i>bâzan... bâzan</i> ” İle Kurulan Bağlama Grupları	271
3.8.2. Kullanılışları Bakımından Bağlama Grupları	272
3.8.2.1. Bağlama Gruplarının <i>Özne</i> Olarak Kullanılması.....	272
3.8.2.2. Bağlama Gruplarının <i>Yer Tamlayıcı</i> Olarak Kullanılması	273
3.8.2.3. Bağlama Gruplarının <i>Nesne</i> Olarak Kullanılması	274
3.8.2.4. Bağlama Gruplarının <i>Zarf</i> Olarak Kullanılması	274
3.8.2.5. Bağlama Gruplarının <i>Yüklem</i> Olarak Kullanılması	274
3.9. Unvan Grubu	275
3.10. Birleşik İsim Grubu	278
3.11. Ünlem Grubu	281
3.12. Sayı Grubu	282
3.13. Birleşik Fiil	285
3.13.1. Yapılışları Bakımından Birleşik Fiiller.....	286
3.13.1.1. Bir Hareketi Karşılıyan Birleşik Fiiller	286
3.13.1.1.1. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller	286
3.13.1.1.1.1. “ <i>et-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	286
3.13.1.1.1.2. “ <i>ol-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	291
3.13.1.1.1.3. “ <i>yap-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller	297
3.13.1.1.1.4. “ <i>eyle-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller	298
3.13.1.1.1.5. “ <i>kıl-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	298

3.13.1.1.1.6. “ <i>bulun-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	298
3.13.1.1.2. Diğer Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller.....	300
3.13.1.2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller.....	301
3.13.1.2.1. “(y) <i>a +bil-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	302
3.13.1.2.2. “(y) <i>ı + ver-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	302
3.13.1.2.3. “- <i>mAyA başla-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	304
3.13.1.2.4. “- <i>mAk iste-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	306
3.13.1.2.5. “- <i>mAyA çalış-</i> ” İle Kurulan Birleşik Fiiller.....	307
3.14. Kısaltma Grupları.....	308
3.14.1. İsnat Grubu.....	308
3.14.2. Yükleme Grubu.....	309
3.14.3. Yönelme Grubu.....	309
3.14.4. Bulunma Grubu.....	311
3.14.5. Uzaklaşma Grubu.....	311
3.14.6. Vasıta Grubu.....	313
3.14.7. Eşitlik Grubu.....	313
SONUÇ.....	314
KAYNAKÇA.....	318
ÖZ GEÇMİŞ.....	324

KISALTMALAR

ty. : Tamlayan

tn. : Tamlanan

y. : Yükleme

zf. : Zarf

zm. : Zamir

ünl. : Ünlem

ö. : Özne

yt. : Yer tamlayıcısı

e. : Edat

be. : Bağlama edatı

bln. : Belirtili nesne

bsn. : Belirtisiz nesne

sf. : Sıfat

f. : Fiil

st. : Sıfat tamlaması

1.BÖLÜM

AHMET HİKMET MÜFTÜOĞLU'NUN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1. Hayatı

Ahmet Hikmet Müftüoğlu, “3 Haziran 1870’te (3 Rebi’ülevvel 1287) İstanbul’un Süleymaniye semtinde dünyaya gelir. Babası tasavvufi şiirler yazan ve basılmamış bir divanı bulunan Yahya Sezâî Efendidir. Aslı Moralıdır” (Tuncer, 2017, s.7).

Gönül Hanım yazarı babasını küçük yaşta kaybetmiştir:

Ahmet Hikmet yedi yaşında iken babasını kaybetti (23 Cemaziülâhır 1294=5 Temmuz, 1877); annesi ile ağabegisi Refik Bey’in himayesinde yetişti. İlk tahsilini Dökmeciler’deki Mahalle mektebinde görmüş, Aksaray’daki Mahmûdiye Vakıf Rüşdiyesine, Soğukçeşme Askerî Rüşdiyesine devamdan sonra, Hâricîye mesleğinde çalışmak düşüncesiyle, Galatasaray Lisesine kaydedilmiştir. Bilâhire ağabegisi Refik Bey’in kayın biraderi olan Tevfik Fikret ile münasebeti, bu talebeliği zamanından başlar (Tansel, 1951, s.2).

Ahmet Hikmet’in Müftüoğlu soy adını almasında atalarının müftülük vazifelerinde bulunması etkili olmuştur:

Ahmed Hikmet’in dedeleri Moralı’dır ve Koren, Trapoliçe, Moton taraflarında uzun yıllar müftülük ettikleri için âile “Müftizâde” veyâ “Müftüoğlu” adını taşımaktadır. Soy kütüğünü kendinden yukarı doğru üç göbek ileriye kadar götürebildiğimiz Ahmed Hikmet’in babası Yahyâ Sezaî Efendi; onun babası, Abdülhalim Efendi; onun da babası, Hâfız Hacı Ahmed Efendi’dir. Hepsi de din bilgini; şiir ve edebiyâta uğraşan kimselerdir” (Tevetoğlu, 1971, s. III).

Ahmet Hikmet’in müftü olan büyük dedesi Yunan mezalimine karşı direnmiş ve bu uğurda hayatını ortaya koymuştur ve ne yazık ki Yunanlılar tarafından yakılarak öldürülmüştür:

Hâfız Abdülhalim Efendi, Morada Anaboli’de doğmuştur. Eski büyük yurdumuzun bir güzel parçası olan Moranın, Yunanlılar tarafından işgali sırasında Mora Müftüsü bulunmaktaydı. (1236 H. - 1820 M.) yılında Yunan ihtilâli çıkınca, Abdülhalim Efendi, büyük Türk yurdunun bu parçasını düşman eline düşürmemek için bir kahraman olarak çalıştı. Kasabanın idarî ve ruhî hâkimi sayılan Şeyh Necib Efendinin de büyük yardımıyla müslüman halkı silâhlendirip Trapoliçe’yi korumağa uğraştı. Fakat uzun çarpışmalar sonunda isyancı Rumlar tarafından yaralı olarak yakalandı. Türklere haksız yere (Barbar) diyen bu nankörler, Abdülhalim Efendiyi pek canavarca, gaz ve reçineye bulayıp yakmak suretiyle, öldürdüler (1242 H.-1826 M.). Karısı ile baldızının da birer gözlerini çıkardılar (Tevetoğlu, 1951, s.10).

Yunanlıların hunharca gerçekleştirdiği katliam niteliğindeki bu talihsiz olayın ardından Ahmet Hikmet'in ailesi İstanbul'a göç etmiştir:

Abdülhalim Efendi'nin eşi, bu feci ölüm üzerine, küçük oğlu Yahyâ Sezâi ve genç hemşiresi ile ortada kalınca, uzaktan akrabâ olan, Abdurrahman Sâmi Paşa (1795 – 1878) himâyesinde 1239 Rebiülevvelinde (Milâdî 1823) Mısır'a geçmişler; oradan da güçlkle İstanbul'a göç edip yerleşmişlerdir (Tevetoğlu, 1971, s. IV).

Ahmet Hikmet'in edebiyâta olan ilgisi Galatasaray öğrenciliği yıllarında başlamış ve ilk tesirleri burada iken belirmiştir:

Babası ile amuca çocukları olan Samî Paşa ailesinden de, birçok münşilerin, şairlerin yetiştiği mâlûmdur. Bunlardan çıkan netice, Ahmed Hikmet'in, temayüllerini edebiyat sahasına çekmeğe elverişli bir muhitte yetişmiş olmasıdır; bu temayülün, Galatasaray Lisesine devam ettiği yıllarda belirildiğini görüyoruz: Mektebe gidip gelirken Beyoğlu'nun rengârenk camedânları ve Beyoğlu hayatı onu uzun-uzun düşündürür, oyalardı; hattâ bu yüzden yoluna devam edemediği için lalasından azar işittiği de olurdu. Bu merak - kendi ifadesine göre – onda etrafı tetkik ve her şeyin hakikatini arama itiyadını uyandırmıştı. Görüp işittiklerini başkalarına da nakletmek isteği, onu ilerisi için yazmağa hazırlayan ve bir hikâyeci yapan temayüllerin ilk parıltılarıdır. Dördüncü sınıfta iken, edebiyât vazifesi olarak hazırladığı bir hikâyesi, mektep Müdürü İsmail Hakkı Bey'in dikkatini çekti ve takdirini kazandı. Galatasaray son sınıf talebesi bulunduğu sırada, Kemâl'in ölümü üzerine, 20 Teşrinisanî 1306 (1890) da *Nâmık Kemâl'e Mersiye* adlı bir şiir yazdı" (Tansel, 1951, s.2,3).

Ahmet Hikmet'in Şehbenderlik vazifelerinde bulunduğunu ve Galatasaray Lisesinde öğretmenlik yaptığını da biliyoruz:

Fransa'da Marsilya ve Yunanistan'da Pire Şehbenderliklerinde çalışmış ve 1890'da Kafkasya'da Poti Şehbenderliğinde ve Kırım'da Kerç'te birer yıl Şehbender vekili olarak çalışmıştır. İstanbul'a merkeze dönen Ahmed Hikmet, bir taraftan da Galatasaray Lisesi'nde öğretmenlik yapmış; imlâ, kıra'et, sarf ve nahiv, kitâbet derslerini okutmuştur" (Tevetoğlu, 1971, s.VII).

Ahmet Hikmet, "1897'de Sakız mutasarrıflarından Reşit Paşa'nın kızı ve Nafia vekili Behiç Bey'in baldızı Suat Hanım'la evlenir. Yirmi beş yıl sürecek olan bu evlilikten çocukları olmaz. Eşiyle mutlu bir hayat sürdürür" (Tuncer, 2017, s.7).

Ailevi sebeplerden ötürü Ahmet Hikmet'le Fikret'in araları açılmıştır:

Fikret'in kız kardeşi, *Servet-i Fünun* yazarlarından Müftüoğlu Ahmed Hikmet'in kardeşi Refik Bey ile evlenmiştir. *Rûbab* şairi kız kardeşinin ölümünü Refik Bey'in ona karşı çok kötü davranmasından bildiği için şiirinde ağır bir dil kullanmış, bundan dolayı Ahmed Hikmet ile araları açılmıştır.

"*Hemşirem İçin*" şiiri, genel olarak Fikret'in kız kardeşine karşı duyduğu sevgi ile isim zikretmeden eniştesine karşı taşıdığı nefreti ihtiva etmekle beraber,

orada, aşağıdaki örnekte olduğu gibi kadınlık ve kadınlığın kaderi ile ilgili mısralar da vardır:

Elbet değil nasibi mezellet kadınlığın,
Elbet değil melekliğin ümmidi zulm ü şer;
Elbet sefil olursa kadın alçalır beşer
Lâkin bugün hep onlara âit yığın yığın
Endişeler, kederler, eziyetler, iğneler (Kaplan, 2009, s.131).

Refik Bey’i kız kardeşinin ölümünden dolayı suçlu sayan Tevfik Fikret, kaleme aldığı “*Hemşirem İçin*” adlı mersiyesiyle Ahmet Hikmet’i gücendirir. Ağabeyi Refik Bey’in haksız yere suçlanması, “*Elbet sefil olursa kadın alçalır beşer*” dizesinin de kullanıldığı mersiye aileler arası dargınlığa sebep olur:

(...)
Zarîf ve âkil idin; düşmesen bu âileye,
Kalırdı, belki, kadınlıkda bir büyük yâdın,
Yaşardı, belki onun gölgesinde ahfâdın.
Sen inmedin, seni indirdiler o mezbeleye;
Sen ölmedin, seni öldürdüler, zavallı kadın!
(...)
(Tuncer, 2017, s.9).

Ahmet Hikmet, Hâriciye Nezâreti’ne (1910-1912) yılları arasında dönmesinin ardından İstanbul Dârülfünûnu Alman ve Fransız edebiyatı tarihi ve estetik kürsüsünde profesörlük yapmıştır:

Müftüoğlu Ahmed Hikmet Bey, 1912 yılının Eylül’ünde tekrar Hâriciye’ye dönerek Budapeşte Başşehbenderliği’ne tâyin edilmiştir. Ahmed Hikmet’in bu kardeş ülkedeki temsilciliğinin, Türk-Macar dostluğu, Türk Kültürü ve Türklerin Avrupa’da tanıtılmaları bakımından son derece başarılı bir diplomatik resmî vazife olması yanında; san’atkârın Türkçülük, Türk Milliyetçiliği yolundaki faâliyet ve eserlerinin meydana gelişinde de çok faydalı te’sirleri görülmüştür (Tevetoğlu, 1971, s. VII, VIII).

Ahmet Hikmet, birçok memuriyete atanmış ve birçok yerde görev almıştır. Müftüoğlu, 1922 yılında eşi Suad Hanım’ı kaybeder. Aynı yıl içinde “Hâriciye Müsteşar vekâletine ve nihâyet asil olarak Müsteşar tâyin edilmiştir” (Tevetoğlu, 1971, s. IX). Bu vazifede iken Ahmet Hikmet rahatsızlanmıştır. Suad Hanım’dan sonra ikinci bir evlilik yapmış ve “yeni eşi Menemencioğlu Tâhir Bey’in kızı Nerîme Hanımefendi’nin büyük ihtimâmına rağmen çok zayıf” düşmüştür (Tevetoğlu, 1971, s.IX).

Mide ve karaciğer rahatsızlığı ile tedavi altına alınmış olan Müftüoğlu bu hastalık yüzünden kısa sürede zayıflamıştır. Hastalığına karaciğer kanseri olarak teşhis konulmuştur. Ahmet Hikmet'i bir deri bir kemik haline getiren bu hastalık, büyük Türkçü san'atkârı aramızdan ayırmıştır. Müftüoğlu, "19 Mayıs 1927'de İstanbul'da vefat eder. Vasiyeti üzerine Maçka'daki Şeyhler Mezarlığı'na (eşi Suat Hanım'ın yanına) gömülür" (Tuncer, 2017, s.9).

1.2. Edebî Kişiliği

Fethi Tevetoğlu, Ahmet Hikmet'teki millî düşünce ve ülküsünün doğuşundaki tesirleri şöyle izah eder:

Hem anne, hem baba tarafından şâir, dindâr, tasavvuf ehli, vatan ve milletsever bir âilenin evlâdı olarak yetişmiştir. Dedelerinin ve ninesinin Rumlar tarafından uğratıldıkları insanlık dışı hunharca muâmele, âilesinin şâhid olduğu Rumeli Türklüğünün çöküşü fâciası, Ahmed Hikmet'in millî düşünce ve mefkûresinin doğuşunda ilk büyük te'sir kaynağı olmuştur (Tevetoğlu, 1971, s.IX, X).

Fevziye Abdullah Tansel'e göre Ahmet Hikmet'i edebiyat tarihimiz açısından asıl önemli kılan tarafı, kendine has dil ve üslubuyla vücuda getirdiği vatanî hikayeleridir. Bu noktadan hareketle Tansel, Ahmet Hikmet'in vatanî fikir ve hisleriyle dikkatleri çektiğini belirtir:

Ahmed Hikmet'e Türk edebiyatı tarihinde yer kazandıran, bir-iki terceme eseri, mahdud sayıda şiirleri, makale ve musahabeleri değil, gerek mevzû' ve tertip, gerek dil bakımından nev-i şahsına münhasır, ictîmaî, bilhassa vatanî hikâyeleridir (Tansel, 1951, s.1,34).

Hüseyin Tuncer, *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*'nda Ahmet Hikmet'in edebî kişiliği ve sanat anlayışı üzerinde değerlendirmelerde bulunur:

Kulağa hoş gelen az rastlanır kelimeler kullanır. İfade bakımından ahenkli olan yazıları, fikir bakımından derinlik göstermez. Meşrutiyet sonrası belirecek olan Türkçülük ve 'yeni lisan' anlayışı Ahmet Hikmet'in dilde sadelik ve yenilik vücuda getirmesine vesile olacaktır. Ahmet Hikmet, edebiyatımızda millî bir gaye takip etmek taraftarıdır. Bu bakımdan Millî edebiyat akımı içinde Türkçülüğü işler. Sosyal konulara girer, Türk kültür ve medeniyetinin yüceliği üzerinde durur. Millî Edebiyat'ı Şinasi ile başlatır. Ahmet Hikmet, yazı dilinin Türkçe olmasından yanadır. Dildeki yabancı kelime ve kuralların atılmasını ister. Eski kelimelerin canlandırılmasını, diğer lehçelerden kelimelerin alınması ve kelimeler türetilmesini savunur. O, dil konusunun bilimsel yöntemlerle de ele alınması gerektiğini belirtir. Ahmet Hikmet, şair yaratılışlı bir sanatçıdır. Şiirlerinde hakiki bir lirizm ve santimalizm görülür. Üslubundaki çeviklik, anlatımındaki zarafet ve kesinlik, kendi türünde seçkin bir yer alır (Tuncer, 2017, s.11,19).

Ahmet Hamdi Tanpınar, *Edebiyat Üzerine Makaleler*'inde Ahmet Hikmet'in edebî faaliyetinin başlangıcına ve yazı hayatına değinir:

Ahmet Hikmet'in edebî faaliyeti, ilk matbu eseri olan "Leyla Yahut Bir Mecnunun İntikamı" adlı hikâye ve biraz sonra da Baronne de Staff'tan tercüme ettiği *Tuvalet ve Letafet* adlı kitap ile başlar. Bunları Alexandre Dumas Fils'ten tercüme ettiği *Bir Riyazînin Muşakası* ve nihayet küçük bir ziraat eseri takip eder. Fakat asıl yazı hayatı evvelâ *İkdam*'da ve bilhassa *Servet-i Fünun*'a intisap ettikten sonra başlamıştır (Tanpınar, 2011, s.291-292).

Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri*'nde Ahmet Hikmet'in edebiyatla olan ilgisinin kaynağını Galatasaray'da okuduğu yıllarda bulmanın mümkün olduğunu söyler. Buna binaen Müftüoğlu'ndaki asıl kırılma dönemi olarak II. Meşrutiyet (1908) yılına dikkatleri çeker:

1908 yılı, A. Hikmet'in edebî hayatında yeni bir safhanın başlangıcıdır. Bu tarihten sonra Türk edebiyatında kendini göstermeye başlayan milliyetçilik hareketinin, zamanla, Servet-i Fünun ve Fecri Âti gibi topluluklara girmiş bazı şahsiyetleri de tesiri altına aldığı görülür. Bunlardan biri de Ahmed Hikmet'tir. Ahmed Hikmet, - genel olarak "Türkçülük" adını alan ve edebiyatta "Millî Edebiyat Ceryanı" diye anılan - milliyetçilik hareketinin yalnız edebî yönü ile değil, aynı zamanda sosyal ve siyasî yönleri ile de uğraşmış, bu hareketin Türk Derneği, Türk Yurdu ve Türk Ocağı gibi "kültürel münasebetlerin sürdürülmesi yolu ile genel Türk birliği'ni gerçekleştirme" amacını güden kuruluşların çalışmaları ile de yakından ilgilenmiştir (Akyüz, 1995, s.122).

Müftüoğlu Ahmet Hikmet, Türkçülüğün ateşli savunucularından biri olmuş ve bu yönde faaliyetlerde bulunarak Türklük aşkını daima yüreğinde hissetmiştir.

II. Meşrutiyet'in ardından Türkçülük cereyanının en hararetli taraftarlarından biri olmuş, bu sırada kurulan Türk Derneği'nin üyeleri ve Türk Yurdu Cemiyeti'nin kurucuları arasında yer almıştır. 1912'de Atina'da yapılan XVI. Milletlerarası Şarkiyatçılar Kongresi'ne Türk dili ve edebiyatıyla ilgili fikirlerini Fransızca bir bildiri ile sunmuştur. Türk Ocağı'na üye olarak faaliyetlerini desteklemiştir (İslâm Ansiklopedisi, 2006, s.509).

Ramazan Korkmaz, *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*'nda dönemi göz önüne alırsa Servet-i Fünun kuşağı içerisinde sanat hayatına başlayan Müftüoğlu'nu bu kuşak sanatçılarından farklı bir yerde konumlandırır ve yine onu bu kuşak içerisinde dahil eder:

Mizacı ve işlediği konular itibariyle Servet-i Fünun sanatçılarından ayrılan Ahmet Hikmet Müftüoğlu (1870-1927)'nu da bu kuşak içinde sayabiliriz. Servet-i Fünun'da yayınladığı ve daha sonra *Haristan ve Gülistan* (1900) adıyla kitaplaştırdığı kısa ve lirik öykülerinin dili, devrine göre daha sadedir. Servet-i Fünun kuşağına mensup olduğu bu dönem öykülerinde bile yazar, yaşamın sıkıntılarını tam bir kaçış ve sızlanma psikoza ile değil, estetik yaratımı

açımlayan bir araç olarak görür. 1900 yılından itibaren toplumsal sorunlara karşı ilgisi daha çok artan Müftüoğlu, ulusalcı bir söylemle yazdığı öykülerini *Çağlayanlar* (1920)'da toplar. I. Dünya Savaşı'nda tutsak olan ve Türkistan'daki kampa sürülen bir Türk subayının, Tatar kızı Gönül Hanımla yaşadığı duygusal ilişkiyi anlatan *Gönül Hanım* (1920/ tefrika) adlı tek romanı, onun ülkücü aksiyoner kişiliğinin tarih, ulus ve medeniyet anlayışını yansıtır (Korkmaz, 2011, s.163).

Hülya Argunşah, *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı*'nın *Milli Edebiyat* bölümünde Müftüoğlu'nu millî edebiyat içerisinde değerlendiren ve Türk Ocaklarından mühim bir isim olarak gören isimlerdendir. Ahmet Hikmet'in millî edebiyat içerisindeki asıl yerinin Türk Ocağı faaliyetleri ile başladığını söyler. Ahmet Hikmet'in millî edebiyat vahasında önem arz eden *Gönül Hanım* romanı ise bir kırılma noktasıdır:

Ahmet Hikmet'e milli edebiyat içindeki yerini asıl kazandıran eseri, *Gönül Hanım*'dır. *Gönül Hanım*, Türkçü düşünceye sahip yazarın fikirlerini roman sahasında gerçekleştirdiği eseridir. Turancılık ülküsünü savunan tezli bir roman olarak *Gönül Hanım*, Türk coğrafyasının farklı taraflarında yaşayan kahramanlarını bir araya getirerek onları Orhun Âbidelerini bulmak, Türk Dünyasına tanıtmak için uzun bir seyahate çıkarır. Kendisini romanın kahramanlarından Mehmet Tolun'la özdeşleştiren yazar, Türkiye'nin Batı medeniyeti seviyesine yükselmesi için neler yapması gerektiğini de onun aracılığıyla anlatır. Fakat Ahmet Hikmet'in asıl önemli tarafı Türk Derneği'nden başlayarak Türk milliyetçiliğinin dernekleşme faaliyetleri içerisinde çeşitli safhalarda üstlendiği önemli rollerdir (Argunşah, 2011, s.223).

İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e* adlı eserinde Ahmet Hikmet'i Servet-i Fünun'un *başarılı küçük hikâyecilerinden biri* olarak görür ve onun bu kuşaktan ayrılan yönüne –eski edebiyat bilgisine- dikkatleri çeker. Ahmet Hikmet'i Fünunculardan ayıran tarafı şüphesiz “eski kültüre hakimiyet ve kuvvetli din bilgisi”dir (Enginün, 2012, s.382). “Müftüoğlu Servet-i Fünuncular arasında yer almakla birlikte onlardan farklı yanı, eski edebiyatı da iyi bilmesidir. Bu bakımdan Dekadanlık tartışmalarında en susturucu cevapları Cenap'a Ahmet Hikmet vermiştir” (Enginün, 2012, s.381).

Hikâyelerinden:

Haristan (1901) adlı kitabı Servet-i Fünun'un ortak temaları ve üslubu yanında, yazarın sathî Batılılaşma ile eğlenen ve millî duygularını dile getiren bazı hikâyelerini de ihtiva eder. *Haristan* ve *Gülistan* diye anılan bu kitap, tam anlamıyla Servet-i Fünun'cuların ortak duygusallığını ve tezatlı düşüncelerini yansıtır. Fazlaca süslü bir nesir eserin bütününde görülür. Yazarın ikinci döneminde beliren Türkçü ve yerli özelliği “Yeğenim”, “Nakiye Hala” gibi bazı hikâyelerindedir (Enginün, 2012, s.382).

II. Meşrutiyet sonrası Müftüoğlu'nun duyuş ve düşünüş biçiminin değıştiği Türkçülük mefkûresinin ruhunda yer ettiği dönem olacaktır. "Ahmet Hikmet II. Meşrutiyet sonrasında Türkçülük akımının önde gelen şahsiyetleri arasına girecek; *Çağlayanlar* (1922) adlı hikâye kitabını tam Millî Mücadele günlerinde "Aydın Zeybekleri"ne ithaf edecektir (Enginün, 2012, s.382).

Müftüoğlu'nun bir diğer eseri olarak "Ayşe Kız'la Vato" da bir hikâye olmaktan çok, hatıradır. Yazar Fransız ressamı Watteau' (1684-1721)nun tablosunun yanına asılı "bir Gördes seccadesi"ne sahip olmakla iftihar eden kontu anlatır" (Enginün, 2012, s.384). Burada Türk halılarına olan övgüsünü dile getirmiştir.

Ahmet Hikmet de nice sanatkâr gibi taklitçilere ve işgal kuvvetlerinin işbirlikçilerine karşı tiksinti duymuştur. "Yeğenim" adlı monoloğundan sonra, Cumhuriyet döneminde yayımladığı "Asil Ecnebi" (1924) bu gibi insanlarla alay eden, nadir ironik hikâyelerden biridir. Türkoloji ile ilgilenmesi ona tamamen didaktik bir roman olan *Gönül Hanım*'ı yazdırmıştır. Ruslara esir düşmüş olan üsteğmen Mehmet Tolon ve Macar Kont Béla Zichy ve esir karargâhı çevresine gelenler arasında tanıştıkları Bahadır Kaplanoğlu ve kardeşi Gönül Hanım'ın millî Kâbe saydıkları Orhun yazıtlarına doğru yaptıkları seyahati anlatan bu kitabın esas amacı, yazarın ilgilendiği Orhun yazıtları hakkındaki bilgilerini okuyucusuna aktarmaktır (Enginün, 2012, s.384-385).

Müftüoğlu'nun gerçekleştirmek istediği asıl düşünce *Gönül Hanım* romanının anlaşılması ve önemini ihtiva etmesi bakımından çok mühimdir. "Kitabın önemi Türk, Macar, Tatar dostluğu ve geniş Türk dünyasından haber vermesidir, yer yer makale hüviyeti taşımakla birlikte millî heyecanı uyandıran eserler arasındadır. Mehmet Tolun'un günlükleri şeklinde devam etmesi, yazarın kendisine sözcü olarak onu seçtiğini gösterir" (Enginün, 2012, s.385).

Gönül Hanım romanının Enginün'e göre, "şüphesiz ki en önemli tarafı yazarın Türk dünyasının bu büyük eserlerini tanıtma arzusudur" (Enginün, 2012, s.385).

Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Türk'ün yüce sesini, onurunu, adaletini tüm dünyaya göstermek istemektedir:

"33 tefrikadan ibâret bulunan Gönül Hanım'da Müftüoğlu Ahmed Hikmet Bey, Türk gençlerine, dedelerinin geldiği Anayurd'u tanıtıyor ve Türklerin orada ne büyük bir devlet ve medeniyet kurduklarını haber veriyor. Büyük Türkçü edîb, kendisini kaybeden Türk'e: "Kendini bul!" diyor" (Tevetoğlu, 1971, s. XIV).

1.3. Eserleri¹

Ahmet Hikmet Müftüoğlu, makale, monolog, mensur şiir, hikâye ve roman türlerinde yazmış ve çeviri çalışmaları yapmıştır. Yazdığı yazılar; “*Hazine-i Fünun* (1893-1896), *Servet-i Fünun* (1893-1911), *İkdam Gazetesi* (1898-1926), *Dersaâdet* (1907-1908 / 1909-1910), *İnci* (1919-1923), *Yeni İnci* (1922- 1923), *Vakit* (1922-1923), *Resimli Kitab* (1908-1911), *Türk Yurdu* (1911-1925), *Mahfel* (1924), *Tasvîr-i Efkâr* (1919-1920), *Resimli Gazete* (1924-1925)” vb. dergi ve gazetelerde yayımlanır. Başlıca eserleri şunlardır:

1.3.1. Hikâye ve Roman

Leylâ -yahut- Bir Mecnûn'un İntikamı, 40 s., İstanbul 1308 (1891).

Haristan ve Gülistan (Eser, 1901’de Edebiyat-ı Cedîde Kütüphanesi yayınları arasında çıkar/ 328 s. İstanbul 1317; 213 s. , İstanbul 1969. Üç bölüme ayrılmıştır: *Gülistan*, *Haristan*, *Şiraze*)

Çağlayanlar (176 s. İst. 1338/1922; 160 s. , İst. 1940; 127 s. , İst. 1956; 140 s. , İst. 1968; 135 s. , İst. 1987.)

Gönül Hanım (*Tasvîr-i Efkâr*’da Tefrika, 1 Şubat 1336-20 Mart 1336 [1 Şubat 1920- 20 Mart 1920], İlk baskısı 1971, 108 s. , 1987, 135 s. ,)

Bîgâne Durmayın Âşinânıza / Müftüoğlu Ahmed Hikmet’in Mektup, Şiir ve Günlükleri, (Hazırlayan: M. Kayahan Özgül), 239 s. , Ank. 1986.

1.3.2. Çeviriler

Patates (Antoine A Parmentie’den, 64 s. , İst. 1307/1890).

Tuvalet ve Letâfet-i Âza (Baronne da Staff’dan, Sezaizade Ahmed Hikmet imzasıyla, 253 s. , 1309/1891). (Binark, 1970: 2).

Bir Riyazi'nin Muâşakası -yahut- Kamil (Alexandre Dumas Fills’den 29 s. , İst. 1308/1891). (Dizdaroğlu, 1964: 33; Tevetoğlu, 1986: 195-196).

Kadın Oyuncak Değildir monolog tarzında yazılmış küçük bir eserdir (1919). Bu eser, Fevziye Abdullah Tansel tarafından tanıtılmıştır (Orkun, Ekim 1963, No.: 21).

Türk Kadınları (*Türkische Frauen*). (*Haristan ve Gülistan*’dan seçilmiş üç hikâye, Fr. Schrader tarafından Almancaya çevrilmiş ve *Türkische Bibliothek*’te yayımlanmıştır, Berlin, 1907). (Banarlı, 1971: 1082; Tanpınar, 1978: 184).

¹ Ahmet Hikmet Müftüoğlu’nun Eserleri kısmı, Hüseyin Tuncer’in *Ahmet Hikmet Müftüoğlu* isimli kaynaktan alıntılanmıştır.

Sulaha'nın Günahı, Ninni, İki Mektup ve Nakiye Hala adlı hikâyeleri, Almanca, Fransızca ve Rusçaya çevrilir, Leipzig ve Paris'te yayımlanır (Ercilasun, 1990: 77).

Yukarıdaki eserlerin dışında, Wagner hakkında bir inceleme ile İbsen'den Peer Gynt çevirisinin de olduğu belirtilir (Dizdaroğlu, 1964: 34).

Dr. Fethi Tevetoğlu, *Ahmet Hikmet'in Haristan ve Gülistan, Yeğenim, Üzümcü, Dünya Yaratılırken, Altın Ordu, Nakiye Hala, Ah Şu Kadınlar, Ah Şu Erkekler ve İlk Görücü* adlı metinlerinin Macarca, Almanca ve Fransızcaya çevrildiğini kaydeder (Tevetoğlu, 1986: 97-98).

2.BÖLÜM

KELİME GRUPLARI

2.1. Kelime Grupları Hakkında Genel Görüş ve Düşünceler

Türkçede anlamlı elemanlar olarak değerlendirilen kök, köken, gövde, kelime, kelime grubu, cümle gibi önemli unsurlar söz diziminde yer alan görevli yapılardır.

Bu görevli yapılardan olan kelime, *Türkçe Sözlük*'te “Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük” olarak tanımlanır (TDK, 2011, s.1381).

Berke Vardar ise *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*'nde *sözcük* terimine şöyle açıklık getirir:

Sözcük (Alm. *Wort*, Fr. *mot*, İng. *word*). Bir ya da birden çok sesbirimin oluşturduğu, yazıda iki boşluk arasında yer alan, çoğu kez anlamsal bir birim oluşturan, söylemde belli bir biçimsel birlik sunan, çeşitli dizimsel kullanımlarında biçimce ya hiç değişmeyen ya da –bükünlerde olduğu gibi- bir bölümüyle değişim gösteren eklemli ses ya da sesler öbeği (Vardar, 2007, s.181).

Mehmet Hengirmen *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*'nde *sözcük* terimine ses birliği olarak değinir:

Sözcük (İng. *word*; Alm. *Wort*; Fr. *Mot*). Anlamlı ses ya da ses birliği. Sözcük, kavram ve düşünce arasında çok yakın bir ilişki bulunur. Sözcüğü oluşturan sesler söylendiği zaman akla hemen ilgili kavram gelir (Hengirmen, 1999, s.336).

Nurettin Koç *Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*'nde *sözcük* ya da kelime terimine açıklık getiren bir diğer isimdir:

Sözcük (Alm. *Wort*; Fr. *mot*; İng. *word*) Anlamı olan ses ya da ses birliği, kelime: *o, ak, yol, bacak*. Dilbilimciler, sözcük yerine genellikle gösterge, söz ögesi (Alm. *Lexem*; Fr. *lexème*; İng. *lexeme*) terimlerini kullanmaktadırlar (Koç, 1992, s.239).

Dil, anlamlı bir bütündür. Bu bütünlük dilin yapısında bulunan kelimeler, kelime grupları, tümceler, deyimler, ikilemeler, atasözleri ve kültürel zenginlikle sağlanır.

Mehmet Kaplan, *Kültür ve Dil* isimli eserinde dilin mahiyetini şöyle vurgular:

Dil, bir milletin kültürel değerlerinin başında gelir. Bundan dolayı ona büyük ehemmiyet vermek gerekir. Biz dili, kelime kelime değil, cümle cümle öğreniriz. Kelimeleri alfabe sırasına dizen sözlükler, onları canlı muhitlerinden çıkarırlar. Dil, konuşulan ve yazılan “cümlelerden” ibarettir. Cümleler ise bir duygu ve

düşünceyi ifade eder. Gerçek dil hakkında bir fikir edinmek için sözlüklere değil, konuşmaya ve yazılı metinlere bakmak lazımdır (Kaplan, 2012, s.37).

Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*'nda millî kültürün teşekkülünde ilk safha olarak dilin kelimelerine dikkat çeker: “Demek ki millî kültürün ilk örneğini dilin kelimelerinde” buluruz (Gökalp, 1999, s.32). “Kelimeler sosyal müesseselerdir” (Gökalp, 1999, s.32).

Kelime grupları, tümcelerimizi oluşturan anlamlı, kurallı, diziliş esasları olan disiplinli bir yapıdır.

Muharrem Ergin'in *Türk Dil Bilgisi*'nde kelime grubu tanımı şöyledir:

Kelime grubu birden fazla kelimeyi içine alan, yapısında ve mânâsında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören bir dil birliğidir. Kelime grubu için birden fazla kelime bir takım kaidelerle belirli bir düzen içinde yan yana getirilir. Böylece belirli bir düzenle kurulduğu için kelime grubunun yapısında bir bütünlük bulunur. Kelime grubundaki bütünlük bilhassa mânâ bakımından göze çarpar. Kelime grubu tek bir nesneyi veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğu demektir. Kelime grubunun kullanımında da bu bütünlük kendisini gösterir (Ergin, 2009, s.374).

M. Kaya Bilgegil, *Türkçe Dilbilgisi*'nde kelime gruplarını belirtme grupları olarak ifade etmiştir:

Birden ziyade kelimedenden meydana geldiği halde, cümledeki görevi bakımından bir tek kelimedenden farksız olan, gerektiği takdirde, yine bir kelime imiş gibi çekim eki alabilen isim soyundan kelimelerin teşkil ettiği bileşik sözlere, belirtme (= tâyin) grupları diyoruz. Bu bileşik sözlere, belirtilenle belirtenden meydana gelmektedir. Belirtme gruplarına herhangi bir görevle katılacak ek, en son kelimedenden sonra gelir (Bilgegil, 1984, s.115).

Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*'nde kelime grubunu sözcüklerin sıralanma ve bağlanma esasını temel alarak söz birlikleri yahut kelimelerin öbeklenmesi biçiminde tanımlar: “Sözü geliştirmek üzere kelimeler öbeklenirler, kavramlar arasında derece derece ilişkiler meydana getirirler. Böylece tek kavramdan anlatmaya doğru giderler. Bunlara *kelime öbekleri* (groupe de mot) diyoruz” (Banguoğlu, 2015, s.496).

Mazhar Kükey, *Türkçenin Sözdizimi*'nde kelime gruplarını sözcük öbeği şeklinde değerlendiren bir diğer önemli isimdir:

Birden çok sözcüğü içine alan, anlamında ve yapısında bir bütünlük bulunan, tümcede bir tek sözcük gibi iş gören; tümceden küçük, sözcükten büyük, anlamlı geniş dil birliğine “sözcük öbeği” adı verilir. Sözcükler, ek alarak ya da eksiz olarak birbirine bağlanma yoluyla sözcük öbeklerini oluştururlar.” şeklinde Kükey, sözcük öbeklerine açıklık getirir (Kükey, 1975, s.3).

Vecihe Hatiboğlu, *Türkçenin Sözdizimi*'nde kelime gruplarını yargısız anlatımlar olarak değerlendirir:

Yargısız anlatımlar, yargılı anlatımlara çeşitli yönlerden yardımcı olurlar. Yargısız anlatımlar, en az iki sözcüğün türlü ilgi ve nedenlerle yan yana sıralanmasından doğan birliklerdir. Yargı bildirmeyen bu birlikler, anlatımlar ya kalıplaşmamış sözcüklerden kurulan her türlü tamlamalardır ya da kalıplaşmış sözcüklerden kurulan birleşik sözcükler, deyimler veya ikilemelerdir (Hatiboğlu, 1972, s.2).

Hatiboğlu'nun kelime grubu tanımı ise şöyledir:

Kelime Grupları (Groupe de mots, Kelime birlikleri), kavramları, en verimli şekilde dile getirmek için baş vurulan kolaylıklardır. Kelime gruplarının en küçüğü iki kelime ile kurulur, en büyüğü ise, on kelimeye kadar çıkan deyiş veya cümlelerdir (Hatiboğlu, 1963, s.203).

Jean Deny, *Türk Dili Grameri*'nde kelime gruplarını kelime öbekleri olarak değerlendirir:

Kelimelerin şekil bakımından olduğu gibi, mantık bakımından da bir bütün vücuda getiren her topluluğuna biz *Kelime öbeği* (kümesi) adını vereceğiz. Bir kelime öbeği mantık bakımından az çok tam bir mânayı içine almış bulunur; şekil veya (morfoloji) bakımından ise esas itibariyle tek bir kelimedenden ibaret imiş gibi insiraf hallerini alabilir (Deny, 1943, s.709).

Zeynep Korkmaz'ın *Grammer Terimleri Sözlüğü*'nde kelime grubu tanımı şöyledir:

(Alm. *Wort gruppe*; Fr. *Groupe de mot*; İng. *Wordgroup*) Cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallarla yan yana getirilmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki bütünlük dolayısıyla cümle içinde tek bir nesne veya hareketi karşılayan ve herhangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu (Korkmaz, 1992, s.100).

Sadettin Özçelik ve Münir Erten, *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi*'nde kelime gruplarını cümle bilgisi içerisinde dil birlikleri olarak yorumlamışlardır:

Tek kelimeyle ifade edemeyeceğimiz nesne, kavram ve hareketleri ifade edebilmek için başvurduğumuz birden fazla kelimedenden oluşmuş dil birliklerine kelime grubu diyoruz. Kelime grupları, birden fazla kelimenin belirli kurallarla ve belirli bir düzenle yanyana gelmesiyle oluşurlar. Yapı ve anlam bakımından bir bütünlük taşırlar. Kelime grupları, başka kelime grupları ve cümleler içinde tek bir kelime gibi işlem görür ve görev üstlenirler (Özçelik – Erten, 2005, s.191).

K. Grönbech, *Türkçenin Yapısı*'nda kelime grubuna kelime sınıfları olarak yaklaşır:

Çok az istisnalarla bütün Türkçe kelime tabanları iki ana gruba ayrılır: Ad ve fiil. Bu kelime sınıflarından her biri, hepsi kendi kelime sınıflarıyla keskin sınırlanmış, gramer ve türetme eklerinden ibaret özel bir gruba dahildirler. (Grönbech, Çev. Akalın, 2011, s.18) Buna binaen “K.Grönbech Türk dillerinde, içine unvan grupları (Apposition) ve sayıları (Aufzählungen) da dahil ettiği, aralarında bağımlılık ilişkisi bulunmayan kelime gruplarının (Nebenordnende Nominalgruppen) varlığını kabul etmektedir” (Baskakov, çev. Karaca, 2016, s.11).

A. N. Baskakov, *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*'nda kelime grubu üzerine çalışma yapmış –bu alanın duayeni konumunda bulunan- yazar ve araştırmacıların görüşlerine ayrıntılı olarak yer vermiştir. Bütün bu görüş, düşünce ve tekliflerin neticesinde, bir çıkarımda bulunmak gerekirse eğer, Baskakov, kelime grubunun işlevine değinerek cümle ile arasındaki farktan bahseder:

Kelime grubu ile cümle arasındaki fark, onların işlevsel özelliklerine göre belirlenmektedir. Ama kelime grubu ve cümleyi, bu özelliğe göre kesin olarak ayırmak mümkün değildir. Kelime grubu, kelime gibi, isim işlevi taşımaktadır; cümle ise iletişim işlevi taşımaktadır. Fakat, isim gibi kelime grubu da cümle gibi (isimlik cümle tipinde) kullanılabilir ve böylece iletişim işlevi görebilir. Cümle de işlevsel olarak bir kelime grubu gibi kullanılabilir ve böylece isim anlamına sahip olabilir (Baskakov, çev. Karaca, 2016, s.23).

A. N. Baskakov, yaptığı araştırmanın içeriğini özetlerken kelime gruplarının *belirtmelik kelime grubu biçimlerini* inceleyip ele alacağını ifade eder:

Biz bu çalışmada, öğeleri arasındaki bağlantının sıralanma, yönetme ve uyum yoluyla gerçekleştiği kelimelerin birleşmesi demek olan belirtmelik kelime grubu biçimlerini ele alacağız (Baskakov, çev. Karaca, 2016, s.27).

Tahir Nejat Gencan, *Dil Bilgisi*'nde Haydar Ediskun gibi kelime gruplarını ayrı bir başlık altında değerlendirmez, söz dizimi içerisinde benzer şekilde anlatır:

Her sözcük, anlamlı olmakla birlikte tek başına duyguları düşünceleri, istekleri, yargıları tam olarak anlatmaya yetmez. Tek tek sözcüklerle değil; sözcük dizileriyle konuşulur, anlaşılır (Gencan, 1979, s.75).

Gencan, kelime gruplarını, isim tamlamaları ve sıfat tamlamaları olmak üzere ikiye ayırarak inceler.

Haydar Ediskun, *Türk Dil Bilgisi*'nde kelime gruplarını “*isim takımları*” ve “*kelimelerin öbekleşmesi*” biçimiyle ayrıntıya inmeden aktarır:

Türkçe’de kelimelerin öbekleşmesindeki temel kural şudur: Önce yardımcı, sonra ana öge. İki isim arasında iyelik ilgisi kurmak amacıyla oluşturulan takıma isim takımı denir: Ev-in kapı-sı (burada ana öge, kapı’dır; yardımcı öge ise ev’dur. Kapı, eve aittir. Kapının sahibi evdir.) (Ediskun, 1999, s.114).

Fuat Bozkurt, *Türkiye Türkçesi Türkçe Öğretiminde Yeni Bir Yöntem*'de kelime gruplarının oluşumunu *dizgi*, *örgü* ve *ilgi* olarak adlandırırken genel manada kelime gruplarını *sözce* olarak nitelendirir:

Geleneksel dilbilgisi, sözcükler arası ilintilenme olayını “kelime grupları” başlığı altında irdeler. Genel bir tanımla kelime grubu, en az iki sözcüğün – gerçekte biçimbirimin demek daha doğru olur ya- yan yana gelmesi ile oluşan anlam kesitidir. Bu, çağdaş dilbilgisinin “bir konuşucunun ürettiği, iki susku arasındaki yer alan söz zinciri parçası” olarak tanımladığı “sözce” kavramı ile örtüşür.

Bizim sözce adını verdiğimiz, kelime grupları, geleneksel dilbilgisinde, çok başlık altında karmaşık biçimde ele alınmasına karşın, kuruluş açısından çok yalın bir biçim gösterir. Kimileyin yalın sözcükler yan yana gelir. Kimi durumlarda iki sözcüğün arasına –bir duvarın taşları arasına konan harç gibi- ekler gelir. Kimileyin de sözcükler arasına ara sözcükler konur. Sözce ya da kelime gruplarının oluşumu, -bizim dizgi, örgü ve ilgi diye adlandırdığımız- bu üç tür kurgu yöntemine dayanır (Bozkurt, 2010, s.50-51).

Nurettin Koç, *Yeni Dilbilgisi*'nde kelime grubu yerine sözcük öbekleri terimini tercih eder:

Birden çok sözcükten oluşan ve tümcenin yüklem, özne ya da tümleci olan dizime *öbek* (Alm. Gruppe; Fr. Groupe; İng. group) denir. Nasıl tümcenin temel (zorunlu) ve yardımcı (zorunlu olmayan) kurucuları varsa; öbeğin de bir temel kurucusu, bir ya da birkaç yardımcı kurucusu vardır. Çağdaş anlayışa göre, öbekler, temel kurucularına göre ad alırlar (Koç, 1996, s.419).

Nurettin Koç, *Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*'nde kelime grupları tanımlamasına öbek olarak yaklaşır. “Son sözcüğü eylem, ad, ilgeç ya da belirteç olan ve tümcenin kurulmasında görev alan dizim.” Olarak açıklık getirir (Koç, 1992, s.200).

Feyza Hepçilingirler, *Türkçe Dilbilgisi*'nde kelime gruplarını sözcük öbekleri biçiminde değerlendirir:

Sözcük öbekleri, İlgeç (edat) öbeklerinden tamlamalara kadar iki sözcükten oluştuğu halde temelde tek kavramı karşılayan bütün sözleri bu kapsamda düşünebiliriz. Görevleri değişebildiği gibi, anlamları da bağlama, yani tümcenin neresinde, nasıl kullanıldığına göre değişen bu öbeklerin anlamları üstünde, bu yüzden, durmaya pek gerek yok. Sabaha kadar, aşağı doğru, kitabın kapağı, sarı hırka... (Hepçilingirler, 2005, s.13).

Süer Eker'in *Çağdaş Türk Dili*'nde sözcük grupları tanımlamasına bakıldığında ise Zeynep Korkmaz'ın tanımdan yararlandığı görülür:

Sözcük grubu (word group/phrase), tümce içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere, birden çok sözcüğün yan yana getirilmesiyle oluşur. Sözcük grubu, yapı ve anlatımındaki bütünlük dolayısıyla tümce içinde tek bir nesne ya

da hareketi karşılayan ve (atasözleri/deyimler dışında) *herhangi bir yargı bildirmeyen* sözcükler topluluğudur (Eker, 2013, s.347).

M. Metin Karaörs, *Türk Lehçelerinde Karşılaştırmalı Şekil ve Cümle Bilgisi*'nde söz diziminin kısa bir tanımı yaparak kelime grubu terimini standart Türkiye Türkçesi'nde *Kelime Grubu* Azerbaycan Türkçesi'nde ise *Söz Birleşmeleri* olarak belirtir: "Dil bilgisinin kelime grupları ve cümleden bahseden bölümüne cümle bilgisi, söz dizimi (sentaks) adı verilir" (Karaörs, 2005, s.129).

Rasih Erkul, *Cümle ve Metin Bilgisi*'nde kelime gruplarını anlamlı dil birlikleri olarak yorumlar ve kelime grubunu belirtme grubu olarak tanımlar:

Tek tek kelimelerin karşıladığı nesnelere ve hareketlerin çeşitli yönleri vardır. Onları, bu yönleriyle daha geniş olarak ifade etmek için, tek kelimedenden daha fazla dil birliklerine ihtiyaç vardır. Bunun için de, birkaç kelime arasında mantıkça ilişkiler kurulur. Kelimeler, sözü oluşturmak üzere, aralarındaki anlam ilişkilerine göre "kelime grupları" teşkil ederler. Kelime grubu; birden çok kelimeyi içerisine alan, yapısında ve anlamında bir bütünlük olan, dilde bir bütün olarak işlem gören dil birliğidir. Kelime grupları, belirtme gruplarıdır. Bu gruplardaki kelimeler; bir belirtme, yardım, tamamlama esası üzerine yan yana gelmiş, birbirini tamamlamışlardır. Ancak, tam bir hüküm ifade etme özellikleri yoktur. Kelime grupları, cümlede, bir bütün olarak kullanılırlar. Tek kelime gibi, çekim eki alırlar, sona gelen işletme eki bütün grup için geçerlidir (Erkul, 2007, s.4).

H. İbrahim Delice, *Türkçe Sözdizimi*'nde kelime grupları için *kelime öbeği* kullanımını tercih eder. Sözdiziminin ifade ediliş biçimlerine değinerek kelime öbeği tanımını şöyle yapar:

Birden çok kelimedenden oluşan, yapısında ve anlamında bir bütünlük bulunan, cümle veya cümlemsi içinde tek cümle ögesi; kelime öbeği içinde bütün hâlinde yardımcı veya temel öge olarak işlem gören ve bir kelime türü (isim, sıfat, zamir, edat vb.) yerine kullanılan söz dizileridir: [*Leylâ / ile / Mecnûn*], [*bin / altı / yüz*], [*kış / a kadar*], [*beyaz / gül*] gibi. Sözdizimini ifade için *belirtme grupları*, *kelime öbeği*, *kelime grupları*, *öbek*, *kelime öbeği*, *grup*, *sözcük öbeği*, *birlik* vb. terimler kullanılmıştır. Bu tür sözdizimi için, *kelime öbeği* kullanımını tercih edeceğiz (Delice, 2012, s.16-17).

Leylâ Karahan'ın *Türkçede Söz Dizimi*'nde kelime grubu tanımı da şöyledir:

Kelime grubu, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu, bir hareketi karşılamak veya belirtmek, pekiştirmek ve nitelemek üzere, belirli kurallar içinde yan yana dizilmiş, kelimelerden oluşan, yargısız dil birimidir. Kelime grupları; 1. Tek kelime ile karşılanamayan varlık, kavram, nitelik, durum ve hareketleri karşılar. 2. Varlık, kavram, nitelik, durum ve hareketleri, anlamlarını genişleterek, belirterek, niteleyerek, pekiştirerek karşılar (Karahan, 2016, s.39).

Günay Karaağaç'ın *Türkçenin Söz Dizimi*'nde ise kelime gruplarını söz öbekleri olarak değerlendirdiği görülür:

Söz öbekleri (wordgroups, syndeton word groups): Söz öbekleri, kısaca, cümle oluşturmayan söz dizimi birimleri olarak tanımlanır. Birden çok sözden oluşan yapılardır. Bütün dillerde söz dizimi, varlıkların nitelendirildiği yapılar olan söz öbekleri ile yapma ve olmaların nitelendiği yapılar olan cümlelerden oluşur. Bir başka deyişle, söz öbeği, bir varlığın nitelendiği yapıdır. Söz öbeği, bir varlığı, bir kavramı, bir niteliği, bir durumu veya bir hareketi karşılamak üzere, belirli kurallar içinde yan yana gelen sözler topluluğudur (Karaağaç, 2012, s.159).

Mustafa Özkan ile Veysi Sevinçli, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*'nde kelime gruplarını dil birlikleri olarak yorumlarlar:

Dilde, nesnelere ve hareketlerin çeşitli niteliklerini, özelliklerini ve değişik yönlerini daha geniş olarak ifade etmek için, kelimedenden daha geniş dil birliklerine ihtiyaç duyulur; hatta bazı nesne, hareket, terim vb. durumları karşılamak için tek kelime yeterli olmaz. Benzer durumları karşılamak ve anlatıma güç katmak üzere kelimeler gruplandırılır. Böylece kavramlar arasında derece derece ilişkiler kurularak tek kavramdan anlatıma doğru gidilir. Tek kelime ile karşılanan varlıkları, hareketleri ve kavramları daha geniş olarak belirtmek veya tek kelimeyle ifade edilemeyen benzer durumları karşılamak üzere birden fazla kelimeyle kurulan dil birliklerine *kelime grubu* denir (Özkan- Sevinçli, 2015, s.13-14).

Mehmet Özmen'in *Türkçenin Sözdizimi*'nde kelime gruplarını yargı bildirmeyen *kelimler topluluğu* biçiminde değerlendirdiği görülür:

Kelime grubu, birbirine, yapı ve anlam olarak bağlanan ve kendi aralarında bir bütün oluşturan iki veya daha fazla unsurdan oluşan kelimeler topluluğudur. Genel olarak, bu unsurlardan biri yardımcı diğeri esas unsurdur. Asıl olarak, yardımcı olan başta, esas olan ise sondadır. Kelime grubunu oluşturan unsurlardan her biri, bir kelimedenden meydana gelebileceği gibi, birden fazla kelimedenden de oluşabilir. Buna bağlı olarak kelime gruplarındaki kelime sayısı, ihtiyaç duyulduğu oranda arttırılabilir. Kelime grupları, yargı bildirmezler. Asıl unsur, yardımcı unsur esasına göre oluşan kelime gruplarında, yardımcı unsurun esas unsuru belirtmesi veya sınırlaması, denk unsurlardan oluşan kelime gruplarında ise birliktelik, kuvvetlendirme, pekiştirme vardır. Kelime grubunu oluşturan unsurlar, birbirlerine ekli, eksiz veya bağlaçla bağlanabilirler. Kelime grubu, kendisi dışındaki unsurlar karşısında bir bütün oluşturur. Bir başka unsura, ekli, eksiz veya bağlaçla bağlanabilir. Kelime grupları, sözdizimi içerisinde, *isimlik, sıfatlık, zarflık, ünlemlilik, bağlaçlık, zamirlik, fillik* olarak kullanılabilirler (Özmen, 2016, s.50).

Bilâl Aktan, *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*'nde kelime grubuna *yargısız anlatım birimi* bir diğeri ifadeyle *yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu* olarak yaklaşır:

Cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallar ile yan yana getirilmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki

bütünlük dolayısıyla cümle içinde tek bir nesne veya hareketi karşılayan ve herhangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğuna *kelime grubu* denir. Kelime gruplarının bir kısmı kalıplaşmış, bir kısmı da kalıplaşmamış ve cümlede bir bütün hâlinde kullanılan yargısız anlatım birimi olarak kullanılır. Cümle kurulurken önce küçük küçük kelime grupları oluşturulur, ardından bu gruplar daha büyük, önceki grubu da içine alan, daha başka kelime gruplarına dönüştürülür. Birbiri içinde küçülen yahut gittikçe genişleyerek büyüyen bu kelime grupları, tıpkı durgun bir havuza atılan taşın iç içe oluşturduğu dalgacıklar gibi birbirlerini kuşatır veya birbirleri içinde yer alırlar (Aktan, 2009, s.2-3).

Şerif Aktaş, *Tasvirî Üslûp İncelemesinde Sözdizimi* başlığı altında söz grubuna değinerek sözdiziminin cümle tahlili ile olan bağlantısına atıfta bulunur:

Türkçe’de çekirdek cümle ya özne + yüklem veya özne + tümleç + yüklemden ibârettir. Dilbilgisi kitaplarının temayülü bu yöndedir. Bunlardan birincisi, cümlede belirtilen işi yapan unsur ifâde eden söz veya söz grubudur. İkincisi yapılan işten etkilenen nesnedir. Üçüncüsü ise bu işi bildirir. En uzun ve geniş cümlede bile, kelimeler bu üç unsur etrafında toplanır. İşte bu çekirdek cümleyi norm olarak kabul edip her cümleyi bu normdan hareketle tasvir etmek gerekir. Böyle bir çalışma da, söz konusu üç temel ögeyi çeşitli yönlerden tamamlayan ve belirleyen dil unsurlarının fonksiyon ve yapılarını belirtmek gerekir. Bütün bunlardan anlaşılacağı üzere, tasvirî üslûp incelemesinin sözdizimi ile ilgili kısmı, dilbilgisi kitaplarında sözü edilen cümle tahlili üzerine kurulmaktadır (Aktaş, 2002, s.88).

Aktaş, cümlede işi yapan unsurun söz grubu olduğunu belirtirken kelime grubunu, söz zinciri ya da söz dizisi olarak kabul eder.

Kerime Üstünova, *Dil Bilgisi Sorunları*’nda sözcükler arasındaki bütün-parça ilişkisinde sözcük öbeğinin işlevine değinir:

Dil birimlerini birbirlerine anlamsal açıdan bağlayan özelliklerden biri de bütün-parça ilişkisidir. Bu ilişki, kimi zaman sözcükler arasında, kimi zaman cümleler arasında gerçekleşebilir. Sözcükler arasındaki bütün-parça ilişkisi, eklerin üstlendikleri anlamsal işlev doğrultusunda sözcük öbeğinde ortaya çıkar (Üstünova, 2010, s.127).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz, *Türk Dili El Kitabı*’nda kelime grubunun cümle içerisindeki işlevine dikkat çekerler:

Kelime grupları birden çok kelimenin, cümle içinde tek işlevle kullanılacak şekilde bir araya gelmesiyle oluşurlar. Cümlede tek bir öge olarak işlev gördükleri gibi eklenme açısından da tek kelime gibi işlem görürler (Demir-Yılmaz, 2006, s.201).

Hatice Parlak, *Türk Dili El Kitabı*'nda sözcük gruplarına değinir, sözcük gruplarının tümce içerisindeki fonksiyonlarına dikkat çeker ve sözcük gruplarını yargı bildirmeyen ifadeler biçiminde ele alır:

Sözcük grupları, yargı bildirmeden bir sözcük ile karşılanmayacak durum nitelik gibi hareketleri karşılamak üzere bir araya getirilen sözcüklerden oluşur. Yan yana belirli bağlarla sıralanan sözcükler, cümle içerisinde tek bir sözcük gibi işlem görür. İçinde bulunduğu cümlenin ya öznesi ya yüklemi ya tümleci ya da nesnesi olurlar. Sözcük gruplarının cümle içerisinde diğer sözcük gruplarıyla ilişkisi, aldıkları hal ekleri sayesinde sağlanır. Sözcük grupları; kimi zaman bir varlığı göstermek, kimi zaman nitelemek, belirtmek, kimi zaman bir hareketi karşılamak ve pekiştirme yapmak amacı ile cümlede kullanılır (Parlak, 2010, s.206-207).

Zuhal Kültürel, *Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi*'nde kelime gruplarını söz dizisi olarak değerlendirir:

Kelime grubu, birden çok kelimedenden meydana gelen, yapısında ve anlamında bir bütünlük bulunan ve cümle içinde tek unsur olarak değerlendirilen söz dizisidir. Kaynaklarda kelime öbeği, öbek, sözcük öbeği gibi terimlerle de ifade edilen bu dil birlikleri nesnelere ve hareketleri çeşitli yönleriyle daha geniş olarak ifade edebilmek için belirli kurallar çerçevesinde bir araya gelen kelimeler topluluğudur. Bir kelime grubunda belirten – belirtilen, tamlayan – tamlanan olmak üzere iki unsur bulunur (Kültürel, 2009, s.9).

Atâ Çatıkkaş, *Örneklili ve Uygulamalı Türk Dili Klavuzu*'nda kelime grubunu tam bir tümce olarak görmediği için kelime gruplarını belirtme grubu olarak kabul eder:

Kelime bilgisi (morfoloji) bölümünde, cümlenin tanımını yaparken, “*Bir duyguyu bir düşünceyi bir fikri veya bir olayı hüküm hâlinde ifade eden kurallı söz dizisidir*” denilmiştir. Bir cümle, bir kelime olabildiği gibi (yazıyorum.), kelime gruplarından meydana gelmiş iki ayrı hüküm de ifade etmiş olabilir: Ayşe dersine çalıştıktan sonra yanıma geldi, boynuma sarıldı ve isteklerini sıralamaya başladı. Kelime grubu tam bir cümle olamayacağı için, ona belirtme grubu demek gerekir: *benim yeşil arabam, kırmızı şapkalı kız, 57. Alay bandosu* gibi. Kelime grubu dediğimiz zaman birden fazla kelimedenden meydana gelen; mana ve yapısında bir bütünlük bulunan ve tek bir nesne veya hareketi birlikte karşılayan kelimeler topluluğu aklımıza gelir. Kelime grubunun önemini, mana bütünlüğü meydana getirir. Kelimelerde olduğu gibi, kelime gruplarına baktığımız zaman, bir araya gelişlerinde birtakım kurallarla yapıldıkları ve bir düzen içinde buldukları görülür. Kelime gruplarında yan yana gelen kelimelerin bir düzen içinde bulunuşu bir kaideye bağlanmıştır. Nasıl ki, Türkçe'deki cümle yapısında asıl unsur sonda, yardımcı unsur önde ise, kelime gruplarında da aynıdır (Çatıkkaş, 2001, s.193).

Yusuf Çotuksöken, *Türkçe Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*'nde sözcük öbeği tanımını şöyle yapmıştır:

Sözcük öbeği, bir dizi sözcükten oluşan ve söz diziminde yer alan öbek. Eşanl. *kelime grubu*. Türkçede başlıca sözcük öbekleri: *ad tamlaması, sıfat tamlaması, adlaştırma öbeği, belirteçleştirme öbeği, sıfatlaştırma öbeği, san öbeği, sayı öbeği*, gibi (Çotuksöken, 2012, s.194).

Kerim Demirci, *Kelime Bilgisi El Kitabı*'nda kelime gruplarını iyi bilmenin cümle çözümlenmeye katkısı üzerinde durur ve sözcük öbeklerini şöyle tarif eder:

Sözcük öbekleri ismiyle de bilinen *kelime grupları*, birden çok kelimenin bir araya gelmesiyle oluşan ve cümleyi oluşturan unsurlar arasında anlam ilişkisi kurmaya yarayan öbeklerdir. Kelime grupları, anlamı daha ayrıntılı bir şekilde vermeye yarayan birliklerdir. Cümlede leksikal seviyede isim, sıfat, zarf vs. gibi görevlerde olabilecekleri gibi sözdizimi seviyesinde özne, nesne, tümleç ve yüklem olabilirler. İçerisinde kelime grubu olmayan *Çocuk, annesini arıyordu* cümlesini, kelime grupları yardımıyla *Sınıftan yeni çıkan çocuk, yana yakıla, çok özlediği annesini arıyordu* şekline getirerek anlam ve anlatım detayı oluşturabiliriz. Kelime gruplarını iyi bilmek, cümleleri doğru çözümlenmeye de yardımcı olmaktadır (Demirci, 2017, s.187).

Mustafa Uslu, *Ansiklopedik Türk Dili ve Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*'nde kelime grubunu, kelime öbekleri olarak, şöyle açıklamıştır:

Tek kelime ile ifade edilebilen varlık, kavram ve hareketleri daha açık bir şekilde belirtmek için veya tek kelime ile ifade edilemeyen varlık, kavram ve hareketleri ifade etmek üzere, belirli kurallara göre, birden fazla kelimenin yan yana gelmesiyle oluşan kelime öbeklerine kelime grubu denir. (çocuk-küçük çocuk-sarı saçlı küçük çocuk, kapının önünde ağlayan sarı saçlı küçük çocuk) (Uslu, 2007, s.193).

Mustafa Altun, *Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri*'nde kelime grubu tanımlaması yaparak genel özelliklerini verirken kabul görmüş temel kelime grubu sınıflandırmasının Muharrem Ergin'e ait olduğunu belirtir:

Kelime grupları birden fazla kelimenin anlam ve yapı bakımından bir birliktelik oluşturduğu dil bilgisel yapılardır. Bu yapılarda kelimelerin birden fazla oluşuna dair dil bilgisi kaynaklarında ortak bir görüş bulunduğu halde, bunların sayıları hakkında farklı sınıflandırmalar söz konusudur. Ergin'in sınıflandırması genellikle temel kabul edilmekte, sonradan yazılan dil bilgisi kitaplarında bu sınıflandırmanın dikkate alındığı görülmektedir (Altun, 2011, s.11).

Vecihe Hatiboğlu, *Kelime Grupları ve Kuralları*, isimli makalesinde kelime grubu hakkında teferruatlı görüşler öne sürerek, kelime gruplarının gramer yönünden iki büyük bölümde incelenebileceğini vurgulamıştır: "1. Yapıbilim (Morphologie) Bölümünde. 2. Sözdizimi (Syntaxe) Bölümünde" (Hatiboğlu, 1963, s.203).

Halil İbrahim Usta'nın *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları İle İlgili Bir Sınıflandırma* isimli makalesinde kelime grubu tanımlaması ise şöyledir:

Kelime grubu (İng. word phrase, Fr. groupe de mot, Ru. Slovosocetaniye), yalın veya türemiş bir sözcükle karşılanamayan kavramların ifadesi için veya cümlede anlamın bütünleştirilmesini sağlayacak görevli unsurları oluşturmak için bir araya getirilen anlamlı veya hem anlamlı hem de görevli kelimelerin oluşturduğu topluluğun dil bilgisindeki terim karşılığıdır (Usta, 2000, s.209).

Tanımda açıkça ifade edildiği gibi kelime grupları anlamsal ve görevsel olmak üzere bu alt başlıklar altında incelenebilir. Halil İbrahim Usta'ya göre:

Kelime grupları, cümlenin yapı taşları olarak görev yaparlar ve cümledeki bütün öğelerin bünyesinde yer alabilirler. Bir başka deyişle kelime grupları, bir inceleme alanı olarak söz diziminin anlaşılmasında önemli bir basamaktır (Usta, 2000, s.209).

Halil İbrahim Usta, *Kelime Gruplarını Nasıl Tasnif Edelim* isimli çalışmasında kelime grupları tasnifi meselesinde esas alınan ölçütlerin, görev, tür ve anlam olarak belirsizliğine değinir. Kelime gruplarının belirlenmesinde grupların görev yönüyle mi, tür yönüyle mi yoksa anlam yönüyle mi tasnif edilmesi gerektiğini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirir. Kelime gruplarının karakteristik özelliklerinin belirlenmesinde yaşanan güçlükler dikkat çeker:

Tasniflerde, “aynı bölüm”de yer alan kelime gruplarını oluşturan öğelerin, bazen görevine bazen türüne bazen de anlamına bakılarak seçildiği anlaşılmakta; buna karşılık yine de aynı grupta ele alınmış oldukları görülmektedir. Böylece dikkatler farklı konular (görev, tür, anlam) üzerine çekilmekte, Türkçe söz dizimindeki kelime gruplarının karakteristiklerini tanımda çeşitli zorluklar ortaya çıkmaktadır (Usta, 2009, s.413).

Hürriyet Gökdayı, *Türkiye Türkçesinde Öbekler* adlı makalesinde kelime gruplarına sözcük öbekleri olarak yaklaşır. Söz diziminde sözcük öbeklerinin farklı adlandırmalarla tutarsızlıkların ortaya çıktığını belirterek öbeklerin 5 gruba ayrılabilmesinin mümkün olduğunu ifade eder:

Kısaca, birden fazla sözcükten geçici bir biçimde oluşturulan bütünlüğe öbek demek uygun görülebilir. Biraz daha ayrıntılı bir tanım ise, birden fazla sözcüğün tek bir kavramı göstermek üzere belirli kurallara göre geçici biçimde bir araya gelerek oluşturdukları yapısal ve anlamsal bütünlüğe sahip sözcük dizisi biçiminde yapılabilir. Türkiye Türkçesindeki sözcük öbeklerinin, söz dizimi kaynaklarında birbirinden epey farklı şekillerde açıklandığı, çok sayıda öbeğe yer verildiği, öbeklerin adlandırılmasında ve sınıflandırılmasında anlaşılması güç farklılıklar ve tutarsızlıklar olduğu görülmektedir. Söz dizimi öğretimi ve araştırmalarında güçlükler yaratan bu farklılıkların giderilebilmesi için, araştırmacılar modern dil biliminin getirdiği bakış açıları ışığında sözcük öbeklerini yeniden düşünmeli ve öbekleri tanımlarken, adlandırırken ve sınıflandırırken tutarlı yapısal ölçütlerden yararlanmalıdır. Öbekler, *baş konumunda olan sözcüğün türüne göre adlandırılır* kuralına uyulduğunda,

Türkçede olduğu varsayılan çok sayıda öbeğin, ad öbeği, sıfat öbeği, zarf öbeği, ilgeç öbeği ve eylem öbeği olmak üzere beşe indirilmesi mümkün görünmektedir. Bu durum, ayrıntıların dikkate alınmaması şeklinde değil, tutarlı adlandırma ve sınıflandırma yapılabilmesi olarak algılanmalıdır (Gökdayı, 2010, s.1304-1317).

Caner Kerimoğlu, *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi İle İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları)* isimli makalesinde müstakil olarak kelime grubu tanımlaması yapmamış, Zeynep Korkmaz'ın kelime grubu tanımından faydalanmıştır:

Kelime grupları, gerek Türkçe dil bilgisini konu edinen eserlerde gerekse de sadece Türkçe söz dizimine ayrılmış eserlerde dilciler tarafından incelenmiştir. Kelime grubu kavramı “cümle içinde kavramlar arasında ilişki kurmak üzere birden çok kelimenin belirli kurallar ile yan yana getirilmesinden oluşan, yapı ve anlamındaki bütünlük dolayısıyla cümle içinde tek bir nesne veya hareketi karşılayan ve herhangi bir yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu” (Korkmaz, 1992:100) şeklinde tanımlanır (Kerimoğlu, 2006, s.106-118).

Makalenin sonuç ve öneriler kısmında söz diziminde kullanılan kavramlara farklı adlar verilmesini sağlıklı bilgi aktarımının önünde engel olarak görür. Yapılacak ilk işin *terim birliğinin sağlanması, temel konulardaki kargaşayı sona erdirmeyi hedefleyecek çalışmaların yapılması, isim tamlamasının iki türü (takısız, zincirleme), birleşik fiil grubu, birleşik isim grubu (özel isim grubu), aitlik grubu, kısaltma gruplarının* tartışmalarının sürdüğünü belirterek açıklamaya ihtiyaç duyduğunu belirtir. Kelime grupları öğretiminin cümlenin daha iyi anlaşılması ve öğelerine ayrılmasında ne derece önemli olduğunun altını çizer.

Caner Kerimoğlu, *Sözcük Öbeği Olarak Cümle ve Bir Öbek Önerisi*'nde cümlelerin de sözcük öbeği gibi kullanılabilmesini söylemektedir. Türkçe söz diziminin tartışmalı konularından biri olarak gördüğü iç içe birleşik cümlelerin yeniden adlandırılması konusunda bir öneride bulunarak iç cümle niteliğindeki dizileri *yargı bildirmeyen öbek* olarak vurgular ve bu öbekleri adlandırmada *cümle öbeği* önerisinde bulunur:

Cümle yargı bildiren sözcük dizisi olarak tanımlanır. Sözcük öbekleri (kelime grupları) ise yargısız sözcük dizileridir. O hâlde başlık bir paradoksu içeriyor diye düşünülebilir. Oysa şu son cümle bile başlıktaki duruma örnektir. Cümleler de kullanım içinde isimleşebilmekte, yargı bildirmekten çok, bir sözcük öbeği gibi kullanılabilir.

Ali bizimle gelecekmış haberi yayıldı.

Ayşe beğeniyor diye bunu almıştım.

Mustafa “Yarın geleceğim.” Dedi (Kerimoğlu, 2016, s.241-245).

Caner Kerimoğlu, bu çalışmasında farklı bir yaklaşım olarak yukarıda gösterilen biçimiyle altı çizili olan dizilerin cümle değil öbek olduğunu savunur:

Cümle yargılıdır ancak öbekler yargısızdır. Yargı kip, zaman ve kişiye bağlanmış söz dizileri için söz konusu edilebilir. Öbeklerde ise kip, zaman ve kişi çekimine girmiş bir yüklem yoktur. *Ali'nin gelmesi* bu nedenle bir öbek iken, *Ali geldi* yargılı bir cümledir. Öbekler en az iki ögeden oluşur. Öbeği oluşturan sözcükler cümlede aynı öge olur. *Ali'nin gelmesi bizi üzdü* gibi bir cümlede *Ali'nin gelmesi* bir bütün olarak öznedir. Öbeklerde ana öge sonda bulunur (edat, unvan ve birleşik fiil öbekleri hariç). Cümle, sözdiziminde sıklıkla isimleşebilen bir birim. Nasıl diğer öbekler için ayrı bir adlandırma kullanıyorsak isimleşmiş cümleler için de bir isim vermemiz gerekir. Ancak bu tür diziler için herhangi bir terim kullanılmamaktadır. Ben cümle ve öbek terimlerinin birlikte kullanımına dayanan “cümle öbeği” adlandırmasını öneriyorum. Cümle mi öbek mi gibi bir karışıklığa yol açmayacaktır çünkü ana öge olan “öbek” sözcüğü bu dizilerin yargı bildirmeyip öbekleştiğini vurgulayacaktır, düşüncesindeyim (Kerimoğlu, 2016, s.241-245).

Erhan Durukan, *Türkiye Türkçesinde Sözcük Grupları ve Öğretimi Üzerine* isimli makalesinde sözcük gruplarının adlandırılması hususunda hem dil bilgisi kitaplarında hem de dil bilgisi terimleri sözlüklerinde terim birliğinin olmadığı ortaya koyarak şu önerilerde bulunmuştur:

Türkçe dil bilgisi terimleri sözlükleri arasında sözcük grupları açısından tam anlamıyla terim birliğinden söz edilememekte, aynı terimle karşılanan sözcük gruplarının farklı tanım ve farklı örneklerle sözlüklerde yer aldığı görülmektedir. Dil bilgisi terimleri sözlüklerindeki bu karmaşanın hem dil bilgisi kitaplarına hem de dil bilgisi öğretimiyle ilgili diğer kaynaklara yansıdığı düşünüldüğünde bu karmaşanın dil bilgisi öğretimine zarar verdiği söylenebilir. Bu nedenle terim sözlükleri arasında büyük ayrılıkların olmasının önüne geçilmelidir. Türk dil bilgisi kitaplarına sözcük grupları açısından bakıldığında sözlüklerdeki benzer şekilde terim birliğinin olmadığı; hatta kitaplardaki karmaşanın daha ileri boyutta olduğu görülmektedir. Gerek adlandırma, tanım ve örneklemelerde görülen farklılıklar gerekse hangi durumların sözcük grupları içerisinde değerlendirileceği hususundaki görüş farklılıkları dil bilgisi öğretiminde büyük sıkıntılara ve öğrenme güçlüklerine yol açmaktadır (Durukan, 2010, s.162).

Arzu Sema Ertane Baydar ve Turgut Baydar, *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları*, adlı makalelerinde Türkiye Türkçesinde kaç çeşit kelime grubunun olduğunu ortaya koymayı amaçlamışlardır. Bu maksatla araştırmacıların kelime grubu hakkındaki tanım ve düşüncelerini ayrıntılı olarak incelemişler, Türkiye Türkçesinde kaç çeşit kelime grubu olduğunu açıklarken, Leylâ Karahan'ın kelime gruplarını örnek almışlar ve buna ek olarak çalışmalarında “zarf grubu”na da yer vermişlerdir:

Terim karmaşasına rağmen eserlerini incelediğimiz yazarların kelime grupları ile ilgili olarak söylediklerinde genel olarak bir paralellik vardır. Yazarların

kelime gruplarını tanımlamalarından şu ortak görüşler ortaya çıkmaktadır: I. Kelime grupları birden fazla kelimedenden meydana gelir. Bunlar, kavramlar arasında ilişki kurmak, bir niteliği, bir durumu, bir kavramı veya bir hareketi karşılamak üzere belirli kurallar içinde yan yana gelirler. II. Kelime grupları, yargı bildirmezler. III. Kelime grupları, yapısında ve mânâsında bir bütünlük bulunan, dilde bir bütün olarak muamele gören, gerektiği takdirde çekim eki alabilen ve cümlede tek bir kelime gibi vazife gören bir dil birliğidir. IV. Türkçenin cümle yapısında olduğu gibi, kelime grubunda da asıl unsur –birleşik fiil, edat grubu ve unvan grubu dışında- yardımcı unsurdan sonra gelmektedir (Ertane Baydar ve Turgut Baydar, 2001, s.31-32).

Leylâ Karahan, *Türkçede “-DAn biri” Yapılı Kelime Grupları Üzerine* isimli çalışmasında söz dizimi açısından –DAn biri yapısındaki sözcük gruplarının hangi kategori içinde değerlendirilmesi gerektiği meselesi üzerinde dururken ikinci bir husus bu kelime grubunun *anlam özelliği* tarafını oluşturur:

Yazının konusu olan “-DAn biri” kuruluşundaki kelime grupları, iki bakımdan araştırılmaya muhtaç görünmektedir. Birincisi bu grubun hangi kategori içinde değerlendirilmesi gerektiği meselesidir. *Belirtili ad takımı, ad takımı, çıkmalı ad takımı, ablatif / ayrılma grubu, ayrılma durum ekli belirtili isim tamlaması* şeklindeki tartışmalı birden çok adlandırma, bu kelime grubunun söz dizimindeki yeri üzerinde tekrar düşünmeyi zorunlu kılmaktadır. İkinci mesele, bu kelime grubunun anlam özelliği ile ilgilidir. –DAn biri yapılı mesela *çocuklardan biri* kelime grubunun –In biri yapılı *çocukların biri* kelime grubu ile anlam ilişkisi, konunun araştırılması gereken bir başka tarafıdır. –DAn biri yapılı kelime grupları, hangi kategori içinde yer almalıdır? Bu grup, bana göre bir sıfat tamlamasıdır. Birinci unsurun –DAn eki taşıması, grubun sıfat tamlaması kabul edilmesine bir engel değildir. Nitekim *tanıdıklarımın bir adam* grubu, genel kabule göre bir sıfat tamlamasıdır ve sıfat unsuru –DAn eki taşımaktadır. –DAn biri yapılı kelime grubunun unsurları arasında bütün-parça ilişkisi vardır. –In biri yapılı isim tamlamalarında da unsurlar arasında bütün-parça ilişkisi vardır. Bütün-parça ilişkisini ifade etme zorunluluğu, bu grupta ikinci unsurun alanını daha çok sayı ismi ve belirsizlik zamiri ile sınırlandırmışsa da bu sınır, mesela *çocukların en çalışkanı* örneğinde olduğu gibi bütün-parça ilişkisini ifade edebilecek başka isimlerle genişletilebilir. Sonuç olarak –DAn biri ve –In biri yapılı kelime grupları, bütün-parça ilişkisini ifade etmek ve ikinci unsuru belirtmek üzere kurulmalarına rağmen yapı bakımından farklı söz dizimi kategorilerinin özelliklerini taşırlar. Biri sıfat diğeri isim tamlamasıdır. Her iki grup arasında az da olsa bazı anlam ve kullanım farklılıkları vardır (Karahan, 2012, s.9-15).

Nurettin Koç, *Kelime Grubu Üzerine* adlı makalesinde kelime grubunu “*Terim Karışıklığı*”, “*Tanım Karışıklığı*” ve “*Öbek Türlerinde Karışıklık*” olarak tartışmaya açtığını belirtmiştir. Halil İbrahim Usta’nın eleştirilerine cevap niteliğinde olan makalede dünya dillerinde dilbilime göre -Türkçede sınıflandırılmaya çalışılan kelime grubu türleri gibi- çok sayıda kelime grubunun varlığından söz edilemeyeceğini makalesinde ayrıntılı olarak ele almıştır:

XX. yüzyıl dil bilimine göre, bütün dünya dillerinde en çok dört kelime grubu vardır: fiil grubu, isim grubu, edat grubu, zarf grubu. Daha çok batı dillerini göz önünde bulunduran bazı dil bilimciler, zarf grubunu da edat grubunun içine sokarak grup sayısını üçe indirmektedirler (Koç, 2001, s.493).

Nurettin Koç, Türkiye Türkçesinde yer alan *tekrar grubu*, *sayı grubu*, *unvan grubu*, *bağlaç grubu* ve *edat grubu* gibi sözcük gruplarını farklı kelime grupları olarak görmez ve bu grupları tek grup altında birleştirerek birer isim grubu olarak kabul eder:

Cümle esas alındığında “*tekrar grubu*” diye bir gruptan söz edilemeyeceği görülür. Çünkü “*tekrar grubu*” sayılan ikileme cümle içinde iki biçimde kullanılır: 1. Grup sayılan ikileme, cümle içinde, isimden önce gelerek sıfat görevi yüklenir: *İri iri elmalar* aldım. *Araba*, *eğri büğrü yollardan* geçti. *Saçma sapan sözler*, *moralimi* bozdu. Sıfat tamlaması yapısında olan bu gruplar, yukarıda açıklandığı üzere, XX. yüzyıl dil bilimine göre, temel (zorunlu) kurucuları isim olduğu için birer isim grubudur. Bu gruplardan isimler çıkarılırsa ortada cümle de grup da kalmaz. Buna karşılık, ikilemeler çıkarılırsa cümleler yerlerinde kalır. 2. “*Tekrar Grubu*” olarak değerlendirilen *ikileme*, cümle içinde zarf grubu olur: *Hasta*, *ağır ağır* doğruldu. *Oraya ara sıra* giderdim. *Sana kitap mitap* vermem. *Sınava bir ay kala gece gündüz* çalıştı (Koç, 2001, s.496).

Nurettin Koç, cümleye bağlı olarak ve dahi “*Türkçede grubun temel (zorunlu) kurucusu sonda bulunur.*” Kuralına uyarak; *sayı grubu*, *unvan grubu*, *bağlaç grubu*, *edat grubu* gibi dizimleri geçerli argümanlar göstererek isim grubuna dahil etmiştir.

Mevlüt Erdem ve Mustafa Sarı, *Sözcük Türlerinin Sözcük Öbekleriyle İlişkisi*'nde geleneksel çalışmalarla modern dilbilimsel çalışmaların öbek yapılarını farklı değerlendirdiğine dair açıklamalarda bulunurlar. Sözcük türlerinin öbekleri belirlemedeki rolüne dikkat çekerler:

Cümleyi oluşturan sözcükler bir düzen, bir hiyerarşi içinde bulunurlar. Söz diziminin görevi zihinsel yapıdaki bu sıralanış biçimlerini belirlemek ve ortaya koymaktır. Sözcük türleri, özellikle sözlüksel kategoriler, öbeklerin oluşmasında ve biçimlenmesinde birinci derecede etkilidir. Sözcüklerin yan yana gelerek öbek oluşturmada sözcüklerin anlamsal değerleriyle ilgili değil onların hangi sözcük türünden olduklarıyla ilgilidir. Türkçe geleneksel eserlerde sayıları onlarla ifade edilen sözcük öbekleri (kelime grupları) dilbilimin temel ölçütleriyle büyük oranda örtüşmez (Erdem - Sarı, 2010, s.322).

Türkçede ve dilbiliminde öbek anlayışının farklılaşması, Türkçede grubu oluşturan ana unsurun sonda bulunmasıyla yakından ilgilidir. Sonda bulunan ana – zorunlu unsur sözlüksel kategoriler olarak *ad*, *fiil*, *sıfat*, *zarf* ve *edat*, öbeklerin oluşmasında temel görevler üstlenirler. Yani *ad*; *ad öbeği*, *fiil*; *fiil öbeği*, *sıfat*; *sıfat öbeği*, *zarf*; *zarf öbeği*, *edat*; *edat öbeği* oluşturarak sözlüksel kategorilerin öbek kategorisi ile olan ilişkisi basitçe özetlenir:

Geleneksel çalışmalarla modern çalışmaların öbek yapıları değerlendirme biçimleri de farklılaşır. Modern çalışmalarda cümlenin temelini fiil öbeği oluşturur. Fiil öbeği, sözlüksel kategorilerle birlikte cümlenin gramatik ilişkilerini (özne, nesne vb.) de yansıtır. Fiil öbeğine ait unsurlar anlamsal rollerle de ilgilidir. Modern öbek anlayışının geleneksel anlayıştan farklılaştığı diğer bir yön de tek bir sözcüğün tek başına bir öbek kurabileceği kuralıdır (Erdem - Sarı, 2010, s.333).

Tahir Kahraman, *Öbek, Takım (Tamlama) ve Belirteç Takımı (Zarf Tamlaması)* makalesinde “öbek (grup)” ve “takım (tamlama)” terimlerinin dil bilgisi kitaplarında ve söz dizimi ile ilgili kaynaklarda *anlam kapsamları ve birbirinden ayrılan yönleri* üzerinde durulmadığına işaret ederek bu ikircikli terim/tanım karışıklığını açıklamaya, belirlemeye çalışmıştır:

Dil bilgisi ve söz dizimi kaynaklarında, belirtme öbekleri ve bunların türlerine ilişkin bilgi verilirken “öbek (grup)”, “takım (tamlama)” terimleri çok sık kullanılmaktadır. Ancak, bu terimlerin anlam kapsamları ve birbirinden ayrılan yönleri üzerinde bir açıklama yapılmamaktadır. Yapılmış olan “öbek” ya da “belirtme öbeği” tanımlarındaki ortak yanlışlık, belirtme öbeklerinin tümünde “belirten/belirtilen” öğelerinin bulunduğunu kabul ederek tanımlarını bu anlayış üzerinde oluşturmalarıdır. Belirtme öbeklerinin kapsamına giren “*bahçenin kapısı, bahçe kapısı, İstanbul Boğazı..*” gibi ad takımlarının; “*benim yolum, sizin işiniz, onların sordukları...*” gibi iyelik takımlarının; “*ekşi yoğurt, mor çatı, üç köy, yedinci sokak...*” gibi sıfat takımlarının birer “belirten / belirtilen” ögesi vardır. Ancak “*Ayşe ile kuzu, gönülden içeri, Halide Edip Adıvar, kafası karışan, mal etmek, Namık Bey, of be, senin için, yağmurdan dolayı...*” ve benzeri birçok belirtme öbeğinde birer “belirten / belirtilen” öge bulunmamaktadır (Kahraman, 2010, s.1161-1162).

Tahir Kahraman, dil bilgisi ve söz dizimi kaynaklarında yapılan ortak yanlışları ve eksiklikleri de şöyle sıralar:

Söz konusu ettiğimiz dil bilgisi ya da söz dizimi kitaplarındaki ve sözlüklerdeki “öbek (belirtme öbeği)” tanımlarında genellikle bulunan birinci ortak eksiklik, “birleşik sözcük” ile “belirtme öbeği (sözcük öbeği)”ni birbirinden ayırmayıp aynı tanımın içine almaları ve örneklerini de karışık olarak vermeleridir.

Birleşik sözcükler de belirtme öbekleri de; a) birden çok sözcükten oluşurlar, b) anlam bütünlüğü taşırlar, c) anlatımda tek öge olarak işlem görürler, ç) genellikle yargı bildirmezler. Öyleyse bunları niçin birbirinden ayırıyoruz, ayrı adlarla anıyoruz? Kaynakların ikinci ortak eksikliği de birinciye bağlıdır. Bu kaynaklar, yaptıkları tanımlarda ya da tanım sonrası açıklamalarda “belirtme öbeği (sözcük öbeği)”nin yazım özelliklerine hiç değinmiyorlar. Oysa, belirtme öbeklerini birleşik sözcüklerden ayıran tek özellik yazım biçimidir. Birleşik sözcüklerin yapısındaki sözcükler (bileşenler), bitişik yazılarak yazılı anlatımda tek sözcük biçiminde kullanılırlar; belirtme öbeklerinin yapısındaki sözcüklerse, birbirinden ayrı yazılarak bir “öbek” oluştururlar. Söz konusu tanımların üçüncü eksikliği de, “öbek” sözcüğünün, dil bilgisi alanında her zaman tek anlam verecek biçimde kullanıldığını varsaymalarıdır. Oysa, Türk dil bilgisi ve söz

dizimi kaynaklarında – derslerinde, “öbek” sözcüğünün bir “geniş anlamda”, bir de “dar anlamda” kullanımı vardır (Kahraman, 2010, s.1163).

Metin Karaörs’ün *Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi’nin Kelime Grupları, Cümle ve Cümle Çeşitleri (Sentaks) Bakımından Karşılaştırılması*, isimli makalesi de *Türk dünyası, kültür ve dil birliğinin sağlanması* hususunu belirtmesi bakımından gardaş olan Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesinin aynı iklimden beslendiğini kanıtlar niteliktedir:

Bütün Türk dünyasında alfabe birliği meselesi gibi, “dil bilgisi terimlerinin müşterekliği”, “cümle sınıflandırma ve tahlil metotları” ile “cümle anlayışının birlik ve beraberliği” için Türk lehçe ve şivelerinin birbirlerini çok iyi tanımaları gereklidir. Bugün için bu tanışmayı artıracak tedbirleri hızla almak lâzımdır (Karaörs, 1991, s.144).

Bayram Yıldız, *Kelime ve Kelime Grupları Açısından Nutuk*’ta metinlerin dili ve üslubunun belirlenmesinde eserin yazarından ve yazıldığı dönemden bağımsız olarak düşünülmemeyeceğini belirtir. Bir metnin yahut eserin tahlil edilmesi, kelime veya kelime gruplarının tespiti, yazarının dili ve üslubuna tam anlamıyla ulaşmamızda yeterli bir ölçüt olamayacaktır. Buna binaen metnin deşifre edilerek ruhuna ulaşabilmesi için yapılması gereken ilk iş olarak da kelime ve kelime gruplarının gün yüzüne çıkarılması önem arz etmektedir:

Nutuk’un dil ve üslubunu belirleyen unsurlardan biri de her metinde olduğu gibi konusudur. *Nutuk*’ta anlatılan olaylara “millî istiklal”in kaybedilmesi neden olmuş, kaybedilen “millî istiklal” için “millî teşkilat” kurulmuş, “millî mücadele” yapılmış, bu mücadeleyi “millî meclis” yönetmiş, “millî ordu” ile gerçekleştirilmiş, ardından “millî devlet” kurulmuş, “millî hayat”ın yaşanması için inkılaplar gerçekleştirilmiştir. Bir metinde kullanılan kelime ve kelime gruplarından hareketle o metnin ve yazarının dil ve üslubu hakkında kesin bir hükme ulaşılamaz. Fakat bir hükme ulaşabilmek için de öncelikli olarak yapılması gereken işlerin başında kelime ve kelime grupları düzeyinin tespit edilmesi gerekmektedir (Yıldız, 2006, s.671).

Gökhan Özbek ve Oktay Selim Karaca, *Çağdaş Türkçede Kelime Gruplarının İşlevsel Tasnifi Üzerine*’de Türkiye Türkçesinde kelime gruplarının tasnifi meselesine ışık tutmayı amaçlamışlardır. Bu bağlamda *kelime gruplarının işlevsel özelliklerine* değinilmiş, tasniflerde yapılan yanlışlara açıklık getirilmeye çalışılmıştır:

Yapı ve anlam bakımından bir bütünlük arz eden ve cümlelerin temel taşı olan kelime grupları, şimdiye kadar yapılan çalışmalarda birçok farklı sınıflandırma yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Konunun uzmanlarınca yapılan tasniflerin büyük çoğunluğunda, kelime gruplarını oluşturan unsurlar arasındaki bağımlılık ilişkisi net ifadelerle dile getirilmemiş hatta morfolojik ve sözdizimlik

kategoriler birbiriyle karıştırılarak iç içe kullanılmıştır. Kelime gruplarının sınıflandırılmasında işlevsel özelliklerin esas alınması hem çözümleme aşamasında yaşanan karışıklığı ortadan kaldıracak hem de bu görevli birliklerin anlaşılabilirliğini arttırarak öğretilmesini kolaylaştıracaktır. Kelime gruplarının yapı tipleri incelendiğinde, dilin kullanımı ve işleyişi hakkında çok önemli bilgiler verdiği görülmektedir. Bu yönüyle kelime grupları, sadece cümlenin değil, aynı zamanda dildeki işleyişin de temel yapı taşları arasındadır. Türkiye Türkçesinde kelime grupları üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde; birbiriyle tutarsız sınıflandırmalara, anlaşılması güç tanımlara, aynı unsuru karşılamak üzere üretilen çok sayıda terime rastlamak mümkündür. Bu durum, kelime gruplarının hem anlaşılmasını hem de öğretilmesini zorlaştırmaktadır. Konuyla ilgili yapılan çalışmaların ve elde edilen bilgi birikiminin sağlıklı aktarımı için öncelikli olarak gereken şey, terim birliğidir. Aynı olguyu anlatmak için kullanılan farklı terimler, konuyu sadece daha karmaşık hale getirmektedir. Bunun dışında, kelime gruplarının sınıflandırılması hususunda yapılacak çalışmalar, bu anlamlı birlikleri meydana getiren tüm özellikleri kapsayıcı biçimde olmalıdır. Mevcut sınıflandırma yöntemleri, kelime gruplarının tüm yönleriyle tespitine ve izahına imkân vermemektedir. Aynı bakış açısı esas alınarak yapılan farklı tasniflerin, mevcut bilgiyi ne kadar geliştirdiği tartışma konusudur. Kelime gruplarının işlevsel özellikleri esas alınarak oluşturulmuş bu kapsamlı sınıflandırma yöntemini araştırmacıların dikkatine sunuyor, yapılmış ve yapılacak olan çalışmalara katkı sağlamak amacıyla tartışmaya açıyoruz (Özbek – Karaca, 2016, s.703-738).

Özbek ve Karaca, kelime gruplarını işlevsel bakımdan inceleyip sınıflandırırken Baskakov'dan hareketle kelime gruplarını üçe ayırarak tasnife tabii tutmuşlardır. *İsimlik kelime grupları, sıfatlık kelime grupları ve zarflık kelime grupları* olmak üzere kelime gruplarının işlevsel-semantic manada neyi ihtiva ettiğine açıklık getirmeye çalışmışlar ve kapsamlı bir kelime grubu tasnifi yapmışlardır:

Kelime grubu, cümlede ya bir isim olarak ya sıfat olarak ya da zarf olarak görev yapmaktadır. Cümlede isim olarak görev yapan kelime gruplarına isimlik kelime grupları, cümlede sıfat olarak görev yapan kelime gruplarına sıfatlık kelime grupları, cümlede zarf olarak görev yapan kelime gruplarına da zarflık kelime grupları ismini vererek işlevsel bakımdan kelime gruplarını üçe ayırmaktadır (Baskakov, 2011, s. 17). İsimlik ve belirtmelik kelime grupları; kendilerini meydana getiren kelimelerin sözdizimlik bağlanma yöntemleri, temel ögenin morfolojik özellikleri ve öge sayıları dikkate alınarak sistemli bir şekilde düzenlenmiş, belirli gramer göstergeleri yardımıyla oluşturulmuş yapı tipleri ile ifade edilir (Özbek – Karaca, 2016, s.703-738).

Khatira Ismaylova, *Anar'ın Hikâyelerinde Kelime Grupları*'nda Anar'ın hikâyelerinden, hareketle kelime grupları incelenerek Türkçe gramer özelliklerine göre kelime grupları yapısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye'de Anar'ın hikâyeleriyle sentaks açısından bir çalışma yapılmadığına da dikkat çekilmiştir:

Çalışmanın temel amacı, Anar'ın eserlerinden hareketle Türkiye Türkçesinin gramer çerçevesinde kelime gruplarının özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmada kelime grupları ile ilgili önceden yazılan eserler temel çerçeve olarak kabul edilmiştir. Farklı kaynaklar ve eserlerden örnekler de değerlendirilerek bir sınıflama yapılmış ve yazarın üslubunu daha derinden anlamak amacıyla, belirli bölümlerde Azerbaycan Türkçesinin gramer yapısı ile karşılaştırılmıştır. Azerbaycan edebiyatının bilinen isimlerinden olan Anar'ın eserleri, özellikle hikâyeleri ile ilgili Türkiye'de sentaks açısından hiçbir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışmada yazarın hem hayatı ile edebi kişiliğine dair bilgiler verilmiştir, hem de seçilen eserlerin sentaks özellikleri belirlenmiştir (Ismayılova, 2017, s.496-510).

K. Mehmet Gece, *Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Hikayelerinde Kelime Grupları ve Sözdizimindeki Fonksiyonları*'nda Türkiye Türkçesinde detaylı olarak bugüne kadar yapılmış ilmî bir sözdizimi ve Türkçe'nin şiveler arası kıyaslamalı genel sözdizimine dayalı çalışmaların yapılmadığını vurgulamıştır. Gramer kitaplarında sözdizimine ayrılan bölümler olmasın rağmen sözdiziminin meselelerine teferruatlı olarak yer verilmediğine, kelime grupları ve cümle hususunda farklı ve yanlış değerlendirmeler olduğuna dikkatleri çekmiştir:

Sözdiziminin iki temel konusu olan kelime grupları ve cümle hususunda, çoğu zaman farklı veya yanlış değerlendirmeler yapılmıştır. Bu farklı veya yanlış değerlendirmeler, özellikle kelime gruplarının yapıları ve çeşitleri ile basit cümle, birleşik cümle ayırımında görülmektedir. Bir dilcinin basit cümle olarak değerlendirdiği, içinde sıfat-fiil veya zarf- fiil grubu geçen bir cümleyi bir başka dilci, birleşik cümle olarak ele almaktadır. Dolayısıyla bu şekilde düşünen dilcilerin kelime grubu anlayışlarında da bir farklılık ortaya çıkmaktadır. Zira birisi sıfat-fiil veya zarf-fiil gruplarını bir "kelime grubu" olarak ele alırken, diğeri "yan cümle" şeklinde değerlendirmektedir. Kelime grupları konusunda da farklı görüşler çoktur. Sözelimi bir dilcinin sıfat tamlaması dediği "altın bilezik", "tahta kapı" gibi yapılara bir başka dilci "takısız ad tamlaması" diyebilmektedir (Gece, 1992, s.45).

K. Mehmet Gece, farklı görüşleri, farklı anlayışları gösterebilmek adına araştırmacıların görüşlerinden hareketle *kelime gruplarının isimlendirilişi, çeşitleri ve miktarı hakkındaki* değişik anlayışları belirterek bu farklılığı gözler önüne sermeyi hedeflemiştir.

Muhsine Börekçi, *Söz Dizim Kuramları Bağlamında Türkçe Söz Dizimi*'nde Türkçe Dil Bilgisinde sorun olarak karşımıza çıkan ve tartışmalı konulardan biri olan terim, tanım, sınıflandırma ve çözümleme uygulamalarındaki ayrılık, farklılık gibi sorunsalların çözümünde *dilbilim yaklaşımlarından/yöntemlerinden* faydalanılabileceğini belirtmiştir:

Türkçe dil bilgisinin sorun olarak kabul edilen ve tartışılan konularına açıklık getirmek için de dilbilim yaklaşımlarından/yöntemlerinden yararlanılabilir. Kullanılan terimler, yapılan tanımlar, sınıflandırma ve çözümleme uygulamaları konusunda dilbilim yaklaşımlarıyla daha sistemli ve tutarlı betimlemeler yapılabilir. Doğası gereği çok boyutlu bir sistem olan dilin en üst yapısal birimi olan cümlenin açıklanmasında da dilbilim yaklaşımlarının kullanılması gereklidir (Börekçi, 2015, s.360).

Muhsine Börekçi, *Kavramsal Çerçeve: Söz Dizimi / Cümle* bölümünde herkes tarafından kabul görmüş, genel-geçer bir tümce tanımının yapılamamış olduğunu, araştırmacılar ve alanın yetkin isimlerinin birbirinden farklı cümle tanımlarının mevcut olduğunu dile getirmiştir:

Genel olarak dil sisteminin işleyiş düzenini ve/veya bir dildeki dizimsel ilişkileri anlama ve anlatma becerilerine katkı yapacak biçimde sistemleştirmeyi amaçlayan söz dizimi incelemeleri farklı yaklaşım ve yöntemlerle sürdürülmüş; önemli çalışmalar yapılmıştır. Ancak hem kavramların tanımlanmasında hem de uygulamalarda biçimsel yaklaşımlar benimsenmiş; dilin doğasında var olan yaratıcılık göz ardı edilmiştir. Örneğin Türkçe dil bilgisi kitaplarında söz dizimi kavramı kelime grupları/sözcük öbekleri ve tümce/cümle terimleri ile ve biçimsel yaklaşımlarla tanımlanmış; “efradını cami, ağyarını mani” bir “cümle” tanımına ulaşılammıştır (Börekçi, 2015, s.360).

Kavramsal çerçevenin belirlenmesi, söz dizimi ve sözcük grupları ilişkisinin kavram, terim, tanım ve adlandırma olarak, işlevsel/semantik yönünün doğru, açık ve anlaşılır olarak tayin edilmesiyle yakından ilgilidir.

Muhsine Börekçi, söz diziminde *kavramsal çerçeve* belirlenirken bir metot/yöntem olarak kuramsal bir temele dayanılması gerektiğini vurgular:

Söz dizimi çalışmalarında kavram ilişkilerinin yani sözcük gruplarında tamlayan - tamlanan, belirten - belirtilen, niteleyen - nitelenen ilişkileri ile cümlelerin kurucu öğeleri arasındaki ilişkilerin betimlenmesi amaçlanır. Söz konusu dil Türkçe gibi eklemeli bir dil ise her düzeyde kavram ilişkisi ekler ve edatlarla sağlandığı için kavram ilişkisi kuran eklerin işlevi önem kazanır. İşlev kavramı, bildirişim işlevine yönelik amaçlılığı ifade eder. Dolayısıyla her yapı bir işlev taşır ve her anlam işlev bir biçimle iletilir.. Dil bilgisi çalışmalarının dil becerilerinin kazanılmasına katkıda bulunması için yapının işleviyle birlikte değerlendirilmesi gerekir. Bu da görevli biçimbirimlerin işlevlerini doğru olarak belirlemeye bağlıdır. ‘Anlatılan’ın ‘anlaşılma’sı bir başka ifade ile bildirişimin sağlanması için yapı ve işlev arasındaki ilişkinin doğru kurulması gerekir. Söz dizimi çalışmalarının bu doğrultuda yapılandırılması, bir bilgiye değil; bir anlayışa odaklanması gerekir. Yapısal, işlevsel, dağılımsal, bağımsal, üretici dönüşümsel gibi kuramlar gerekli söz dizimi yaklaşımlarının kuramsal kaynağı olarak değerlendirilmelidir. Türkçe söz dizimi çalışmalarında seçilen yöntem ve yaklaşımlar, kuramsal çerçeve ile sınırlandırılmadığı için yeterince açıklayıcı olamamakta; yapı/işlev veya biçim/anlam karmaşası gözlenmektedir. Ulamsal çözümlerinin dil becerilerinin kazanılmasına katkı sağlayamadığı gözlenmiş

ve bu nedenle dil öğrenimi / öğretimi süreçlerinde dil bilgisi tartışılır hale gelmiştir (Börekçi, 2015, s.364).

Söz dizimi ve kelime grubuna bütüncül olarak yaklaşıldığında cümlelerin kuramsal çerçevede kabul görmüş bir tanımının yapılamadığı, kelime grubunun ise kavramsal çerçevede bir birinden farklı terimlerle adlandırıldığı su götürmez bir gerçektir.

Muhsine Börekçi'nin bu durumu, geleneksel yaklaşımdan kaynaklanan *Terim-Tanım-Uygulama Sorunu* olarak değerlendirdiği görülmüştür:

Türkçe söz dizimi çalışmalarında farklı terimler ve farklı tanımlar yapılmış; uygulamalar bu terim ve tanımlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Özellikle söz dizimi/cümle araştırmalarında kullanılan terimler ve bu terimlere yüklenen değerler farklılık göstermektedir. Ancak farklı adlandırmaların geleneksel yaklaşımla oluşturulduğu görülmektedir. Bu tanımlar belli bir dilbilim anlayışı ile sınırlandırılmadığı, daha doğrusu bilimsel bilgi olarak sistemleştirilmediği için kendi içinde de çelişebilmektedir. Söz dizimi terimi genellikle 'kavram ilişkisi' düzenini; cümle bilgisi ise bir ön kabul çerçevesinde geliştirilen kurallar bütününe yansır. Birincisi bir doğal dilin birinci eklemlilik sistemini betimlerken ikincisi, dili soyut kurallar doğrultusunda açıklamaya çalışır ve cümleyi ses, kelime/sözcük, kelime grubu biçiminde sınıflandırılmış (kategorize edilmiş) bir dil bilgisi hiyerarşisinin son basamağı olarak kabul eder. Bu yaklaşım dil birimlerini söz dizimi içindeki işlevlerine göre betimlemek yerine önceden belirlenmiş ve anlama/anlatma süreçlerine katkı yapmayan kategorilere göre inceler. Türkçe söz dizimi çalışmalarının da genellikle 'cümle bilgisi' mantığı ile yapıldığı söylenebilir (Börekçi, 2015, s.367-368).

Cengiz Alyılmaz, *Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi* adlı doktora tezinde iki önemli problemle karşılaşıldığından söz eder. Birincisi "metin" itibariyle herkesin üzerinde uzlaştığı –okunuşu ve yorumlanışı- yönüyle ittifakla kabul edilen "metnin" olmayışıdır. İkincisi söz dizimi incelemelerinde Türkiye Türkçesinde önceden denenmiş bir yöntemin, metodun olmayışını problem olarak değerlendirdiği görülmüştür. Cengiz Alyılmaz, söz dizimi ve kelime grupları açısından önemli olarak gördüğümüz ikinci problemi de şöyle izah eder:

İkinci önemli problem de belli bir metni esas alan anlam ağırlıklı söz dizimi çalışmalarında uygulanacak önceden denenmiş bir "metod"un bulunmamasıydı. Zira yapılan çalışmalar genellikle şekli esas almaktaydı. Biz bu problemi de "Şekil anlama hizmet ettiği ölçüde değer kazanır." prensibinden hareketle aşmaya çalıştık. Yapım eki, çekim eki, edat vs. görev elemanları; kök, köken, gövde, kelime grubu, cümle vs. gibi anlam elemanlarıyla birlikte kullanımları ve bu kullanımları sonucunda kazandıkları değerleri bakımından ele alınıp incelendi. Netice itibariyle de Orhun yazıtlarının anlam ağırlıklı sistematik söz dizimi ortaya çıkmış oldu (Alyılmaz, 1994, s.XX).

Funda Kara, *Namık Kemal'in Mektuplarında Söz Dizimi*'nde modern dilbilim çalışmalarından hareketle, Türkçenin zengin anlatım gücünü ortaya koymayı hedeflemiştir. Çalışmanın özünü ise bir söz dizimi incelemesi metodu olarak kullanmış olduğu *üretici-dönüşümsel* dilbilim yöntemini belirterek şöyle özetlemiştir:

Modern dilbilim anlayışında, şekil, anlam ve işleve göre cümleleri çözümlenebilmek, Türkçe'nin ifade gücünü, sınırlarını bu mektuplar aracılığıyla tespit edebilmek, aynı zamanda yazarın duygu, düşünce ve gözlemlerinin yüzeysel yapıya nasıl dönüştüğünü belirlemek, ulaşılmak istenen amaçlardandır. Daha sekizinci yüzyılda Orhun Yazıtları'yla sağlam bir dil yapısına sahip olduğunu ispatlayan Türkçe'nin kendi tarihî seyri içinde kazandığı özelliklerin tespit edilmesi ve ne tür imkânlarla sahip olduğunun bilimsel yöntemlerle ortaya konulması gerekmektedir. Bu amaç doğrultusunda Türkçe'nin çeşitli dönemlerine ait, değişik eserler üzerinde şekil, anlam ve işleve dikkat edilerek üretici-dönüşümsel dilbilime göre bazı söz dizimi çalışmaları yapılmıştır. (bk. 1.9.1. Amaç ve ilkeler) *Namık Kemal'in Mektuplarında Söz Dizimi* adlı bu doktora tezi de bu çalışmanın bir halkası niteliğindedir (Kara, 2001, s.VIII-IX).

Muharrem Daşdemir, *Dedem Korkut Kitabı'nın Söz Dizimi*'nde Türkçe'nin ne denli zengin bir esere sahip olduğunu vurgulamış ve bu zenginliğin de söz dizimsel özellikler saptanarak kelime, kelime grupları, tümce ve söz dizimi yönüyle gün yüzüne çıktığını gösterme imkânı sunmuştur. Çalışmanın "*kavramların işaretlenmesi*" bölümünde "*kelime ve kelime grupları*" ayrıntılı olarak ele alınmıştır:

Ancak çalışmamızın asıl amacı, Dedem Korkut Kitabı'nı incelerken genel olarak Türkçe'nin bildirişim imkanlarının, -fonetik yön hariç- hangi malzemelerden oluştuğunu, dizimsel bağıntının (İng. syntagmatic relation) ne şekilde ortaya çıktığını tespit etmek oldu. Bu işi yaparken şekli değil, anlamı esas aldık. Bundan dolayı çalışmamızda farklı bakış açılarıyla yapılan / yapılacak çalışmalardan ayrılan yönler bulunabileceği; bu çalışmada ulaşılan verilerin söz konusu bakış içinde bir değer ifade edebileceği önceden bilinmelidir (Daşdemir, 2000, s.IX).

İbrahim Atabey, *Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesinin Kelime Grupları Bakımından Karşılaştırılması* adlı doktora çalışmasında, Türkiye Türkçesi ile Kırgız Türkçesini kelime grupları ve gramercilik yönünden karşılaştırmıştır. Benzer ve farklı yönler iki lehçenin gramer kitaplarından faydalanılarak yapılmış, kelime grubu ve cümleler edebî metinlerden seçilerek dayanak noktası oluşturulmuştur. Varılan netice ise şöyle özetlenmiştir:

Karşılaştırma sonucunda, ikisi de Türkçenin birer lehçesi olan Türkiye Türkçesi ile Kırgız Türkçesi arasında, kelime grupları seviyesinde şu sonuçlar ortaya çıkmıştır: 1. Türkiye Türkçesi ile Kırgız Türkçesi, Türkçenin kelime dizilişinde en eski dönemlerden beri devam eden "*Yardımcı unsur başta, asıl unsur sonda bulunur.*" ve "*Yardımcı unsur tâbi olan, asıl unsur ise tâbi olunandır.*"

şeklindeki değişmez kuralları korumuşlardır. 2. Türkiye Türkçesi ile Kırgız Türkçesi kelime gruplarının yapısı bakımından, birkaç özellik dışında, farklılık göstermezken, Türkiye gramerciliği ile Kırgızistan gramerciliği arasında, *kelime grubu anlayışı ve kelime gruplarını inceleme yöntemleri* açısından farklılıklar bulunmaktadır. Her iki lehçe arasındaki anlayış ve yöntem farklılıkları arasında, birbirlerini tamamlayacak nitelikte olanları da vardır (Atabey, 1998, s.I).

Arzu Şeyda, *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat'ında Söz Dizimi* isimli doktora çalışmasında, dil birimlerinin Türkçe söz dizimiyle olan ilişkisini, Safahat'tan seçilen metinleri *işlevsel dil bilgisi yaklaşımıyla* ortaya koymayı hedeflediğini ve cümleleri yapılarına göre sınıflandırdığını belirtmiştir:

Mehmet Akif Ersoy'un Safahat adlı eserinden seçilen metinler işlevsel dil bilgisi yaklaşımıyla söz dizimi açısından incelenerek dil birimlerinin söz dizimi içindeki işlevleri tespit edilmeye çalışılmış; eserden seçilen metinlerden oluşturulan bütüncedeki cümleler yapısal çözümleme yöntemiyle sınıflandırılmıştır (Şeyda, 2011, s.X).

Türk edebiyatının kıymetli eserlerinden biri olan Safahat'ın söz dizimsel özelliklerinin belirlenmesi, eserin anlam dünyasını aydınlatmada yol gösterici olacaktır.

2.2. Türkiye Türkçesinde Kelime Gruplarının Tasnif Edilmesi

Prof. Dr. Muharrem Ergin Türkçedeki başlıca kelime gruplarını şöyle tasnif eder:

1. Tekrarlar (Aynen, Eş Mânâlı, Zıt Mânâlı, İlâveli Tekrarlar)
2. Bağlama Grubu
3. Sıfat Tamlaması
4. İyelik Grubu ve İsim Tamlaması
5. Âitlik Grubu
6. Birleşik İsim
7. Birleşik Fiil
8. Ünvan Grubu
9. Ünlem Grubu
10. Sayı Grubu
11. Edat Grubu
12. İsnat Grubu
13. Genitif Grubu
14. Datif Grubu (Yönelme)
15. Lokatif Grubu (Bulunma)
16. Ablatif Grubu (Ayrılma)
17. Fiil Grubu
18. Partisip Grubu (Sıfat-fiil Grubu)
19. Gerundium Grubu (Zarf-fiil Grubu)
20. Kısaltma Grupları
21. Akkuzatif Grubu (Yükleme Grubu) (Ergin, 2009, s.376-397).

M. Kaya Bilgegil, *Türkçe Dilbilgisi*'nde kelime gruplarını belirtme grupları olarak tarif ederken, *belirtme grupları*'nı sekiz bölüme ayırmıştır:

Belirtme Grupları

1. İsim Tamlamaları
2. Sıfat Tamlamaları
3. Bağlaç Grupları
4. Zarf Grupları
5. İsim Grupları
6. İkizlemeler

7. Edat Grupları

8. Ünvan Grupları (Bilgegil, 1984, s.115-116).

Tahsin Banguoğlu, kelime gruplarını “yapılarına göre 8 türlü belirtme öbeği ayırdederiz” diyerek 8 grupta sınıflandırmıştır:

1. Ad Takımı

2. Sıfat Takımı

3. Zarf Öbeği

4. Takı Öbeği

5. Çekim Öbeği

6. Bağlam Öbeği

7. Yanaşma Takımı

8. Katma Öbekler (Banguoğlu, 2015, s.498).

Mazhar Kükey’in yapmış olduğu sözcük öbekleri tasnifi ise şöyledir:

1. İkilemeler

2. Bağlama Öbeği

3. İyelik Öbeği

4. Ad Tamlaması

5. Sıfat Tamlaması

6. İlgeç Öbeği

7. Ünlem Öbeği

8. Ünvan Öbeği

9. Sayı Öbeği

10. Yükleme Öbeği

11. -i’li sözcük öbeği / Akkuzatif Öbeği

12. -e’li sözcük öbeği / Datif Öbeği

13. -de’li sözcük öbeği / Lokatif Öbeği

14. -den’li sözcük öbeği / Ablatif Öbeği

15. Belirteç Öbeği (Kükey, 1975, s.3).

Vecihe Hatiboğlu, “Türkçenin Sözdizimi”nde kelime gruplarını yargısız anlatımlar ve türleri şeklinde sıralar:

Yargısız Anlatımlar ve Türleri

I. Tamlamalar (Yargısız anlatımların kalıplaşmamış olanları);

II. Birleşik Sözcükler (Yargısız anlatımların kalıplaşmış olanları);

III. İkilemeler (Yargısız anlatımların kalıplaşmış olanları); (Hatiboğlu, 1972, s.2).

Vecihe Hatiboğlu, *Kelime Grupları ve Kuralları* adlı makalesinde kelime gruplarını 7 kısma ayırır:

- I. Bileşik Kelimeler
- II. Terimler
- III. Deyimler (Tekerlemeler, Ayaklar)
- IV. Bilmeceler
- V. Atasözleri
- VI. Vecizeler
- VII. Argo (Hatiboğlu, 1963, s.203).

Zeynep Korkmaz, kelime gruplarını şu başlıklar altında sınıflandırır:

1. İsim tamlaması
2. Sıfat tamlaması
3. Birleşik isim
4. Birleşik fiil
5. Edat grubu
6. Zarf grubu
7. Ünlem grubu
8. Ünvan grubu (Korkmaz, 1992, s.100).

Sadettin Özçelik ve Münir Erten, *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi*'nde Türkiye Türkçesinde kullanılan kelime gruplarını şöyle sınıflandırmışlardır:

1. İsim Tamlaması
 - Zincirleme İsim Tamlaması
2. Sıfat Tamlaması
3. Âitlik Grubu
4. Bağlama Grubu
5. Ünvan Grubu
6. Ünlem Grubu
7. Sayı Grubu
8. Tekrar Grubu
 - Aynen Tekrarlar
 - Eş Anlamlı Tekrarlar

Zıt Anlamlı Tekrarlar

Eklemeli Tekrarlar

Bağlama Edatlarıyla Tekrarlar

9. Edat Grubu

10. İsim Fiil Grubu

11. Sıfat Fiil Grubu

12. Zarf Fiil Grubu

13. Kısaltma Grupları

14. İlgilendirme Durumu Grubu

15. Yükleme Durumu Grubu

16. Yönelme Durumu Grubu

17. Bulunma Durumu Grubu

18. Ayrılma Durumu Grubu

19. İsnat Grubu

20. Eşitlik Grubu

21. Araç-Birliktelik Grubu

22. Diğer Kısaltma Grupları (Özçelik – Erten, 2005, s.191-203).

K. Grönbech'in kelime grubu tasnifi *kelime sınıfları* olarak 7 grupta tezahür eder:

1. Ad ve Fiil

2. İsim ve Sıfat

3. Sayı Kelimeleri

4. Zamirler

5. Zarflar ve Edatlar

6. İşaret Kelimeleri

7. Bağlar (Grönbech, Çev. Akalın, 2011, s.18-46).

A. N. Baskakov'a göre, "Türkçedeki bağımsız kelime gruplarını dört temel ilkeye göre sınıflandırmak mümkündür:

1) yapısal ilkeye göre (anlamli öğelerin sayısına göre);

2) kelime grubu öğelerinin morfolojik bakımdan hangi kelime türünden olduklarına göre;

3) kelime grubunun sözdizimlik işlevine göre;

4) kelime grubu ögeleri arasındaki sözdizimlik ilişkiye göre.” (Baskakov, 2016, s.24). Baskakov, bu tasnifi kelime grubunun ögeleri arasındaki etkileşime göre yapar.

Baskakov, *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*'nda kelime gruplarını 3 ana başlık altında incelemiş ve tasnif etmiştir:

I. Basit Kelime Grupları

A. İsimli Kelime Grupları

1. İsimli, İsimlik Kelime Grupları

II. İsimli, Belirtmelik Kelime Grupları

B. Fiilli Kelime Grupları

1. Fiilli, İsimlik Kelime Grupları

II. Fiilli, Belirtmelik Kelime Grupları

II. Zincirleme Kelime Grupları

Üç Ögeli Kelime Grupları

A. İsimli, Üç Ögeli Kelime Grupları

I. İsimlik, Üç Ögeli, İsimli Kelime Grupları

II. Belirtmelik, Üç Ögeli, İsimli Kelime Grupları

B. Fiilli, Üç Ögeli Kelime Grupları

I. İsimlik, Üç Ögeli, Fiilli Kelime Grupları

II. Belirtmelik, Üç Ögeli, Fiilli Kelime Grupları

III. Çok Ögeli Kelime Grupları

1. Belirten Gruplu ve Belirtilenli Kelime Grupları

Sıralanma

Yönetme

Uyum

2. Belirtenli ve Belirtilen Gruplu Kelime Grupları

Sıralanma

Yönetme

Uyum

3. Belirten Gruplu ve Belirtilen Gruplu Kelime Grupları

Sıralanma

Yönetme

Uyum (Baskakov, 2016, s.29-143).

Fuat Bozkurt, *Türkiye Türkçesi Türkçe Öğretiminde Yeni Bir Yöntem*'de kelime gruplarını *sözce* olarak irdeleyerek, tasnifinde de *sözce* terimini kullanır:

Sözce

Belirtme Ekli Sözce

Yönelme Ekli Sözce

Bulunma Ekli Sözce

Ayrılma Ekli Sözce

İyelik Kurgulu Sözce

Tamlayan Ekli Sözce

Belirtisiz Tamlama

Belirtili Tamlama

Eşitlik Ekli Sözce

Araç Ekli Sözce

İlgi Ekli Sözce

San Tanımlı Sözce

Sayı Sözcüklü Sözce

Ünlemlı Sözce

İkilemeli Sözce

Soru Ulamlı Sözce

Bağlaçlı Sözce

İlgeçli Sözce

Eylemli Sözce

Yardımcı Eylemli Sözce

Eylemlikli Sözce

Ortaçlı Sözce

Ulaçlı Sözce

Kaynaşık Eylemli Sözce

Kısaltmalı Sözce (Bozkurt, 2010, s.50-70).

Nurettin Koç, *Yeni Dilbilgisi*'nde sözcük öbekleri olarak kabul ettiği kelime gruplarını "Biz, Türkçenin özellikleri nedeniyle, ilgeç öbeğiyle belirteç öbeğinin birbirinden ayrılması gerektiği düşüncesinde olduğumuzdan, Türkçede dört tür öbeğin varlığını kabul ediyoruz;" diyerek sözcük öbeklerini 4 ana grupta sıralar:

1. Eylem Öbeği

Bir Başka Öbeği İçine Alan Eylem Öbeği
 Yardımcı Eylemle Kurulan Eylem Öbeği
 İki Eylemle Kurulan Eylem Öbeği
 Eylemin Çeşitli Görünüşlerinin Oluşturduğu Eylem Öbeği
 Ekeylemle Kurulan Eylem Öbeği
 Deyimleşmiş Eylemlerle Kurulan Eylem Öbeği

2. Ad Öbeği

Ad Tamlaması

Belirtili Ad Tamlaması
 Belirtisiz Ad Tamlaması
 Eksiz (takısız) Ad Tamlaması
 Zincirleme Ad Tamlaması

Adıl Tamlaması

Önad (sıfat) Tamlaması

Ad Durumu Ekleriyle Kurulmuş Tamlama (Yönelmeli, Kalmalı, Çıkmalı Tamlama)

İlgeçli Tamlama

İkilemeli Tamlama

İyelikli Tamlama

Bağlaçlı Tamlama

İlgi Ekiyle Kurulmuş Tamlama

Ünlemlerli Tamlama

Eylemsili Tamlama

Eylemli Tamlama

3. Belirteç Öbeği

Yer Kavramı Veren Belirteç Öbeği

Zaman Kavramı Veren Belirteç Öbeği

Durum Belirten Belirteç Öbeği

Ölçü Kavramı Veren Belirteç Öbeği

4. İlgeç Öbeği

Kurucu Öbeklerin Görevi

Yüklem

Özne

Tümleç

Kalıplaşmış Sözcük Öbekleri

Birleşik Sözcük

İkileme

Deyim

Yansıma

Yalın Yansıma

Türemiş Yansıma

İkilemeli Yansıma (Koç, 1996, s.419-511).

Süer Eker, *Çağdaş Türk Dili*'nde sözcük grupları tasnifini şöyle yapar:

Tamlamalar

İsim Tamlamaları

Sıfat Tamlaması

Aitlik Grubu

Unvan Grubu

Tekrar Grubu

Birleşik Sözcük

Sayı Grubu

Edat Grubu

Sıfat-Fiil Grubu

Zarf-Fiil Grubu

Eylem Grubu

Birleşik Eylem Grubu

Ünlem Grubu

Bağlama Grubu

Kısaltma Grupları

İlgi Grubu

Yaklaşma Grubu

Bulunma Grubu

Uzaklaşma Grubu

Dayanma Grubu

Klişeler

Deyimler

Atasözleri (Eker, 2013, s.349).

Rasih Erkul, *Cümle ve Metin Bilgisi*'nde kelime gruplarını *Cümlede Yer Alan Kelime Grupları* şeklinde sınıflandırmıştır:

1. Tekrarlar
2. Bağlama Grubu
3. Sıfat Tamlaması
4. İsim Tamlaması
5. Âitlik Grubu
6. Birleşik Kelime
7. Birleşik Fiil
8. Sayı Grubu
9. Hâl Ekleriyle Yapılan Kelime Grupları
10. Edat Grubu
11. Unvan Grubu
12. Ünlem Grubu
13. İsim Fiil Grubu
14. Sıfat Fiil Grubu
15. Zarf Fiil Grubu
16. Kısaltma Grupları (Erkul, 2007, s.4-17).

H. İbrahim Delice, *Türkçe Sözdizimi*'nde kelime grupları tasnifini *kelime öbekleri* biçiminde kapsamlı olarak yapar:

1. Kelimeyle Kurulan Öbekler

1.1. Edat Öbekleri

Bağlama Edatı Öbeği

Çekim Edatı Öbeği

Ünlem Edatı Öbeği

Pekiştirme Edatı Öbeği

1.2. Eksiz İsim Tamlaması

1.3. Fiil Öbeği

Bir Yardımcı Fiil ile Kurulan Fiil Öbekleri

Yabancı İsim / Yardımcı Fiil Yapısında

Fiil + Zarf-Fiil / Yardımcı Fiil Yapısında

Asıl Fiil ile Kurulan Fiil Öbekleri

1.4. Özel İsim Öbeği

1.5. Unvan Öbeği

1.6. Sayı Öbeği

1.7. Sıfat Tamlaması

*Farsça Sıfat Tamlaması (FST)**Arapça Sıfat Tamlaması (AST)*

1.8. Tekrar Öbeği

*Aynen Tekrar Öbeği**Yakın Anlamlı Tekrar Öbeği**Zıt Anlamlı Tekrar Öbeği**Farsça /be, â, ender/ ile Yapılan Tekrar Öbekleri**Sayı Tekrar Öbeği**Edatlı Tekrar Öbeği**Bir Kelimesi Anlamlı Tekrar Öbeği**İlâveli Tekrar Öbeği**'M-' İlâveli Tekrar**Hece İlâveli Tekrar*

1.9. Zarf Öbeği

1.10. Yineleme Öbeği

2. Ekle Kurulan Öbekler

2.1. İsim Tamlaması

*Belirtili İsim Tamlaması**Belirtisiz İsim Tamlaması**Zincirleme İsim Tamlaması**Farsça İsim Tamlaması**Arapça İsim Tamlaması*

2.2. Kısaltma Öbekleri

*Ayrılma Öbeği**Belirtme Öbeği**İlgi Öbeği**İyelik Öbeği**Kalma Öbeği**Yönelme Öbeği*

2.3. İki Durumlu Öbek

2.4. Sıfat Yapım Ekli Öbek

2.5. Yüklemsi Öbekleri

İsim-Fiil Öbeği

Sıfat-Fiil Öbeği

Zarf-Fiil Öbeği

Şart-Fiil Öbeği

Bağ- Fiil Öbeği

3. Diğer Kelime Öbekleri

3.1. İktibas Öbeği

3.2. Saplama Öbeği (Delice, 2012, s.17-48).

Leylâ Karahan, *Türkçede Söz Dizimi* isimli eserinde kelime gruplarını 14 grupta sıralar:

1. İsim Tamlaması
2. Sıfat Tamlaması
3. Sıfat-Fiil Grubu
4. İsim-Fiil Grubu
5. Zarf-Fiil Grubu
6. Tekrar Grubu
7. Edat Grubu
8. Bağlama Grubu
9. Unvan Grubu
10. Birleşik İsim Grubu
11. Ünlem Grubu
12. Sayı Grubu
13. Birleşik Fiil
14. Kısaltma Grupları (Karahan, 2016, s.39-79).

Günay Karaağaç, *Türkçenin Söz Dizimi*'nde kelime gruplarını söz öbekleri olarak sınıflandırır:

A. Söz Öbekleri

A.1. Yapımlık ve Çekimlik Söz Öbekleri

Yapımlık Söz Öbekleri

1. Fiilimsi Öbekleri

2. Kısaltma Öbekleri

3. Sayı Öbeği

4. Birleşik Fiiller
5. Yineleme Öbekleri
6. Aitlik Öbeği
7. Bağlama Öbek ve Cümleleri
8. Özel Ad Öbeği

A.2. Çekimlik Söz Öbekleri

1. İlişkilendirme Öbekleri
2. Nitelendirme Öbekleri (Karaağaç, 2012, s.159-218).

Mustafa Özkan ile Veysi Sevinçli, *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi*'nde kelime gruplarını dil birlikleri olarak yorumlarlar, buna binaen kelime gruplarını tasnif ederken belirtme grupları bünyesinde sınıflandırmaya tabii tutarlar:

Belirtme Grupları

- I. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu
- II. Sıfat Tamlaması
- III. Birleşik İsim Grubu
- IV. Tekrar Grubu (İkileme)
- V. Aitlik Grubu
- VI. Edat Grubu
- VII. Unvan Grubu
- VIII. Birleşik Fiil Grubu
- IX. İsim-Fiil Grubu
- X. Sıfat-Fiil Grubu
- XI. Zarf-Fiil Grubu
- XII. Sayı Grubu
- XIII. Ünlem Grubu
- XIV. Bağlama Grubu
- XV. Kısaltma Grupları (Özkan- Sevinçli, 2015, s.19-107).

Mehmet Özmen, *Türkçenin Sözdizimi*'nde kelime grupları sınıflandırmasına kapsamlı olarak yer vermiştir:

1. İyelik Grubu
2. İsim Tamlaması
3. Sıfat Tamlaması
4. Zarf Tamlaması

5. İkileme
6. Bağlama Grubu
7. Birleşik Fiil
8. Edat Grubu
9. Sayı Grubu
10. İsnat Grubu
11. Birleşik İsim
12. Unvan Grubu
13. Ünlem Grubu
14. Aitlik Grubu
15. Tamlayan Grubu
16. Bulunma Grubu
17. Yönelme Grubu
18. Çıkma Grubu
19. Araç Grubu
20. Belirtme Grubu
21. İsim-Fiil Grubu
22. Sıfat-Fiil Grubu
23. Zarf-Fiil Grubu
24. Tarafından'lı ve ÇA+ Eşitlik Ekli Fiilimsiler
25. Fiilimsi Gruplarında Devrikleme
26. Fiilimsi Gruplarında Ayrık Yapılar
27. Kısaltma Grubu (Özmen, 2016, s.50-140).

Bilâl Aktan, *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*'nde kelime grupları sıralamasını şöyle ele alır:

1. İsim Tamlaması ve İyelik Grubu
 - Belirtili İsim Tamlaması
 - Belirtisiz İsim Tamlaması
 - Eksiz Tamlama
 - İsim Tamlamasının Kelime Grubu İçindeki Görevleri
 - İsim Tamlamasının Cümledeki Görevleri
2. Sıfat Tamlaması
 - Sıfat Tamlamasının Kelime Grubu İçindeki Görevleri

Sıfat Tamlamasının Cümledeki Görevleri

3. Birleşik İsim Grubu
4. Tekrar Grubu (İkileme)
5. Aitlik Grubu
6. Edat Grubu
7. Unvan Grubu
8. Birleşik Fiil
9. Sayı Grubu
10. Ünlem Grubu
11. Bağlama Grubu
12. İsim-Fiil Grubu
13. Sıfat-Fiil Grubu
14. Zarf-Fiil Grubu
15. Kısaltma Grupları
 - İsnat Grubu
 - Yükleme Grubu
 - Yönelme Grubu
 - Bulunma Grubu
 - Uzaklaşma Grubu
 - Vasıta Grubu
 - Eşitlik Grubu
 - İlgi Grubu (Aktan, 2009, s.9-81).

Nurettin Demir ve Emine Yılmaz, *Türk Dili El Kitabı*'nda kelime grubu tasnifini *tamlayan – tamlanan ilişkisine* göre yaparlar:

1. Tamlayan – Tamlanan İlişkisi Bulunan Kelime Grupları
 - 1.1. İsim Tamlamaları
 - 1.2. İlgi Grubu
 - 1.3. Sıfat Tamlamaları
 - 1.4. Zarf Grupları
 - 1.5. Ünlem Grupları
2. Tamlayan – Tamlanan İlişkisi Bulunmayan Kelime Grupları (Demir-Yılmaz, 2006, s.201-205).

Hatice Parlak, *Türk Dili El Kitabı*'nda sözcük grupları tasnifini 14 başlık altında sıralamıştır:

1. İsim Tamlaması
2. Sıfat Tamlaması
- 3.Ortaç Grubu
4. İsim Eylem Grubu
5. Bağ Eylem Grubu
6. Tekrar Grubu
7. Edat Grubu
8. Bağlama Grubu
9. Unvan Grubu
10. Birleşik İsim Grubu
11. Ünlem Grubu
12. Sayı Grubu
13. Birleşik Eylem Grubu
14. Kısaltma Grubu (Parlak, 2010, s.216-217).

Zuhal Kültüral, *Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi*'nde kelime grupları sınıflandırmasını 13 başlık altında yapmıştır:

1. İsim Tamlaması
2. Sıfat Tamlaması
3. İsim-Fiil Grubu
4. Sıfat-Fiil Grubu
5. Zarf-Fiil Grubu
6. Tekrar Grubu
7. Edat Grubu
8. Bağlama Grubu
9. Unvan Grubu
10. Sayı Grubu
11. Ünlem Grubu
12. Birleşik Fiil
13. Kısaltma Grupları (Kültüral, 2009, s.9-26).

Atâ Çatıkkaş, *Örnekli ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu*'nda kelime gruplarını Türkçe'deki Kelime Grupları adı altında sınıflandırır:

1. Bağlama Grubu
2. İyelik Grubu ve İsim Tamlaması
3. Genitif, Datif, Lokatif ve Ablatif Grupları
4. Sıfat ve Partisip Grubu
5. Aitlik Grubu
6. Tekrarlar ve İkilemeler
 - A. Eş Anlamalı Tekrarlar
 - B. Zıt Anlamalı Tekrarlar
 - C. Benzer Tekrarlar
 - D. İlâveli Tekrarlar
7. Unvan Grubu
8. İsnat Grubu
9. Akkuzatif Grubu
10. Kısaltma Grupları
11. Ünlem Grubu
12. Sayı Grubu
13. Edat Grubu
14. Fiil Grubu
15. Gerundium Grubu (Çatıkkaş, 2001, s.194-202).

Kerim Demirci, *Kelime Bilgisi El Kitabı*'nda belirttiği gibi “üzerinde tam bir uzlaşma olmadığı için birçok kaynakta farklı gruplara ayrılan Türkçenin kelime gruplarını şu şekilde listelemek mümkündür:” diyerek kendi sıralamasını yapar:

1. İsim Tamlaması Grubu
2. Sıfat Tamlaması Grubu
3. İsnat Grubu
4. Kısaltma Grubu
5. Unvan Grubu
6. Tekrar Grubu
7. Aitlik Grubu
8. İsimfiil Grubu
9. Sıfatfiil Grubu
10. Zarffiil Grubu
11. Bağlama Grubu

12. Edat Grubu
13. Ünlem Grubu
14. Sayı Grubu
15. Birleşik Fiil Grubu
16. Kalıpsöz Grubu
17. Birleşik İsim Grubu
18. Deyimler
19. Atasözleri
20. İsim Çekim Ekleriyle Yapılan Gruplar
 - Yaklaşma Grubu
 - Belirtme Grubu
 - Bulunma Grubu
 - Ayrılma Grubu
 - Vasita Grubu (Demirci, 2017, s.187-195).

Mustafa Uslu, *Ansiklopedik Türk Dili ve Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*'nde kelime grupları şunlardır diyerek şöyle sıralama yapmıştır:

1. İsim Tamlaması
2. Sıfat Tamlaması
3. Tekrar Grubu
4. Aitlik Grubu
5. Edat Grubu
6. Birleşik Fiil Grubu
7. İsim-Fiil Grubu
8. Sıfat-Fiil Grubu
9. Zarf-Fiil Grubu
10. Unvan Grubu
11. Sayı Grubu
12. Ünlem Grubu
13. Bağlama Grubu
14. Kısaltma Grupları (Uslu, 2007, s.193-194).

Mustafa Altun, *Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri*'nde kelime gruplarını şöyle sınıflandırır:

1. Bağımlı Biçim Birimlerle Kurulu Kelime Grupları

İsme Gelen Eklerle Yapılan Gruplar

Aitlik Grubu
 İyelik Grubu
 Belirtme Grubu
 Yönelme Grubu
 Bulunma Grubu
 Ayrılma Grubu
 İsnat Grubu

Fiile Gelen Eklerle Yapılan Gruplar

İsimfiil Grubu
 Sıfatfiil Grubu
 Zarffiil Grubu

2. Bağımsız Biçim Birimlerle Kurulu Kelime Grupları

İsim Tamlaması
 Belirtili İsim Tamlaması
 Belirtisiz İsim Tamlaması
 Sıfat Tamlaması
 Bağlama Grubu
 Edat Grubu
 Birleşik İsim Grubu
 Birleşik Fiil Grubu
 İkileme
 Sayı Grubu
 Unvan Grubu

3. Arapça ve Farsça Biçim Birimlerle Kurulu Kelime Grupları

Arapça İsim Tamlaması
 Farsça İsim Tamlaması
 Farsça Sıfat Tamlaması
 Farsça Birleşik İsim
 Farsça Birleşik Sıfat

4. Önerilen Kelime Grupları

Örtük İyelik Grubu
 Ayrılma Durum Ekli Belirtili İsim Tamlaması
 Zarf+Sıfat Grubu

Zarf+Zarf Grubu

Zarffiil İşlevli Sıfatfiil Grubu (Altun, 2011, s.15-21).

Halil İbrahim Usta, *Kelime Gruplarını Nasıl Tasnif Edelim?* isimli makalesinde “sözdizimi asıl olarak iki aşamada incelenir:” diyerek iki ana başlık altında gruplandırır:

a) Geniş (majör): Cümledeki dizimi konu alır. [Cümleleri ve cümlenin ögesi olarak kelime gruplarını inceler.] b) Dar (minör): Kelime gruplarındaki dizimi inceler. [Kelime grubunu cümlenin ögesi olarak değil, başlı başına bir dil birliği olarak inceler.]

H. İbrahim Usta’ya göre kelime grupları şu başlıklar altında –tipler şeklinde-tasnif edilmiştir:

- Kuruluşlarına göre
- Kullanımlarına göre
- Kelime türlerine göre
- Kalıplaşmış olup olmamasına göre

Kuruluşlarına Göre Kelime Grupları:

Birinci Tip: Düz (Kurallı) Kelime Grupları

- Belirtili İsim Tamlaması
- Belirtisiz İsim Tamlaması
- Sıfat Tamlaması
- Ünlem grubu

İkinci Tip: Ters (Kural Dışı) Kelime Grupları

- Edat Grubu
- Unvan Grubu
- Birleşik Fiil

Üçüncü Tip: Eş Değerli Kelime Grupları

- Tekrar Grubu
- Bağlama Grubu
- Sayı Grubu

Dördüncü Tip: Kısaltma Grupları

- İyelik Grubu
- Belirtme Grubu
- Yönelme Grubu
- Bulunma Grubu

Ayrılma Grubu

Vasıta Grubu

Eşitlik Grubu (Usta, 2009, s.413-419).

Caner Kerimoğlu, *Sözcük Öbeği Olarak Cümle ve Bir Öbek Önerisi*'nde "Türkçede öbek olarak kabul edilegelen diziler genellikle şunlardır:" diyerek sözcük öbekleri sınıflandırmasını şöyle yapar:

1. İsim tamlaması: *Ali'nin defteri,*
2. İyelik grubu: *Benim defterim,*
3. Sıfat tamlaması: *Güzel araba,*
4. İkileme öbeği: *Güzel güzel,*
5. Birleşik fiil öbeği: *Yapabil-, hasta ol-,*
6. Birleşik isim (özel isim) öbeği: *Buca Eğitim Fakültesi, Ali Yılmaz,*
7. Edat öbeği: *Senin için,*
8. Bağlama öbeği: *Ali ve Veli,*
9. Ünlem öbeği: *Hey çocuklar,*
10. Unvan öbeği: *Ahmet amca,*
11. İsim-fiil öbeği: *Kitap okumak,*
12. Sıfat-fiil öbeği: *Kitap okuyan,*
13. Zarf-fiil öbeği: *Kitap okurken,*
14. Sayı öbeği: *Yirmi iki,*
15. Kısaltma öbekleri: İsnat (*başı bozuk*), ilgi (*benim ev*), yönelme (*cana yakın*), bulunma (*sahanda yumurta*), ayrılma (*kumdan kale*), vasıta (*işiyile meşgul*), eşitlik (*insanca davranış*) vb. (Kerimoğlu, 2016, s.241-245).

2.3. Kelime Grupları İle İlgili Değerlendirme ve Çıkarımlar

Türkiye Türkçesinde kelime grupları, dilbilgisi terimi olarak araştıran, kelime grubu üzerinde düşünen bilim insanları tarafından, terminolojik adlandırmada netlik kazanmış bir araştırma konusu değildir. Bu terim kargaşası araştırmacıların, kelime grubu üzerinde düşünenlerin, araştırmalarında ve eserlerinde gün yüzüne çıkmaktadır. Bunu, “*Kelime Grupları Hakkında Genel Görüş ve Düşünceler*” başlığı altında göstermeye çalıştık.

Kelime grubu hakkında yaptığımız tarama sonucunda araştırmacıların tanım ve adlandırmaları göz önüne alınarak, terim olarak kullandıkları söylemler tablo biçiminde aşağıda ortaya konulmaya çalışılmıştır:

	Kelime Grubu	Sözcük Öbekleri	Dil Birlikleri	Söz Dizisi	Yargısız Anlatımlar	Kelime Öbekleri	Belirtme Grubu	Sözce	Yargı Bildirmeyen Kelimeler Topluluğu
Ergin	+		+						
Kükey		+							
Hatiboğlu					+				
Özçelik-Erten			+						
Grönbech	+								
Baskakov	+								
Gencan	+								
Koç		+							
Hepçilingirler		+							
Eker	+								
Karaörs	+								
Erkul	+		+				+		
Karahan	+								
Karaağaç		+							
Özkan-Sevinçli			+						
Aktaş				+					
Üstünova		+							

Demir-Yılmaz	+								
Kültürel				+					
Çotuksöken		+							
Demirci		+							
Altun	+								
Usta	+								
Gökdayı		+							
Kerimoğlu		+							
Bilgegil							+		
Banguoğlu						+			
Deny						+			
Korkmaz									+
Ediskun						+			
Bozkurt								+	
Erkul							+		
Delice						+			
Özmen									+
Aktan									+
Parlak									+
Çatıkkaş							+		
Uslu						+			
Toplam	11	9	4	2	1	5	4	1	4

Araştırmacıların kelime grubu adlandırmalarından da anlaşılacağı üzere terim birliği hususunda ortak bir söylemden bahsetmek mümkün değildir. Böyle bir durumun ortaya çıkması, farklı görüş ve düşüncelerin, farklı söylemlerin olması gayet doğal ve bilimsel bir sonuçtur. Böyle bir sonuca ulaşılmamış olması araştırmaların ve sosyal bilimlerin doğasına aykırılık teşkil edecektir.

Kelime grubunu karşılamak üzere; *kelime grubu*, *sözcük öbekleri*, *dil birlikleri*, *söz dizisi*, *belirtme grubu*, *yargısız anlatımlar* ve *sözce* gibi farklı ifadeler terim olarak kullanılmıştır.

Ergin, Özkan-Sevinçli ve Özçelik-Erten gibi isimler kelime grubunu *dil birlikleri* olarak yorumlamışlardır. Erkul ise kelime grubuna hem *dil birlikleri* olarak hem de *belirtme grubu* olarak açıklık getirmiştir.

Bilgegil, Çatıkkaş ve Erkul *belirtme grupları* terimini kullanırken Baskakov, *belirtmelik kelime grubu*'na değinmiştir.

Banguoğlu, Deny, Delice ve Uslu, kelime grubu için *kelime öbeği* terimini kullanırken Ediskun, *kelime öbeği* teriminin yanında *isim takımları*'nı da kullanır.

Ergin, K. Grönbech, Erkul, Baskakov, Demir-Yılmaz, Gencan, Eker, Karahan, Altun, Usta ve Karaörs gibi araştırmacılar *kelime grubu* terimini kullanan önemli isimlerdir.

Üstünova, Karaağaç, Kükey, Gökdayı, Koç, Çotuksöken, Kerimoğlu, Demirci ve Hepçilingirler kelime grubu yerine *sözcük öbekleri* terimini tercih etmişlerdir.

Aktaş ve Kültüral ise kelime grubu yerine *söz dizisi* terimini kullanırlar.

Hatiboğlu; *yargısız anlatımlar*, Korkmaz ve Aktan; *yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu*, Özmen; *kelimeler topluluğu*, Parlak; *yargı bildirmeyen ifadeler* biçiminde kelime grubu terimine alternatif kullanımlar geliştirmişlerdir.

Bozkurt'un yeni bir söylem olarak gördüğümüz, kelime grubu yerine *sözce* terimini kullandığı tespit edilmiştir.

Deny, Gencan, Ediskun, Hepçilingirler, Karaörs, Aktaş, Üstünova, Çotuksöken ve Gökdayı gibi araştırmacılar kelime grubu tasnifini ya hiç yapmamışlar ya da ayrıntıya inmeden yüzeysel olarak kelime grubu tasnifine değinmişlerdir.

Tablodan hareketle sayısal verilere bakıldığında araştırmacıların terim olarak kullandıkları ifadelerin sıklığı şöyledir: 11 *kelime grubu*, 9 *sözcük öbekleri*, 4 *dil birlikleri*, 2 *söz dizisi*, 1 *yargısız anlatımlar*, 5 *kelime öbekleri*, 4 *belirtme grubu*, 1 *sözce* ve 4 *yargı bildirmeyen kelimeler topluluğu*, kelime grubu terimine alternatif olarak kullanılmıştır.

Bütüncül olarak değerlendirdiğimizde bu görüşlerden hareketle, araştırmacıların eserlerinde incelenen terim ve terim yerine kullanılan kavramlara binaen ortak bir terim kullanımının mümkün olamadığı kanaati hâsıl olmuştur. Araştırmacıların ortak bir terim kullanımının -eserlerin incelenmesi sonucunda- mevcut olmadığı görülmüştür.

3.BÖLÜM

GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

Bu bölümde kelime grupları tespit edilirken Dr. Fethî Tevetoğlu'nun hazırlamış olduğu yayın kullanılmıştır. *Gönül Hanım* romanından hareketle de yapılan incelemede Leylâ Karahan'ın kelime grupları tasnifi temel alınmıştır.

3.1. İSİM TAMLAMASI

İsim tamlamaları, *Gönül Hanım* romanında *sıfat tamlamalarından* sonra en fazla kullanılan kelime grubudur. 1974 kelime grubu *belirtili ve belirtisiz isim tamlamaları* olmak kaydıyla romanın bütününde varlığını gösterir. Bu yönüyle *Gönül Hanım*, Türkçenin oynak/işlevsel yapısını ihtiva eden isim tamlamalarını bünyesinde barındıran, Türk edebiyatının zengin isim yoğunluğuna sahip romanlarından.

Karahan'a göre; “iyelik ekli bir isim unsurunun, iyeliğin işaret ettiği bir başka isim unsuruyla kurduğu kelime grubu” isim tamlamasını oluşturur. “Bu kelime grubunda iki isim unsuru *aitlik, içinde bulunma, sınırlandırma, belirtme* vb. anlam ilgileri çerçevesinde birbirine bağlanır.” (Karahan, 2016, s.42).

3.1.1. Yapılışları Bakımından İsim Tamlamaları

3.1.1.1. Belirtili İsim Tamlaması

“İsim tamlamasında birinci unsurun ikinci unsurla bağlantısı, zamirlerde ekli, isimlerde ise ekli veya eksizdir. Tamlananın ikinci unsuru daima iyelik eki taşır.

İsim unsuru (+ ilgi hâli eki) + isim unsuru + iyelik eki = isim tamlaması” (Karahan, 2016, s.42).

Namus + u + muz + un + beşik(ğ) + i = namusumuzun beşiği (7.30)

Biz + im + memleket + (i)miz = bizim memleketimiz (15.12)

Türk + ler + in müşterek + vatan + lar + ı +nın + muhabbet + i = Türklerin müşterek vatanlarının muhabbeti (17.30)

“Birinci unsuru ilgi hâli eki taşıyan isim tamlaması *belirtili isim tamlamasıdır*. (Karahan, 2016, s.43).

İrkimizin (ty) en yaman düşmanları (tn) (8.3)

Kavmin (ty) mukaddes ateş sahipleri (tn) (22.12)

Türk hükümdarlarının (ty) pulat ruhları (tn) (95.13,14)

“Bu tamlamada ana unsur sonda bulunur. Birinci unsur tamlayan, ikinci unsur tamlanandır.” (Karahan, 2016, s.42).

Abidenin (ty) huzuru (tn) (83.23)

Ecdadımızın (ty) ruhu (tn) (111.20)

Dinin (ty) maneviyatın (ty) saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri (tn) (28.6,7)

3.1.1.1.1. Her İki Unsuru Tek Kelime Olan Belirtili İsim Tamlaması

Harbin başı (3.5)	Beceriksizliğin cezası (17.8)
Uralın doğusu (3.11)	Zichy'nin getirdiği (17.8,9)
Yekdiğerlerinin dilleri (4.5,6)	Subayın vakarı (17.11,12)
Dükkânların sâhibleri (4.23)	Çiçeklerin arası (17.28,29)
Tolun'un dilediği (5.30)	Dükkânların camekânları (17.23,24)
Bizim ırkımız (6.5)	İstanbul'un vasıfları (18.3)
Başkasının artığı (6.7,8)	Aynanın önü (18.23)
İsâ'nın doğumu (6.29)	Tolun'un verdiği (18.23)
Çinlilerin savaşları (7.5)	Budapeşte'nin unutulduğu (19.3)
Onların azmi (7.12)	Türklerin ittihâdı (19.10)
Çinlilerin başları (7.14)	İslâmların ittihâdı (19.10)
Bunların hükûmetleri (7.16)	Türklerin aydınlanması (19.20)
Kardeşinin yüzü (9.13)	Ahalinin bulunduğu (20.17,18)
Etrafindakilerin dikkati (9.19)	Kontun önü (20.23)
Macarlar'ın menşe'i (10.20)	Karşısındakinin yüzü (20.24)
Kont'un asâleti (10.29)	Tükör'ün menşei (21.10,11)
Bahâdır'ın konağı (11.12)	Faziletin erbâbı (21.13)
Kimsenin dikkati (12.9)	Sigarasının külü (22.17,18)
Evinin satılması (12.12)	Kaplanoğlu'nun rastgeldiği (23.9)
Hastalıkların tedavisi (13.14,15)	Yarların sırtları (23.19)
Kapının yanı (13.23)	Göğün mavilikleri (23.19,20)
Gencin elleri (14.8)	Atalarımızın yurdu (24.1)
Gencin yüzü (14.8)	Onların ruhları (24.1,2)
Pencerenin yanı (14.20)	Parmağının ucu (24.7,8)
Bizim memleketimiz (15.12)	
Türklerin memleketi (15.12,13)	
Vagonun penceresi (16.20,21)	

- Yekdiğerimizin âfiyeti (24.14,15)
- Ecdadımızın torunları (25.6,7)
- Yolun nihayeti (25.15)
- Kılavuzumuzun ihtarı (25.16)
- Tüccarın evi (25.17)
- Tercümanımızın iddiası (26.3,4)
- Kasabanın etrafı (26.20)
- Kasabanın içi (26.25)
- Sokakların ortaları (27.1,2)
- Cenazelerin gömülmesi (27.11,12)
- Kulübelerinin etrafı (27.13)
- İnanışın yanı (28.4)
- Çadırların etrafı (28.15)
- Kasabanın gösterdiği (28.16)
- Urga'nın ahâlisi (28.19)
- Gecenin hayali (28.24)
- Karanlığın altı (28.25)
- Düşkünlüğün sebebi (29.32)
- Şartların karşılığı (30.14)
- Emelin kızı (30.29)
- Kadının yüzü (31.9)
- Kadının eli (31.13)
- Japonların tamamı (31.22)
- Seyahatlerim sırası (32.1)
- Arab'ın ağzı (32.6)
- Moğolların birâderleri (32.27)
- Buranın Moğolları (33.2)
- Bunların noksanları (33.4)
- Talihsizlerin ıslâhı (33.5)
- Terbiyesinin gereği (34.1,2)
- Erkeğin vazifesi (34.3)
- Tepenin etekleri (34.22)
- Kapıların aralıkları (34.26,27)
- Sokağın sonu (34.32)
- Türbenin yanı (35.11)
- Çocukların çoğu (35.21)
- Rûhânîlerin hakkı (35.28)
- Deyrin çevresi (36.4)
- Muhâfızın yardımı (36.7,8)
- “Buda”nın kılığı (36.32)
- Mâbedin içi (37.14,15)
- İnsanın sinirleri (37.16,17)
- Birbirinin ardı (38.5)
- Mâbedin yanı (38.6)
- Ahâlinin serveti (38.17)
- Lamaların elleri (38.17)
- Bunların reisleri (38.24,25)
- Elbisesinin etekleri (39.4,5)
- Ocaklarınızın başı (39.14,15)
- Kervanımızın hazırlıkları (39.26)
- Hunların torunları (40.3)
- Şehrin etrafı (40.20)
- Hiyungnuların ahfâdı (42.23)
- Tula'nın dirseği (43.22)
- Bunların hiçbiri (43.27)
- Gönül'ün karşısı (43.30)
- Kontun yaptıkları (44.3)
- Çingiz'in torunu (45.25,26)
- Evlerinin çevresi (47.10)
- Bunların ikisi (47.14)
- Kayaların aralıkları (47.15)
- Tepeciklerin etrafı (47.16)
- Dalların arası (47.17)
- Zamanın tahribi (47.18,19)
- Taşın arkası (47.29)

- Kumların üstü (48.12)
 Vamberi'nin araştırmaları
 (48.19)
 Orientalistlerin incelemeleri
 (48.20)
 Milletinizin büyükleri (48.23)
 Türkiye'nin vücudu (49.2)
 Sizin damarlarınız (49.15)
 Kalbinizin çarpması (49.16)
 Onların memleketleri (49.17)
 Sizin yurdunuz (49.21)
 İstilânın sebepleri (49.22)
 Sevdiğimin muhiti (50.14)
 Sizin hayatınız (51.9)
 Benim ateşim (51.11)
 Benim yurdum (51.14)
 Sizin vatanınız (51.14,15)
 Bizim çocuklarımız (51.19)
 Onun yeri (51.31)
 Yiğidin kanadı (52.5)
 Béla'nın sonu (53.1)
 Sizin kulağınız (53.8)
 Kont'un ismi (53.11)
 Dünyanın yarısı (54.13,14)
 Bahçelerimizin tertibleri (54.32)
 Zamanımızın devirleri (55.2,3)
 Hünerlerin kaynağı (56.2,3)
 Mescidlerinizin süsü (56.5)
 Hünerin koruyucusu (56.9)
 Protestanların memleketleri
 (56.10,11)
 Dinlerin saflığı (57.17)
 Zamanın ihtiyâcı (57.25,26)
 Zamanın ilerleyişı (57.29)
- İslâmın ihtiyaçları (58.16)
 Bunların hiçbirisi (58.23)
 Onların arası (59.6)
 Peygamberinin ahlâkı (60.3,4)
 Türklerin yükselmesi (60.23)
 Zamanın idârecileri (61.19)
 Asîlzâdelerin kötülükleri (62.1)
 Ahalisinin gönülleri (62.20)
 Türklerin ilerlemesi (63.4)
 Kılıçların kınları (63.30)
 Türklerin ilerlemesi (64.1)
 Sûrlarının kapuları (64.17)
 Enkazının üstü (65.4)
 Moğolların şânı (65.6)
 Târihin söylentisi (65.12)
 Asya'nın Batısı (65.16)
 Temuçin'in oğlu (65.17)
 Ögedey'in kardeşoğlu (66.3)
 Benim deneyeceğimi (67.5)
 Sancay'ın tercümanlığı (67.13)
 Kapının önü (67.28)
 Onların önü (67.29)
 Kılavuzumuzun söylentisi
 (70.7,8)
 Direklerin yanı (70.22)
 Mâbedin kubbesi (70.30)
 Moğolların övündükleri (72.4)
 Uygurların başkenti (72.16)
 Taşların yerleri (73.9)
 İnsanların hepsi (75.8)
 Âdemoğlunun ataları (75.10)
 Irkların arası (75.11)
 Bilginlerin çoğu (75.13)
 Kanlarının temizliği (75.25)

- Asya'nın batısı (76.27)
 Kalemimin ucu (77.30)
 Onun serveti (78.3,4)
 Benim yoksulluğum (78.4)
 Onun güzelliği (78.4)
 Benim hâlim (78.4,5)
 Tanyerinin ağarması (78.6)
 Gönül'ün çılgılığı (78.10)
 Benim resmim (79.18)
 Kâğıdın üstü (80.8)
 Yazının derinliği (80.13)
 Harâbenin ıssızlığı (80.22)
 Taşların üstü (80.23)
 Bizim arkamız (81.16)
 Atının önü (81.20)
 Kızın kurtarılması (81.26)
 Atın altı (82.2)
 Ayağımın biri (82.1)
 Gönül'ün hayvanı (82.10)
 Kalbimizin çarpıntısı (83.14)
 Âbidenin huzuru (83.23)
 Şarkiyatçıların belirttikleri
 (86.18,19)
 Yakutlar'ın dili (86.21)
 Bizim dilimiz (86.21)
 Çingiz'in ölümü (87.2,3)
 Âmu-deryâ'nın kuzeyi (87.5)
 Çingiz'in torunları (87.8)
 Yüzyılların yâdigârı (88.26,27)
 Bizim önümüz (89.2)
 Heykellerin elbiseleri (89.7,8)
 Silâhların vaziyeti (89.10)
 Milletimizin alinyazısı (89.20)
 Zamanın tahrirleri (89.22,23)
 Yazıların etrâfı (89.26)
 Yerin te'siri (90.21,22)
 Hislerimizin aldatılması (90.22)
 Âbidenin önü (91.1)
 Kitâbenin önü (91.2)
 Hepimizin kalbi (94.1)
 Kitâbenin metni (95.1,2)
 Güneşin yıldızları (95.7)
 Gönül'ün yüzü (95.20)
 Gönül'ün kardeşi (96.2)
 Milletimizin rumuzu (96.11)
 Başarımızın sırrı (96.11,12)
 Herkesin yüzü (96.18)
 Benim İncil'im (96.29)
 Bunun sağlanması (97.7)
 Gönül'ün parmağı (97.15)
 Yoldaşlarımın güveni (97.21,22)
 Sizin eliniz (97.22,23)
 Sizin geriniz (98.5)
 Aklımın gösterdiği (98.26)
 Benim elim (98.31)
 Benim kusurum (99.6)
 İkimizin elleri (99.24)
 Gönül'ün eli (99.25)
 Kızın ciddiyeti (99.31)
 Yüreğinin kanı (100.8)
 Hepimizin durumu (100.11)
 Kardeşinin ısrarı (100.19,20)
 Mahallemizin müezzini (100.22)
 Nedim'in gazeli
 (100.24,25,26,27)
 Gençlerin eğlencesi (102.21,22)
 İhtiyarların hizmetçisi (102.22)
 Erkeğin cismi (102.23,24)

- Teşebbüsümüzün adı
(103.11,12)
- Sizin mefkûreniz (103.15)
- İnsanların kalbi (103.17)
- Hemşiresinin sitemleri (103.20)
- Benim koltuğum (104.13,14)
- Yatağımın içi (105.7)
- Benim namzedliğim (105.12)
- Gönül'ün rızâsı (105.13)
- Yemeğin başı (105.25,26)
- Âbidenin üstü (106.10)
- Zamanın sarsıntıları (106.12,13)
- Kitâbenin etrafı (106.14)
- Bunun kopyası (106.30)
- Hâtıralarımın arası (106.7,8)
- Evinin işleri (107.20)
- Arkadaşlarının yanı (109.8)
- Moğol'un yurdu (109.15)
- Birbirinin yüzü (110.1)
- Sizin hakkınız (110.15)
- Cihânın hazînesi (110.17)
- Sandığın içi (111.2,3)
- Moğol'un yardımını (111.14,15)
- Ecdadımızın rûhu (111.20)
- Kont'un boynu (111.25)
- Çölün ıssızlığı (112.3)
- Bunun biri (112.27)
- Buranın ahâlisi (113.19,20)
- Sıfırın altı (114.3)
- Günün hâtırası (115.28)
- Fotoğrafhânenin yanı
(115.29,30)
- Bebeğin fistanı (116.2,3)
- Tolun'un gözleri (116.10)
- Kont'un zorlaması (116.13)
- Taşkend'in evleri (116.31,32)
- Şehrin nüfusu (117.4)
- Şehrin içi (117.9)
- Temürlenk'in başkenti
(117.18,19)
- Buhârâ'nın etrâfı (117.24)
- Ahâlinin kalanı (117.31,32)
- Şehrin civarı (118.25)
- Medreselerin boşluğu
(118.29,30)
- Özbeklerin eli (119.17)
- İmamın kabri (121.3)
- Kont'un pasaportu (121.23)
- Tolun'un meramı (122.17)
- Kont'un merakı (122.19)
- Bunların dedeleri (123.10)
- Tolun'un annesi (124.13)
- Senin fikrin (125.13)
- Benim aklım (125.13)
- İrkımızın târihi (125.17)
- Tolun'un zoru (126.14,15)
- Kont'un yanı (126.15)
- Yatağımın başı (127.24)
- Kitâbenin kopyaları (128.3,4)
- Onun rûhu (128.9,10)
- Gönül'ün hayâli (128.10,11)
- Hayâlin telkini (128.11,12)
- Tolun'un kalbi (128.16)
- Gönül'ün mektubu (129.9)
- Mûsevînin imzâsı (129.14)
- Gencin payı (129.23)
- Kitâbelerin kopyaları
(130.11,12)

3.1.1.1.2. Unsurlarından Biri Grup Olan Belirtili İsim Tamlaması

3.1.1.1.2.1. Tamlayıcı Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

3.1.1.1.2.1.1. Tamlayıcı Belirtisiz İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

Tatar gencinin dikkati (5.14)

Ural-Altay milletlerinin

menşe'leri, dilleri, soyları (5.17)

Hiungnu Türklerinin akınları

(7.10)

Hazar Denizi'nin doğusu (7.21)

Hayvan derilerinin terbiye

edildiği (10.8)

Seyahat hey'etinin sayısı (11.9)

Baykal Gölü'nün kuzey –

doğusu (13.2)

Elektrik ışığının yan tarafı (14.5)

Pasaport me'murunun karşısı

(15.1,2)

Erkeklik kibirinin incinmesi

(17.20)

Baykal Gölü'nün batı kıyısı

(18.4)

Ural-Altay kavimlerinin mânevî

paytahtı (18.26,27)

İslâv milletlerinin kıblesi

(18.28,29)

Türk kültürünün, İslâm ilminin

birliği (19.18,19)

Ural-Altay kavimlerinin idâre

merkezi (20.8,9)

Altay kavimlerinin olduğu

(21.20,21)

Macar başkentinin bunun için

esâsen gayet mühim olan mevkii

(21.30,31)

Rus zabıtasının şiddetli

muameleleri (23.3)

Ken dağlarının Kentei girift

sililesi (24.27,28)

Tula ırmağının sağ tarafı

(25.24,25)

Belâ mekânının gündüzü (28.23)

Buda mensuplarının

davranışları (30.16)

İbâdet yerlerinin böyle birbirine

benzeyişi (36.22,23)

Mâbed muhafızının rivâyeti

(37.6,7)

Evliyâ türbelerinin hâcet

pencereleri (37.8,9)

Bitlis taraflarının durumu

(41.21)

Tan yerinin ağarması (41.6)

Tula ırmağının bataklıkları

(44.19)

Bitik Ula Dağı'nın eteği (44.24)

Öldürmek kuvvetinin bende

bulunması (46.2)

Türk çerilerinin kafatasları

(49.25)

Selçuk ve Osmanlı tarzlarının birleşmesi (54.28)

Din âlimlerinin toplanarak ıslâhat üzerindeki fikir birliği (58.7,8)

Din kardeşlerinin kanları (59.1)

Din ıslâhâtçıları'nın çıkmaması (59.6,7)

Dînî meslekler erbâbının ve dört mezhebin anlaşmazlıkları ve ictihadları (59.26,27)

Kendi çevrelerinin ruhları (62.16,17)

Harb belâsının vatanı tekrar sarmaması (63.31,32)

Moğol Hanları'nın bu en meşhur karargâhı (64.28)

Çingiz saltanatının mersiyesi (65.8,9)

Moğol Devleti'nin başkenti (65.18,19)

Moğol hükümdârının sarayı (66.5)

Îsâ heykelinin ayakları (70.15)

Süleyman Mâbedi'nin harab duvarları (70.16)

Orhun Irmağı'nın orta yaylaları (72.18)

Erden Su mâbedinin yapılmış bulunduğu (72.23,24)

Karabalgasun kasabasının Uygurlar tarafı (72.28,29)

Karabalgasun şehrinin plânı (73.14)

Uygur hükûmetinin bir târihi (73.23)

Uygur kızlarının ruhu (74.9)

Üç Dil Kitâbelerinin kopyaları (74.17,18)

Üç Dil Kitâbeleri adının verilmesi (74.19)

İrk, soy mes'elesini inkâra yeltenenlerin birincisi (75.5,6)

Orhun ırmağının sağ tarafı (81.2)

Takdir kelimesinin mânâsı (82.26,27)

Tukyu Türklerinin eski başkenti kenarı (83.5)

Türk milletinin şeref türbesi kapısı (85.20,21)

Mesafe uzaklığının te'siri (86.22,23)

Kül Tigin kitâbesinin etrafı (87.18,19)

Târih gelininin naz duvağı (87.31,32)

Kemer tokalarının oymaları (89.10)

Târih sahifesinin bekçileri (89.19)

Başlangıç konuşmasının nereye varacağı (96.23,24)

Karakorum sahrâlarının gökleri (96.26,27)

Seyyahat arkadaşlarımızın yüzüğü kabulü (97.32/98.1)

Aşk perisinin okları (105.30,31)

Fransa Hükûmeti'nin verdiği
(108.23,24)

Rus prensesinin parmağı
(112.27)

Kandan Nor Gölünün güneyi
(113.15,16)

Altay dağlarının tepeleri
geçitleri (114.13,14)

Hey'et mensuplarının
pasaportları (114.17,18)

Avrupa şehirlerinin âdî bir
kopyası (117.7)

İslâm memleketlerinin en
meşhuru (118.14,15)

Çingiz ordusunun burada kalmış
artıkları (118.26,27)

Kül Tigin Âbidesi'nin ilk
bölümü (119.30,31)

İran güzel san'atlarının bir
meşheri (121.13,14)

Hazar Denizi'nin güney-doğusu
(121.27,28)

İran Kaçar Hânedânı'nın
kurucusu (122.4,5)

Kaçar Türkmen aşîretlerinin
yaşadıkları (122.6,7)

İran ahâlisinin çoğunluğu
(122.23,24)

Mâzenderân ve Elburz
dağlarının kuzeyi (122.32)

Osmanlı Pâdişahlarının istilâ
nazarları (123.15)

Harb tâlihinin pek müsâit
gitmediği (124.27,28)

Türk mutfağının bütün çeşitleri
(126.12)

Deniz ablukasının kalkması
(129.4,5)

Ruble fiyatının düşüklüğü
(129.28)

Millî Mücadelelerinin parlak
neticeleri (130.18)

3.1.1.2.1.2. Tamlayanı Belirtili İsim Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

“Belirtili isim tamlamasının tamlayan unsuru da belirtili isim tamlaması olabilir. Böyle bir yapıda üç isim unsuru bulunduğu düşünülmemelidir.” (Karahan, 2016, s.44).

Karargâhın kültürlü
subaylarının fikri meşgaleleri
(4.20)

Gönül'ün iri uzunca gözlerinin
parlak yeşil rengi (11.18)

Beceriksizliğin cezasının en
acıısı (17.8)

Türklerin müşterek vatanlarının
muhabbeti (17.30)

Dilinizin lügatlerinin yüzde
yetmiş (21.6)

İki kavmin mukaddes ateş
sahiplerinin elele Asya'yı
aydınlatmağa – fakat hiçbir

siyasî fikre kapılmadan –
gidebilmeleri ihtimalinin vücûd
bulması (22.12,13,14,15)

Ecdadımızın torunlarının elleri
(25.6,7)

Korkunç devlerin torunlarının
bu körü körüne îmân hasreti
(32.25,26)

Zamanın idârecilerinin perişan
edilmesi (61.19)

Bizim Tukyü Türklerinin târihi
(69.13,14)

Büyük mâbedin avlusunun ortası
(69.30/70.1)

Bir dilin şivesini bilmeyen bir
yabancınnın, başka bir dilden
çevirdiği (88.1,2,3)

Gönül Hanım'ın Tolun Bey'le
nişanlanmaları töreninin yerine
getirilmesi (97.8,9,10)

Güzel Türk kızının Türkçe
adının mânâsı (98.22,23)

Hey'etin müşterek maksadının
yerine getirildiği (105.19,20)

Âbidenin üstündeki kitâbenin
sûretini ve fotoğrafisini
(106.10,11)

Hey'etimizin üzerine aldığı
vazifenin son müşkili (106.32)

Sibirya'nın bu meşhur
kasabasının kırkbin kadar nüfusu
(115.18,19)

Bebeğin fistanının üstü (116.2,3)

Gönül'ün hayâlinin esîrî ve
sihirlenmişî (128.10,11)

3.1.1.2.1.3. Tamlayanı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

Eski medeniyetimizin belirtileri
(8.6)

Mânevî hazinelerin esrârı (8.7)

Tûrânî milletlerin büyüklüğü
(11.4)

Hiçbir arkadaşın gönlü (12.17)

Zararlı böceklerin sokmaları
(13.15)

Aynı babanın evlâdı (21.22)

Hâlis Macar gençlerinin Türkçe
tahsil etmeleri (22.9,10)

İki kavmin mukaddes ateş
sahipleri (22.12)

Sınâî ve ticarî münasebetlerin
artması (22.15,16)

Bâzı eşyanın tâmiri ve tertibi
(22.22,23)

Bir geçidin ortası (23.16)

Beyaz ayranın içi (24.10,11)

Birer katlı binaların önü (25.13)

Her kavmin düşüncesi (28.2)

Herhangi bir dinin siyah ve
kanlı perdesi (28.8,9)

Pis ve iğrenç köpeklerin hükmü
(28.25,26)

Âhirete âit zevklerin devamı
(30.24)

- Küçük kızın eli (31.10)
Aynı dinin Kazan'da İstanbul'da
Cava'da uygulandığı (32.3,4)
Habeşistan'daki Nasranîliğin
arası (32.11)
Korkunç devlerin torunları
(32.25)
Bir tepenin üstü (34.22)
Temiz bir avlunun ortası (34.32) (53.4,5)
Bu bir Budi duâsının heceleri
(35.18,19)
Türbenin yanındaki büyük
çadırın içi (35.11)
Anadolu'daki türbelerin hâli
(37.1)
Canlı yuvaların üstleri (38.11)
Babalı zenci kadınların âyini
(39.9)
Bu suyun kuzeye doğrulduğu
(40.16)
Eski Türkler'in ulu yurdları
(40.18)
Sıska bir tayın karşısı (41.23,24)
İlk atın dizginleri (41.30)
Yalan ve çürük fikirlerin ortadan
silineceği (43.1,2)
Her çimenin altı (44.17,18)
Buradaki meşhur pınarın
kurduğu (44.25)
Bu yazıların hiçbir şarkiyatçı
tarafından okunamadığını
(45.3,4)
Bir küçük ırmağın kenarı (46.8)
- Etrafımızdaki adamların
kuşkuları (47.5,6)
Bir tepenin arkası (47.7)
Bu muharebenin barış anlaşması
görüşmeleri (48.30,31)
Türk çerilerinin kafatasları
(49.25)
İlk güzel sesli müezzinin adı
(53.4,5)
Bodur ağaçlı bir ormanın içi
(53.19,20)
Bir geyiğin durup bize doğru
baktığı (53.20)
Bir vâdinin adı (54.3)
Kızgın güneşin verdiği (54.15)
Bir milletin kendi dehâsı
(55.30,31)
Mi'mâri eserlerinizin en parlak
güzellikleri (56.3,4)
Varlıklı kimselerin çocukları
(62.5,6)
Eski âilelerin mal ve mülkleri
(62.9,10)
Eski âilelerin ihyâsı (62.22)
Başka milletlerin elleri
(63.16,17)
Meşhur "Erden Su" mâbedinin
duvarları kenarı (64.14,15)
Eski Firavunların haşmeti
(65.10)
Bu kasrın bahçesi (66.8)
Yaldızlı bir kanepenin üstü
(67.31/68.1)

Çinli bir Mandarin'in tasviri
(69.25)

Büyük mâbedin avlusu
(69.30/70.1)

Bu mâbedlerin Urga'da
gördüklerimizden farkları
(70.4,5)

Büyük mâbedin giriş bölümü
(70.9,10)

Milyoner bir fabrikacının kızı
(70.28,29)

Büyük rûhânî reisin huzuru
(71.22,23)

Moğolca bâzı müsveddelerin
suretleri (71.26,27)

Bu acâyip hayvan heykelinin
resmi (72.11,12)

Eski Türklerin Koşu veyâ
Koşaçaydam şehri (72.20,21)

Ciddi bir medeniyetin kalıntısı
(72.30)

Adam boyu otların içi (72.9)

Bir taşın üstü (73.25)

Bu çorak toprakların rengi
(74.2,3)

Bu bilginlerin çoğu (75.13)

Bir rûyânın te'siri (77.22,23)

Oradaki yapmacık farkın da
kalktığı (77.17,18)

Kırık granit kitâbelerinin
gömülü bulunduğu (79.28,29)

Eski Türklerin idâre yeri (80.30)

Şanlı yazarının sözleri
(83.10,11)

Bu âbidenin Güney-Batısı
(84.11)

Bu taşların dört yüzü (84.24)

Bu engelin önü (85.14)

Bu te'sirin derecesi (86.27)

Bu tâbirlerin Türkçesi (87.29)

Bu iri hayvanın başı (88.28)

Bir dilin şivesi (88.1,2)

Bir ismin sonu (88.9)

Bu taş parçalarının oyuluşu
(89.5)

Bu heykellerden hiçbirinin başı
(89.12,13)

Bir mühim kısmın kopyası
(89.30,31)

Çölün sonsuz mesafelerindeki
kumların üstü (94.4,5)

Gözlerinden iki damla yaşın
kumlar üstüne döküldüğü

(95.21,22)

Bol entarisinin geniş etekleri
(96.20,21)

Öyle ilâhi bir kitabın satırları
(97.2)

Bu sözlerin Gönül Hanım'ın
huzurunda konuşulması

(98.9,10)

Şahsî çıkarlarımızın çok üstü
(98.11)

Güzel Türk kızının Türkçe adı
(98.22,23)

Bu ilk heyecanın kaybolduğu
(100.13,14)

Seçkin kimselerin medenî
oldukları (102.8,9)

Hicrî onuncu asırdaki kadınların
irfan seviyeleri (102.20)

İçî saf kadınların erkekleri
(102.29,30)

Bir kahramanın nefesine âid
hazları (104.3,4)

Ümitsiz bir aşkın belirtileri
(105.17)

Âbidenin üstündeki kitâbenin
sûreti (106.10)

Eski Yunan heykellerinin dengi
(106.18.19)

Bu taşın ortası (106.24)

Bu kitâbenin kopya edilmesi
(107.1)

Birkaç göçebenin geçtiği (107.5)

Eski Yunan'ın beni kışkırtan
tanrıçaları (108.16,17)

Muazzam bir devletin isteği ve
harcaması (108.21,22)

Bu heykellerden birinin kopmuş
başı (109.12,13)

Dört atının dörtnala geldikleri
(109.20)

Bu başın âid olduğu (111.15)

Rus prensesinin parmağı
(112.27)

İlk Türk ve Macar âilesinin
talihi (113.9)

Yırtıcı hayvanların bile yiyecek
lokma bulamadıkları (114.5,6)

Bu şehrin büyük caddeleri
(116.30,31)

Nişanlandıkları günün târihi
(116.3)

Şîî ziyaretçilerin çokluğu (121.4)

İhtiyar annesinin Gedikpaşa'da
kiralıdığı evi (124.8,9)

İhtiyar kadının eli (126.15,16)

Bir galoşun bedeli
(129.13,14)

3.1.1.1.2.1.4. Tamlayanı Sıfat-Fil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Yer yer rastlanan tapınakların / altun kubbeleri (28.17,18)

Sonu gelmez sıkıntı ve güçlüklerin / tesiri (29.29,30)

İstekleri devam eden hayatın / bütün ilgileri (31.1)

Yüksek otlar dikenler bürümüş avluların / kenarları (34.27,28)

Çin tarzında yapılmış ölmüş “Lama”lardan daha doğrusu ölmüş “canlı ilah”lardan birinin / türbesi (35.2,3,4)

Yarı zulmet arasından fırlamış gibi duran aşağı yukarı oniki metre yüksekliğindeki “Buda” heykelinin / üstü (37.3,4,5)

Yayan yürümesini bile beceremiyen Moğol süvarilerinin / pulat elleri (41.30,31)

İnsanı rahat bırakmayan mahlûkların / şerri (52.8,9)

Bu sahrâlar dñnyanın yarısına hñkmeden ecdâdımızın / ilk karargâhı (54.13,14)

Bölükleri teşkil eden yiğitlerin / bağırtıları (64.24)

Çölde kurumuş bir arslan iskeletinin / üzüntü ve ümitsizliği (64.29,30)

Karabalgasun kasabasının Uygurlar tarafından inşa edilen kalesinin / harâbeleri
(72.28,29)

Bize doğru gelen hayvanın / hayâli (74.1)

İnsanlığın bu büyük kolunun târihi, kültürü, medeniyeti, soyu ve dili ve yaşayışı
üzerinde incelemeler yapan bilginlerin / sayısı (76.7,8,9)

Kalıba alınmak istenen resim ve yazıların / örneği (80.17,18)

Daha korkunç bir durumda olan Kont'un / imdadı (82.12)

İki duvar arasında bulunan tek cephenin / hâkkedilmiş bulunduğu (84.25,26)

Âbidenin arka tarafından gelen Kont'un / sesi (85.8,9)

Âbidenin arka yüzünü örten duvardan düşen iki tuğlanın / altı (85.11,12)

Nineleri gözyaşlariyle evlâtları kendi kanlariyle abdest alaraktan meydandaki
mescidlerinde yüce huzûrunda secdeye varan senin / öz kulların (85.25,26,27,28)

Düşen taşların arasından açılan gediklerin / altından yazıların çıktığı (87.23,24)

Bir dilin şivesini bilmeyen bir yabancının / başka bir dilden çevirdiği (88.1,2,3)

Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek yapılan terkiplerin / yavaş yavaş
bırakılması (88.9,10)

San'atkârca oturtulmuş bu iri hayvanın / başı (88.28)

Geri kalan yazıların / kopyaları (90.5)

Göğsünü kabartacak, alnını yükseltecek olan bu târih sahifesinin / mühim
bölümleri (91.20,21)

Bu ardı arkası kesilmemiş azâbın / izleri, acıları (96.7,8)

Seyyahatımızda bize eşlik eden güzel Türk kızının Türkçe adının / mânâsı
(98.22,23)

Beni düşündüren korkularımın / sebepleri (99.4,5)

Ferdlerin, hele böyle yüksek tabakadan çıkmış seçkin kimselerin / medenî
oldukları (102.8,9)

Görünüşte nazlanmaya, aldırmaızlığa benzeyen ve gerçekte bir dakika için
Kont'a karşı incinen izzet-i nefsimin / müdafaası (104.25,26,27)

Hey'etimizin üzerine aldığı vazifenin / son müşkili (106.32)

Başsız gördüğümüz gövdelerin / kelleleri (108.29/109.1)

İstinsah ettikleri yazıların / mukavvaları (110.28,29)

Issız çöllerin bir buçuk asır önce yetiştirdiği dehâların / mahsulü karşısı
(111.6,7)

Başı açık genç bir savaş adamının kafası olan bu heykelin gözlerinin / uçları
(111.10,11)

Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenlerinin / idâre merkezi
(115.14,15,16)

Fotoğrafhânenin yanına rastlayan bir oyuncakçı dükkânın / önü (115.29,30)

Uzaklarda seni düşünen bir kadının / bulunduğu (116.7,8)

Dericilik sanayii ile ün salmış olan bu şehrin / büyük caddeleri (116.30,31)

Esefle görülen burasını zapteden General Çernayef'in / heykeli (117.10,11,12)

Avrupa'dan gelen telgrafların / verdikleri haberleri (124.26,27)

Elimizle yaptığımız araştırmaların / neticeleri (125.7,8)

3.1.1.1.2.1.5. Tamlayanı İsim-Fil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Kan dökmenin / neticesi (29.25,26)

Nirvana'ya erişmenin / usulü (30.26)

Üzerine iş edinmelerin / sonucu (63.28,29)

3.1.1.1.2.1.6. Tamlayanı Tekrar Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Yer yer rastlanan tapınakların / altun kubbeleri (28.17,18)

3.1.1.1.2.1.7. Tamlayanı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Ali'nin ve Gönül'ün / bu gizli helecanları (9.13)

Türklerle Macarların / soybirlikleri (10.17)

Kontun ve Tolun'un / gururu (12.18)

Sinâî ve ticarî münasebetlerin / artması (22.15,16)

Cinsiyet ve milliyetin / yeri (28.4)

Pis ve iğrenç köpeklerin / hükmü (28.25,26)

Sıkıntı ve güçlüklerin / tesiri (29.29,30)

Onun ve benim / hayâtımız (34.15)

Onun ve benim / tecrübemiz (34.15,16)

Onun ve benim / çevremiz (34.16)

Onun ve benim / tahsilimiz (34.16,17)

Yalan ve çürük fikirlerin / ortadan silineceği (43.1,2)

Şarlken ile Fransuva'nın / birbirinden nefret etmeleri (49.22,23)

- Türklerle Macarların / aynı soydan oldukları (50.24,25)
- Bir İtalyan ile bir İspanyol'un / akrabalığı (51.17,18)
- Bilginizle düşüncenizin / uyuşmadığı (51.23,24)
- Selçuk ve Osmanlı tarzlarının / birleşmesi (54.28)
- Tekkelerin ve câmi'lerin / sesi (56.7)
- Şehrin veyâ kasabanın / ileri gelenleri (61.30,31)
- Köy ve kasabanın / kalkınması (61.31,32)
- Âile adının ve servetinin ve an'anesinin / devamlılığı (62.11,12)
- Vahşî bir durgunluğun ve boşluğun terkedilmiş olmanın / sonucu (64.20,21)
- Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın / düşmanı (68.17,18)
- Bir Macar ile Bir Türk'ün bir Tatar ile bir Moğol'un / arası (76.1,2)
- Resim ve yazıların / örneği (80.17,18)
- Kum ve taşların / ortası (81.6,7)
- Zamanın ve mesafenin / uzaklığı (86.13,14)
- Hizmetçilerimizin ve devecilerin / dikkatle duvarı yıkmağa başladıkları (87.22,23)
- Vak'anın ve çevrenin / te'siri (95.25,26)
- Macar, Türk ve Tatarların birbirlerinin / durumları (96.8,9)
- Utangaçlık ve tecrübesizliğin / bana fazla ve yersiz açıklamalarda bulundurduğu (99.13,14,15)
- Ali Bahâdır Bey'in ve Kont'un / i'tirafları (105.11)
- Rus ve Avrupalı sayyahların / elleri (109.3)
- İlk Türk ve Macar âilesinin / talihi (113.9)
- Plâtin ve altun mâdenlerinin / idâre merkezi (115.14,15,16)
- Hârûn Reşid ve Nâdir Şah'ın türbelerinin / de burada bulunuşu (120.30,31)
- Mâzenderân ve Elburz dağlarının / kuzeyi (122.32/123.1)
- Çin'in ve Çin Türkistanı'nın, Afganistan'ın, Belûcistan'ın ve Hindistan'ın / büyük şehirleri (125.26,27)
- Gönül Hanım ile Tolun'un / evlenmeleri (130.7)
- Cihânın ve bilhassa Türk ve İslâm memleketlerinin / geçirdiği (130.14,15)
- 3.1.1.1.2.1.8. Tamlayanı Edat Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması**
- Radloff", "Thomsen", "Le Coq" gibi müsteşriklerin / Ural-Altay dilleri ve milletleri hakkındaki neşriyatı (5.1)

Kendisiyle görüşenlerin / kalbi (11.23)

Zamânına göre ciddi bir medeniyetin / kalıntısı (72.30)

Sabaha karşı gördüğüm bir rûyânın / te'siri (77.22,23)

3.1.1.1.2.1.9. Tamlayıcı Birleşik İsim Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Mehmed Tolun'un / maiyyeti (4.29)

Le Coq'un / eseri (9.15)

Bahadır Kaplanoğlu'nun / babası (10.5)

Ali Bahâdır'ın / emri (14.16,17)

Ujvalvy'nin ve Kont Ödön Zichy'nin / başkanlıkları (10.21)

Tolun'un ve Kont Zichy'nin / bile takdiri (11.30)

Kont Zichy'nin / mensup olduğu (16.11,12)

Mehmed Tolun'un / gözleri (16.21)

Kont Zichy'nin / seyyahatları (48.19,20)

Hunyadi Janos'un / galibleri (49.26)

Kont Béla Zichy'nin / titreyen sesi (51.29)

Sultan Reşad'ın / resmi (69.22,23)

Gazi Giray'ın / ezberlediğim bir gazeli (101.6,7)

Gazi Giray'ın / hâl tercümesi (101.25,26)

Gazi Giray'ın / yaşadığı (102.19)

Gazi Giray'ın / ihmâl ettiği (102.25)

Büyük İskender'in / lâhdi (108.17,18)

Binbaşı Julien de la Coste'un / bu bölgeden alıp Paris müzelerini süslemek için götürdüğü (108.24,25,26)

Kont Zichy'nin / bu sözleri (109.5)

General Çernayef'in / heykeli (117.11,12)

Sultan Sancar'ın / başkenti (119.8)

Büyük İskender'in / generalleri (119.10,11)

İmam Ali Rıza bin Mûsâ Kâzım Hazretleri'nin / mezarı (120.28,29)

İmam Rıza Hazretlerinin / öldüğü (121.2)

İmam Ali Rıza Hazretlerinin / türbesi (121.8,9)

Birinci Selim'in / torunları (123.25,26)

3.1.1.2.1.10. Tamlayanı Unvan Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

- Gönül Hanım'ın / dudakları ve kalbi (9.12)
- Selim Bey'in / üç kereste biçki atölyesi bir de galoş fabrikası (10.5)
- Gönül Hanım'ın / etrafı (16.27,28)
- Gönül Hanım'ın / yanlarındaki (18.12,13)
- Mehmed Tolun Bey'in / günlük hâtıraları (23.12)
- Batu Han'ların, Çingiz'lerin, Yavuzlar'ın / ecdadı (29.1,2)
- Ögedey Kaan'ın / başkenti (40.13)
- Gönül Hanım'ın / güneşten bir parça kan oturmuş gözleri (42.15,16)
- Gönül Hanım'ın / başörtüsü (47.29,30)
- Çingiz Han'ın / başkenti (54.13)
- Hüsrev Paşa ve Hâlet Efendi'nin / ifâdesi (61.16,17)
- Atabay Han'ın / çadırı (70.1,2)
- Gönül Hanım'ın / o pek yumuşak başlı atı (81.18,19)
- Gönül Hanım'ın / da bulunması (82.17,18)
- Bahâdır Bey'in / şakası (82.20)
- İlbilge Hatun'un / oğlu (84.8,9)
- Ögedey Kaan'ın / fermanı (87.4)
- Gönül Hanım'ın / Tolun Bey'le nişanlanmaları (97.8,9)
- Gönül Hanım'ın / teveccühü (97.21)
- Bahâdır Bey'in / memnunluk ifâde eden yüzü (98.1,2)
- Gönül Hanım'ın / huzuru (98.9)
- Gönül Hanım'ın / kadınlık gururu (101.29)
- Tolun Bey'in / yaptığı (104.2)
- Gönül Hanım'ın / kolu (104.13)
- Ali Bahâdır Bey'in / ve Kont'un i'tirafları (105.11)
- Tolun Bey'in / ilk işi (114.31)
- Gönül Hanım'ın / eşya ile Krasnoyarsk'a gitmesi (115.11,12)
- Bahâdır Bey'in / hududa kadar kaçak esirlere eşlik etmesi (115.12,13)
- Bahâdır Bey'in / yazısı (117.12)
- Tolun Bey'in / dikkati (118.21,22)
- Uluğ Bey'ler / yetişmesinin ihtimâli (119.1,2)
- Bahâdır Bey'in / ticaret mümessilleri (119.25,26)

Nâdir Şah'ın / türbelerinin de burada bulunuşu (120.30,31)

Gönül Hanım'ın / târih ve fen uğrunda geçen fedakârlığı (127.28,29)

Bahâdır Bey'in / yanı (128.5,6)

Tolun Bey'in / bu haberi öğrendiği (130.1)

Tolun Bey'in / evi (130.5)

3.1.1.1.2.1.11. Tamlayanı Kısaltma Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Tenkide değer arkadaşların / kusurları (4.17)

Ölüme hazır bedbahtın / etrafı (27.16,17)

Âhirete âit zevklerin / devamı (30.24)

Doğu memleketlerine âid üslûbların / en güzel çizgileri (55.24,25)

Başu açık genç bir savaş adamının / kafası (111.10,11)

3.1.1.1.2.2. Tamlananı Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

3.1.1.1.2.2.1. Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

Dıvarın / dört köşesi (3.21,22)

“Osmanlı İdman Yurdu”nun / ilk harfleri (4.14,15)

Karargâhın / kültürlü subayları (4.20,21)

Esirlerimizin / pek çok ihtiyâçları (4.28)

Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi müsteşriklerin / Ural-Altay dilleri ve milletleri hakkındaki neşriyatı (5.1)

Tanışmanın / ilk dakikası (5.27)

Kartvizitlerinin / son kelimeleri (6.11)

Macaristan'ın / diğer bir adı (6.27)

İrkımızın / en yaman düşmanları (8.3)

Atalarımızın / bu gafil torunları (8.8)

Kardeşinin / samimî teessürlerini (8.11)

Tolun'un / bu sözleri (9.11)

Ali'nin ve Gönül'ün / bu gizli helecanları (9.13)

Sibirya'nın / zengin aileleri (10.10)

Kontun / seyyahat hakkındaki hevesi (11.17)

Şubatın / yirminci gecesi (13.17)

Elektrik ışığının / yan tarafı (14.5)

Sibirya'nın / durgun ve ıssız, kardan bembeyaz bozkırları, tundraları (16.19,20)

- Sizin / çiçek kalbinizde (17.31)
- Martın / birinci günü (18.17)
- Ural-Altay kavimlerinin / mânevî paytahtı (18.26,27)
- Boğaziçi'nin / iki kıyısı (18.30)
- Türklerin / milliyetperver bir zümresi (19.31)
- Rus zabıtasının / şiddetli muameleleri (23.3)
- Moğolların / mukaddes bir yurdu (24.31)
- Moğolların / dini merkezi (25.22)
- Cümlesinin / ilk kelimesi (26.12)
- Şehrin / diğer kapısı (27.4)
- Sokağın / bir köşesi (27.15)
- Hastanın / son nefesini (27.15,16)
- Köpeklerin / ne mühim vazife gördükleri (27.19,20)
- Dinin, mâneviyâtın / saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri (28.6,7)
- Hayatın / bütün ilgileri (31.1)
- Japonların / eski dinleri (31.23,24)
- Asya'nın / bu kervan geçmez ıssız yerleri (32.29,30)
- Tatarların / bir kısmı (32.30,31)
- “Buğdu Kura”nın / mühim bir mâbedi (34.20,21)
- Cehâletin / kara örtüsü (35.9)
- Bizim / eski mahalle mektebimiz (35.20)
- Buranın / en büyük deyri “Maydari” mâbedi (36.2,3)
- Moğolların / eski dinleri (39.18,19)
- Altınordu'nun / gök bayrağı (40.7)
- Eski Türkler'in / ulu yurdları (40.18)
- Dağın / mermer ve granit etekleri (44.26)
- Avusturya'nın / üç murahhası (48.32)
- Sizin / câhil ve mutaassıp çevreniz (50.13,14)
- Milletimin / benim gibi aydın kadınlara ihtiyacı (51.12,13)
- Çölün / diğer tarafı (51.28)
- Çimenlerin, çiçeklerin / güzel kokuları (53.14,15)
- Ecdadımızın / dörtüyz sene içinde bocaladığı (53.24,25)
- Dünyanın / en meşhur kumandanı, en heybetli cihangiri (54.11,12)
- Dünyanın / en meşhur kumandanı (54.11,12)

- Türklerin / fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)
- Doğu memleketlerine âid üslûbların / en güzel çizgileri (55.24,25)
- Mi'mâri eserlerinizin / en parlak güzellikleri (56.3,4)
- Dünyanın / her tarafı (56.8,9)
- Dînin / sağlam esasları (58.15,16)
- İslâmiyetin / en mühim bir uzvu (59.5)
- Herkesin / bir künyesi bir lâkabı (63.1,2)
- Moğol Hanlarının / bu en meşhur karargâhı (64.28)
- Başkent'in / bugünkü miskin hâli (64.28,29)
- Dünyanın / her tarafı (64.31)
- Dünyanın / her tarafı (66.5)
- Harbin / bütün safhaları (69.21)
- Çadırın / kudsî bir ehemmiyeti (70.4)
- Süleyman Mâbedi'nin / harab duvarları (70.16)
- Mihrâbın / tozlu, örümcekli harab merdiveni (70.24,25)
- Taşların / bir kilometre ötede buldukları (73.12)
- Uygur hükûmetinin / bir târihi (73.23)
- Ceylânın / koyu deve tüyü rengi (74.2)
- Soydaşlarının / dünya ticaretindeki yüksek mevkileri (75.24,25)
- İnsanlığın / bu büyük kolu (76.7)
- Gönül'ün / gönlümdeki aşkı (77.28)
- Kemâl'in / şu mısraı (77.30,31)
- Gönül'ün / derin bilgisi (78.2)
- Taşın / yazılı tarafı (80.5)
- Gönül Hanım'ın / o pek yumuşak başlı atı (81.18,19)
- Gönül'ün / bir kaza geçirmesi tehlikesi (81.24,25)
- Vak'anın / en tuhaf tarafı (82.16)
- Tâliin / bu alayı (82.19,20)
- Tukyu Türklerinin / eski başkenti kenarı (83.5)
- Milletimizin / bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidi
(83.9,10)
- Levhanın / iki yanı (84.4)
- Kül Tigin'in / büyük kardeşi (84.12,13)
- Âbidenin / arka tarafı (85.8)

- Âbidenin / arka yüzü (85.11)
- Mesafenin / hiç ehemmiyeti (86.16,17)
- Otların / yeşil kefeni (88.27)
- Türklerin / eski ma'mur başkenti (89.14)
- Târih sahifesinin / mühim bölümleri (91.21)
- Koşu Çaydam'ın / vaktiyle bu bölgede olduğu (89.14,15)
- Çölün / sonsuz mesafeleri (94.4,5)
- Gönül'ün / bu sevgi dolu iltifâtı (95.26,27)
- Milletin / bu feyzi (96.15)
- Kont'un / bu şâhâne nutku (96.17)
- Tanrının / şu güzel ve mübârek eseri (98.6,7)
- Utangaçlık ve tecrübesizliğin / bana fazla ve yersiz açıklamalarda bulundurduğu (99.13,14,15)
- List'in / en oynak çardaşları (100.6,7)
- Fransız bestecilerden birinin / bir serenadı (100.18,19)
- Mes'ud etmenin / pek hoş olacağı (105.20,21)
- Yoldaşlarımın / bu teveccühü (105.22)
- Gönül'ün / bu muhabbeti (105.22,23)
- Kitâbenin / en büyük parçası (106.27,28)
- Vazifenin / son müşkili (106.32)
- Kont Zichy'nin / bu sözleri (109.5)
- Arkadaşlarının / bu kuşkusu (110.10)
- Türkistan'ın / bir İslâm şehri (113.19)
- Sibirya'nın / bu meşhur kasabası (115.18)
- Trenin / birkaç saat kalması (116.29)
- Şehrin / büyük caddeleri (116.31)
- Avrupa şehirlerinin / âdî bir kopyası (117.7)
- İslâm memleketlerinin / en meşhuru (118.14,15)
- Şehrin / bugünkü üzücü hâli (118.29)
- Hicretin / birinci asrı (119.12)
- Hicretin / binüçyüziki yılı (119.22)
- Zorluğun / en büyüğü (119.24)
- Kül Tigin Âbidesi'nin / ilk bölümü (119.30,31)
- Burasının / fevkalâde bir ehemmiyet kazanması (120.31,32)

Horasan'ın ve belki İran'ın / en mühim bir şehri (121.5,6)

Çin'in ve Çin Türkistanı'nın, Afganistan'ın, Belûcistan'ın ve Hindistan'ın / büyük şehirleri (125.26,27)

Harb tâlihinin / pek müsâit gitmediği (124.27,28)

Anayurd'un / başka tarafları (124.30,31)

Harbin / bugünkü vaziyeti (125.4)

Bizim / bu küçük seyyahatımız (125.24)

Türk mutfağının / bütün çeşitleri (126.12)

Gönül'ün / iki resmi (127.24)

Yüreğinin / en ince hisleri (128.14,15)

Tolun Bey'in / bu haberi öğrendiği (130.1)

Millî Mücadelelerinin / parlak neticeleri (130.18)

3.1.1.1.2.2.2. Tamlananı Sıfat-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Eski medeniyetimizin / kuzey Çin çölleri ortalarında kalan belirtileri (8.6)

Türk kavimlerinin / irfana susamış gençleri (19.1)

Peşte'nin / Ural-Altaylı nesillere, hüviyetini, lisanını öğretecek bir mevkide bulunmadığı (21.25,26)

Macar başkentinin / bunun için esâsen gayet mühim olan mevkii (21.30,31)

Asya'nın / bu kervan geçmez ıssız yerleri (32.29,30)

Gönül Hanım'ın / güneşten bir parça kan oturmuş gözleri (42.15,16)

Hizmetçilerimizin / yakındaki mâbedde oturan Lamalara bu açıkladığı (46.28,29,30)

Hind ve Çin'in Arab ve Acem'in bütün islâm âleminin / en ileri gelen mü'min ve mu'tekid ulemâsı (59.22,23,24)

Şehirlerin / ileri gelen tanınmış âileleri (62.13)

Bahâdır Bey'in / memnunluk ifâde eden yüzü (98.1,2)

Eski Yunan'ın / beni kıskandıran tanrıçaları (108.16,17)

Buranın / devamlı olarak yağın karları (114.10,11)

İhtiyar annesinin / Gedikpaşa'da kiralıdığı evi (124.8,9)

Evinin / bu şerefli Macar asîlzâdesini barındıracak bir hâlde olmadığı (124.7,8)

Gönül Hanım'ın / târih ve fen uğrunda geçen fedakârlığı (127.28,29)

3.1.1.1.2.2.3. Tamlanan İsim-Fiil Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Hâlis Macar gençlerinin / Türkçe tahsil etmeleri (22.9,10)

İki kavmin mukaddes ateş sahiplerinin / elele Asya'yı aydınlatmağa – fakat hiçbir siyasî fikre kapılmadan – gidebilmeleri ihtimalinin vücûd bulması (22.12,13,14,15)

Bunların / yeni kumaşlardan elbise yapmaları (31.13,14)

Bu muharebenin / barış anlaşması görüşmeleri (48.30,31)

Şarlken ile Fransuva'nın / birbirinden nefret etmeleri (49.22,23)

Atlarımızın / rahat yürümesi (52.10)

Zamanın idârecilerinin / perişan edilmesi (61.19)

Cebhânelerin / sandıklarda kalması (63.30,31)

Harb belâsının / vatanı tekrar sarmaması (63.31,32)

Nesillerinin / bu saf kalışı (75.21)

Kitâbelerin / aynen kopye edilmesi (80.1)

Târih gelininin / naz duvağını açmak cümlesi (87.31,32)

Eski, içi saf kadınların erkeklerinin de / safdil olmaları (102.29,30)

İnsanların / ebediyen birbirleriyle hoş geçinmeleri (103.15,16)

Gönül'ün / anlamamazlıktan gelmesi (105.32)

Yazıların / kopye edilmesi (107.26)

Moğol'un / yurdunu arayıp bulması (109.15)

Sokaklarda muhtelif milletlere mensup adamların, Çinli, Moğol, Kalmuk, Rus, Tatarların / millî elbiseleriyle gezinmeleri (115.19,20,21)

Trenin / birkaç saat kalması (116.29)

Burasının / fevkalâde bir ehemmiyet kazanması (120.31,32)

Bunların zâyi olması / saldırıya uğraması tehlikeleri (125.9,10)

Bunların / zâyi olması (125.9)

3.1.1.1.2.2.4. Tamlanan Kısaltma Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Gönül'ün / iri uzunca gözleri (11.18)

Gönül'ün / saf, neş'eli cana yakın oluverişi (11.23)

Gençlerin / yüzde otuzu (15.19)

Dilinizin lügatlerinin / yüzde yetmişi (21.6)

Macaristan'ın / ziraat, sanayi' vesâir ihtisasa âit yüksek okulları (22.1,2)

Korkunç devlerin torunlarının / bu körü körüne îmân hasreti (32.25,26)

Kendisinin / Turan ırkına has bir yüzü (50.30)

Başkurtça okuduğum yazıların / onda sekizi (86.17,18)

Son cümlelerin / de parlaya parlaya, dalgalana dalgalana ezelden ebede doğru süzülüp uçtuğu (95.3,4)

Bir kahramanın / nefsine âid hazları (104.3,4)

Yerli ahâlinin / üçte ikisi (117.28,29)

3.1.1.1.2.2.5. Tamlanana Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi müsteşriklerin / Ural-Altay dilleri ve milletleri hakkındaki neşriyatı (5.1)

Bâzı eşyanın / tâmiri ve tertibi (22.22,23)

Dinin, mâneviyâtın / saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri (28.6,7)

Herhangi bir dinin / siyah ve kanlı perdesi (28.8,9)

“Sakyamoni”nin / yanlış ve doğru cetveli (30.1)

Ruhun / insandan hayvana ve hayvandan insana geçmesi (30.19,20)

Kendilerinin / ırk ve iklim şartları (31.29,30)

İslâmiyetin / Yemen ve Useyir tarafları (32.2,3)

Dirilerin / böyle sefil ve çıplak yaşadığı (35.6)

Halkın / dünyasına ve ahretine (38.19,20)

Dağın / mermer ve granit etekleri (44.26)

Sizin / câhil ve mutaassıp çevreniz (50.13,14)

İrkımızın / ilerlemesi ve yükselmesi hususu (54.19,20)

Türklerin / yükselmesi ve kalkınması (54.21,22)

Türklerin / fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)

Batının / döşeme ve süsleme usûlleri (55.7,8)

Katolik kilisesinin Papaların / çeşitli kötü davranışları ve sahte tutumları (58.3,4)

Ümmetin ve ictihad âlimlerinin / görüş ve reyleri (58.25,26)

Memleketimizin / kalkınma ve ilerlemesi (61.20)

Onların / memlekete ve ahâliye faydaları (61.28)

Eski âilelerin / mal ve mülkleri (62.9,10)

Âilelerinin / gelenek, görenek ve ünü (62.17,18)

Çölde kurumuş bir arslan iskeletinin / üzüntü ve ümitsizliği (64.29,30)

Büyük dedelerimin / Budist veyâ Şâman olması ihtimâli (67.18,19)

Eski Türklerin / Koşu veyâ Koşaçaydam şehri (72.20,21)

İnsanlığın bu büyük kolunun / târîhi, kültürü, medeniyeti, soyu ve dili ve yaşayışı (76.7,8)

Yazıların / en ufak çizgi ve noktaları (80.7)

Yazının / derinliğine ve kalınlığına (80.13)

Milletimizin / bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidi (83.9,10)

Vücuddaki adalelerin / elbiseler altında görünüş ve duruşu (89.8,9)

Bunların / yüzleri ve bakışları (89.17,18)

Tanrının / şu güzel ve mübârek eserini (98.6,7)

Utangaçlık ve tecrübesizliğin / bana fazla ve yersiz açıklamalarda bulundurduğu (99.13,14,15)

Bilge Kağan Âbidesi'nin / kopyasını ve fotoğrafisini (105.3,4)

Kül Tigin Kitâbesi'nin / tamamiyle meydana çıkarılması ve okunması günü (105.14,15,16)

Âbidenin üstündeki kitâbenin / sûretini ve fotoğrafisini (106.10,11)

Oradaki eski Yunan'ın / beni kıskandıran tanrıçaları ve mitolojik tasvirleri (108.16,17)

Muazzam bir devletin / isteği ve harcaması (108.21,22)

Câmilerin / minareleri ile kubbeleri (117.2)

Gönül Hanım'ın / târih ve fen uğrunda geçen fedakârlığı (127.28,29)

Gönül'ün hayâlinin / esîrî ve sihirlenmişî (128.10,11)

Tolun'un / hayat muammâsını hâl ve gelecek hakkındaki endişelerini (129.16,17)

3.1.1.1.2.2.6. Tamlanamı Edat Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Bu gencin / bu kadar fedakârlığı (12.16,17)

Bu milletin / târih öncesinden beri savaşmadığı (29.9,10)

Yoldaşların / buraya kadar geldikleri (47.28)

Kendilerinin / Türklerle amucazâde oldukları (48.24,25)

Milletimin / benim gibi aydın kadınlara ihtiyacı (51.12,13)

Türklerin / kunduracılık, terzilik, marangozluk, demircilik, kuyumculuk, duvarcılık, dülgelik gibi küçük san'atlara rağbet etmeleri (63.8,9,10)

Milletimizin / bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidi (83.9,10)

Koşu Çaydam'ın / vaktiyle bu bölgede olduğu (89.14,15)

Son cümlelerin / de parlaya parlaya, dalgalana dalgalana ezelden ebede doğru süzülüp uçtuğu (95.3,4)

İnsanların / ebediyen birbirleriyle hoş geçinmeleri (103.15,16)

Kül Tigin Kitâbesi'nin / tamamiyle meydana çıkarılması ve okunması günü (105.14,15,16)

Binbaşı Julien de la Coste'un / bu bölgeden alıp Paris müzelerini süslemek için götürdüğü (108.24,25,26)

Yırtıcı hayvanların / bile yiyecek lokma bulamadıkları (114.5,6)

Gönül Hanım'ın / eşya ile Krasnoyarsk'a gitmesi (115.11,12)

Bahâdır Bey'in / hududa kadar kaçak esirlere eşlik etmesi (115.12,13)

Sibirya'nın / bu meşhur kasabasının kırkbin kadar nüfusu (115.18,19)

Oğlunun / o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığı (124.21,22)

3.1.1.1.2.2.7. Tamlananı Tekrar Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Budiliğin / beşer beşer ayırdığı (30.3)

Türkistan'ın / ötesinde berisinde (86.30,31)

Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek yapılan terkiplerin / yavaş yavaş bırakılması (88.9,10)

Son cümlelerin / de parlaya parlaya, dalgalana dalgalana ezelden ebede doğru süzülüp uçtuğu (95.3,4)

3.1.1.1.2.2.8. Tamlananı Sayı Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

Ecdadımızın / dörtüyz sene içinde bocaladığı (53.24,25)

Türklerin / fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)

Sibirya'nın bu meşhur kasabasının / kırkbin kadar nüfusu (115.18,19)

Hicretin / binüçyüziki yılı (119.22)

3.1.1.1.3. Her İki Unsuru Kelime Grubu Olan Belirtili İsim Tamlaması

3.1.1.1.3.1. Tamlayanı ve Tamlananı Sıfat Tamlaması Olan Belirtili İsim Tamlaması

Meşhur müsteşriklerin / etraflı incelemeleri (5.18,19)

Târihi gerçeklerin / mühim bir kısmı (8.15)

Bu Moğolların, Uygurların ve Türklerin / üç eski başkenti (9.6)

Canlı Buda'nın / eski bir sarayı (25.27,28)

- Bu adaların / neş'eli, çalışkan, becerikli ahâlisi (31.26,27)
- Korkunç devlerin torunlarının / bu körü körüne îmân hasreti (32.25,26)
- Herhangi bir dinin / siyah ve kanlı perdesi (28.8,9)
- Bu yazıların / hiçbir şarkiyatçı tarafından okunamadığını (45.3,4)
- Doğu memleketlerine âid üslûbların / en güzel çizgileri (55.24,25)
- Derin bir sessizliğin / hâkim olduğu bu yerlerde (64.21,22)
- Mavi Tuna'nın / yeşil sâhilleri (64.26,27)
- Bu muhteşem sarayın / solgun manzarası (65.1)
- Granit sütunların / alt tarafları (70.11)
- Bu ölü memleketin / çimenlerden yeşil kefeni (74.10,11)
- Bu lûgatin / Türkçe ile ilk bakışta hiçbir ilgisi (76.23,24)
- Bir güçlü milletin, / bir de güçlü medeniyeti (77.8)
- İslatılan kâğıdın / nemli hamuru (80.6,7)
- Bu taşların / dört yüzü (84.24)
- Bir dilin şivesini bilmeyen bir yabancının, / başka bir dilden çevirdiği (88.1,2,3)
- Yüksek bir Türk medeniyetinin / üstün seviyesi (89.6,7)
- İlk Türk hükümdarlarının / pulat ruhları (95.13,14)
- Bol entarisinin / geniş etekleri (96.20,21)
- Bu vahşî çölün / çorak boşluğu (100.3,4)
- Bir kahraman Tatar şâirinin, Gazi Giray'ın, / ezberlediğim bir gazeli (101.6,7)
- Bu gizli aşkın bu kudsî hislerin / bir an içinde gerçekleşmesi (105.9,10)
- İssız çöllerin / bir buçuk asır önce yetiştirdiği (111.6)
- Dericilik sanayii ile ün salmış olan bu şehrin / büyük caddeleri (116.30,31)
- Bu mahallenin / bir hususiyeti (117.6)
- Bu seyyahat ve mâcerânın / ilmî ve târihî değeri (124.20,21)
- İhtiyar kadının / bu safdilâne sözleri (127.12)

3.1.1.1.3.2. Tamlayanı ve Tamlananı Bağlama Grubu Olan Belirtili İsim

Tamlaması

- Ümmetin ve icihad âlimlerinin / görüş ve reyleri (58.25,26)
- Hind ve Çin'in Arab ve Acem'in bütün islâm âleminin / en ileri gelen mü'min ve mu'tekid ulemâsı (59.22,23,24)
- Dînî meslekler erbâbının ve dört mezhebin / anlaşmazlıkları ve icthadları (59.26,27)

Âsâyiş ve hürriyetin / sağlanması ve sürdürülmesi (64.1,2)

Tolun Bey’le Kont ve Urdulu’nun / Taşkent ve İran yoluyla Osmanlı topraklarına dönmeleri (115.7,8,9)

Bu seyyahat ve mâcerânın / ilmî ve târihî değeri (124.20,21)

3.1.1.1.4. Tamlayanı İle Tamlananı Arasına Unsurlar Girmiş Belirtili İsim Tamlaması

“Belirtili isim tamlamasının unsurları arasına başka unsurlar da girebilir.”
(Karahan, 2016, s.43).

Türklerin Karadeniz kıyılarına, Macaristan’a, İran’a yayılmaları (7.7)

Sibirya’nın durgun ve ıssız, kardan bembeyaz bozkırları, tundraları (16.19,20)

Trenin uzunca durduğu (16.31)

Türklerin müşterek vatanları (17.30)

Gölün bataklık kıyısı (18.10)

Düşmanlarımızın bize yöneltilikleri (19.11,12)

Macaristan’ın ziraat, sanayi’ vesâir ihtisasa âit yüksek okulları (22.1,2)

İki kavmin mukaddes ateş sahipleri (22.12,13,14,15)

Ruhun insandan hayvana ve hayvandan insana geçmesi (30.19,20)

Bunların yeni kumaşlardan elbise yapmaları (31.13,14)

Bu yazıların hiçbir şarkiyatçı tarafından okunamadığı (45.3,4)

Papanın buralara gönderdiği (45.23,24)

Sizin câhil ve mutaassıp çevreniz (50.13,14)

Milletimin benim gibi aydın kadınlara ihtiyacı (51.12,13)

Ecdadımızın dört yüz sene içinde bocaladığı (53.24,25)

Türklerin, fakat, ayrı ve binbeş yüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)

İmtiyazların mutlaka kaldırılması (57.13)

Yayanların kendi fikirleri mahsulü (58.29)

Bölgelerin coğrafi durumları (58.30,31)

Onların memlekete ve ahâliye faydaları (61.28)

Türklerin kunduracılık, terzilik, marangozluk, demircilik, kuyumculuk, duvarcılık, dülgerlik gibi küçük san’atlara rağbet etmeleri (63.8,9,10)

Babasının ihyâ eylediği (65.18)

Moğolların galip orduları (66.6)

Fransızın inşâ ettiği (66.8)

Benim ecdadımın da buralardan Batıya göçdüğü (67.14,15)

Mihrâbın tozlu, örümcekli harab merdiveni (70.24,25)

Uygurların Karabalgasun beldesi (72.22)

Moğolların idâre merkezi (72.24)

Bölgenin başlıca sâkinleri (73.1)

Taşların bir kilometre ötede buldukları (73.12)

Ceylânın koyu deve tüyü rengi (74.2)

Târihlerin bize haber verdiği (74.30)

Soydaşlarının dünya ticaretindeki yüksek mevkileri (75.24,25)

Avrupa'nın Hıristiyan bilginleri (75.27)

Gönül'ün gönlümdeki aşkı (77.28)

Kemâl'in şu mısraı (77.30,31)

Gönül'ün derin bilgisi (78.2)

Kadınların fikirlerini, hislerini, gizlemekte ustalıkları (79.6,7)

Benim ona Krasnoyarsk'ta armağan ettiğim (79.15,16)

Taşın yazılı tarafı (80.5)

Taşların üstüne yurulması (80.23)

Gönül'ün bir kaza geçirmesi tehlikesi (81.24,25)

Kont'un benden evvel o kızın kurtarılmasına yardımda başarı sağlaması korkusu
(81.25,26,27)

Milletimizin bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidi
(83.9,10)

Fennin kabul ettiği (86.23)

Çingiz'in ölüm târîhi (87.13,14)

Heykellerin bugünkü vaziyetleri (89.17)

Giydiklerinin Gönül'e pek yaraştığı (90.23,24)

İki battâniyenin, hayvan yolculuğunda, at çullarının arası (90.28,29)

Dilimizin bugünkü şîvesi (91.21,22)

Son cümlelerin de parlaya parlaya, dalgalana dalgalana ezelden ebede doğru
süzülüp uçtuğu (95.3,4)

Gözlerinden iki damla yaşın kumlar üstüne döküldüğü (95.21,22)

Gönül'ün beni baştan çıkarması (98.25)

Gönül Hanım'ın kadınlık gururu (101.29)

Ferdlerin, hele böyle yüksek tabakadan çıkmış seçkin kimselerin, medenî oldukları (102.8,9)

İnsanların ebediyen birbirleriyle hoş geçinmeleri (103.15,16)

Başın kendisinde olduğu (109.28,29)

Umulanın çok üstü (111.3,4)

Maksadın lâtife olduğu (111.31,32)

İssiz çöllerin bir buçuk asır önce yetiştirdiği (111.6,7)

Bunun da ehemmiyeti (112.31)

Bolşevikliğin Rusya'da yavaş yavaş alevlendiği (114.28,29)

Bahâdır Bey'in hududa kadar kaçak esirlere eşlik etmesi (115.12,13)

Oğlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığı (124.21,22)

Harb tâlihinin pek müsâit gitmediği (124.27,28)

3.1.1.1.5. Tamlayan Unsuru veya Unsurları Ortak Olan Belirtili İsim Tamlaması

Türklerin, Ural-Altay milletlerinin / menşe'leri, dilleri, soyları (5.17)

Bir Tatar'ın, bir Türk'ün / heyecanı, duygusu (8.14)

Tolun'un / harita karşısındaki coşkun davranışları, biraz fazla lâkırdıları (9.18)

Selim Bey'in / üç kereste biçki atölyesi, bir de galoş fabrikası (10.5)

Kont'un / asâleti, namusu, metaneti (10.29)

Sibirya'nın / durgun ve ıssız, kardan bembeyaz bozkırları, tundraları (16.19,20)

Medeniyetin / kemal vasıtaları, terakkiyatı (22.7,8)

Atalarımızın, Tukyuların, Hunların, Türklerin, Moğolların / beşiği, mezarı, geçidi, meydanı (25.1,2,3)

Benim / utanganlığım (utangaçlığım), tutukluğum (34.3,4)

Bizim / mevcudiyetimiz, hüviyetimiz (35.30)

Macar yurdunun / kapıcısı, bekçisi (49.10)

Vatanınızın / duvarı, kapısı (49.11,12)

Avrupalıların / inkârları, iftirâları (56.28,29)

İslâmiyetin / esasları, çerçevesi (59.29,30)

Macaristan'ın / yaşaması, ilerlemesi (61.24,25)

Adâletin / umûmîleşdirilmesi, yayılması, demiryolu yapılması (64.2,3)

Gönül'ün / elleri, gözleri (64.12,13)

Kadınların / fikirleri, hisleri (79.6,7)

Senin / birliğin, ululuğun (85.23,24)

Ecdâdımızın / dileği, geçmişi (95.10)

Altay dağlarının / tepeleri, geçitleri (114.13,14)

Oğlunun / arkası, yanı (124.17)

3.1.1.1.6. Tamlanan Unsuru veya Unsurları Ortak Olan Belirtili İsim

Tamlaması

Türklerin, Ural-Altay milletlerinin / mense'leri, dilleri, soyları (5.17)

Atalarımızın, millî namusumuzun / beşiği (7.30)

Bir Tatar'ın, bir Türk'ün / heyecanı, duygusu (8.14)

Bu Moğolların, Uygurların ve Türklerin / üç eski başkenti (9.6)

Boğaziçi'nin, Halic'in ve Sultan Ahmed Câmii'nin / resimleri (17.25,26)

Türk kültürünün, İslâm ilminin / birliği (19.18,19)

Ayazların, kar tipilerinin / eziyetleri (23.25,26)

Atalarımızın, Tukeyuların, Hunların, Türklerin, Moğolların / beşiği, mezarı, geçidi, meydanı (25.1,2,3)

Dinin, mânevîyâtın / saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri (28.6,7)

Atillâ'ların, Batu Han'ların, Çingiz'lerin, Yavuzlar'ın / eccadı (29.1,2)

Didinmenin, çarpışmanın / sonu (29.24)

Çingiz'lerin, Temürlenk'lerin / çağdaşları (32.22,23)

Erzurum, Bitlis taraflarının / durumu (41.20,21)

Fakirliğin, ihtiyâcın / ahlâka bu kadar te'siri (44.5,6)

Şimşeklerin, yıldırımların / ardı (46.23)

Yeniliklerin, güzelliklerin / kıymeti (55.31,32)

Tekkelerin ve câmi'lerin / sesi (56.7)

Katolik kilisesinin, Papaların / çeşitli kötü davranışları ve sahte tutumları (58.3,4)

Mesleklerin, mezheplerin / kurucuları (59.10)

Bu küçük san'at erbâbının, duvarcının, demircinin, dülgerin, marangozun, çilingirin / bulunmayışı (63.17,18,19)

Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın / düşmanı (68.17,18)

Dedelerimizin, kökümüzün / çıktığı yurtlar (75.1,2)

Türklerin, âdemoğlunun / ataları (75.9,10)

Sokaklarda muhtelif milletlere mensup adamların, Çinli, Moğol, Kalmuk, Rus, Tatarların / millî elbiseleriyle gezinmeleri (115.19,20,21)

3.1.1.2. Belirtisiz İsim Tamlaması

“Birinci unsurunda ilgi hâli eki bulunmayan isim tamlaması, *belirtisiz isim tamlamasıdır*. Bu tamlama, belirsiz, genel bir nesneyi, bir türü karşılar.” (Karahan, 2016, s.44).

<i>İslâm (ty) memleketleri (tn)</i> (130.14,15)	“Altay” ve edebî “Vâveylâ” gazeteleri (4.14)
<i>Sefer (ty) hey’eti (tn) (103.12)</i>	“Boyama” dergileri (4.20)
<i>Uygur (ty) eserleri (tn) (87.1)</i>	Kitapçı dükkânı (4.31,32)
<i>Ural – Altay (ty) ırkları (tn)</i> (75.30)	Ural-Altay dilleri ve milletleri (5.1,2)
<i>Üç Dil (ty) kitabeleri (tn)</i> (74.17,18)	Lûgat kitabı (5.9,10)
<i>Türk (ty) kanı (tn) (49.15)</i>	Tatar genci (5.14)
<i>Tula (ty) ırmağı (tn) (25.24)</i>	Ural-Altay milletleri (5.17)
<i>Türk (ty) kızı (tn) (98.22,23)</i>	Tatar genci (5.14)
1917 yılı (3.1)	Fransa sınırları (6.4)
1917 yılı Eylülü (3.1)	Kaplan kızı (6.12)
Esir subaylar karargâhı (3.1,2)	Tatar kızı (6.15)
Krasnoyarsk (Kızıl-Yar)	Paris Üniversitesi (6.17)
Kasabası (3.2,3)	Edebiyât Fakültesi (6.18)
Düşman mevzi’leri (3.7)	Çin târihçileri (6.25)
Hazar denizi (3.10)	Hükümdarlık sözü (6.28)
İrbit şehri (3.11)	Karadeniz kıyıları (7.8)
Harb karargâhı (3.13,14)	Çin seddi (7.10)
Türk subayı (3.14)	Hiungnu Türkleri (7.10)
Alman, Avusturya ve Macar subayları (3.18)	Çin imparatorları (7.11)
Kalın çam bölmeleri (3.20)	210 yılı (7.13)
Dalyan bekçi yerleri (3.22)	54 yılı (7.13)
Nöbetçi kulübeleri (4.1)	Gobi çölleri (7.18)
Felâket arkadaşları (4.7,8)	Hazar Denizi (7.21)
	Âmuderyâ nehri kenarları (7.22)
	Ural Dağları (7.24)

- Orhun, Turfan âbideleri,
yazıtları, belgeleri (8.2)
Rus seyyahları (8.4)
Çin çölleri (8.6)
Kuzey Çin çölleri (8.6)
Tatar Kızı (8.22)
Çin Türkistanı (8.24)
Orhun Vadisi (9.5)
Karakorum, Karabalgasun,
Koşuçaydam harâbeleri (9.5)
Orhun Nehri (9.16)
Caus tehlikesi korkusu (9.20)
Belediye parkı (9.24)
Türk târihi (9.26)
Sefer hey'et'i (9.27)
Kereste biçki atölyesi (10.6)
Galoş fabrikası (10.6)
Deri ticareti (10.8)
Hayvan derileri (10.8)
Kuvvet taşı (10.15)
Esaret arkadaşları (10.15)
Macar yedek teğmenleri (10.16)
Kardeşlik hakkı (10.19)
İlim hey'etleri (10.23)
Araştırma neticeleri (10.23)
Macar subayı (11.1)
Rus muhafız subayları (11.3)
Vakar ve kalp yüksekliği (11.5)
Para ve hediye kuvveti (11.8)
Seyahat hey'eti (11.9)
Seyyahat hazırlıkları (11.13)
Piyano ve resim dersleri (11.28)
Suluboya tablosu (11.29)
Seyyahat hevesi (12.1)
Çin Türkistanı (12.3)
Ural-Altay milletleri, dilleri ve tarihleri (12.3,4)
Hazırlık öteberileri (12.8)
Yol hazırlıkları (12.10)
Pazar günleri (12.19)
Rus asilzâdeleri (12.23)
Esirler karargâhı (12.25)
Krasnoyarsk kasabası (12.26)
Kaplanof ticarethânesi me'murları (12.31/13.1)
Udinsk kasabası (13.3)
Baykal Gölü (13.2)
Havyar, galoş ve sahtiyân mâmulâtı (13.5)
Fotoğraf ve topoğraf işleri (13.7)
Harb münasebeti (13.8)
Hastabakıcı okulu (13.9)
Sefer hey'eti üyeleri (13.11)
Ev doktorluğu (13.12,13)
Çin Türkistanı (13.13,14)
Çiftlik sahipleri (13.19)
Pencere önü (13.23)
Zâbta me'muru (13.24)
Sahtiyân tâciri (14.1)
Elektrik ışığı (14.5)
Havyar tâciri (14.6)
Zâbta me'muru (14.6,7)
Deri tâciri (14.12)
Sigara kutusu (14.28)
Pasaport me'muru (15.1)
Ecel kazası (15.3)
Türk şâiri (15.8)

- Ölüm korkusu (15.15)
- Savaş meydanları (15.19,20)
- Osmanlı Türkü (15.30)
- Medenî milletler arası (16.9)
- Seyyahat evrakı (16.15)
- Tren yolculuğu (16.16,17)
- Seyyahat sırası (16.27)
- Macar asîlzâdesi (16.30)
- Erkeklik kibiri (17.20)
- İrkutsk istasyonu (17.21)
- Tütüncü dükkânı (17.24,25)
- Baykal Gölü (18.4)
- Kultuk, Bolscherjé şehirleri (18.5)
- Demiryolu seyyahatı (18.6)
- Tren yolculuğu (18.7)
- Çam ormanları (18.9)
- Levâzım sandıkları (18.20)
- Yol arkadaşları (18.22)
- Rumeli Hisarı (18.24)
- Ural-Altay kavimleri (18.26,27)
- Medeniyet merkezi (18.27,28)
- İslâm milletleri (18.28)
- İlim kaynağı (19.2)
- Türk birliği (19.17)
- İslâm birliği (19.18)
- Türk kültürü (19.18)
- İslâm ilmi (19.18,19)
- Medeniyet yolu (19.20)
- “Niebelungen” efsâneleri (19.23,24)
- “Ergenekon” “Alparslan” masalları (19.24,25)
- Medeniyet âlemi (19.31,32)
- Lâtin medeniyeti (19.32)
- Anglo-Sakson terbiyesi (19.32/20.1)
- Refah âmili (20.2)
- Türk medeniyeti (20.2,3)
- Türk kültürü (20.3)
- Terakki vâsıtası (20.4)
- İstilâ fikri (20.7)
- Ural-Altay kavimleri (20.8,9)
- Medeniyet merkezi (20.9,10)
- Murabba kâsesi (20.23,24)
- Şark kültür ve medeniyeti (20.29)
- Lâtin medeniyeti (20.30,31)
- Alman kültürü (20.31)
- Lâtin, Cermen, İslâm dalgaları (21.1)
- Lâtin, Cermen, İslâm kelimeleri (21.7)
- Osmanlı Türkleri (21.15)
- Altay kavimleri (21.20,21)
- Macar başkenti (21.30)
- Selenga nehri vadisi (22.26)
- Arbunovk şehri (22.27)
- Yüksek çam ağaçları (22.29)
- Araba yolculuğu (23.2,3)
- Alman casusu ithamı (23.4,5)
- Kâhta şehri (23.10)
- Çin Moğolistanı (23.10,11)
- Sibirya sınırı (23.11)
- Araba yorgunluğu (23.13)
- Öğle üstü (23.15)
- Yeşillik kokuları (23.22)
- Orman âhengi (23.23)

- Ecdad âyini (24.15)
 Macar asîlzâdesi (24.16)
 Kadınlar arası (24.22)
 Sibirya sınırı (24.24)
 Ken dağları (24.27)
 Karan Kouï boğazı (24.28,29)
 Moğol kasabası (24.30)
 Âile arası (24.32)
 Çam bölmeleri (25.12)
 Pazar meydanı (25.14)
 Kulübe önü (25.16)
 Moğol evi (25.20)
 Urga şehri (25.22,23)
 Tula ırmağı (25.24)
 Lama mezhebi (25.27)
 Urga adı (26.1)
 Kâhta şehri (26.5,6)
 Urga adı (26.1)
 Kuzey rüzgârı (26.24)
 İnsan kemikleri (27.6)
 Buda mezhebi (27.11)
 Aile fertleri (27.14)
 Hayvan derekesi (27.31,32)
 Çam bölmeleri (28.15)
 Maydari tapınağı (28.19)
 Sarı ile kırmızı arası (28.20,21)
 Belâ mekânı (28.23)
 Altınordu kahramanları (29.4,5)
 Teneke parçaları (29.5)
 Çay bardağı (29.7,8)
 Buda mezhebi (29.32)
 Günah ve sevap hâneleri
 (30.1,2)
 Ruh göçmesi (30.21)
 Hayvan kalıbı (30.22)
 Nirvana mutluluğu (30.31)
 Moğol dimağları (31.4,5)
 Mezhep işleri (31.8)
 Budi ruhanîsi (31.18)
 Konfüçyüs mezhebi (31.23)
 Mısır bölgesi (32.5)
 Ahâli sınıfları arası (32.17,18)
 Kafa tasları (32.21)
 İnsan vücutları (32.21,22)
 İtaat îmânı (32.24)
 İmân hasreti (32.26)
 Miskinlik tehlikeleri (32.28)
 Deve tüyü rengi (33.13)
 Menekşe demeti (33.17)
 Soğuk düşmesi (33.28,29)
 Çinli kulübesi (34.29)
 Budi duâsı (35.18)
 Eski mahalle mektebi (35.20)
 Onsekiz ile yirmi yaş arası
 (35.21,22)
 Urga Rus şehbenderi (35.29)
 Rutûbet kokusu (36.15)
 Nûr şelâlesi (36.19)
 Hava boşluğu (36.20)
 İbâdet yerleri (36.22,23)
 Dünya alâkaları (36.26)
 Benlik kayguları (36.26)
 Kumaş parçaları (37.5,6)
 Mâbed muhafızı (37.6,7)
 Hâcet pencereleri (37.9)
 Evliyâ türbeleri (37.8,9)
 Buda heykeli (37.11)
 Buhur kokuları (37.15,16)

- Buda heykelleri (37.19)
- Bahar güneşi (38.1)
- Gümüş parçaları (38.7)
- Çay paketleri (38.7,8)
- Din adamları (38.15)
- Bahçe içi (38.29)
- Baykuş tüyü (39.2,3)
- Altı hicin devesi (39.28)
- Bulmak hususu (40.2)
- Çadırlar üstü (40.8)
- Orhun nehri üzeri (40.13)
- Kervan yolu (40.15)
- Tula ırmağı kıyısı (40.15)
- Bozkır yolu (40.17)
- Tokum-Nor tepeleri (40.17,18)
- Orhun vâdisi (40.19)
- İnsan kemikleri (40.21)
- Kulübeler önü (40.23)
- Toparlık çakıl taşları (40.23,24)
- Tula ırmağı kıyısı (40.15)
- Tan yeri (41.6)
- Öğle üstü (41.7)
- Akşam yemeği (41.13)
- At, öküz, koyun sürüleri (41.14)
- Diken kökleri (41.18,19)
- Harp âfeti (41.20)
- Erzurum, Bitlis tarafları (41.20,21)
- Akdeniz kıyıları (41.25)
- Anadolu toprakları (41.29,30)
- Moğol süvarileri (41.31)
- Tukiyo Türkleri (42.5)
- İpek kervanları (42.6)
- Turan ile İran arası (42.6)
- Öğle üstü (42.8)
- İngiliz valileri (42.12,13)
- Maarif ve medeniyet nurları (42.28)
- İnsanlık ideâli (43.9,10)
- Navan Çeren manastırı (43.21)
- Saç fırçası (43.26)
- At kılları (43.31)
- Millet aşkı (44.10,11)
- Bahar çiçekleri (44.14)
- Tula ırmağı (44.19)
- Su bulma umudu (44.23)
- Bitik Ula Dağı (44.24)
- Türk alfabesi (44.29)
- Türk, Tatar genç bilginleri (45.5)
- Budi duâları (45.9)
- Bereket kuyusu (45.13)
- Kuyu başı (45.13,14)
- Din adamı (45.17)
- Çingiz torunları (45.19)
- Adalet memuru (45.26)
- Katleylemek hakkı (46.1,2)
- Öldürmek kuvveti (46.2)
- Batu Han tepeleri etekleri (46.7)
- Sed üstü (46.11)
- Karakol neferi (46.15)
- Koyun yoğurdu (46.18)
- Yağmur kamçıları (46.22)
- Bıldırcın avı (47.1)
- Geyik avı (47.4)
- Odun külü (47.11)
- Fotin izleri (47.27,28)
- Tecessüs damarları (47.32)

- Ural- Altay nesli (48.21)
- Üniversite öğrencisi (48.22)
- Türk-Rus muharebesi (48.25,26)
- Kılıç gösterisi (48.27,28)
- Milliyet sevgisi (48.28)
- Berlin Kongresi üyeleri
(48.31,32)
- Barış anlaşması görüşmeleri
(48.30,31)
- Bosna-Hersek uzvu (49.2)
- İrk gayreti (49.4)
- Balkan muharebesi (49.4,5)
- İslâm politikası (49.7)
- Macar yurdu (49.10)
- Türk kanı (49.15)
- Hıristiyanlık adına (49.18)
- Kosova ve Varna muharebeleri
(49.19)
- Can düşmanı (49.20)
- Zafer neş'esi (49.26)
- Türk çerileri (49.25)
- Türk serdarları (49.26,27)
- Macar dönmesi (49.29)
- Din ve siyaset arası (50.1)
- Millet efradı (50.9)
- Macar ilim adamları (50.27)
- Macar asîlzâdesi (50.29)
- Söz arası (50.29,30)
- Turan ırkı (50.30)
- Hoşuna gider düşüncesi (50.31)
- Karargâhımız civarı (52.2,3)
- Rakiplik hissi (52.20)
- Macar asîlzâdesi (52.29)
- Orhun Nehri vadisi (53.18)
- Altay civarı (54.1)
- Pelû vilâyeti (54.3)
- Çin târihçileri (54.4)
- Orhun vâdisi (54.7)
- Karakorum sahrâsı (54.8)
- Erden Su yâhut Erden Çu
tapınağı (54.9,10)
- Karakorum sahrâları (54.10,11)
- Akşam yemeği (54.17,18)
- Güzel bir çay ziyâfeti (54.18)
- Türk üslûbu (54.29)
- Selçuk ve Osmanlı tarzları
(54.28)
- İnkılâb çağları (55.2)
- Çırağan Sarayı (55.5)
- Türk Rönesansı (55.5)
- Uyanma çağı (55.6)
- Türk üslûbu (55.9)
- İ'tibar nazarı (55.9,10)
- Duvar kâğıdları (55.13)
- San'at târihi (55.15)
- Sanat eserleri (55.17)
- Türk üslûbu (55.18,19)
- Arab, Acem ve Hind üslûbları
(55.19)
- Bilgin edâsı (55.21)
- Bizans, İnan, Arab üslûbları
(55.22,23)
- Türk mi'mârîsi (55.22)
- Doğu memleketleri (55.24,25)
- Türk san'at eserleri (55.24)
- San'at eserleri (55.28)
- Secde yeri (56.5,6)
- Katolik memleketleri (56.13)

- Protestanlar arası (56.15)
 Katolik kilisesi (56.16)
 Protestan memleketleri (56.17)
 Büyük fâcia yazarları (56.19)
 Medeniyet eserleri (56.30)
 Politika ve idâre sâhası (57.11)
 İlerleme veyâ geri kalma
 safhaları (57.19,20)
 Batı ve Doğu şübeleri (57.23)
 Batı Müsevîleri (57.24)
 Mezheb metotları (57.24,25)
 Orta çağ hunharlığı (57.26,27)
 Milletler arası (58.1)
 Katolik kilisesi (58.3)
 Vicdan terbiyesi (58.5)
 Din âlimleri (58.7)
 Değişiklik teşebbüsleri
 (58.11,12)
 Din ıslâhatçıları (59.6)
 Avrupa bilginleri (59.7)
 Islâh ve icâd hassası (59.7,8)
 Türk – Moğol Bâburiyye hanları
 (59.12)
 Ahlâk prensipleri (59.14)
 İslâm âlemi (59.23)
 Tih vâdisi (60.8)
 Düzen, dirlik, berâberlik ve
 idâre peygamberi (60.18,19)
 Lâtin harfleri (60.30)
 Kalkınma ve ilerleme yolu
 (61.8)
 Pay sâhibi (62.11)
 İstanbul ahâlisi (62.32)
 San'at erbâbı (63.17)
 Anadolu İslâm ahâlisi (63.19)
 Denizciliğin ilerlemesi (63.24)
 Ak ve Karadeniz kıyıları
 (63.24,25)
 Ticaret Kaptan Mektepleri
 (63.25,26)
 Harb belâsı (63.31)
 Ehemmiyet nisbeti (64.5)
 Medeniyet merkezi (64.5,6)
 İslâm âlemi (64.7)
 “Erden Su” mâbedi (64.15)
 Heyecanlı at kişnemeleri (64.23)
 Silâh çatırdıları (64.23,24)
 Dümbelek ve zurna gürültüleri
 (64.24,25)
 Kore denizleri (64.27)
 Moğol hanları (64.28)
 Arslan iskeleti (64.30)
 Karakorum kavimleri (65.4,5)
 Nisyan (unutma) kefeni (65.5)
 Çingiz saltanatı (65.8)
 Nil sahilleri (65.10,11)
 Moğolistan beyleri (65.12,13)
 Kerülen kasabası (65.13,14)
 Orhun veyâ Orkun nehri kıyıları
 (65.14,15)
 Osmanlı Devleti (65.16)
 Moğol Devleti (65.18,19)
 Katolik papazı (66.2)
 Moğol hükümdârı (66.5)
 Gezmek ihtimâli (67.2,3)
 Temüçin, Çağatay, Hülâgû
 orduları kalıntısı (67.15,16)
 Türk bayrağı (67.20)

- Buda heykelcikleri (67.25)
 Orhun Nehri kenarı (68.6,7)
 Orhun Nehri (68.6)
 Kültigin adı (68.8)
 Kardeş toprakları (68.13)
 Moskof casusu (68.16)
 Çin me'muru (68.16,17)
 Türk, Moğol töresi, asâleti (68.19)
 Tukyu Türkleri (69.14)
 Çin gazeteleri (69.21)
 Buda heykelcikleri (70.8)
 Tibet ve Moğol yazıları (70.10)
 Saint – Pierre Kilisesi (70.14)
 Îsâ heykeli (70.15)
 Süleyman Mâbedi (70.16)
 Arslan heykeli (70.22)
 Tapınma işi (70.23)
 Buhur kokuları (70.31)
 Öğle zamanı (71.3)
 Moğol Hükümdarları (71.24)
 Türk bilginleri ve seyyahları (71.29,30)
 İlim ve târih uğru (72.2)
 Karakorum sarayı (72.5)
 Bir buçuk metre genişliği (72.7)
 Üç metre uzunluğu (72.6,7)
 Hayvan heykeli (72.11)
 “Karabalgasun” şehri (72.17)
 Orhun Irmağı (72.18)
 Üç hükûmet merkezi (72.19,20)
 Koşu veyâ Koşaçaydam şehri (72.20,21)
 Karabalgasun beldesi (72.22)
 Erden Su mâbedi (72.23)
 İdâre merkezi (72.24)
 Sinek sürüleri (72.26)
 Karabalgasun kasabası (72.28)
 Uygurlar tarafı (72.28,29)
 Yıkıntılar ortası (73.3,4)
 Orhun Nehri (73.3)
 1881 yılı (73.4,5)
 Karabalgasun şehri (73.14)
 İstilâlar neticesi (73.16,17)
 Hüzün yıkıntısı hâli (73.18)
 Uygur hükûmeti (73.23)
 Taş yığınları (73.23,24)
 Koyu deve tüyü rengi (74.2)
 Uygur kızları (74.8,9)
 Öğle sığağı (74.13)
 Gök gürlmeleri (74.15)
 Üç Dil Kitâbeleri (74.17,18,19)
 Ural-Altay kavmi (74.30,31)
 Irk mes'elesi (74.31)
 Irk, soy mes'elesi (75.5)
 Hind-Avrupa nesilleri (75.6,7)
 Ural-Altay ırkı (75.30)
 Ekonomi alanı (75.20)
 Yahûdi ırkı (75.22)
 İngiltere siyâset adamları (75.23)
 Dünya ticareti (75.24)
 Hind, Cermen ve Arya kolları (75.28)
 Hind, Cermen ve Arya nesilleri (75.28)
 Ural-Altay ırkları (75.30)
 Ural-Altay kavimleri (76.4)

- Soy, dil ve târih araştırmaları
(76.10,11)
- Türk ve Tatar bilginleri (76.12)
- Asya milletleri (76.13)
- Filoloji ve kelime üremesi
(76.20,21)
- Örnek ve levha mânâsı (76.23)
- Avrupa ülkeleri (77.1)
- Hayat sahneleri (77.3)
- Çöl hâli (77.12)
- Medeniyet tepeleri (77.16)
- Tereyağ kutusu (78.11)
- “Kül Tigin” yazıları (78.27)
- Üç Dil Kitâbeleri (79.25,26)
- İstinsah meselesi (80.1,2)
- Mukavva hâli (80.16)
- Kitâbe parçaları (80.19)
- İdâre yeri (80.30)
- Orhun ırmağı (81.2)
- Orhun Nehri (81.7)
- Kaza geçirmesi tehlikesi
(81.24,25)
- Gök kubbesi (82.2)
- Kurtarma vazifesi (82.5,6)
- Takdir kelimesi (82.26)
- Orhun Âbideleri harâbeleri
(83.1)
- Orhun Irmağı (83.3)
- Tukyu Türkleri (83.5)
- Kül Tigin Âbidesi (83.7)
- Kül Tigin Âbidesi (84.1)
- Tukyu Türkleri hükümdarları
(84.8)
- Bilge Kaan adına (84.14,15)
- Bengü Taşları (84.14)
- Yer sarsıntıları (84.15)
- Bilge Kaan adına (84.13)
- Kül Tigin kitâbesi (84.17)
- İki duvar arası (84.25)
- Kül Tigin kitabesi (84.17)
- İki duvar arası (84.25)
- El lambaları (85.1)
- Ejderha tasvirî başlığı (85.3)
- Gök kubbesi (85.4,5)
- Türk yazıları (85.13)
- Şeref türbesi, kapısı (85.20,21)
- Türk milleti (85.20)
- Hakaret uçurumları (86.2)
- Osmanlı Türkçesi (86.13)
- Kuzey Kutbu (86.19)
- Lena Nehri kenarı (86.20)
- Kışlak, yaylak, otağ kelimeleri
(86.25,26)
- Âbide yazıları (86.28)
- Kâşgar civârı (86.30)
- Uygur eserleri (87.1)
- Berlin, Paris ve Londra müzeleri
(86.31/87.1)
- Türkistan, Mâverâünnehir, Belh,
Bedehşan ve Kâşgar bölgeleri
(87.4,5,6,7)
- İslâm hâkimiyeti (87.6)
- Kül Tigin kitâbesi (87.18)
- Naz duvağı (87.32)
- Târih gelini (87.31,32)
- Türk şivesi (88.7)
- Konuşma sırası (88.23)
- Kaplumbağa gövdesi (88.25)

- Kül rengi (88.29)
 San'at ruhu (89.1)
 Taş parçaları (89.5)
 Türk medeniyeti (89.6,7)
 Târih sahifesi (89.19)
 Gece yarısı (90.2)
 Rus şarkiyatçıları (90.2,3)
 Türk yazıları (90.6,7)
 Kırmızı zemin üstü (90.18)
 Giyim eşyaları (90.26)
 At çulları (90.29)
 Tatar kıyafeti (90.30)
 Türk Hâkanı (91.6)
 Cum'a selâmlığı (91.5)
 Tâzelik kokusu (91.9)
 Heyecan arası (91.15,16)
 Târih sahifesi (91.21)
 Yağmur dâneleri (94.5,6)
 Türk hükümdarları (95.13,14)
 Bıkma, usanma iniltisi (95.18)
 Kumlar üstü (95.21)
 Kaya kenarları (95.23)
 Cihan milletleri (96.5)
 Turan kavimleri (96.6,7)
 Başlangıç konuşması (96.23)
 Karakorum sahrâları (96.26,27)
 Kül Tigin Kitâbesi (96.29/97.1)
 Macar asîlzâdesi (97.17)
 Türk kızı (98.22,23)
 Söz sırası (98.23,24)
 Kardeş sıfatı (99.1,2)
 Allah aşkı (99.6)
 Fedakârlık konusu (99.15,16)
 Konuşmalar sırası (99.29,30)
 Kızgınlık eseri (99.30,31)
 Mûsikî nağmeleri (100.4,5)
 Macar genci (100.6)
 Her ses damlası (100.8)
 Üzüntü perdesi (100.9)
 Tatar havaları (100.20,21)
 İran ve Rus mûsikîsi (100.20)
 Tatar şâiri (101.6)
 Osmanlı Türk'ü (101.27)
 Kadınlık gururu (101.29)
 Askerlik, hükümdarlık şerefi (102.6,7)
 Çocuk makinesi (102.23)
 Tatar Hanı (103.3)
 Tatar Hanımı (103.3,4)
 Hanım gazisi (103.5)
 Gönül Hanım Sefer Hey'eti (103.12)
 Hırs ve menfaat fikri (103.18)
 Harb tehlikesi (103.18,19)
 Aşk şiiri (104.21)
 Mengüberdi ve Sancay sâyesi (105.1)
 Bilge Kağan Âbidesi (105.3)
 Aşk perisi (105.30)
 Kül Tigin Kitâbesi (106.11,12)
 Kül Tigin Âbidesi (106.15,16)
 Yunan heykelleri (106.19)
 Granit kitlesi (106.21)
 Çam bölmeleri (107.7)
 Gönül arzusu (107.9)
 İstinsah edilmesi işleri (107.26,27)
 Hâtıra defteri (107.29,30)

- Kül Tigin Âbidesi (108.14)
 Kahramanlık şiiri (108.19)
 Heykel başları (108.26)
 Fransa Hükûmeti (108.23)
 Heykel başları (108.26)
 Paris müzeleri (108.25)
 Kül Tigin ve Bilge Kağan
 âbideleri etrafı (108.28,29)
 Hey'et erkânı (110.7)
 Türk Başkenti (110.11)
 Türk başkenti (110.16)
 Güzellik heykeli (110.18)
 Mermer parçası (111.1)
 Heykel başı (111.2)
 Sanat eserleri (111.5)
 San'at kudreti (111.9)
 Savaş adamı (111.10)
 Yunan heykelleri (111.12,13)
 Öğle üstü (112.5)
 Sayan (Tannu Tuva) civarı
 (112.5,6)
 Akşam üstü (112.8)
 Fedakârlık meselesi (112.11,12)
 Macar âilesi (112.19)
 Rus prensesi (112.27)
 Zichy adı (112.29)
 Âile inancı (112.31)
 Rus kasabası (113.5)
 Türk ve Macar âilesi (113.9)
 Arhul Han ve Bandiye Kore
 kasabaları (113.13,14)
 Tarbagatay dağları (113.14)
 Kandan Nor Gölü (113.15,16)
 Kobdo kasabası (113.17)
 İslâm şehri (113.19)
 Gönül Hanım sefer hey'eti
 (113.23,24)
 Dam altı (113.25)
 Keçi postu (113.28)
 Ulyasu Dağı kasabası
 (113.27,28)
 Orhun ve Erden Su tarafları
 (114.1)
 Moğol esmerliği (114.13)
 Altay dağları (114.13)
 Sibiryâ sınırı (114.15)
 Kaşağaç kasabası (114.15)
 Moskof hudud muhâfızları
 (114.16,17)
 Hey'et mensupları (114.17)
 Kobdo ilçesi (114.18)
 Rus tüccar vekili (114.18,19)
 Rus gümrükçüleri (114.20)
 Ulyasu Dağı (114.21)
 Katun nehri geçidi (114.24,25)
 Angoday, Altaysk, Biysk, (Yaş
 Tura), Barnaul kasabaları
 (114.25,26)
 Obi şehri (114.27)
 Demiryol katarı (114.28)
 Kuyumcu dükkânı (114.31,32)
 Türk-Macar dostluğu (115.4)
 Taşkent ve İran yolu (115.8)
 Osmanlı toprakları (115.8,9)
 Tomsk şehri (115.16,17)
 Plâtin ve altun mâdenleri
 (115.15)
 Altun Dağları (115.14)

- Tom ırmağı (115.17)
- Tatar elbisesi (115.32/116.1)
- İki derin ve uzun ayrılış
öpüşmesi (116.14)
- İran yolu (116.21)
- Hazar Denizi (116.22)
- Meşhed civarı (116.23)
- Harb sebebi (116.27)
- Çerçik ırmağı (117.9)
- Seyhun nehri (117.8,9)
- Rus mahallesi (117.10)
- Hocend ve Semerkand yolu
(117.14,15)
- Sür'at katarı (117.17)
- İslâm medeniyet merkezi
ehemmiyeti (117.19,20)
- Demiryolu üzeri (117.18)
- Rus polisi (117.21)
- Rusya ile Çin, Hind, İran ve
Afgan arası (117.25,26)
- Horasan Vâlisi (118.10)
- İslâm ülkesi (118.12)
- Samanoğulları devri (118.13,14)
- Abbâsî halifeleri zamanı
(118.13)
- İslâm memleketleri (118.14,15)
- Temür vâsıtası (118.16,17)
- Çingiz ordusu (118.26,27)
- İbni Sînâ'lar, Buhârî'ler,
Fârâbî'ler, Uluğ Bey'ler
yetişmesi (119.1,2)
- Merv, Karakum Çölü ortası
(119.6)
- Mergab nehri kenarı (119.6,7)
- Selçukî melikleri (119.7)
- İslâm âlemi (119.9)
- İdâre merkezi (119.12)
- İslâm memleketi sırası (119.13)
- Selçukîler zamanı (119.13,14)
- Binikiyüziki târihi (119.19)
- Teke Türkmenleri (119.20)
- İran sınırı (119.25)
- İran pasaportu (119.28)
- Kül Tigin Âbidesi (119.30,31)
- Kara yolculuğu (119.31,32)
- Türk heykeli kellesi (120.1)
- Ticâret anlaşması (120.5)
- Hereke halıları (120.8,9)
- Elektrik fabrikası (120.11)
- İran sınırı (120.15)
- Dost memleketi (120.19)
- İran elbisesi (120.21)
- İmam Ali Rıza bin Mûsâ Kâzım
Hazretleri (120.28,29)
- İmam Rıza Hazretleri (121.2)
- Halife Me'mun zamanı (121.1)
- İmam Ali Rıza Hazretleri
(121.8)
- İran güzel san'atları (121.13)
- Özbekler Hanı (121.19,20)
- Safavî Hânedânı (121.21)
- Hazar Denizi (121.27)
- Öğle namazı (122.1)
- İran Kaçar Hânedânı (122.4,5)
- Kaçar Türkmen aşîretleri
(122.6)
- Kaçar Hânedânı (122.8)
- Şâh sarayı (122.13)

- Feth Ali Şah köşkü (122.13,14)
Şemsü'l-emmâre Kasrı (122.13)
Abdülmuazzam köyü (122.15)
Ziyâret yeri (122.14)
İran toprakları (122.16)
Türkçe konuşulması (122.20)
İran nüfûsu (122.22)
Türk ırkı (122.23)
İran ahâlisi (122.23,24)
İran zemini (122.26)
Tahran civarı (122.28)
İran Azerbeycanı (122.28)
Çingiz Han kalıntısı (122.31)
Mâzenderân ve Elburz dağları
(122.32)
Horasan civarı (123.1)
Basra Körfezi (123.3)
Şîraz ile Kermanşah arası
(123.7)
Gûhistan vilâyeti (123.9)
İran Şâhları (123.14)
Osmanlı Pâdişahları (123.15)
Şîlik divarı (123.25)
Saltanat binâsı (123.28)
Nahcivan civarı (123.31)
Türkiye sınırı (123.31)
Vatan toprağı (124.1)
Vatan toprağı (124.2)
Urfa yolu (124.4)
Ekim sonu (124.5)
Perapalas Oteli (124.6)
Macar asîlzâdesi (124.7)
Geçim hususu (124.9)
Akşam üstü (124.10)
Harbiye Nezâreti (124.24,25)
Harb tâlihi (124.27)
Vatan sevgisi (125.2,3)
Kül Tigin kopyaları (125.13,14)
Şeref sahifesi (125.17,18)
Vatan evlâdları (125.22)
Türk, Macar ve Tatar gençleri
(125.25,26)
Çin Türkistanı (125.26)
Üniversite mezunları (125.31)
İlim ve fen yolu (126.3,4)
Mâcerâ hevesi, merâkı (126.4)
Avusturya-Macaristan askerî
mümessili (126.7,8)
Türk hayatı (126.10,11)
Türk mutfağı (126.12)
Tatar kızı (126.19)
Tatar kızı (127.6)
Harbiye ve Maârif nezâretleri
(127.27)
Kül Tigin Âbidesi (128.2)
İstikbâl ve mâişet korkusu
(128.17,18)
Asker ocağı (128.18)
Posta muhâberâtı (128.23)
Seyyahat esnâsı (128.31)
Millî ekonomi müesseseleri
(129.3)
Deniz ablukası (129.4)
Kuva-yi Askeriyesi vâsıtası
(129.15)
Rus vapuru (129.18)
Tolun Bey nâmı (129.18,19)
Kış üstü (129.19,20)

Galoş partisi (129.20)
 Samur, kürk, astragan, kakım
 kürkleri (129.21,22)
 Tolun nâmı (129.26)
 Petrol, havyar ve deri mâmulâtı
 (129.26,27)
 Ruble fiyatı (129.28)
 Kaplanoğlu Bahâdır Bey
 Ticarethânesi (129.29)

Kaplanoğlu âilesi (129.31)
 Perapalas Oteli (129.32)
 Kaplanoğulları âilesi (130.4,5)
 Öğretmen okulu (130.10)
 Türk ve Tatar kızları (130.9)
 Koşuçaydam heykeli (130.11)
 Türk ve İslâm memleketleri
 (130.14,15)

3.1.1.2.1. Tamlayan Unsuru Ortak Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

Ural-Altay / dilleri ve milletleri
 (5.1,2)
Âmuderyâ / nehri kenarları
 (7.22)
Turfan / âbideleri, yazıtları,
 belgeleri (8.2)
Kuzey Çin / çölleri ortaları (8.6)
Casus / tehlikesi korkusu (9.20)
Ural-Altay / milletleri, dilleri ve
 tarihleri (12.3,4)

Kaplanof / ticarethânesi
 me'murları (12.31/13.1)
Selenga / nehri vadisi (22.26)
Orhun / nehri üzeri (40.13)
Tula / ırmağı kıyısı (40.15)
Türk / bilginleri ve seyyahları
 (71.29,30)
Şeref / türbesi, kapısı (85.20,21)
Mâcerâ / hevesi, merâkı (126.4)

3.1.1.2.2. Tamlanan Unsuru Ortak Olan Belirtisiz İsim Tamlaması

Alman, Avusturya ve Macar /
subayları (3.18)
 Hiddet ve intikam / arzuları
 (7.18)
 Orhun, Turfan / âbideleri (8.2)
 Karakorum, Karabalgasun,
 Koşuçaydam / harâbeleri (9.5)
 Vakar ve kalp / yüksekliği (11.5)
 Para ve hediye / kuvveti (11.8)
 Piyano ve resim / dersleri
 (11.28)

Havyar, galoş ve sahtiyan /
mâmulâtı (13.5)
 Fotoğraf ve topoğraf / işleri
 (13.7)
 Kultuk, Bolscherjé / şehirleri
 (18.5)
 Gevrek ile murabba / kâsesi
 (20.23,24)
 Lâtin, Cermen, İslâv / dalgaları
 (21.1)

Günah ve sevap / hâneleri
(30.1,2)
At, öküz, koyun / sürüleri
(41.14)
Erzurum, Bitlis / tarafları
(41.20,21)
Maarif ve medeniyet / nurları
(42.28)
Türk, Tatar / genç bilginleri
(45.5)
Kosova ve Varna / muharebeleri
(49.19)
Din ve siyaset / arası (50.1)
Erden Su yâhut Erden Çu /
tapınağı (54.9,10)
Selçuk ve Osmanlı / tarzları
(54.28)
Arab, Acem ve Hind / üslûbları
(55.19)
Bizans, İran, Arab / üslûbları
(55.22,23)
Politika ve idâre / sâhası (57.11)
Maddî ve mânevî / varlığı
(57.15,16)
İlerleme veyâ geri kalma /
safhaları (57.19,20)
Batı ve Doğu / şûbeleri (57.23)
Islâh ve îcâd / hassası (59.7,8)
Düzen, dirlik, berâberlik ve
idâre / peygamberi (60.18,19)
Kalkınma ve ilerleme / yolu
(61.8)
Sevgi ve saygı / duygusu (62.18)

Dümbelek ve zurna / gürültüleri
(64.24,25)
Orhun veyâ Orkun / nehri
kıyıları (65.14,15)
Temüçin, Çağatay, Hülâgû /
orduları kalıntısı (67.15,16)
Türk, Moğol / töresi, asâleti
(68.19)
Tibet ve Moğol / yazıları (70.10)
İlim ve târih / uğru (72.1,2)
Koşu veyâ Koşaçaydam / şehri
(72.20,21)
İrk, soy / mes'alesi (75.5)
Hind, Cermen ve Arya / kolları
(75.28)
Hind, Cermen ve Arya / nesilleri
(75.28)
Soy, dil ve târih / araştırmaları
(76.10,11)
Türk ve Tatar / bilginleri (76.12)
Örnek ve levha / mânâsı (76.23)
Kışlak, yaylak, otağ / kelimeleri
(86.25,26)
Berlin, Paris ve Londra /
müzeleri (86.31/87.1)
Türkistan, Mâverâünnehir, Belh,
Bedehşan ve Kâşgar / bölgeleri
(87.4,5,6,7)
Bıkma, usanma / iniltisi (95.18)
İran ve Rus / mûsikîsi (100.20)
Askerlik, hükümdarlık / şerefi
(102.6,7)
Kül Tigin ve Bilge Kağan /
âbideleri (108.28,29)

Türk ve Macar / âilesi (113.9)
 Arhul Han ve Bandiye Kore /
kasabaları (113.13,14)
 Orhun ve Erden Su / tarafları
 (114.1)
 Taşkent ve İran / yolu (115.8)
 Plâtin ve altun / mâdenleri
 (115.15)
 Hocend ve Semerkand / yolu
 (117.14,15)
 Rusya ile Çin, Hind, İran ve
 Afgan / arası (117.25,26)
 İbni Sînâ'lar, Buhârî'ler,
 Fârâbî'ler, Uluğ Bey'ler /
yetişmesi (119.1,2)

Mâzenderân ve Elburz / dağları
 (122.32)
 Türk, Macar ve Tatar / gençleri
 (125.25,26)
 İlim ve fen / yolu (126.3,4)
 Harbiye ve Maârif / nezâretleri
 (127.27)
 İstikbâl ve mâişet / korkusu
 (128.17,18)
 Petrol, havyar ve deri / mâmulâtı
 (129.26,27)
 Türk ve Tatar / kızları (130.9)
 Türk ve İslâm / memleketleri
 (130.14,15)

3.1.2. Kullanılışları Bakımından İsim Tamlaması

3.1.2.1. İsim Tamlamasının *Özne* Olarak Kullanılması

Karargâhdaki tutuklular arasında Türklerden başka Alman, Avusturya ve Macar subayları da vardı. (3.17,18)

Subay Bey'in hakkı var. (6.1)

Hiungnu'larla Çinlilerin savaşları Milâddan ikibin yıl öncesine kadar çıkar. (7.5)

Geçmiş günlerin mâtemini inler gibi, devamlı esen bir Kuzey rüzgârı her dakika kirli sarı tozları savuruyor. (26.23,24,25)

Kasabanın içi de ne kadar acıklı ve iğrendirici idi. (26.25,26)

Meğer Buda mezhebince cenazelerin gömülmesi harammış. (27.11,12)

Ahâlinin serveti yavaş yavaş Lamaların ellerine geçiyordu. (38.17,18)

Türklerin, fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti vardır. (54.24,25)

3.1.2.2. İsim Tamlamasının *Yer Tamlayıcı* Olarak Kullanılması

Yazık ki, atalarımızın, milli namusumuzun beşiği olan ilk yurdlarımıza şimdiye değin ne Türklerden, ne Tatarlardan ilmi bir hey'et gidememiştir. (7.30)

Seyyahat sırasında Kont, Gönül Hanım'ın etrafında pervâne gibi uçar, dolaşırdı. (16.27,28)

Türklerin müşterek vatanlarının muhabbeti sizin çiçek kalbinizde böylece saklı kalsın, dedi. (17.30,31)

Bir zaman adları Avrupa'yı titreten atalarımızın, Tukyuların, Hunların, Türklerin, Moğolların beşiği, mezarı, geçidi, meydanı olan, şimdi ıssız duran bu yerlerde bir gün gelecek fabrika bacaları yükselecek, lokomotifler çığlık koparacak... (25.1,2,3,4,5)

Türbenin yanındaki büyük çadırın içinde hiç değişmeyen bir gürültü peydâ oldu... (35.11,12)

3.1.2.3. İsim Tamlamasının *Nesne* Olarak Kullanılması

Varlığından haberdar bile olmadığımız tarihimize âid yadigârlardan Orhun, Turfan âbidelerinden, yazıtlarından, belgelerinden ırkımızın en yaman düşmanları olan Rus seyyahları sayesinde bilgi alabildik. (8.1)

"Radloff" gibi Ruslaşmış Almanlar, "Thomsen" gibi Danimarkalılar eski medeniyetimizin, kuzey Çin çölleri ortalarında kalan belirtilerini buldular. (8.5)

İlk rastladığı meydandaki dükkânların camekânlarını seyretmeğe koyuldu. (17.23,24)

Yemekten önce hepimiz kasabanın etrafını gezmeye çıktık. (26.20,21)

Uzaktan bir taşın arkasından Gönül Hanım'ın başörtüsünü görür gibi oldum ve bittim. (47.29,30)

3.1.2.4. İsim Tamlamasının *Zarf* Olarak Kullanılması

Bir sabah İrkutsk istasyonuna vardıkları zaman vagonun fırladı. (17.21,22)

Martın birinci günü Udinsk'e vardılar. (18.17)

Birbirinin ardından alınlarını toprağa sürterek secde ediyorlardı. (38.5,6)

3.1.2.5. İsim Tamlamasının *Yüklem* Olarak Kullanılması

Demek âile arasındayız. (24.31,32)

Her iki kısım da Tula Irmağının sağ tarafındadır. (25.24,25)

Bir kadına karşı saygı göstermek her erkeğin vazifesidir. (34.2,3)

Bu memlekette, bu dinde bütün refah ve saâdet rûhânilerin hakkı imiş. (35.27,28)

Bu bir Budi duâsının heceleriymiş. (35.18,19)

3.2. SIFAT TAMLAMASI

Gönül Hanım'da en fazla kullanılan kelime grubu sıfat tamlamalarıdır. *Gönül Hanım*, 2756 sıfat tamlamasının kullanıldığı, sıfatlardan azami surette yararlanılarak güçlü sıfat tamlamaları ile oluşturulmuş bir romandır. Eserde kendisini gösteren bu hususiyetler, sıfatların kullanım sıklığı, Türkçenin ne denli zengin ve incelikli bir tasvir gücünün olduğunu ortaya koymaktadır.

“Bir isim unsurunun bir sıfat unsuruyla nitelendiği veya belirtildiği kelime grubudur.” (Karahana, 2016, s.48).

Sıfat unsuru + isim unsuru = sıfat tamlaması

Issız + çöller = ıssız çöller (74.28,29)

Soğuk + ülkeler = soğuk ülkeler (39.13)

Alaylı bir + kahkaha = alaylı bir kahkaha (83.17,18)

“Sıfat tamlamasında ana unsur isimdir, sonda bulunur. Sıfat, yardımcı unsurdur; ismin önünde yer alarak ismi tamamlar. Yani sıfat tamlayan, isim tamlanan unsurdur. Bu tamlamada, isim ve sıfat unsuru eksiz birleşir. İki unsur da gruplaşmayı sağlayan herhangi bir ek taşımaz.” (Karahana, 2016, s.49).

Esir / subaylar (3.1)

Bilgili / bir hanım (11.22)

On günlük / seyahat (18.17,18)

Yeşil ulu / çamlar (23.20)

İkiyüzlü / mutluluk (48.16)

Temiz / ırk (75.18)

Sevgi dolu / iltifât (95.27)

3.2.1. Yapılışları Bakımından Sıfat Tamlamaları

3.2.1.1. Sıfat Unsuru Tek Kelime Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.1.1. Sıfat Unsuru Niteleme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

Esir subaylar (3.1)

Yabancı subaylar (4.5)

Türk subay (3.14)

Karma kulüpler (4.8)

Karargâhdaki tutuklular (3.17)

Haftalık gazeteler (4.11)

Macar subaylar (3.18)

Kültürlü subaylar (4.20,21)

Kalın çam bölmeler (3.20)

Müslüman Tatarlar (4.24)

Geniş avlu (4.1)

Tatar dindaşlar (4.27)

- Tatar er (4.29,30)
 Genç subay (4.30)
 Yerli ahâli (5.6)
 İlmî eserler (5.9)
 Tâze kız (5.12)
 Fransızca kelimeler (5.12)
 Türk subay (5.16)
 Boş vakit (5.17)
 Meşhur müsteşrikler (5.18)
 Etraflı incelemeler (5.19)
 Umumî fikirler (6.23)
 Sun'î dağlar (7.12)
 Eski târihçiler (7.23)
 Yaman düşmanlar (8.3)
 Eski medeniyet (8.6)
 Samimî teessürler (8.11)
 Mühim bir kısım (8.15)
 Târihi gerçekler (8.15)
 Târihî keşifler (8.18)
 Güzel Tatar Kızı (8.22)
 Bâdem gözler (8.22)
 Gizli helecan (9.14)
 Coşkun davranışlar (9.18)
 Tahta kanepeler (9.25)
 İlmî seyyahat (9.26)
 Aydın kadın (9.29)
 Zengin aileler (10.10)
 Yedek teğmenler (10.16)
 Ateşli izahat (10.19)
 Muhtelif târihler (10.22)
 Rus muhafız (11.3)
 Tûrânî milletler (11.4)
 Kibar davranışlar (11.6)
 Uzun saçlar (11.19)
 Beyaz yüz (11.19)
 Eğri kaşlar (11.20)
 Güzel Fransızca (11.25)
 Faydalı eserler (12.6)
 Sahte pasaport (12.11)
 Güzel çaylar (12.21)
 Zararlı böcekler (13.15)
 Küçük paketler (14.18,19)
 Büyücek çantalar (14.19)
 Hakiki ad (14.22)
 Genç subay (15.6)
 Medenî milletler (16.9)
 Askerî belgeler (16.15)
 Uzun müddet (16.23)
 Zavallı Tolun (17.4)
 Müşterek vatan (17.30)
 Çiçek kalp (17.31)
 Mânevî payitaht (18.27)
 Yerli üniversiteler (19.22)
 Yabancı ülkeler (19.21)
 Aynı kültür (19.29)
 Mânevî başkent (20.10)
 Tatlı kız (20.23)
 Aynı baba (21.22)
 Uzlaştırıcı nutuk (22.5)
 Kemal vasıtalar (22.7,8)
 Macar gençler (22.9)
 Ticarî münasebetler (22.15,16)
 Tam Şarklılar (22.19)
 Asıl mesele (22.20)
 Ufak kasabalar (22.28)
 Çam ağaçlar (22.29)
 Alman casus (23.4,5)
 Sarp geçitler (23.8)

- Günlük hâtıralar (23.13,14)
 Tatlı renkler (23.17)
 İnce kokular (23.17)
 Laden çiçekler (23.18,19)
 İnce parmaklar (23.20,21)
 Kızıl kan (24.10)
 Beyaz ayran (24.10,11)
 Aynı suret (24.12)
 Demir çarklar (25.7,8)
 Dar geçitler (25.10)
 Çam bölmeler (25.12)
 Dini merkez (25.22)
 Sağ taraf (25.24,25)
 Mukaddes mâbet (25.25)
 Canlı Buda (25.27,28)
 Geçmiş günler (26.23)
 Sofu Budiler (27.12,13)
 Mühim vazife (27.19,20)
 Gururlu köpekler (27.21)
 Cahil insanlar (28.6)
 Kanlı perde (28.8,9)
 Gerçek yön (28.9)
 Taştan mâbedler (28.11)
 Diğer meskenler (28.12)
 Keçe çadırlar (28.12)
 Altun kubbeler (28.18)
 İğrenç köpekler (28.25,26)
 Mevsimsiz yemek (30.10)
 Kötü iş (30.21)
 Yeni kumaşlar (31.14)
 Coğrafi mevkiler (31.27)
 Diğer kavimler (31.28)
 Mânevî himmet (32.6)
 Pis hareket (32.7)
 Korkunç devler (32.25)
 Aynı renk (33.14)
 İnce güderi (33.15)
 Arap bacı (34.9)
 İslâm kadın (34.10)
 Günlük hâtıralar (34.12)
 Acı duygular (34.18)
 Karmakarışık düşünceler (34.18)
 Mukaddes Lama (34.20)
 Lâtif çerçeve (34.23,24)
 Kızıl renk (34.25,26)
 Küçük yurd (34.28)
 Altun yıldız (35.1)
 Yeşil kiremitler (35.2)
 Ölmüş “Lama”lar (35.2,3)
 Ölmüş “canlı ilah”lar (35.3,4)
 Kara örtü (35.9)
 Eski mahalle (35.20)
 Kıranta sakallılar (35.22,23)
 Sefil hayat (35.23)
 Büyük deyr (36.3)
 Küçük pencereler (36.16)
 Renkli camlar (36.16)
 Karanlık ruhlar (36.19)
 Bütün mâbedler (36.19,20)
 Küçük Budalar (37.13)
 Canlı yuvalar (38.11)
 Kara Moğol (38.22)
 Büyük Lama (38.22)
 Ak Moğol (38.23)
 Budi Lamalar (38.23)
 Sarı Moğol (38.23)
 Baharatlı çaylar (38.31)

- Sarı ipek (39.3)
 Zenci kadınlar (39.9)
 Soğuk ülkeler (39.13)
 Eski dinler (39.18,19)
 Gök bayrak (40.7)
 Mavi bezden çadırlar (40.6)
 Eski Türkler (40.18)
 Ulu yurtlar (40.18)
 Sessiz yıldırımlar (41.8)
 Kuytu yerler (41.18)
 Pulat eller (41.31/42.1)
 Bîçâre ırkdaşlar (42.18)
 Yüzlerce sivrisinek (44.18)
 Rusça eserler (45.2,3)
 Millî târih (45.7)
 Sulak yerler (45.14)
 Ruhânî meslek (45.16)
 Küçük ırmak (46.8)
 Nefis kıymız (46.18)
 Yüzlerce kuşlar (47.17)
 Yarı yol (47.22)
 İkiyüzlü mutluluk (48.16)
 Kara câhil (49.19)
 Aynı kan (50.7,8)
 Siyasî esaslar (50.19)
 Hâlis Macar (50.27)
 Asîl aydınlar (51.2)
 Bataklık yollar (52.8)
 Küçük adım (52.15)
 Bütün mânâ (52.20,21)
 Yanlış telâffuz (52.27)
 Güzel ses (53.5)
 Güzel kokular (53.14,15)
 Nazlı mahlûk (53.21,22)
 Erken konak (54.5)
 Budist Moğollar (54.8)
 Meşhur kumandan (54.11,12)
 Kızgın güneş (54.15)
 Sâkin dere (54.17)
 Büyük bir kayıp (55.4,5)
 Aynı esaslar (55.6)
 Bütün Avrupa (55.17,18)
 Ehemmiyetli farklar (55.20)
 Güzel çizgiler (55.25)
 Bütün Doğu (56.2)
 Parlak güzellikler (56.3,4)
 Büyük fâcia (56.19)
 Katolik ülkeler (56.19,20)
 Aynı kavim (56.23)
 Mukaddes tasvirler (56.25)
 Millî çıkar (57.9)
 Sağlam esaslar (58.11)
 Siyasî ihtiraslar (58.27)
 Câhil insanlar (58.28)
 Dînî meslekler (59.26)
 Kestirme yol (60.13)
 Zorba inançlar (60.16,17)
 Faâl seciyeler (60.17)
 Arabca harfler (61.2,3)
 Yetersiz harfler (61.9)
 Asîl ve aydın kimseler (62.4)
 Varlıklı kimseler (62.5,6)
 Büyük şehirler (62.6,7)
 Görgüsüz hemşehriler (62.8)
 Eski âileler (62.9)
 Büyük evlâd (62.10)
 Diğer çocuklar (62.10)
 Komşu köyler (62.20)

- Eski âileler (62.22)
 Mânevî haklar (62.24)
 Başka deyimler (62.26)
 Orta tabaka (62.31)
 Birinci sınıf (62.30,31)
 Temiz ev (63.22)
 Sağlam sıhhat (63.23)
 Sağlam fikir (63.23)
 Tabii çalışmalar (64.4)
 Yeşil sahiller (64.27)
 Mavi Tuna (64.26)
 Miskin hâl (64.29)
 Solgun manzara (65.1)
 Muhteşem saray (65.1)
 Viran kubbeler (65.3,4)
 Çökük vaziyetler (65.8)
 Uçuk dudaklar (65.9)
 Eski Firavunlar (65.10)
 Galip ordular (66.6)
 Gümüş havuzlar (66.9)
 Yüzbinlerce kimse (67.16,17)
 Büyük dedeler (67.18)
 Buda heykelcikler (67.25)
 Genç Lama (67.28)
 Büyük oda (67.30)
 Moskof casus (68.16)
 Çin me'mur (68.16,17)
 Kardeş milletler (68.24)
 Biraz sert (68.31)
 Bütün safhalar (69.21)
 Son gazete (69.22)
 Zavallı hâkan (69.24)
 Büyük mâbed (69.30)
 Harab duvarlar (70.16)
 Mûsevî hacılar (70.17)
 Fakir teğmen (70.28)
 Başka mânâlar (71.1)
 Güzel kadın (71.8)
 Verimli mer'âlar (72.14)
 Orta yaylalar (72.18)
 Eski çağlar (72.18,19)
 Eski Türkler (72.20)
 Ezici savaşlar (73.16)
 Yeşil kefen (74.11)
 Ölü memleket (74.10,11)
 Yarı yol (74.14)
 Eski Türkçe (74.21)
 Issız çöller (74.28,29)
 Sefil hayatlar (74.29)
 Temiz ırk (75.18)
 Temiz soyluluk (75.22)
 Bütün Avrupa (75.27)
 Hıristiyan bilginler (75.27)
 Büyük kol (76.7)
 Güçlü millet (77.8)
 Güçlü medeniyet (77.8)
 Issız tepe (77.24)
 Derin bilgi (78.2)
 Sütlü kahve (78.11)
 Kıymetli yük (78.12)
 Granit kitâbeler (79.29)
 Nemli hamur (80.7)
 Ufak çizgi (80.7)
 Bütün yazılar (80.29)
 Eski Türkler (80.30)
 Sağ taraf (81.2)
 Önümüzdeki küçük göller (81.9)
 Bücür hayvan (81.20,21)

- Yabâni sarmaşık (81.32)
 Gök kubbe (82.2)
 Yan taraf (82.9)
 Koca askerler (82.21)
 Yaman süvâri (82.21)
 Taşlık arazi (83.3)
 Eski başkent (83.5)
 Şanlı yazar (83.10)
 Şiddetli istek (83.11)
 Büyük kardeş (84.10)
 Aşağı taraf (84.22)
 Arka taraf (85.8)
 Arka yüz (85.11)
 Kindar düşman (85.21)
 Öz kullar (85.28)
 Yüce huzur (85.27)
 Meydandaki mescidler
 (85.26,27)
 Dünkü mutluluk (85.29,30)
 Ezici kuvvetler (85.30)
 Eski Türkçe (86.12)
 Büyük kardeş (87.3,4)
 Günlük hâtıralar (87.26)
 Eski inşâ (87.26)
 Aynı fikir (87.29)
 Aynı şey (87.30)
 Eski edebiyâtımız (88.21,22)
 Koca edebiyât (88.20)
 Eski edebiyât (88.15)
 Yeşil kefen (88.27)
 Kemer tokalar (89.10)
 Ebedî sûret (89.24)
 Rus şarkiyatçıları (90.2,3)
 Kırmızı zemin (90.18)
 Kumral saçlar (90.19,20)
 Askerî elbise (90.25)
 Tatar kıyafeti (90.30)
 Mühim bölümler (91.21)
 Altun pullar (94.2)
 Sonsuz mesafeler (94.4,5)
 Islak bulutlar (94.6)
 Nemli gözler (94.7)
 Son cümle (95.3)
 Mavi kubbe (95.8)
 Taştan kollar (95.12)
 Sonsuz meydan (95.15,16)
 Kırık mermerler (95.15)
 Pulat ruhlar (95.14)
 Türk hükümdarlar (95.13,14)
 Sıkıntılı sessizlik (95.16)
 Güzel kız (95.22)
 Kibar zat (95.28)
 Bol entari (96.20)
 Geniş etekler (96.20,21)
 Mânâlı gülümsemeler (96.22)
 Ulvî mânâlar (96.26)
 Açık söz (98.13)
 Açık yürek (98.13)
 Safdil çocuk (98.15)
 Aynı fedakârlık (98.19)
 Şen ve şakrak karşılık (98.20,21)
 İmâlî konuşma (98.24)
 Yersiz açıklamalar (99.14)
 Mutlu kimse (99.27)
 Vahşî çöl (100.3,4)
 Vakur kız (101.30)
 Yüksek tabaka (102.8)
 Hayırlı teşebbüs (103.11,12)

- Yanlış yorum (104.12)
 Parlak gözler (104.19)
 Katı yürekler (104.19)
 Müşterek maksad (105.19)
 Baş yemekler (105.27)
 Günlük hâtralar (107.32)
 Mevcud sandıklar (108.6,7)
 Nâzik vazife (108.7,8)
 Mutlu çocuk (108.13)
 Avrupalı sayyahlar (109.3)
 Genç Subay (109.7)
 Edebsiz herif (109.25)
 Çapkın Moğol (109.30)
 İssız çölleri (111.6)
 Mânâlı yüz (111.9)
 İnce çizgiler (111.8)
 Elmacık kemikler (111.12)
 Yeni yavuklular (111.18)
 Yabânî çölleri (111.18,19)
 Heybetli gözler (111.22)
 Muhteşem burun (111.22,23)
 Azimli dudaklar (111.23)
 Çorak çölleri (112.7)
 Küçük ırnak (112.8)
 Büyük evlâd (112.23)
 Rus prensesi (112.27)
 Beyaz evler (113.18)
 Temiz sokaklar (113.18)
 Yırtıcı hayvanlar (114.5,6)
 Dondurucu soğuklar (114.11)
 Rus tüccar (114.18,19)
 Kaçak esirler (115.12,13)
 Muhtelif milletler (115.19)
 Millî elbiseler (115.21)
 Genç subay (115.25)
 Yanyana fotoğraflar (115.29)
 Bâdem gözler (116.1)
 Büyük caddeler (116.31)
 İri ağaçlar (117.1)
 Rus muhacirler (117.28)
 Eski parlaklık (118.19)
 Eski parlaklık (119.20,21)
 Mozaik taşlar (121.12)
 Nefis çiniler (121.12,13)
 Güzel san'atlar (121.13)
 Büyük istek (121.16)
 Aynı ırk (123.5)
 Arab ahâli (123.6)
 Tabiî sâhalar (123.18)
 Kuvvetli hudutlar (123.21)
 Askerî merkez (124.3)
 Mahallî hükümet (124.3)
 Zavallı Tolun (124.6)
 Genç subay (124.12)
 Uzun sakal (124.14)
 Perîşan elbise (124.14)
 Bîçâre kadın (124.15)
 Ufak yastıklar (124.17)
 Dinî terbiye (125.16)
 İhtiyar kadın (126.15,16)
 Yabancı kız (126.26,27)
 İhtiyar kadın (127.12)
 Bîçâre genç (127.21)
 Tâze kadın (130.8)
 Parlak neticeler (130.18)
 Millî Mücadele (130.18)
 Devamlı ıztıraplar (130.19)

3.2.1.1.2. Sıfat Unsuru Belirtme Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

Sıfat Unsuru İşaret Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

Böyle târihî ve ciddî bir mâcerâ (15.30,31)	Bu Moğollar (9.6)
Böyle bir delilik (31.3)	Bu sözler (9.11)
Böyle hiçlik ve miskinlik (31.5,6)	Bu gizli helecanlar (9.14)
Böyle sefil ve çıplak (35.6)	Bu husus (9.28)
Böyle çirkin heykeller (37.27)	Bu aydın kadın (9.29)
Böyle bir karar (42.19)	Bu suret (10.3)
Böyle bir sabah (64.22,23)	Bu genç Macar subayı (11.1)
Böyle muntazam sokaklar (73.20)	Bu tehlikeli yolculuk (11.15)
Böyle tecrübeler (123.26)	Bu seyyahat (12.1)
Bu hafta (3.4)	Bu genç (12.16)
Bu genç subay (3.4,5)	Bu cihet (13.10)
Bu genç (3.4,5)	Bu kafile (13.22)
Bu harb karargâhı (3.13,14)	Bu zat (14.5)
Bu geniş avlu (4.1,2)	Bu genç (14.8)
Bu felâket arkadaşları (4.7)	Bu dört kişi (14.14)
Bu karargâh (4.20)	Bu vagona (14.16)
Bu askerî hapisane (4.22)	Bu taraf (14.17)
Bu subay (5.11)	Bu sırada (14.29)
Bu i'tirâz (5.28)	Bu lâtife (15.6)
Bu asâlet (6.5)	Bu mukaddes hizmet (15.17)
Bu hayret (6.16)	Bu konuşma (15.24)
Bu bahis (6.21)	Bu koca millet (15.31)
Bu sun'î dağlar (7.12)	Bu fedakârlık (16.2)
Bu taş ve demir (7.14)	Bu tâlihsiz bu ümitsiz millet (16.8)
Bu mânevî hazineler (8.7)	Bu saf düşünceler (16.10)
Bu gafil torunlar (8.9)	Bu yollar (16.13,14)
Bu şeref (8.10)	Bu uzun tren yolculuğu (16.16,17)
Bu konu (9.3)	Bu sâye (16.26)
	Bu Macar asîlzâdesi (16.29,30)

- Bu beceriksizlik (17.8)
- Bu düşünce (17.15)
- Bu hâl (17.16)
- Bu tren yolculuğu (18.7)
- Bu tasavvur (19.6)
- Bu ülkeler (19.28)
- Bu medeniyet ve terbiye (20.1)
- Bu gaye (20.4)
- Bu sâde ve tabiî mefkûre (20.6)
- Bu tatlı kız (20.23)
- Bu iki fazilet (21.13)
- Bu cihazlar (21.25)
- Bu sûret (22.3)
- Bu sıkıntılı ve tatsız kasaba (22.31)
- Bu suret (23.1)
- Bu sarp geçitler (23.8)
- Bu okşanışlar (23.23,24)
- Bu samimiyet (24.4)
- Bu âdet (24.6)
- Bu sırada (24.6,7)
- Bu ecdad âyini (24.15)
- Bu beş günlük yolculuk (24.25)
- Bu akşam (24.29)
- Bu dakika (25.13)
- Bu kasaba (26.4)
- Bu hareketsizlik, cansızlık, arzusuzluk, pislik (27.27,28)
- Bu çaresizler (27.28)
- Bu toparlak ve tavanları mahrud şeklinde çergeler (28.13,14)
- Bu suret (28.16)
- Bu belâ mekânı (28.23)
- Bu pis ve iğrenç köpekler (28.25,26)
- Bu miskinler (29.2)
- Bu mendeburlar (29.4)
- Bu millet (29.9,10)
- Bu derece (29.27)
- Bu ıssız ve çorak çöller (31.3,4)
- Bu miskinlik (31.21)
- Bu adalar (31.26)
- Bu mezheb (31.29)
- Bu pis hareket (32.7)
- Bu türlü muamele (32.8,9)
- Bu teşebbüsler (32.24)
- Bu körü körüne îmân hasreti (32.25,26)
- Bu talihsizler (33.5)
- Bu yorgunluk (33.7)
- Bu sabah (33.12)
- Bu şeytan herif (33.18,19)
- Bu çorak yer (33.19)
- Bu çiçekler (33.19)
- Bu kız (33.23)
- Bu beceriksizlikler (33.29)
- Bu türbe (35.4)
- Bu bir Budi duâsı (35.18)
- Bu çocuklar (35.21)
- Bu memleket (35.27)
- Bu din (35.27)
- Bu sabah (35.31)
- Bu ıssız karanlık (37.17)
- Bu sıra (39.6)
- Bu müjde (39.16)
- Bu mavi çadırlar (40.7,8)
- Bu su (40.16)

- Bu uçsuz bucaksız çölleri (40.27)
- Bu sıra (41.11)
- Bu usanç verici manzaralar (41.22)
- Bu insanlar (41.22)
- Bu insanlarda ve hayvanlardaki sefalet (41.22,23)
- Bu öğrenciler (43.4)
- Bu deneme (43.8)
- Bu yol (43.15)
- Bu şeyler (44.2)
- Bu derece (44.12)
- Bu süslü (44.15,16)
- Bu lâtif manzaralar (44.21,22)
- Buradaki meşhur pınar (44.25)
- Bu yazılar (45.1)
- Bu yazılar (45.3)
- Bu kılavuz (45.16)
- Bu gece (46.8)
- Bu gün (46.26)
- Bu civar (46.27)
- Bu bölge (47.9)
- Bu kül (47.12)
- Bu genişlik (47.24)
- Bu fikir (48.1)
- Bu muharebe (48.30)
- Bu istilâ (49.22)
- Bu husus (50.23)
- Bu alan (50.26)
- Bu fikir (51.3)
- Bu kadın (52.1)
- Bu gece (52.7)
- Bu bataklık yollar (52.8)
- Bu belâ (52.14)
- Bu isim (52.17)
- Bu bir isim (53.3)
- Bu ad (53.8)
- Bu sabah (53.13)
- Bu nazlı mahlûk (53.21,22)
- Bu güzel bir Ergenekon (53.23)
- Bu hayvan (53.23)
- Bu sahrâlar (54.13)
- Bu medeniyet (54.25)
- Bu üslûblar (55.1)
- Bu taklidler (55.30)
- Bu cihet (56.26)
- Bu sûret (57.17)
- Bu değişiklik (57.18)
- Bu mezhepler (58.24,25)
- Bu tarîkler (58.26)
- Bu isnad (59.9)
- Bu cihetler (59.20)
- Bu yenilik (61.5)
- Bu sûret (61.6,7)
- Bu eski âileler (62.9)
- Bu sûret (62.11)
- Bu gibi şehirler (62.13)
- Bu eski âileler (62.22)
- Bu ayırım (62.27,28)
- Bu reform (62.32)
- Bu san'atlar (63.11)
- Bu küçük meşguliyetler (63.14)
- Bu küçük san'at erbâbı (63.17)
- Bu sıra (63.24)
- Bu şartlar (64.6)
- Bu derece parlak (64.13)
- Bu meşhur "Erden Su" (64.14,15)

- Bu en meşhur karargâh (64.28)
- Bu muhteşem saray (65.1)
- Bu viran kubbeler (65.3,4)
- Bu Kıt'a-i arz (65.17)
- Bu hânedan (66.2)
- Bu Moğol hükümdârının sarayı (66.4,5)
- Bu kasrın bahçesi (66.8)
- Bu sabah (67.4)
- Bu esâret (68.6)
- Bu kardeş topraklar (68.13)
- Bu kolaylıklar (68.22)
- Bu sözler (68.30)
- Bu i'tinâ (69.7)
- Bu resim (69.25)
- Bu mâbedler (70.4,5)
- Bu Buda (70.8)
- Bu direkler (70.22)
- Bu güzel kadın (71.8)
- Bu konu (71.27)
- Bu mâbet (71.30)
- Bu sûret (72.9)
- Bu kaplumbağa (72.8)
- Bu acâyip hayvan (72.11)
- Bu sabah (72.14)
- Bu bölge (73.1)
- Bu yıkıntılar (73.3)
- Bu şehir (73.17)
- Bu Uygur hükûmeti (73.22,23)
- Bu mânâlı sessizlik (73.26)
- Bu çorak topraklar (74.2,3)
- Bu zarif hayvan (74.5,6)
- Bu ıssız vîrâneler (74.7)
- Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöller (74.7,8)
- Bu ölü memleket (74.10,11)
- Bu âbideler (74.20)
- Bu ırk mes'lesi (74.31)
- Bu bilginler (75.13)
- Bu iki kuvvet (75.16,17)
- Bu saf (75.21)
- Bu büyük kol (76.7)
- Bu alan (76.10)
- Bu kol (76.11)
- Bu incelikler (76.21)
- Bu yüzde dört münasebet (76.19,20)
- Bu lûgat (76.23)
- Bu derece (77.6)
- Bu düşkünler (77.17)
- Bu gece (77.22/78.26)
- Bu mısra' (78.21)
- Bu tabaklar (80.15,16)
- Bu kitâbe parçaları (80.19)
- Bu iş (80.27)
- Bu dakikadaki hisler (81.22,23)
- Bu sırada (82.13)
- Bu asîl ve cömerd kız (82.18,19)
- Bu alay (82.19,20)
- Bu hüküm (82.24)
- Bu takdir (82.26)
- Bu nokta (82.31)
- Bu oniki yüzyıl (83.9)
- Bu millî hâtıra (83.13)
- Bu binâ (84.4)
- Bu kül renkli mermer (84.6)
- Bu âbide (84.11)

- Bu âbideler (84.14)
 Bu taraflar (84.19,20)
 Bu duvarlar (84.20)
 Bu taşlar (84.24)
 Bu hâl (84.27)
 Bu konu (85.6)
 Bu engel (85.14)
 Bu levha (85.3,4)
 Bu levha (85.16,17)
 Bu çizgi (85.19,20)
 Bu duvar (85.21)
 Bu sâdık, fedâkâr, tâlihsiz millet
 (85.24,25)
 Bu cilve (86.5)
 Bu duvar (86.7)
 Bu gece (86.10)
 Bu nokta (86.16)
 Bu te'sir (86.27)
 Bu yakınlık (87.1,2)
 Bu Çağatayca (87.13)
 Bu cihet (87.13)
 Bu târih (87.15)
 Bu tâbirler (87.29)
 Bu husus (88.4)
 Bu felâket (88.19,20)
 Bu san'at (88.32)
 Bu taş parçalar (89.5)
 Bu heykeller (89.12)
 Bu bölge (89.15)
 Bu medeniyet (89.15)
 Bu iş (89.27)
 Bu sabah (90.16)
 Bu elbiseler (90.21)
 Bu giyim eşyaları (90.26)
 Bu yüce heyecan (91.15)
 Bu târih sahifesi (91.20,21)
 Bu boşluk (95.2)
 Bu yazılar (95.7)
 Bu derece (95.9)
 Bu çakıllı geniş çöller (95.14,15)
 Bu bıkkıma, usanma iniltisi
 (95.18)
 Bu çiçekler (95.24)
 Bu sevgi dolu iltifât (95.27)
 Bu ince ve kibar zat (95.28)
 Bu remzi (96.13)
 Bu sır (96.13)
 Bu feyz (96.15)
 Bu şâhâne nutuk (96.17)
 Bu başlangıç konuşması (96.23)
 Bu âbide (96.28)
 Bu dakika (97.1)
 Bu cümle (97.4)
 Bu maksat (97.8)
 Bu iş (97.10)
 Bu an (97.18)
 Bu yüzük (97.23)
 Bu kalb ve kan (98.5)
 Bu sözler (98.9)
 Bu cihet (98.29)
 Bu mübârek vücûd (99.10,11)
 Bu kız (99.31)
 Bu gün (100.1)
 Bu vahşî çöl (100.3,4)
 Bu ilk heyecan (100.13,14)
 Bu şiir (101.23)
 Bu gazel (102.10)
 Bu asır (102.14)

- Bu umûmî harb (102.14)
- Bu cins (102.25)
- Bu ünân (103.10)
- Bu hayırlı teşebbüs (103.11,12)
- Bu gazel (104.3)
- Bu bahis (104.29)
- Bu gece (105.5)
- Bu kudî hisler (105.9,10)
- Bu gizli aşk (105.9)
- Bu konudaki samimî tören
(105.14)
- Bu konu (105.14)
- Bu teveccüh (105.22)
- Bu muhabbet (105.22,23)
- Bu başarı (105.28)
- Bu delice hisler (106.6)
- Bu fikirler (106.6)
- Bu sahife (106.8)
- Bu sabah (106.9)
- Bu taş (106.23)
- Bu iş (106.29)
- Bu taş (106.29)
- Bu kitâbe (106.14)
- Bu taş (106.24)
- Bu heykeller (106.15)
- Bu taş (106.31,32)
- Bu kitâbe (107.1)
- Bu zahmetler (107.9)
- Bu çorak çöller (107.14)
- Bu çıplak sahrâlar (107.15)
- Bu ıssız kumsallar (107.15,16)
- Bu engelsiz, endişesiz hayat
(107.16)
- Bu yarım Gönül (107.23)
- Bu sabah (107.25)
- Bu ince, nâzik vazife (108.7,8)
- Bu seyyahat (108.10)
- Bu büyük iş (108.20)
- Bu bölge (108.25)
- Bu heykeller (109.12)
- Bu çapkın Moğol (109.30)
- Bu kafalar (110.3)
- Bu soru (110.5)
- Bu mühim baş (110.5)
- Bu değerli yâdigâr (110.7,8)
- Bu hazine (110.9)
- Bu kuşku (110.10)
- Bu baş (110.11)
- Bu Türk başkenti (110.15,16)
- Bu ganimet (110.19,20)
- Bu taş kafa (110.21)
- Bu sıra (111.1)
- Bu baş (111.7,8)
- Bu yabânî çöller (111.18,19)
- Bu heykel (111.22)
- Bu sefer (111.31)
- Bu bölge (112.1,2)
- Bu çorak çöller (112.7)
- Bu fedakârlık (112.14)
- Bu yüzükler (112.22,23)
- Bu iki yüzük (112.25)
- Bu sûret (113.7)
- Bu vesile (113.8,9)
- Bu teklif (113.11)
- Bu sûret (113.14)
- Bu yol (113.21)
- Bu çorak çöller (114.6,7)
- Bu meşhur kasaba (115.18)

Bu son gün (115.28)	O te'sir (19.26)
Bu sebep (116.24)	O suret (20.3)
Bu mahalle (117.6)	O hâl (20.11)
Bu câmiler (118.1)	O suret (21.24)
Bu hükûmdar (118.17)	O hâl (22.9)
Bu gece (119.3)	O zaman (9.9), (21.15), (25.8),
Bu iş (119.26)	(27.19), (61.8), (76.14), (77.17),
Bu son yıllar (120.18)	(102.21), (106.4), (107.19)
Bu şehir (121.1)	O zat (34.1)
Bu türbe (121.13)	O derecede süslü ve muhteşem
Bu ad (121.24)	(38.16)
Bu dinî siyâset (123.14)	O zamanki faâliyet, canlılık
Bu şerefli Macar (124.7)	(42.1,2)
Bu seyyahat ve mâcerâ (124.20)	O iki yüzlü ve üstünkörü bir
Bu iki gün (124.26)	mutluluk (48.14,15)
Bu sonuç (125.5)	O sıra (49.3)
Bu sebep (125.22)	O milyoner bir fabrikacı
Bu küçük seyyahat (125.24)	(70.28,29)
Bu kısa seyyahat (126.2)	O târihler (74.30,31)
Bu Tatar kız (127.6)	O ülkeler (77.6,7)
Bu safdilâne sözler (127.12)	O cilâ (77.15)
Bu kız (128.9)	O pek yumuşak başlı at
Bu semâvî mahlûk (128.9)	(81.18,19)
Bu tatlı kelime (128.14)	O kız (81.26)
Bu alev (128.17)	O koca edebiyât (88.20)
Bu tecrübesiz genç (129.4)	O rûh (89.1)
Bu ticâret (129.22)	O zaman (89.11)
Bu haber (130.1)	O sûret (90.29,30)
Bu tâze kadın (130.8)	O derece te'sirli (91.12)
O derece (5.8)	O hâl (98.28)
O sıra (5.11)	O zamanlar (102.23)
O vagon (14.16)	O kadar ehemmiyet (112.14,15)
O derece (16.30)	O derece kalabalık (116.27)
O sûret (19.22)	O derece hoş (117.31)

O zaman (118.6,7)	Şu “Buda” (36.32)
O kadar uzun yolculuklar (124.22)	Şu altı mesele (64.4)
O hâl (125.10)	Şu mısraı (77.30,31)
O nasıl şey (126.22)	Şu konuşma (86.11)
O kadar geçim (126.27)	Şu manzara (87.27)
O kadın (127.1)	Şu iki üç kelime (96.12)
O hayâl (128.11,12)	Şu an (96.28)
O zaman (129.13)	Şu yazılar (97.2)
Şu cihan (27.29)	Şu güzel ve mübârek eser (98.7)
Şu on şart (30.3,4)	Şu iki yüzük (112.29)
Şu ikinci bölüm (30.14)	Şu altı aylık seyyahat (125.10,11)
Şu dört gerçek (30.27)	

Sıfat Unsuru Sayı Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

<u>Altı</u> kilometre kuzey (3.13)	<u>Bir</u> yoldaş (10.25)
<u>Yirmi</u> Türk subay (3.14)	<u>Yirmidört</u> yaş (11.15)
<u>Bir</u> yıl (3.15)	<u>Altı</u> yıl (11.28)
<u>Dört</u> yüzelli kadar muhtelif rütbeden subaylar ve âmirler (3.15,16)	<u>Bir-iki</u> suluboya (11.29)
<u>Beş-altı</u> metre yükseklik (3.19)	<u>Yirmialtı</u> yıl (11.31)
<u>Dört</u> köşe (3.22)	<u>Dört</u> arkadaş (12.7)
<u>Onikişer</u> kişilik barakalar (4.3)	<u>Altı</u> ay (13.8,9)
<u>Beş-on</u> cild kitap (5.2,3)	<u>Yirminci</u> gece (13.17)
<u>İki</u> dilde yazılı ilmî eserler (5.8)	<u>İkinci</u> pasaport (14.3)
<u>Yirmidört</u> yaş (6.14)	<u>Dört</u> kişi (14.14)
<u>Bir-iki</u> dakika (6.16,17)	<u>Beş</u> dakika (14.23)
<u>İkibin</u> yıl (7.5)	<u>Bir</u> beyit (15.8,9)
<u>Üç</u> eski başkent (9.7)	<u>Otuz kırk</u> yıl (16.8,9)
<u>Bir</u> harita (9.15)	<u>Bir</u> kutu şekerleme (17.1)
<u>Bir</u> tahta kanepa (9.25)	<u>Bir</u> bardak çay (17.2)
<u>Üç</u> kereste biçki atölye (10.6)	<u>Bir</u> demet çiçek (17.1)
<u>İki</u> deblağhâne (10.9)	<u>Bir</u> hediye (17.5)
	<u>Bir</u> gün (18.5)
	<u>On</u> gün (18.8)

- Dört kişi (18.11)
On günlük seyyahat (18.17,18)
İki kıyı (18.30)
On asır (20.28)
Ondördüncü yüzyıl (21.4)
On milyon (21.18,19)
Bir gece (22.27)
Beş gün (22.32)
Onbeş gün (23.2)
Bir gün (23.4)
Altı saat (23.5)
Yüzelli ruble (23.6)
Bir tokat (23.6)
Bir geçit (23.16)
İki taraf (23.19)
İkibuçuk ay (23.24,25)
Bir dakika (23.26)
Bir kâse kırmızı (24.9,10)
Beş gün (24.24)
Bir gün (25.4)
İki kısım (25.23)
Altı kilometre (25.23,24)
Bir kere (30.3)
On şart (30.3,4)
On dinî şart (31.7)
Bir kadın (31.9)
Üç kat elbise (31.17)
Bir kere (31.22)
İki kısım (32.19)
İki gül (33.15)
Bir tatlı söz (33.26)
Bir hediyecik (33.27)
Bir kadın (34.2)
Altı kadın (34.6)
İki teyze (34.7)
İki kadın (34.8)
Bir yabancı (34.9)
Bir tepe (34.22)
Onsekiz ile yirmi yaş (35.21,22)
İki taraf (36.1,2)
Bir iki dakika (36.8)
Oniki metre (37.4)
Onikibin Lama (38.24)
Üç gün (39.27)
Altı hicin devesi (39.28)
Dört at (39.30)
İki gün (40.11)
Sekiz gün (40.27)
Bir saat (41.10,11)
Üçbin yıl (41.29)
Dört gün (42.21)
Bir saç fırçası (43.25,26)
Bir küçük ayna (43.26)
Bin türlü şaklabanlık (44.1,2)
İki gün (44.14)
Sekiz saat (44.23)
Sekiz saat (45.12)
Onbeş bildircim (46.17)
Dört çanak (46.18)
Dört, beş gün (46.21)
Bir karış yükseklik (47.10)
Bir saniye (48.2)
Bir kaya (48.12)
Üç murahha (48.32)
İki taraf (50.17)
Beş sene (50.28)
Beş saat (52.14)
Dört yüz sene (53.24,25)

- Bir yâdigâr (53.27)
- Bir Bozkurt (53.31)
- Yediyüz yıl (54.11)
- Binbeşyüz yıllık bir medeniyet
(54.24,25)
- Bir örnek (55.6)
- Bir çeyrek asır (57.3)
- Altı hafta (60.7)
- Kırk yıl (60.8,9)
- Üç bölüm (62.27)
- Altı mesele (64.4)
- Yüzbinlerce kimse (67.16,17)
- Yirmi dakika (67.23)
- On kadar genç Lama (67.28)
- Binikiyüz yıl (68.7)
- Bir yudum (69.4)
- Bir mâbed (70.9)
- Yüzbin tâne (70.9)
- Bir buçuk metre (72.7)
- Üç metre (72.6)
- Üç hükûmet (72.19)
- İki saat (72.21)
- Bir yıl (73.6,7)
- Bir kilometre (73.12)
- Bir iki dakika (74.4)
- Bir hatıra (74.11,12)
- Üç Dil Kitâbeleri (74.17,18,19)
- İki ay (74.27)
- Otuz, kırk yıl (76.6)
- Beş altı kişi (76.9,10)
- Dört, beş kelime (76.17,18)
- 70 milyon soydaş (77.18,19)
- Bir iki dakika (78.24)
- Bir tabaka kâğıd (80.11)
- Sekiz on tabaka kâğıd (80.14)
- Onbeş tâne (80.19,20)
- Bir saat (81.2)
- Bir sâniye (81.28,29)
- Bir saat (83.2)
- İkiyüz metre (83.7)
- Oniki yüzyıl (83.9)
- Yirmibeş yıl (83.20)
- On yıl (84.1)
- İki yıkık kalın yan duvar (84.5)
- Bir kilometre mesafe (84.11,12)
- İki duvar (84.25)
- Bir saniye (85.8)
- Üç ay (85.15)
- İki üç gün (86.8)
- Bir dil (88.1)
- Bir yanlış (90.9)
- Bir eksik (90.8)
- Dört günlük emek (90.15)
- İki örgü (90.20)
- İki battâniye (90.28)
- Bir halka (91.4)
- İki damla (95.21)
- İki üç kelime (96.12)
- Binikiyüz yıl (96.27)
- Bir adım (97.20)
- Bir adım (99.3)
- Bir kadın (102.23)
- Bir kahraman (104.3,4)
- Bir kere (104.21)
- Bir dakika (104.26)
- Bir kale (106.3)
- Bir parça (107.19,20)
- İki parça (108.1)

- On sene (108.23)
Bir tane (108.26,27)
Bir gece (109.16)
Dört atlı (109.20)
Yirmi dakika (109.21,22)
Elli ruble (109.27)
Bir dâne (110.3)
Bir buçuk asır (111.6)
İki yanak (111.26)
İki gün (112.5)
Bir riyal (112.17)
İki yüzük (112.22)
İkiyüz senelik (113.4)
Dört altun halka (113.6)
Otuzbeş gün (113.17)
Dört ay (113.24)
Yirmi gün (113.25)
Üç gün (114.4)
Ondört gün (114.14)
Bin zahmet (114.15)
Onüç gün (114.27)
Üç gün (114.30,31)
Dört altun halka (115.2)
Bir gün (115.14)
Kırkbin kadar nüfus (115.18,19)
İki nişanlı (116.14)
Üç arkadaşı (116.18)
Üçyüz kadar câmi (117.3)
Bir gece (117.16)
İkiyüzbin kadar nüfus
(117.27,28)
Üçyüzaltmış câmi (118.1)
Beş altı sene (118.8)
- Binüçyüziki yıl (119.22)
Üç tane (119.28)
Oniki İmam (120.27)
Yüzbin kadar ahâli (121.7)
İki arkadaş (121.7)
Üç gün (121.25)
Otuz saat (122.2)
Dörtüzbinden fazla ahâli
(122.9)
Onbir milyon İran nüfusu
(122.22)
İki küme (123.8)
İki arkadaş (123.30)
Yirmibeş gün (124.4)
İki sandık (124.10,11)
İki gün (124.26)
Bir iki yıl (125.1)
Beş-altı yıl (125.6)
Altı aylık seyyahat (125.10,11)
Bir hafta (127.13)
Üç ay (127.18)
İki resim (127.24)
İki damla yaş (128.13)
Bir galoş (129.13,14)
Üç. üçbuçuk lira (129.14)
Onbeşbin galoş (129.19)
Onbeşbin balya (129.21)
Bir hamle (129.23)
Altıbin lira (129.23)
On odalı bir evcik (129.25)
İki gün (130.3)
İki ay müddet (130.8)

Sıfat Unsuru Soru Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

Ne kadar eser (12.4)	Nasıl bir Lâtin medeniyeti
Ne vakit (41.26)	(19.32)
Ne derece benzerlik (86.14)	Nasıl şey (126.22)
Ne kadar (125.19)	Hangi kindar düşman (85.21)
Kaç kere (16.14)	Hangi cihet (98.30)
Nasıl cihan (20.2)	

Sıfat Unsuru Belirsizlik Sıfatı Olan Sıfat Tamlamaları

Bir çavuş (3.5)	Bir mevkii (16.9,10)
Bir ada (3.10)	Bir amaç (16.14)
Bir süre (3.11)	Bir kıskançlık (17.16)
Bir sâha (3.21)	Bir sabah (17.21)
Bir Tatar er (4.29,30)	Bir tütüncü dükkânı (17.24,25)
Bir kitapçı (4.31,32)	Bir otel (18.21)
Bir lokanta (5.4)	Bir çay ziyafeti (18.22)
Bir tâze kız (5.11,12)	Bir güzellik (18.26)
Bir medeniyet (7.2)	Bir zümre (19.31)
Bir üzüntü (7.28)	Bir Lâtin medeniyeti (19.32)
Bir akşam (10.15)	Bir Anglo-Sakson terbiyesi
Bir yoldaş (10.25)	(19.32/20.1)
Bir hâdise (13.10)	Bir Türk medeniyeti, (20.2,3)
Bir selâm (13.27)	Bir terakki vâsıtası (20.4)
Bir dikkat (14.7)	Bir İstanbul (22.8,9)
Bir telâş (14.15)	Bir yağmur (22.31,32)
Bir hâl (14.15)	Bir hayli azap (23.4)
Bir ecel kazası (15.3)	Bir hayli sergüzeştler (23.7,8)
Bir Türk şâiri (15.7,8)	Bir hava (23.14,15)
Bir vazife (15.26)	Bir rüzgâr (23.21)
Bir maksad (16.1)	Bir güneş (23.22)
Bir çığır (16.2,3)	Bir zaman (25.1,2)
Bir adam (16.5,6)	Bir vakitler (25.6)
Bir şeref (16.6)	Bir yol (25.14,15)

- Bir kulübe (25.16)
- Bir tüccar (25.17)
- Bir Moğol evi (25.20)
- Bir saray (25.28)
- Bir çöl (26.22,23)
- Bir Kuzey rüzgârı (26.24)
- Bir fert (27.1)
- Bir mezarlık (27.5)
- Bir küfür (27.10)
- Bir şehir (27.22)
- Bir ülke (27.24)
- Bir karanlık (28.24,25)
- Bir hayvan (30.22)
- Bir delilik (31.3)
- Bir küçük kız (31.10)
- Bir Arab (32.6)
- Bir câhil Türk (32.8)
- Bir Habeş (32.15)
- Bir zaman (32.21)
- Bir itaat îmânı (32.24)
- Bir din (32.31)
- Bir manto (33.13,14)
- Bir deri başlık (33.15)
- Bir peçe (33.16)
- Bir arzu (33.21,22)
- Bir mukaddes Lama (34.20)
- Bir mâbed (34.21)
- Bir sokak (34.24,25)
- Bir küçük yurd (34.28)
- Bir Çinli kulübesi (34.29)
- Bir Budi duâsı (35.18)
- Bir manastır (35.25,26)
- Bir büyük mâbed (36.7)
- Bir aydınlık (36.17)
- Bir sessizlik (36.17)
- Bir nûr şelâlesi (36.19)
- Bir bez (37.7,8)
- Bir âdet (37.10)
- Bir karanlık (37.12)
- Bir hava (37.16)
- Bir bahar güneşi (38.1)
- Bir Şaman kadın (38.29)
- Bir ev (38.30)
- Bir buhur (38.32)
- Bir koku (39.1)
- Bir taç (39.3)
- Bir peçe (39.3,4)
- Bir kemer (39.4)
- Bir zamanlar (40.7)
- Bir sağnak (41.10)
- Bir karar (42.19)
- Bir cemiyet (42.27)
- Bir çakıl (43.32)
- Bir çiçek (43.32/44.1)
- Bir böcek (44.1)
- Bir güneş (45.11)
- Bir din adamı (45.17)
- Bir zaman (45.23)
- Bir âmir (46.3)
- Bir karakol neferi (46.15)
- Bir lezzet (46.20)
- Bir zatürree (46.25)
- Bir tepe (47.7)
- Bir sıkıntı (47.23)
- Bir mutluluk (48.14)
- Bir Yahudi (48.18,19)
- Bir gaflet (49.7,8)
- Bir zafer neş'esi (49.25,26)

- Bir Macar dönmesi (49.29)
- Bir millet efradı (50.8,9)
- Bir saadet (50.11)
- Bir Macar asîlzâdesi (50.28,29)
- Bir terbiye (51.17)
- Bir saygı hissi (52.1)
- Bir rakiplik hissi (52.20)
- Bir rüzgâr (53.14)
- Bir orman (53.19,20)
- Bir vâdinin adı (54.3)
- Bir mâbed (54.9)
- Bir çay (54.18)
- Bir medeniyet (54.24,25)
- Bir bilgin edâsı (55.21)
- Bir üslûb (55.27)
- Bir nev'i eğlence (56.18)
- Bir mâtem (57.27)
- Bir mezheb (58.5,6)
- Bir kavgacı (60.6)
- Bir pehlivan (60.7)
- Bir cemaat (60.13)
- Bir dil (60.27)
- Bir sevgi ve saygı (62.18)
- Bir ahlâk ve nâmus (62.19)
- Bir saygı (62.21)
- Bir millet (63.13,14)
- Bir medeniyet merkezi (64.5,6)
- Bir durgunluk ve boşluk
(64.20)
- Bir sessizlik (64.21)
- Bir sabah (64.22,23)
- Bir arslan iskeleti (64.30)
- Bir pehlivan (65.2)
- Bir nisyan (65.5)
- Bir Osmanlı Devleti (65.16)
- Bir müddet (66.1)
- Bir Fransız (66.8)
- Bir seyyah (68.13)
- Bir zaman (68.28)
- Bir ehemmiyet (70.4)
- Bir Îsâ heykeli (70.15)
- Bir fabrikacı (70.28,29)
- Bir şehir (72.15,16)
- Bir medeniyet (72.30)
- Bir sürü karga (73.2)
- Bir hüzün yıkıntısı (73.17,18)
- Bir kuruntu (73.26)
- Bir vücûd (74.5)
- Bir iz (74.11)
- Bir hatıra (74.11,12)
- Bir başka görüş ve nokta (75.12)
- Bir İspanyol (75.31)
- Bir İrlandalı (75.31,32)
- Bir âlim (76.19)
- Bir mütehassız (76.25)
- Bir güçlü millet (77.8)
- Bir güçlü medeniyet (77.8)
- Bir kuvvet (77.9)
- Bir rûyâ (77.23)
- Bir sessizlik (78.25)
- Bir cins kaba kâğıd (80.5)
- Bir feryad (81.17,18)
- Bir heyecan (81.21,22)
- Bir yabâni sarmaşık (81.32)
- Bir tehlike (82.11)
- Bir durum (82.12)
- Bir vadi (82.28)
- Bir siyah nokta (82.30)

- Bir tepe (83.3,4)
 Bir mesafe (83.8)
 Bir kahkaha (83.18)
 Bir huzur (83.25)
 Bir zaman (85.15)
 Bir hâl (86.20)
 Bir dil (88.1)
 Bir yabancı (88.2)
 Bir gürültü (88.20,21)
 Bir manzara (88.30,31)
 Bir Türk medeniyeti (89.6,7)
 Bir hâl (89.23)
 Bir entârî (90.19)
 Bir Türk Hâkanı (91.6)
 Bir tül (91.9)
 Bir güzel tâzelik kokusu (91.8,9)
 Bir donanma (95.1)
 Bir millî tören (95.1)
 Bir ses (95.16)
 Bir gülüş (95.25)
 Bir yüz (95.29)
 Bir utanma (96.19,20)
 Bir kitab (97.2)
 Bir davranış (97.4,5)
 Bir vazife (98.11)
 Bir îmalı konuşma (98.24)
 Bir terbiye ve bolluk (99.9,10)
 Bir hayat (99.10)
 Bir cesâretsizlik (99.18)
 Bir kılavuz (99.23)
 Bir sağdıç (99.24)
 Bir sevgi (99.25)
 Bir titreme (100.7)
 Bir inilti (100.7,8)
 Bir üzüntü perdesi (100.9)
 Bir seranad (100.19)
 Bir kahraman (101.6)
 Bir gazel (101.7)
 Bir kahraman şâir (101.25)
 Bir Osmanlı Türk'ü (101.27)
 Bir tavır (101.31)
 Bir kadın (102.2)
 Bir kimse (102.5)
 Bir son (102.15)
 Bir çocuk makinesi (102.23)
 Bir kadın (102.23)
 Bir gazel (102.29)
 Bir Gazi (103.4)
 Bir hanım gazisi (103.5)
 Bir kahraman (104.3,4)
 Bir sıcak, parlak, nurlu göl (104.6)
 Bir düşünce (105.7)
 Bir an (105.10)
 Bir aşk (105.17)
 Bir boşluk (105.24)
 Bir delik (106.20)
 Bir zorluk (106.27)
 Bir kahramanlık şiiri (108.19)
 Bir devlet (108.22)
 Bir hâl (109.8)
 Bir müjde (109.10)
 Bir gece (109.16)
 Bir hilekârlık (109.30)
 Bir heykel (110.14)
 Bir güzellik heykeli (110.18)
 Bir mermer parçası (111.1)
 Bir sandık (111.2)

- Bir savaş adamı (111.10)
 Bir fedakârlık (111.28,29)
 Bir münasebet (112.10)
 Bir Macar âile (112.19)
 Bir başarı tılsımı (112.25)
 Bir Rus prensesi (112.27)
 Bir âile inancı (112.31)
 Bir bölüm (113.8)
 Bir derbend (113.12)
 Bir İslâm şehri (113.19)
 Bir ayaz (114.2)
 Bir kuyumcu dükkânı
 (114.31,32)
 Bir yâdigâr (115.26)
 Bir bebek (116.1)
 Bir kadın (116.8)
 Bir hayâl (116.17)
 Bir zahmet (116.28)
 Bir hususiyet (117.6)
 Bir kopya (117.7)
 Bir üslûp (117.8)
 Bir gece (117.16)
 Bir zaman (117.19)
 Bir otel (117.23)
 Bir hayli çaba (118.11)
 Bir medenî şöhret (119.9,10)
 Bir ârıza (119.32)
 Bir elektrik fabrikası (120.11)
 Bir sabah (120.13)
 Bir dost memleketi (120.19)
 Bir ehemmiyet (120.31,32)
 Bir şehir (121.6)
 Bir kervan (121.27)
 Bir manzara (121.31)
 Bir başkent (122.3)
 Bir hükûmet (123.22)
 Bir an (124.14)
 Bir şeref sahifesi (125.17,18)
 Bir mâcerâ hevesi, merâkı
 (126.4)
 Bir Türk hayatı (126.10,11)
 Bir akşam (126.14)
 Bir güzel Tatar kızı (126.19)
 Bir alev (128.17)
 Bir Müsevî (129.6)
 Bir sabah (129.6)
 Bir telgraf (129.16)
 Bir Rus vapuru (129.18)
 Bir an (130.17)
 Birkaç er (3.6)
 Birkaç mektup (12.13)
 Birkaç kadın (15.21)
 Birkaç defa (16.18)
 Birkaç saat (16.24)
 Birkaç saat (17.22)
 Birkaç gün (18.21)
 Birkaç üniversite (18.31)
 Birkaç gevrek (20.23)
 Birkaç gün (23.14)
 Birkaç damla kan (24.8)
 Birkaç yüzyıl (27.31)
 Birkaç genç (43.3)
 Birkaç def'a (47.20)
 Birkaç kere (52.23)
 Birkaç sene (65.2,3)
 Birkaç Moğolca kelime
 (67.12,13)

Birkaç eserler, vesikalar (71.26)	Her gün (11.17)
Birkaç yüz adım (81.14)	Her çarşamba (12.19)
Birkaç dakika (94.3,4)	Her genç Türk (16.6,7)
Birkaç mâvi çiçek (95.23,24)	Her istasyon (16.31)
Birkaç kelime (96.3)	Her zaman (17.5)
Birkaç dakika (100.3)	Her iki kavim (22.12)
Birkaç ton (106.28)	Her iki kısım (25.24)
Birkaç göçebe (107.5)	Her dakika (26.24,25)
Birkaç gün (114.24)	Her kavim (28.2)
Birkaç saat (116.29)	Her defa (29.23)
Birkaç sokak (117.8)	Her din (32.2)
Birkaç kartpostal (117.13)	Her şey (32.17)
Birkaç İslâm tüccar (120.14)	Her fırsat (33.20)
Birkaç gün (126.10)	Her dakika (33.23,24)
Birkaç kitâbe (128.3,4)	Her erkeğin vazifesi (34.3)
Birkaç sefer (129.27)	Herhangi bir din (37.23)
Bir takım mallar (13.4)	Her on adım (38.4)
Bir takım Lamalar (38.2,3)	Her sabah (41.6)
Bir takım acayip yazılar (44.27,28)	Her gün (43.27)
Bir takım Budi duâlar (45.9)	Her çimen (44.17,18)
Bir takım konsil (58.7)	Her şey (45.20)
Bir takım uydurma yorumlar (58.17,18)	Her ihtimâl (48.5,6)
Bir takım heykeller (106.14,15)	Her şey (48.7)
Herhangi bir anlaşmazlık (24.18)	Her taraf (56.8,9)
Herhangi bir din (28.8)	Her memleket (56.26)
Herhangi tunç ve çelik (29.26)	Her kavim (57.18)
Her iki dil (5.8)	Her din (57.18)
Her iki masa (5.15)	Her memleket (62.24,25)
Her hal (9.2)	Her yer (62.31)
Her hafta (10.2)	Her taraf (64.31/66.5/74.16)
Her türlü fedakârlık (10.27)	Her iki taraf (67.24,25)
	Her şey (76.32)
	Her gün (77.26)
	Her taraf (82.30)

Her iki kardeş (96.23)	Her bölge (122.16,17)
Her ses damlası (100.8)	Her ne kadar (125.18,19)
Her an (104.20)	Her horoz (127.11)
Her dakika (110.30)	Her zaman (127.25)
Her akşam (113.12)	Her şey (128.28)
Her iş (118.22,23)	

3.2.1.2. Sıfat Unsuru Birden Fazla Kelime Olan Sıfat Tamlamaları

“Sıfat tamlamalarında, sıfat ögesi birden fazla olabilir.” (Özkan-Sevinçli, 2015, s.38).

Alman, Avusturya ve Macar / subaylar (3.18)	Türk, Tatar / genç bilginler (45.5)
Samur kalpaklı, az bıyıklı, sarışın / bir Tatar genç (5.12,13)	Ezilmiş, miskin / kafalar (46.4,5)
Şerefli ve tarihî / bir teşebbüs (9.2)	Çarpık, buruk / ağaçlar (47.15,16)
Mavi gözlü, koyu lepiska saçlı, bıyığı traşlı, çatal sakallı / bir zat (13.26,27)	Sedefli, yazılı, kakmalı, oymalı / tarzlar (55.10,11)
Ziraat, sanayi’ vesâir ihtisasa âit / yüksek okullar (22.1,2)	Dînî ve şer’î / hükümler (59.27,28)
Öbek öbek iri mavi laden / çiçekler (23.18,19)	Ferdî, içtimâî, iktisâdî / bütün mes’eleler (59.29)
Kirli, sarı / tozlar (26.25)	İrili ufaklı, allı, sarılı / sancaklar (67.23,24)
Kumlu, çorak / bir çöl (26.23)	Köse, buruşuk yüzlü / bir ihtiyar (67.31/68.1)
Amudî kırmızı, mavi, sarı, kara, ak / çizgiler (26.18,19)	Sâdık, fedâkâr, tâlihsiz / millet (85.24,25)
Neş’eli, çalışkan, becerikli / ahâli (31.26,27)	Cilveli, aşifte Fârisî / terkibler (88.14,15)
Kıvrık saçlı, koyu esmer / bir Habeş (32.14,15)	Mânâsız ve faydasız / bir gürültü (88.20,21)
Kırmızı cübbeli, sarı serpuşlu / bir Lama, bir hoca (35.14,15)	Çakıllı geniş / çöllere (95.14,15)

Kurşûnî kırık / mermerler (95.15)	(109.3)	Memnun ve içi rahat / bir hâl
Renk renk tatlı / öpücükler (100.5)	(109.7,8)	Firûze, iki altun / yüzük
Sıcak, parlak, nurlu / göl (104.6)	(113.1,2)	Özbek ve sâir / Türkler
Şen ve neş'eli / bir hâl (104.8)	(117.31,32)	
İnce, nâzik / vazife (108.7,8)		Derin ve büyük / aşk (128.15,16)
Rus ve Avrupalı / sayyahlar		

3.2.1.3. Sıfat Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.3.1. Sıfat Unsuru Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Sıfat Unsuru -An Ekini Alarak Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Bir yedek subay tarafından çizilen ve resimlendirilen “Boyama” dergileri
(4.19,20)

Askerî hapishanenin etrâfında açılan bâzı dükkânlar (4.22,23)

Yandaki masada oturan bir tâze kız (5.11)

Tatarca konuşan, samur kalpaklı, az bıyıklı, sarışın bir Tatar genci (5.12,13)

Baştanbaşa bütün Asya'yı, bir kısım Afrika'yı, Fransa sınırlarına kadar Avrupa'yı istilâ eden bizim ırk (6.3)

Aslen Türk olan “Hiungnu”lar (6.25)

Bu taş ve demir püsküren sedler (7.14)

Yunanlılar ve İranlılarca Eftalit, “Abnalit” denilen ve Arablar tarafından Haytal ve Hayâtıla adı verilen Ak Hunlar (7.19)

Eskiden Oxus (öküz) denilen Âmuderyâ nehri (7.22)

Kidarid adı verilen diğer kol (7.24)

Hükümsüz kalan Türkler (7.17)

Acı bir üzüntü ile yanan gözler (7.28)

Atalarımızın, millî namusumuzun beşiği olan ilk yurdlar (7.30)

İrkimizin en yaman düşmanları olan Rus seyyahlar (8.3)

Kuzey Çin çölleri ortalarında kalan belirtiler (8.6)

Ali'nin ve Gönül'ün bu gizli helecanlarını sezen subay (9.13)

Tûrânî milletlerin büyüklüğüne has olan vakar ve kalp (11.4)

İnce, asîl ve kibar davranışlarına eklenen cömerdlik (11.6)

Bir kadın için ender olan toparlak alın (11.20)

Bir parça resim yapan Tolun (11.29)

Yirmialtı yıla varan ömür (11.31)

Yirmialtı yıla varan ömrü boyunca hiçbir ciddî işle uğraşmadığını i'tiraf eden

Kont (11.31/12.1)

Elde edilen kitaplar (12.7)

Zakuska denilen Rus mezeler (12.21,22)

Muhafızlara serpiştirilen bahşişler (12.24)

Baykal Gölü'nün kuzey – doğusunda bulunan Udinsk kasabasındaki acenta
(13.2,3)

Dükkâncı oldukları hallerinden anlaşılan temiz, sâde giyinmiş üç kişi ile bir kadın (13.19,20,21)

Kapıları açık duran vagonlar (14.14,15)

Fârisî olan şiirler (15.8)

Birkaç kadınla evlenmek mümkün olan memleket (15.21)

Millî bir vazife yapmaktan doğan bir sevinç (15.26)

Aralarında en çok iftihar eden ve gururlanan Mehmed Tolun (15.28,29)

İlmî bir maksad uğrunda seyyahat eden ilk kâşif (16.1)

Hareketsizlikten doğan yorgunluk (16.25)

Hareket etmek üzere olan tren (17.7)

İstasyonlarda satılan sütlü kahve (17.13)

Boğaziçi'nin, Halic'in ve Sultan Ahmed Câmii'nin resimleri bulunan üç kartpostal (17.25,26)

Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimler (18.24,25)

Harp sonucu doğan gecikmeler (18.7,8)

Budapeşte'nin bu arada unutulduğundan canı sıkılan Kont Zichy (19.3,4)

Gerçekleşmesi pek çok zaman isteyen bir hayâl (19.6,7)

Daha bilinmeyen bırakılmış bölgeler (20.12)

On milyonu geçen hâlis Macarlar (21.18,19)

Macaristan'da birbuçuk asır kalan Osmanlı Türkleri (21.14,15)

Gayet mühim olan mevki (21.31)

İstanbul'da dinini, dilini, târihini, öğrenen bir Türk bir Tatar (21.32/22.1)

Sabahleyin hazırlanan "troyka"lar (22.24,25)

Göğün maviliklerini örten, yeşil ulu çamlar (23.19,20)

Bizi kovalayan dondurucu ayazlar (23.25)

Bunu gören tercüman (24.9)

Bir zaman adları Avrupa'yı titreten atalarımız (25.1,2)

Atalarımızın Tukyuların Hunların Türklerin Moğolların beşiği mezarı geçidi meydanı olan şimdi ıssız duran bu yerler (25.1,2,3,4)

Ok ve kargı taşıyan ecdad (25.6)

Yanı sıra kirli bir derecik akan ensiz bir yol (25.14,15)

Moğolların dini merkezi olan Urga Şehri (25.22,23)

Mukaddes mâbet denilen birinci kısım (25.25,26)

Maymaçin denilen ikinci kısım (25.28,29)

Ufuklara doğru uzanan kumlu, çorak bir çöl (26.22,23)

Ticaret için gelen Moğollar (26.7)

Kalbi, izzetinefsi olan bir fert (26.26/27.1)

Ümitsiz can çekişen âile fertleri (27.14)

Hastanın son nefesini bekleyen köpekler (27.15,16)

Yer yer rastlanan tapınaklar (28.17)

Kalka denilen Moğollar (28.19,20)

Çin Seddi'ni yaptıran "Hiyungnu"lar bu mendeburlar (29.3,4)

Nirvana'ya erişmenin usulünü gösteren, Budiliğin esası olan şu dört gerçek (30.26,27)

İstekleri devam eden hayat (31.1)

Nirvana denilen böyle bir delilik (31.3)

Bu ıssız ve çorak çöllerde yaşayan câhil, içi temiz Moğol dimağlar (31.3,4,5)

Süprüntülüklerden toplanan paçavralar (31.15)

Milâdî altıncı yüzyılda musallat olan Budilik (31.25,26)

Himmet talebeden bir Arab (32.6)

İspanya'da sarışın ve kara gözlü olan İsa ve Meryem (32.12,13)

Moğollarda ve Türklerde görülen asil sınıf ve sıfat (32.19,20)

Bir zaman kafa taslarından ehramlar, insan vücutlarından duvarlar, siperler, yapan Çingiz'ler (32.21,22)

İdâreleri altında bulunan Moğollar (32.23,24)

Asya'nın bu kervan geçmez ıssız yerlerinde kalan Moğollar ile Tatarlar (32.29,30)

Bu pek yavan ve felsefî bir din olan Budilik (32.31,32)

İnce güderiden iki gül bulunan bir deri başlık (33.15)

Seyyahat arkadaşımız olan ve hepimiz için aynı derecede bir arzu ve dikkatle çalışan, söküğümüzü diken, üstümüze bakan, yemeğimize i'tinâ eden bu kız (33.20,21,22,23)

Temiz bir avlunun ortasında güneşte parıldayan altun yaldızlı kuleler (35.1)

Ölülere tahsis kılınan bunca süs ve servet (35.7)

Türbenin yanındaki büyük çadırın içinde hiç değişmeyen bir gürültü (35.11,12)

Renkli camlardan boşanan ışıklar (36.18,19)

Yarı zulmet arasından fırlamış gibi duran aşağı yukarı oniki metre yüksekliğindeki "Buda" (37.3,4)

Evlüyâ türbelerinin hâcet pencerelerine bağlanan bezler (37.8,9)

Buhur kokularına karışan loş, rutubetli bir hava (37.15,16)

Yüz yaşında gibi gözüken cılız, sıska, kılık kıyafetleri perişan bir takım Lamalar (38.2,3)

Râhip, kâhin olan Lamalar (38.18)

Gayet sofu Budi olan Lamalar (39.17,18)

Moğolların eski dinlerinden kalan bu Şamanların dinî töreni (39.18,19)

Maiyetimize ve bineklerimize lüzumlu olan hizmetçiler (40.1,2)

"Kalkan" da denilen ve sağlamlığı ile meşhur olan mavi bezden çadırlar (40.5,6)

Ögedey Kaan'ın başkenti olan Orhun nehri üzerinde bulunan "Karakorum" (40.13,14)

Ögedey Kaan'ın başkenti olan Orhun nehri (40.13)

Eski Türkler'in ulu yurdları olan Orhun vâdisi (40.18,19)

Sabahleyin şehrin etrafını saran pislikler (40.20,21)

Yarı kemirilmiş insan kemikleri yanında küme küme uyuyan köpekler (40.21,22)

Gittikçe seyrekleşen sefil yurtlar, kulübeler (40.22,23)

Toparlak çakıl taşlarından başka bir şey görülmeyen çöl (40.23,24,25)

Bozkır denilen çöl içinde ilerleyen Tula ırmağı (40.26)

Kuytu yerlerde beliren, yeşeren diken kökleri (41.18,19)

Devrilecek gibi sendeleyeyen sığırlar (41.19,20)

Anadolu topraklarını çiğneyen ilk at (41.29,30)

Yayan yürümesini bile beceremiyen Moğol süvariler (41.30,31)

Aşçılık ve hizmetçilik edecek olan Sancay (41.4,5)

- Harp âfetiyle harab olan Erzurum, Bitlis tarafları (41.20,21)
- Çadırlarında yemek pişirmek, hayvanlara bakmakla meşgul olan ve vazifelerini hakkiyle gören bu adamlar (42.10,11,12)
- Devecilerden gayet zeki ve sağlam ahlâklı olan genç “Urdulu” (43.15,16)
- Tula’nın sağ tarafında bulunan Navan Çeren manastırı (43.20,21)
- Seni bu çöllere düşüren Gönül derdi (44.10)
- Vakur ve cesur olan bu Çingiz torunları (45.19)
- Her şeye hükmeden Lamalar (45.20)
- Nefsine itimat eder bir âmir tarafından söylenen bu sözler (46.3,4)
- Kenarlarından giren sular (46.12)
- Yakındaki mâbedde oturan Lamalar (46.29)
- Uzakta bir tepenin arkasında bekleyen Lama (47.7,8)
- Yerde sürünen hayvanlar (47.12)
- Arkamdan kalkan tozdan bulutlar (47.25)
- Milletinizin büyükleri, ileri gelenleri olan asîlzâdeler (48.23,24)
- Bu muharebenin barış anlaşması görüşmelerine me’mur edilen Berlin Kongresi üyeleri (48.30,31,32)
- Bosna-Hersek uzvunu koparan yine bunlar (49.2,3)
- Sizin damarlarınızda kaynayan Türk kanı (49.15)
- Sizin yurdunuza onları musallat eden Fransa Kralı Birinci Fransuva (49.21,22)
- Türk çerilerinin kafataslarında şarap içmeyi bir zafer neş’esi sayan Hunyadi Janos (49.25,26)
- Tâyin olunan birinci Vâli (49.28)
- Macarcanızı îade eden Türkler (50.6)
- Beni yabancı, hattâ düşman sayan bir millet efradı (50.8,9)
- Hayat birleştirmekten umulan saadet (50.10,11)
- Tıpkı bizimki gibi olan sizin câhil ve mutaassıp çevre (50.13,14)
- Türklerle Macarların aynı soydan olduklarını meydana çıkaran bir iki Yahudi şarkiyatçı (50.24,25)
- Bu alanda çalışan hâlis Macar ilim adamları (50.26,27)
- İslâvlardan, Cermenlerden, Lâtinlerden, soyunu saklayan bir kimse (51.3,4)
- Bu insanı rahat bırakmayan mahlûklar (52.8,9)
- Kuzeyden güneye doğru devam eden sıra dağlar (53.16)
- Ecdadımızın dört yüz sene içinde bocaladığını haber veren masal (53.24,25)

Bir vâdinin adı olduğunu iddia eden Çin târihçileri (54.3,4)

Bizi hedefimize yaklaştıran Orhun vâdisi, Karakorum sahrâsı (54.7,8)

Budist Moğollarca en meşhur bir mâbed olan Erden Su yahut Erden Çu
(54.8,9,10)

Dünyanın en meşhur kumandanı, en heybetli cihangiri olan Temuçin (54.11,12)

Selçuk ve Osmanlı tarzlarının birleşmesiyle meydana gelen Türk üslûbu
(54.28,29)

Mâ'bedlerine resim ve heykel kabul etmeyen Protestanlar (56.9,10)

Resim ve heykel âşığı Katolik memleketleri olan Fransa, İtalya ve İspanya
(56.12,13,14)

Buralarda yetişen üstadlar (56.14,15)

Avrupalıların inkârlarına, iftirâlarına, rağmen bizde de yığın yığın mevcûd olan medeniyet eserleri (56.28,29,30)

Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel olan yabancılara tanınmış ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.11,12,13)

Çıkarı uğruna maddî ve mânevî varlığını mütemâdiyen değiştirmeye hevesli olan insanoğlu (57.15,16,17)

En eski din olan Yahudîlik (57.20,21)

Orta çağ hunharlığından doğan ve siyah bir mâtem, ebedî bir tasa emreden Ortodoksluk (57.26,27,28)

Orta çağ hunharlığından doğan ve siyah bir mâtem (57.26,27)

Şanlı bir görünüş kazandıran Katoliklik (57.31)

Yalnız vicdan terbiyesinden ibâret sâde bir mezheb olan Protestanlık (58.5,6)

Bir takım konsil denilen din âlimleri (58.7)

İyi ve kötüyü hayrı ve şerri ayıran sağlam esaslar (58.10,11)

Dindeki sağlamlıktan istifâdeyi çıkarlarına uygun gören haris, câhil müctehidler, iki yüzlü şeyhler (58.13,14,15)

Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususlar (58.23,24)

Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedrettin Sîmâvî'ler ve Torlak Kemâl'ler (59.15,16,17)

En ileri gelen mü'min ve mu'tekid ulemâ (59.23,24)

Arab, Acem ve Türk'de ortaya çıkan dînî meslekler (59.25,26)

Kavminden bir şahsa zulmeden bir Kıptî (60.5,6)

Elimizde bulunan Arabca (60.25)

Yalnız yorulmadan meramına erişebilmek için kestirme yolu seçen kurnaz ve becerikli bir cemaat hâli (60.12,13,14)

Ural-Altay kaynaklı bir dil olan Türkçe (60.27)

Köy ve kasabanın kalkınmasını isteyen iyi bir hükûmdar (61.31,32)

Bir esâsa bağlı bulunmayan imlâ ile fikirler (61.9,10)

En demokrat olan Amerika (62.28,29)

Asker, me'mur ve çiftçiden mürekkep vaktiyle hâkim bir millet olan Türkler (63.12,13,14)

Hayatî ve elzem olan bu ihtiyaçlar (63.15,16)

Ak ve Karadeniz kıyılarında bulunan büyük şehirler (63.24,25)

Sûrlarının kapularından bizi görmek için merak eden hiçbir kimse (64.17,18)

Bölükleri teşkil eden yiğitler (64.24)

Mavi Tuna'nın yeşil sâhillerinden, Kore denizlerine değin uzanan Moğol hanlarının bu en meşhur karargâhı (64.26,27,28)

Kapılarını açan bu muhteşem saray (64.32/65.1)

Dik ve yüksek duran bu kubbeler, duvarlar (65.7)

Eski Firavunların haşmetini inleyen Nil sahilleri (65.10,11)

Moğolların galip ordularının ardına katılıp gelen artistler, âlimler, serseriler (66.6,7)

Hizmetkârlarımızın en zekisi olan Sancay (67.6,7)

Cebimde saklı olan bir küçük Türk bayrağı (67.19,20)

Bilge Kağan tarafından kardeşi Kültigin adına dikilen "Koşu Çaydam"daki âbide (68.8,9)

Atalar yurduna dönen bir torun (68.14)

Buda'yı, Îsâ'yı, Mûsâ'yı, Muhammed'i tâkib eden insanlık (70.18,19)

Mîhrâbın tozlu, örümcekleli harab merdiveninden çıkarken elimi tutan Gönül (70.24,25)

Mâbedin kubbesini dolduran Asel-i leben (buhur-i Meryem) gibi buhur kokuları (70.30,31)

Yoksa Gönül'den çok tabîî olarak ve kendiliğinden çıkan bâzı hareketler (70.31,32/71.1)

Uygurların başkenti olan eski "Karabalgasun" şehri (72.16,17)

Karabalgasun kasabasının Uygurlar tarafından inşâ edilen kalesinin harâbeleri (72.28,29)

- Zamânına göre ciddi bir medeniyetin kalıntısını gösteren bu harâbeler (72.30,31)
- Henüz çökmeyen kuleler (72.31)
- Orhun Nehri'nden uzak olan bu yıkıntılar (73.3)
- Wilhelm Radloff tarafından keşfedilen üç dilde yazılı âbideler (73.7,8)
- Böyle muntazam sokaklar çizen, buralara göre bir bilgi, bir geometri örneği arzeden kal'enin kurucusu, yapıcısı Uygurlar (73.20,21,22)
- Bir yaşayan izi görünmeyen bu taş yığınlar (73.23,24)
- Bize doğru gelen hayvan (74.1)
- Vaktiyle koşuşan, gülüşen Uygur kızlarının ruhu (74.8,9)
- Din ve milliyette aşırılıktan şimdiye kadar pek çok zarar gören Yahûdiler (75.14,15)
- Çok da derinleştirilmemiş olan Ural-Altay ırkları (75.29,30)
- İnsanlığın bu büyük kolunun târihi, kültürü, medeniyeti, soyu ve dili ve yaşayışı üzerinde incelemeler yapan bilginler (76.7,8,9)
- Bu kolda en çok ihtisas sâhibi olmaları beklenen Türk ve Tatar bilginleri (76.11,12)
- Bugün Avrupa'da ve Asya'nın batısında oturan Macarlar, Finler, Türkler (76.27,28)
- Kaderden başka bir kuvvete bağlanamayacak olan büyük göçümüz (77.9,10)
- Anayurdumuzda kalan döküntüler (77.10,11)
- Her gün geçen hâdiseler (77.26)
- Bak neler getiriyorum diyen Gönül (78.8,9,10)
- O saklanmak istenen duygular (79.8)
- Boynundan göğsüne sarkan ince bir plâtin zincir (79.14,15)
- Ciddîliğe yakışmayan çocukluklar (79.21,22)
- Su püskürtmek sûretiyle ıslatılan kâğıd (80.6)
- Kalıbı alınmak istenen resim ve yazılar (80.17)
- Tamâmen bu kalınlaşan tabaka (80.18)
- Fırçalarımızın taşların üstüne vurulmasından çıkan tik tak'lar (80.23,24)
- Eski Türklerin idâre yeri olan Koşo yâhud Koso Çaydam (80.30,31)
- Sarı ve kırmızı renkte kuru ot, kum ve taşların ortasında Orhun Nehri kıvrılmış, uyuyan bir ejder (81.6,7)
- Önümüzdeki küçük göllerde, bataklıklardan çıkan milyonlarca sinekler (81.9,10)
- Kazaya uğrayan Gönül (81.27,28)

- Kalbimi kemiren kiskançlık ve yarış hissi (82.4,5)
- Seyyahat eden hemşire (82.22)
- Hedefim olan kurtarma vazifesi (82.5,6)
- Daha korkunç bir durumda olan Kont (82.12)
- Bunca zahmetleri göze aldirtan asıl hedef (82.32)
- Taşlık arazide yükselen bir tepe (83.3,4)
- Bilge Kaan adına dikilen âbide (84.14,15)
- Çinliler veyâ bu taraflardan geçen Moğollar (84.19,20)
- Bugün harap bulunan bir kârgir çatı (84.3)
- Yalnız iki duvar arasında bulunan tek cephe (84.25,26)
- Âbidenin arka tarafından gelen Kont'un sesi (85.8,9)
- Âbidenin arka yüzünü örten duvardan düşen iki tuğla (85.11,12)
- Âbidenin arka yüzünü örten duvar (85.11,12)
- Senin birliğin, ululuğun uğruna kanını yüzyıllardan beri döke döke eriyen bu sâdık, fedâkâr, tâlihsiz millet (85.23,24,25)
- İbtidâi bir hâlde yaşayan Yakutlar (86.20,21)
- Türkistan'ın ötesinde berisinde keşfedilip Berlin, Paris ve Londra müzelerine taşınan Uygur eserleri (86.30,31/87.1)
- Buralarda kullanılan Uygurca (87.11,12)
- Çingiz'in ölüm târihi olan Hicret'in 624'üncü yılı (87.13,14)
- Düşen taşların arasından açılan gedikler (87.23,24)
- Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek yapılan terkipler (88.9,10)
- Gönül delen, kalbe batan, gibi mantığa uygun bir mânâ ifade etmeyen cilveli, aşifte Fârisî terkipler (88.13,14,15)
- Bir dilin şivesini bilmeyen bir yabancı (88.1,2)
- Bu parlayıp sönen ateşböceklerine benzeyen birleşik sıfatlar (88.17,18)
- Gögüslerini yakması gereken alevler (88.18,19)
- Heykellerin elbiselerinde görülen kıvrıntılar, buruşuklar (89.7,8)
- Türklerin eski ma'mur başkenti olan Koşu Çaydam (89.14,15)
- Kırmızı zemin üstüne sarı işlemeli cübbeye benzeyen, uzunca yenli bir entâri (90.18,19)
- Geri kalan yazılar (90.5)
- Bu işe katılmayan Kont (90.12,13)

Vezirleri, müşirleri arasında Cum'a selâmlığına çıkan muhteşem, mağrur bir Türk Hâkanı (91.4,5,6)

Karşımızdaki tepelere çarpan bu ses (91.14)

Göğsünü kabartacak, alnını yükseltecek olan, bu târih sahifesi (91.20,21)

Çayırarda tüten bir güzel tâzelik kokusu (91.8,9)

Çölün sonsuz mesafelerindeki kumların üstünde akşamdan kalan yağmur dâneleri (94.4,5,6)

Uzakta, ecdâdımızın dileğini, geçmişini taşıyan başları kopmuş, yerde sürünen heykeller (95.10,11)

İlk Türk hükümdarlarının pulat ruhlarını gizleyen bu çakıllı geniş çöllerde, kurşûnî kırık mermerlerde, sonsuz meydana bir ses (95.13,14,15,16)

İçlerinde en çok yanan ben (95.30,31)

Vak'anın ve çevrenin te'siri ile üzerime çöken derin duygular (95.25,26)

Cihan milletleri içinde en çok eziyet ve mahrumluk çeken Turan kavimleri (96.5,6,7)

Bu ardı arkası kesilmemiş azâbın izleri, acıları hâlâ kanlarında kalan Macar, Türk ve Tatarlar (96.7,8)

Bizimle beraber bulunan kardeş (97.31,32)

Bu iş için görünüşte lüzum eden şeyler (97.10,11)

Memnunluk ifade eden yüz (98.2)

Seyyahatımızda bize eşlik eden güzel Türk kızı (98.22,23)

Ecdâdımı ve beni yaşatan bu kalb ve kan (98.4,5)

Ötedenberi beni düşündüren korkular (99.4)

Yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat gören bu mübârek vücûd (99.9,10,11)

Uğurlu bir kılavuz, sevinç getiren bir sağdıç (99.23,24)

Hiç de bayağı olmayan deminki konuşmalar (99.29)

Yüreğinin kanından sızan bir damla (100.8,9)

Adı gibi kendi de bir kahraman şâir olan Gazi Giray (101.25,26)

Doğrusu, dedi, kirpik yerine oku; saç yerine yelege; siyah gözlü bir kadın yerine atı sevdiğini gururlanarak şiir diye söyleyen bir kimse (102.1,2,3)

Yiğitlik, kahramanlık adına yapılan mânâsız vahşetler (102.13,14)

İrfânında da iyilik ve güzellik olduğu anlaşılan Gazi Giray (102.26,27)

Deminden beri hemşiresinin sitemlerinden dolayı uzayıp giden tartışma
(103.20,21)

En katı yürekleri eriten siyah nûr (104.19,20)

Görünüşte nazlanmaya, aldırmazlığa benzeyen ve gerçekte bir dakika için Kont'a karşı incinen izzet-i nefsimin müdafaasından başka bir şey olmayan deminki sözler (104.25,26,27,28)

Görünüşte nazlanmaya, aldırmazlığa benzeyen ve gerçekte bir dakika için Kont'a karşı incinen izzet-i nefis (104.25,26,27)

Yiyeceklerimizi hazırlayan Mengüberdi ve Sancay (104.32/105.1)

İstihamı çekmiş olan sevdiğim tatlılar (105.26)

Bilge Kağan adına dikilen âbidenin üstündeki kitâbe (106.9,10)

Bu taşın ortasındaki delikte biriken su (106.24,25)

Ortasında silindirik biçiminde geniş bir deliği bulunan küb şeklinde büyük bir granit kitle (106.20,21)

Civarda oturan Moğollar (106.22,23)

Hasta olan çocuklar, hattâ kuzular (106.24)

Birkaç ton ağırlığında olan bu taş (106.28,29)

Son dakikada karşımıza dikilen bu engel (107.2)

Oradaki Eski Yunan'ın beni kışkırtan tanrıçaları ve mitolojik tasvirleri
(108.16,17)

Fransa Hükûmeti'nin verdiği para ile buralara seyyahat eden Binbaşı Julien de la Coste (108.23,24,25)

Yardım için gelen göçebe Moğollar (109.11)

Sevinç içinde çadıra girdiğini gören arkadaşlar (109.23,24)

Aralarında her dakika bozulmak istenildiği hâlde, bir türlü silinemeyen tatsız bir sessizlik (110.30,31,32)

Bu hazineyi keşfe sebep olan bizzat Tolun (110.9)

İstinsah ettikleri yazıların mukavvalarını sandıklara yerleştirmekle uğraşan Gönül Hanım (110.28,29,30)

Başı açık genç bir savaş adamının kafası olan bu heykel (111.10,11)

İtalya'nın sanat eserlerini gören Kont ve Bahâdır Bey (111.4,5)

Bu, beklenen heykel başı (111.2)

Başı satan göçebe Moğol (111.14)

Hiç tanımadığı asil bir Macar âilesinden olan büyük annem (112.18,19)

- Karlar ve soğuklarla mücadele eden hey'et (113.25,26)
- Macaristan'a gitmeye râzı olan Urdunlu (113.32)
- Orhun ve Erden Su taraflarında çekilen sıcaklar (114.1)
- Devamlı olarak yağan karlar (114.10,11)
- Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenlerinin idâre merkezi olmakla şöhret kazanmış bulunan Tomsk şehri (115.14,15,16,17)
- Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenler (115.14,15)
- Adını içinden akan Tom ırmağından alan Sibirya'nın bu meşhur kasabası (115.17,18)
- Fotoğrafhânenin yanına rastlayan bir oyuncakçı (115.29,30)
- Uzaklarda seni düşünen bir kadın (116.7,8)
- Uzaktan salladığı mendili durmadan gözlerine götüren Tolun (116.15,16)
- Gözlerden bir hayâl gibi silen katar (116.17)
- Dericilik sanayii ile ün salmış olan bu şehir (116.30,31)
- Rus mahallesinde göze çarpan başlıca şey (117.10)
- Demiryolu üzerinde bulunan Temürlenk'in başkenti olan ve bir zaman İslâm medeniyet merkezi ehemmiyetini kazanmış bulunan Semerkand (117.18,19,20,21)
- Seyhun nehrine dökülen Çerçik ırmağı (117.8,9)
- Burasını zapteden General Çernayef (117.11)
- Demiryolu üzerinde bulunan Temürlenk (117.18,19)
- İkiyüzbin kadar nüfusu olan Buhârâ (117.27,28)
- Bu câmilerin en büyüğü Temürlenk tarafından tâmir edilmiş olan Mescid Câmi-i Şerîfi (118.1,2,3)
- Şehrin bugünkü üzücü hâlini ve medreselerin boşluğunu gören Bahâdır Bey (118.29,30)
- O zaman hâkimesi olan Hatun (118.6,7)
- Abbâsî halifeleri zamanında çıkan Samanoğulları devri (118.13,14)
- Yerli ahâli olan Tacikler'le Türkler (118.20)
- Şehrin civarında oturan Kırgız, Kalmuk ve Karakalpaklar (118.25,26)
- Merv'de yetişen pekçok İslâm büyüğü (119.14,15)
- Koşuçaydam'da bulunan Türk heykeli kellesi (119.32/120.1)
- Elde ettikleri kalyon denilen nargileler (120.24,25)
- Rusya'da pek makbul olan portakal ve mandalina (120.9,10)
- Oniki İmam'dan sekizinci olan İmam Ali Rıza bin Mûsâ Kâzım (120.27,28)

Aynı addaki körfez üzerinde bulunan bu şehir (121.28,29)

Halîfe Me'mun zamanında veliahd seçilen İmam Rıza Hazretleri (121.1,2)

İmamın kabrini ziyarete gelen Şîî ziyaretçiler (121.3,4)

Astrâbad'a giden bir kervan (121.26,27)

İran Kaçar Hânedânı'nın kurucusu olan Aka Mehmed Han (122.4,5)

Ziyâret yeri olan Şah Abdülmüazzam köyü (122.14,15)

Tahrân civarında ve İran Azerbeycanı'nda yaşayan Kaçarlar ve Afşarlar
(122.28,29)

Buralarda hükûmet eden Gaznevîler, Harzemîler, Selçûkîler, Çingiz ve Temürîler, İlhanîler (122.24,25,26)

Hemedan'da Karagözlüler, Erdebil'de Şahsevenler, Şiraz'da oturan Çingiz Han kalıntısı Kaşgâiler (122.29,30,31)

İsfahan'dan Basra Körfezi'ne, Haramâbad'dan Şiraz'a kadar uzanan bölgede yaşayan Bahtiyârîler (123.3,4)

İsfahan'dan Basra Körfezi'ne, Haramâbad'dan Şiraz'a kadar uzanan bölge
(123.3,4)

Bugün Anadolu'dan öteye geçmeyen Türkiye (123.19,20)

Şîîlik divarını delemeyen Birinci Selim'in torunları (123.25,26)

Haramâbad'dan Şiraz'a kadar uzanan bölge (123.3,4)

Gümrükten alarak evine gittiği zaman kapıyı açan besleme (124.11,12)

Avrupa'dan gelen telgraflar (124.26,27)

Mâbed, manastır ve kütüphânelerinde bulunan ve saklanan Türklere âid eserler
(125.28,29)

Elimizle yaptığımız araştırmaların neticelerini gösteren kopyalar (125.7,8)

Târih ve fen uğrunda geçen fedakârlık (127.28,29)

Hatır ve hayâle gelmeyen feci' vak'alar (128.29,30)

Rusya'dan gelen ilk vapur (129.5)

İstanbul'a gelen bir Mûsevî (129.5,6)

Kuva-yi Askeriyesi vâsıtasıyla çekilen bir telgraf (129.15,16)

İlk gelen galoş partisi (129.20)

Millî ekonomi müesseselerine vurulan darbeler (129.3)

Tolun nâmına gelen ticârî maddeler (129.26)

Perapalas'a varışına kadar geçen vakit (130.1,2)

Sıfat Unsuru -*dilk* Ekini Alarak Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

İrkutsk istasyonuna vardıkları zaman (17.21)

Selenginsk'e vardıkları zaman (22.30)

Mukaddes saydıkları beş unsur (26.17,18)

Maddecilikte gösterdikleri başarılar (75.20,21)

Rus şarkiyatçılarından Radloff ve Danimarkalı Thomsen'in çıkardıklarındaki eksiklikler (90.2,3,4)

Atlıların yine geldikleri taraf (109.22)

Ulyasu Dağı kasabasından satın aldıkları keçi postu (113.27,28)

Nişanlandıkları gün (116.3)

Bütün seyahatlerinde çıkardıkları kopyalar (119.28,29)

Merv'den aldıkları İran elbisesi (120.21)

İmam Ali Rıza Hazretlerinin türbesini gezdikleri sıra (121.8,9)

Kaçar Türkmen aşiretlerinin yaşadıkları bölge (122.6,7)

Yunanların puta taparken yetiştirdikleri Perikles, Phidias veyâ Pheidias gibi heykeltraşlar (56.21,22,23)

Bana verdikleri zaman (112.26)

Esâsen şimdiki başkent (122.4)

Avrupa'dan gelen telgrafların verdikleri haberler (124.26,27)

Dükkâncı oldukları hallerinden anlaşılan temiz, sâde giyinmiş üç kişi ile bir kadın (13.19,20,21)

Aynı kültüre sahip oldukları hâl (19.29,30)

Bu çaresizlerin mensup oldukları uğursuz mezheb (27.28,29)

Türklerle Macarların aynı soydan olduklarını meydana çıkaran bir iki Yahudi şarkiyatçı (50.24,25)

Türklerin âdemoğlunun ataları olduklarını iddia edenler (75.9,10)

Turanlılar oldukları yerde (77.5)

Mensub oldukları kavim (89.1,2)

Dâima şahid oldukları nezâket (110.24,25)

Rusların kurdukları mahalle (117.5)

Akşam döndükleri zaman (67.2)

Moğolların övündükleri şeyler (72.4)

Her rastgeldiği dükkân (115.25)

Sıfat Unsuru -mİş Ekini Alarak Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Kalın çam bölmeleriyle ayrılmış geniş bir sâha (3.20,21)

Bu tahtadan yapılmış dıvar (3.21)

Macarca yazılmış bâzı faydalı eserler (12.5,6)

Ev doktorluğu üzerine yazılmış kitaplar (13.12,13)

Dükkâncı oldukları hallerinden anlaşılan temiz, sâde giyinmiş üç kişi ile bir kadın (13.19,20,21)

Tahtadan yapılmış sâde maskara oyuncaklar (17.3,4)

İrfana susamış gençler (19.1)

Hâli, şanı bilinmeyen, el değmemiş, unutulmuş öyle yerler, bölgeler (19.15,16)

Daha bilinmeyen bırakılmış bölgeler (20.12)

Daha çok imar görmüş daha yükselmiş aynı millî menşe'e mensub bir ahali (20.16,17)

Asılları anlaşılmayacak derecede tahrif ve tahrib olunmuş lâfızlar (21.8,9,10)

Nâzik bir rüzgâra sarılmış yeşillik kokuları (23.21,22)

Hafif bir güneşe bürünmüş bir orman âhengi (23.22,23)

Ormanlar arasında çürük ağaç yıkıntılarıyla dolmuş geçitler (24.26,27)

Sıralanmış yarım çam bölmelerinden yapılmış tahta – perdeler (25.11,12)

Hayvan leşleri yayılmış etraf (27.2)

Altı üstüne dönmüş bir mezarlık (27.5)

Kurtlardan, köpeklerden, artık çürümüş, şişmiş ölümler (27.6,7)

Taştan mâbedler ve kerpiç ile yapılmış kulübe (28.11)

Kırmızı boyanmış dar bir sokak (34.24,25)

Yüksek otlar, dikenler bürümüş avlular (34.27,28)

Kullanılmaktan vazgeçilip bırakılmış bir harabe (34.30,31)

Yegâne çâreye sarılmış zavallılar (35.24)

Cephesi satranç kâri elvan boyanmış dört köşeli direklerle ve altun kakma çivilerle süslenmiş küçük pencereci bir büyük mâbed (36.5,6,7)

Cephesi satranç kâri elvan boyanmış dört köşeli direkler (36.5,6)

Renk renk kumaşlardan yapılmış elbise (39.1,2)

Henüz keşfedilmemiş Tokum-Nor tepeleri (40.17,18)

Yarı kemirilmiş insan kemikleri (40.21)

Güneşten bir parça kan oturmuş gözler (42.15,16)

- Henüz keşfolunmamış bozkırlar (43.23)
- Bahar çiçekleriyle renk renk olmuş çayırlar (44.14,15)
- Dağın mermer ve granit eteklerinde kazılmış, senelerin tahribine uğramış bir takım acayip yazılar (44.26,27,28)
- Tibet’çe yazılmış bir takım Budi duâlar (45.8,9)
- Sed üstünde kurulmuş olduğu hâl (46.11)
- Kayalara kazılmış üç kitâbe (47.13,14)
- Türk mi’ mârisinde Bizans, İran, Arab üslûblarından alınmış örnekler (55.22,23)
- Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel olan yabancılara tanınmış ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.11,12,13)
- Elimizde bulunan Arabca, daha doğrusu Aramca’dan akdarılmış Sâmi harfler (60.25,26)
- Aramcadan ve Yunancadan değiştirilip çıkarılmış Lâtin harfler (60.29,30)
- Dışarıdan yetişip gelmiş asîl ve aydın kimseler (62.3,4)
- Çölde kurumuş bir arslan iskeleti (64.29,30)
- Vereme yakalanmış bir pehlivan (65.1,2)
- İki tarafı irili ufaklı, allı, sarılı sancaklarla donanmış, her iki tarafına yüzlerce Buda heykelcikleri sıralanmış dar bir mermer merdiven (67.23,24,25,26)
- Üstlerine Tibet ve Moğol yazıları kazılmış ağır granit sütunlar (70.10,11)
- Mermerden yapılmış üç metre uzunluğunda ve bir buçuk metre genişliğinde bir kaplumbağa (72.6,7,8)
- En temiz ırk, en saf ve karışmamış nesil (75.18,19)
- Doğu Asya’da yetişmiş atalarımız (77.1)
- Tamâmen birbirine uymuş ve yerleşmiş hâl (80.10,11)
- Arablar tarafından fethi ile İslâm hâkimiyeti altına girmiş ülkeler (87.5,6,7)
- San’atkârca oturtulmuş bu iri hayvan (88.28)
- Bu san’atla işlenmiş mermerler (88.32)
- Kül rengi mermerden oyulmuş yedi tane başsız heykel (88.29,30)
- Çok özenilerek işlenmiş kalın pullu kabuk (88.25,26)
- Som sırma libaslar giymiş vezirler müşirler (91.4,5)
- Bu ardı arkası kesilmemiş azâb (96.7)
- Yüksek tabakadan çıkmış seçkin kimseler (102.8,9)
- Gazi Giray, ülkeler istilâ etmiş bir Tatar Hanı (103.2,3)
- İklimler keşfeylemiş bir Tatar Hanımı (103.3,4)

İran'da esir kalmış bir Gazi (103.4)

Turan'da esir almış bir hanım gazisi (103.5)

Baş kopmuş bir takım heykeller (106.14,15)

Kırılmış, iki parçaya bölünmüş bir kitâbe (108.1,2)

Un, çay ve pamuktan yapılmış şeyler (113.21,22)

Fârisî yazılmış mektuplar (121.26)

Hindistan'da yetişmiş bir Türk şâiri (15.7,8)

Göğe yükselmiş çam ormanlar (18.9)

Serdâr-ı Ekrem Abdülkerim Paşa'ya gönderdiğiniz kıymetli taşlarla bezenmiş kılıç (48.26,27)

Emevîlerle gelmiş epeyce Arab asıllı âileler (118.27,28)

Kuvvetli hudutlar içinde kurulmuş bir hükûmet (123.21,22)

Kendisine gayet ucuz mal olmuş birçok lâstik (129.11)

Sıfat Unsuru -AcAk Ekini Alarak Sıfat-Fiil Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Kendisinde şüpheyi çekecek bir hareket (12.28,29)

İki kıyısında kurulacak birkaç üniversite (18.30,31)

Ural-Altaylı nesillere, hüviyetini, lisanını öğretecek bir mevki (21.25,26)

Asılları anlaşılmayacak derece (21.8,9)

Hâsıl olacak menfaat (22.11)

Kadına edilecek muâmele (34.5,6)

Bize kılavuzluk edecek bir kılavuz (45.15)

Yazılar okunamayacak derece (47.18)

Hayatımızdan ümidimizi kestirecek derece (52.12,13)

Sizi kucaklayacak kol (53.9)

Bunun için yapılacak muâmele (57.1,2)

Altı haftada geçilecek Tih vâdisi (60.7,8)

Şu altı meseleye verilecek ehemmiyet (64.4,5)

Bu şartlar altında yetişecek aydın bir ırk (64.6,7)

Güçsüzlük içinde yalvaracak, öpecek, tutunacak bir şey, bir kuvvet, bir dayanılacak yer (70.19,20)

Bizden sonra buraları ziyâret edecek Türk bilginleri ve seyyahları (71.29,30)

Bugün hava dayanılamayacak derecede sıcak (72.25)

Gobi çöllerindeki Mançu ve Moğollar ve daha kuzeydeki Çuvaş ve Kırgız ve Başkırtlar arasındaki gelenek ve yaşayış bakımından rastlanacak ayrılık (76.28,29,30,31)

O cilâyı kazıyabilecek üstadlar (77.15)

Benim için keşfedilecek bir şey (79.10)

Tepeden kuşbakışı ile karşımızdaki yayla baş döndürecek derecede geniş (81.3,4)

Mânâları akıl ile değil his ve zevk ile anlaşılacak Fârisî birleşik sıfatlar, edadsız benzetişler (88.5,6,7)

Bunlarla öğünülecek zaman (102.15)

Hediye edecek bir şey (111.19)

Krasnoyarsk'a gidecek tren (116.11,12)

Yeni doğacak ilk oğul (111.21)

Macar asîlzâdesini barındıracak bir hâl (124.7,8)

Bizden sonra yetişecek Türk, Macar ve Tatar gençleri (125.25,26)

Bu kısa seyyahatimizi öğrenecek ciddî gençler (126.2,3)

3.2.1.3.2. Sıfat Unsuru Edat Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

“Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi müsteşrikler (4.32)

Pline, Pomponius Méla, Strabon, Hérodote gibi müverrihler (7.3)

“Thomsen” gibi Danimarkalılar (8.5)

İnce yay gibi eğri kaşlar (11.19)

Bir çocuk gibi saf (11.22)

Bizim gibi yabancılar (45.17,18)

Kaymak gibi bir lezzet (46.19,20)

Çıkarlarına tamamen aykırı olarak İslâv politikası izlemek gibi bağışlanmaz bir gaflet (49.6,7)

Benim gibi aydın kadınlar (51.12)

Yunanların puta taparken yetiştirdikleri Perikles, Phidias veyâ Pheidias gibi heykeltraşlar (56.21,22,23)

Mûsikî, mi'mârî, resim gibi san'atlar (56.26,27)

Hâriciyye, Cebriyye, Mu'tezile, Râfiziyye, İslâmiyye, Zeydiyye, Bâtıniyye (Haşhâşin), Dürziyye, Şîiyye, Bâbiyye gibi mezhebler (58.20,21,22)

İbâdet, farizalar, evlenme, vasiyet gibi dînî ve şer'î hükümler (59.27,28)

Bu gibi şehirler (62.13)

Kunduracılık, terzilik, marangozluk, demircilik, kuyumculuk, duvarcılık, dülgerlik gibi küçük san'atlar (63.8,9,10)

Mâbedin kubbesini dolduran Asel-i leben (buhur-i Meryem) gibi buhur kokuları (70.30,31)

Gönül delen, kalbe batan, gibi mantığa uygun bir mânâ (88.13,14)

Bizim gibi fuzulî ve sahte peygamberler (97.6)

Adı gibi kendi de bir kahraman şâir (101.25)

Bizim gibi güçsüz, kuvvetsiz, ancak hevesli bir sefer hey'eti (108.20,21)

Dört yüzelli kadar muhtelif rütbeden subaylar ve âmirler (3.15,16)

Baştanbaşa bütün Asya'yı, bir kısım Afrika'yı, Fransa sınırlarına kadar Avrupa'yı istilâ eden bizim ırk (6.3)

Ne kadar eser (12.4)

On kadar genç Lama (67.28)

İki yüz metre kadar bir mesafe (83.7,8)

O kadar heyecanlı (95.13)

Onbeş kadar arkadaş (107.6,7)

Belki sizce o kadar ehemmiyet (112.14,15)

100 kadar İslâm (113.20)

Kırkbin kadar nüfus (115.18,19)

Üç yüz kadar câmi (117.3)

İki yüzbin kadar nüfûsu olan Buhârâ (117.27,28)

Yüzbin kadar ahâli (121.7)

O kadar uzun yolculuklar (124.22)

Bu kadar sıkıntı (124.30)

O kadar geçim (126.27)

Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel (57.11,12)

Bizden sonra buraları ziyâret edecek Türk bilginleri ve seyyahları için bu mâbette millî târihimize âid pek çok hazineler (71.29,30,31)

Doğan güneş altın pullarını, nurdan sırmalarını başımıza serpmek için birkaç dakika (94.2,3,4)

Bu iş için lüzumlu âlet (106.29,30)

Urdulu için bir vesika (114.19)

Böyle muntazam sokaklar çizen, buralara göre bir bilgi, bir geometri örneği
(73.20,21)

Bugün bile bir Yahudi (48.18,19)

İnsanlık hissinden bile eser (102.10,11)

3.2.1.3.3. Sıfat Unsuru Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

Altı kilometre / kuzey (3.13)

Beş-altı metre / yükseklik (3.19)

Bir kısım / Afrika (6.3,4)

Bir kutu / şekerleme (17.1)

Bir bardak / çay (17.2)

Bir demet / çiçek (17.1)

On günlük / seyyahat (18.17,18)

Birkaç damla / kan (24.12,13)

Bir kâse / kırmızı (24.9,10)

Beş günlük / yolculuk (24.25)

Yarım çam / bölmeler (25.12)

Yeni kumaşlardan / elbise

(31.14)

Üç kat / elbise (31.17)

Bir yabancı / İslâm kadın

(34.9,10)

Ne lâtif / çerçeve (34.23,24)

Tahta darabalar ortalarındaki

/ kapılar (34.26)

Aynı kızıl renkteki tahta /

darabalar (34.25,26)

İki tarafları tahta darabalı / dar

sokaklar (36.1,2)

Sayısız mavi kumaş / parçalar

(37.5,6)

O derecede / süslü ve muhteşem

(38.16)

Yirmi kilometre / genişlik

(53.17,18)

Binbeşyüz yıllık / bir medeniyet

(54.24,25)

Bir çeyrek / asır (57.3)

Bu derece / parlak (64.13)

Bir parça / rahatsız (67.1)

Ağır granit / sütunlar (70.11)

Çok verimli / mer'âlar (72.14)

Bir sürü / karga (73.2)

70 milyon / soydaş (77.18,19)

Kırk granit / kitâbeler

(79.28,29)

Sekiz on tabaka / kâğıd (80.14)

Birkaç yüz / adım (81.14)

O pek yumuşak başlı / at

(81.18,19)

Daha korkunç / bir durum

(82.12)

Bir saat önceki / kaza (83.2)

İkiyüz metre kadar / bir mesafe

(83.7,8)

İki yıkık kalın yan / duvar (84.5)

Bir kilometre / mesafe

(84.11,12)

Hangi kindar / düşman (85.21)

Ne derece / benzerlik (86.14)

Dört günlük / emek (90.15)

Som sırma / libaslar (91.4)

O derece / te'sirli (91.12)

İki eski altun / halka (97.14)

Kalın çam / bölmeler (107.7)

Belki ikiyüz senelik / yâdigârlar
(113.4)

Dört altun / halka (115.2)

O derece / kalabalık (116.27)

Bir güzel Tatar / kız (126.19)

İki damla / yaş (128.13)

3.2.1.3.4. Sıfat Unsuru Tekrar Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Kutu kutu / konserve yemekler (13.6)

Sürü sürü / köpekler (27.3)

Yığın yığın / kemikler (27.6)

Renk renk / kumaşlar (39.1,2)

Mini mini / çingiraklar (39.5)

Mini mini / taylar, danalar, kuzular (41.16,17)

Uçsuz bucaksız / çöller (40.27)

Bâzı bâzı / fenalıklar (61.27)

İrili ufaklı, allı, sarılı / sancaklar (67.23,24)

Yığın yığın / molozlar, topraklar (72.5,6)

Renk renk / tatlı öpücükler (100.3,4,5)

Ufak tefek / işler (129.2)

3.2.1.3.5. Sıfat Unsuru Kısaltma Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Tenkide değer arkadaşlar (4.16,17)

İnzibata me'mur Ruslar ve Alman arkadaşlar (5.7)

İki dilde yazılı ilmî eserler (5.8,9)

Tarihimize âid yâdigârlar (8.1)

Gül ve lâleden ibâret bir demet (17.27,28)

Başı açık genç bir savaş adamı (111.10)

Tavırları garib bir zat (112.16)

İnsanı kıt bir harâbe (15.23)

Üç aya yakın bir zaman (85.15)

Kardan bembeyaz bozkırlar, tundralar (16.20)

Gül ve lâleden ibâret bir demet (17.27,28)

İhtisasıyla ilgili bu i'tirâz (19.8)

Günde beş ruble ücret (25.18)

Lama mezhebine ait tapınaklar (25.27)

Yurduna faydalı bir adam (16.5,6)

Aynı millî menşe'e mensub bir ahali (20.17,18)

Ruhânî mesleğe mensup bir din adamı (45.16,17)

İnsan oğluna has bir rakiplik hissi (52.19,20)

Yalnız vicdan terbiyesinden ibâret sâde bir mezheb (58.5,6)

Baştanbaşa bütün Asya (6.3)

Baştan başa sırma ve klabdan işlemeli kumaşlar ve altun gümüş kakmalı süs eşyalar (38.12,13)

Yüzde dört münasebet (76.19,20)

Boynundan göğsüne sarkan ince bir plâtin zincir (79.14,15)

Neticeden biçâre genç (127.21)

Uzunca yenli bir entâri (90.19)

Epeyce Arab asıllı âileler (118.28)

İri ağaçlarla çevrili bahçeler (117.1)

Geleceğe âid bütün tasavvurlar (130.16)

Türklere âid eserler (125.29)

3.2.1.3.6. Sıfat Unsuru Sayı Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Dört yüzelli kadar muhtelif rütbe

(3.15)

Yirmidört yaş (6.14/11.15)

İkibin yıl (7.5)

Yirmialtı yıl (11.31)

Otuz kırk yıl (16.8,9)

Birbuçuk asır (21.14)

Onbeş gün (23.2)

Yüzelli ruble (23.6)

Onsekiz ile yirmi yaş (35.21,22)

Oniki metre (37.4)

Onikibin Lama (38.24)

Üçbin yıl (41.29)

Onbeş bildircin (46.17)

Dört yüz sene (53.24,25)

Yediyüz yıl (54.11)

Binbeş yüz yıllık bir medeniyet
(54.24,25)

Biniki yüz yıl (68.7)

Yüzbin tâne (70.9)

70 milyon soydaş (77.18,19)

Onbeş tâne (80.19,20)

İki yüz metre (83.7)

Oniki yüzyıl (83.9)

Oniki asır (89.6)

Biniki yüz yıl (96.27)

Onbeş gün (105.13)

İki yüz senelik yâdigârlar (113.4)

Otuzbeş gün (113.17)

Ondört gün (114.14)

Onüç gün (114.27)

Kırkbin kadar nüfus (115.18,19)

Üçyüzaltmış câmi (118.1)

Yirmibeş gün (124.4)

Onbeşbin balya (129.21)

Onbeşbin galoş (129.19)

Altıbin lira (129.23)

3.2.1.3.7. Sıfat Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Alman, Avusturya ve Macar subaylar (3.18)

Ayrı veya karma kulüpler (4.8)

Dil ve coğrafya hakkındaki umumî fikirler (6.23)

Şerefli ve tarihî bir teşebbüs (9.2)

Târihî ve ilmî seyyahat (9.26)

İnce, asîl ve kibar davranışlar (11.6)

Ağır ve vakur ve bilgili bir hanım (11.21)

Çin Türkistanı tundra ve bozkırlarındaki hastalıklar (13.13,14)

Böyle târihî ve ciddî bir mâcerâ (15.30,31)

Bu sâde ve tabîî mefkûre (20.6)

Sinâî ve ticarî münasebetler (22.15,16)

Bu sıkıntılı ve tatsız kasaba (22.31)

Miskin ve pis mahlûklar (27.23)

Saf ve cahil insanlar (28.6)

Siyah ve kanlı perde (28.8,9)

Toparlak ve tavanları mahrud şekilde çergeler (28.13,14)

Katı ve zifirî bir karanlık (28.24,25)

Bu pis ve iğrenç köpekler (28.25,26)

En iğrenç ve melun bir hayvan (30.22)

Kin ve gazele ilgili arzular (30.31,32)

Bu ıssız ve çorak çöller (31.3,4)

Yavan ve felsefî bir din (32.31)

Uzun ve bol bir manto (33.13,14)

Hak veyâ bâtil bütün müşrik ve muvahhid dinler (36.10,11,12)

Mânâlı bir sessizlik içinde durgun ve düşünür bir hal (36.17,18)

Mahrem veyâ ma'sum ümidler (36.20,21)

İstanbul'da ve Anadolu'daki türbeler (37.1)

Küçük ve acayip heykelcikler (37.13)

Vaiz ve duâ ettikleri kürsüler (38.11,12)

Baştan başa sırma ve klabdan işlemeli kumaşlar ve altun gümüş kakmalı süs eşyalar (38.12,13)

Uzak ve soğuk ülkeler (39.13)

Daşa ve Urdulu adlarındaki deveçiler (41.3)

Bezgin ve bitkin bir hâl (41.17,18)

Bu insanlarda ve hayvanlardaki sefalet (41.22,23)

Zengin ve âlim kimseler (42.24)

Yalan ve çürük fikirler (43.1)

Mermer ve granit etekler (44.26)

O iki yüzlü ve üstünkörü bir mutluluk (48.14)

Yapmacık ve sahte saadet (50.11)

Sağlam ve millî bir terbiye (51.16,17)

Çeşidli ve belirli devreler (55.16)

Resim ve heykel âşığı Katolik memleketler (56.12,13)

Ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.13)

Şahsî veyâ siyasî ihtiraslar (58.27)

Mü'min ve mu'tekid ulemâ (59.24)

Dînî ve şer'î hükümler (59.28,29)

Kurnaz ve becerikli bir cemaat (60.13)

Arablar, Acemler ve başka Tûrânî kavimler (61.5,6)

Rumeli ve Anadolu'daki asîl âile ocakları (61.17,18)

Asîl ve aydın kimseler (62.4)

Farklı ve fazla bir hak (62.5)

Yıkık ve çökük vaziyetler (65.8)

Tibet ve Moğol yazılar (70.10)

İnce yapılı ürkek ve nazlı bir vücûd (74.4,5)

Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöller (74.7,8)

En temiz ırk, en saf ve karışmamış nesil (75.18,19)

Hind, Cermen ve Arya nesilleri ve kolları arasındaki münasebet (75.28,29)

Türk ve Tatar bilginler (76.12)

Sarı ve kırmızı renkte kuru ot (81.6)

Sancay ve diğer hizmetçiler (81.16,17)

Bu asl ve cömerd kız (82.18,19)

Sancay ve Urdulu adlarındaki hizmetçiler (87.21,22)

Mânâsız ve faydasız bir gürültü (88.20,21)

Rus şarkiyatçılarından Radloff ve Danimarkalı Thomsen'in çıkardıklarındaki eksiklikler (90.2,3,4)

Arkamdaki o koca ve korkunç heykeller (91.10,11)

Kazarak meydana çıkardığımız ve çözdüğümüz kitâbe (91.16,17)

Nur ve parlaklık içinde bir donanma (94.7/95.1)

Bu ince ve kibar zat (95.28)

Saf ve açık bir yüz (95.28,29)

İnce ve nükteli bir davranış (97.4,5)

Bizim gibi fuzulî ve sahte peygamberler (97.6)

Ezâdan ve fedakârlıktan bahs (97.28,29)

Şu güzel ve mübârek eser (98.7)

Şen ve şakrak karşılık (98.20,21)

Yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat (99.9,10)

Fazla ve yersiz açıklamalar (99.14)

Saygılı ve sıcak bir sevgi (99.25)

Pembe ve mâvi mûsikî nağmeler (100.4,5)

Şen ve neş'eli bir hâl (104.8)

Bir büyük ve medenî şehir (107.18)

Rus ve Avrupalı sayyahlar (109.3)

Memnun ve içi rahat bir hâl (109.7,8)

İlk Türk ve Macar âile (113.9)

Özbek ve sâir Türkler (117.32)

Mîlâdî onbeşinci ve onaltıncı asırlar (123.13,14)

Gayet emîn ve gelecekte güvenli bir hâl (123.22,23)

İlmî ve târihî değer (124.20,21)

Türk, Macar ve Tatar gençler (125.25,26)

Londra müze ve kütüphanelerindeki eserler (126.1)

Derin ve büyük aşk (128.15,16)

Hâl ve gelecek hakkındaki endişeler (129.16,17)

En uzun ve ateşli zaman (130.2,3)

3.2.1.4. İsim Unsuru Kelime Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

3.2.1.4.1. İsim Unsuru Bir İsim Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

Bu <u>harb karargâhı</u> (3.13)	Daha modern <u>mezheb metotları</u>
Yirmi <u>Türk subayı</u> (3.14)	(57.24,25)
Bu genç <u>Macar subayı</u> (11.1)	Bir <u>sevgi ve saygı duygusu</u>
Altun <u>sigara kutusu</u> (14.28)	(62.18)
Bir <u>ecel kazası</u> (15.3)	Derin bir <u>sessizliğin hâkim</u>
Bu uzun <u>tren yolculuğu</u>	<u>olduğu</u> (64.21,22)
(16.16,17)	Mavi <u>Tuna'nın yeşil sâhilleri</u>
Bu <u>Macar asîlzâdesi</u> (16.29,30)	(64.26,27)
Bir <u>tütüncü dükkânı</u> (17.24,25)	Eski <u>Firavunların haşmeti</u>
Nasıl bir <u>Lâtin medeniyeti</u>	(65.10)
(19.32)	Bu Moğol <u>hükümdârının sarayı</u>
Bir <u>Anglo-Sakson terbiyesi</u>	(66.4,5)
(19.32/20.1)	Bir küçük <u>Türk bayrağı</u> (67.20)
Bir <u>Türk medeniyeti, Türk</u>	Yaldızlı bir <u>kanepenin üstü</u>
<u>kültürü</u> (20.2,3)	(67.31/68.1)
Bir <u>kadının yüzü</u> (31.9)	Bu <u>kardeş toprakları</u> (68.13)
Temiz bir <u>avlunun ortası</u> (35.1)	Büyük <u>mâbedin avlusunun ortası</u>
Türbenin yanındaki büyük	(69.30/70.1)
<u>çadırın içi</u> (35.11)	Bir <u>hüzün yıkıntısı hâli</u>
Şu " <u>Buda</u> "nın <u>kılığı</u> (36.32)	(73.17,18)
Bâzı <u>evliyâ türbeleri</u> (37.8,9)	Bu <u>Uygur hükûmetinin bir târihi</u>
Bir <u>bahar güneşi</u> (38.1)	(73.22,23)
Altı <u>hicin devesi</u> (39.28)	Bir <u>taşın üstü</u> (73.25)
Eski <u>Türkler'in ulu yurdları</u>	Bu <u>ırk mes'elesi</u> (74.31)
(40.18)	Bu <u>bilginlerin çoğu</u> (75.13)
Bir <u>saç fırçası</u> (43.25,26)	Kırık <u>granit kitâbelerinin</u>
Bu <u>Çingiz torunları</u> (45.19)	<u>gömülü bulunduğu</u> (79.28,29)
Bir <u>taşın arkası</u> (47.29)	Eski <u>Türklerin idâre yeri</u> (80.30)
Bir <u>Macar dönmesi</u> (49.29)	Bu <u>takdir kelimesinin mânâsı</u>
Bir <u>Macar asîlzâdesi</u> (50.28,29)	(82.26,27)
Bir <u>vâdinin adı</u> (54.3)	Bu <u>te'sirin derecesi</u> (86.27)

Bu tâbirlerin Türkçesi (87.29)
 Bir dilin şivesi (88.1,2)
 Bir ismin sonu (88.9)
 İlk Türk hükümdarlarının pulat ruhları (95.13,14)
 Bu kızın ciddiyeti (99.31)
 Bu vahşî çölün çorak boşluğu (100.3,4)
 Bir üzüntü perdesi (100.9)
 Bir erkeğin cismi (102.23,24)
 Bir kahramanın nefsi (104.3,4)
 Bu kitâbenin etrafı (106.14)

Bu taşın ortası (106.24)
 Bir sandığın içi (111.2,3)
 Bu başın âid olduğu (111.15)
 Güzel bir Rus prensesi (112.27)
 Bir İslâm şehri (113.19)
 Bu son günün hâtırası (115.28)
 Bu şehrin kuruluşu (121.1)
 Bu şerefli Macar asîlzâdesi (124.7)
 Bir güzel Tatar kızı (126.19)
 O hayâlin telkini (128.11,12)

3.2.1.4.2. İsim Unsuru Bir Sıfat Tamlaması Olan Sıfat Tamlamaları

Bu genç subay (3.4)
 Bu geniş avlu (4.1,2)
 Bu sun'î dağlar (7.12)
 Bu gafil torunlar (8.9)
 Biraz fazla lakırdılar (9.19)
 Bir tahta kanepes (9.25)
 Bu aydın kadın (9.29)
 Bu genç Macar subay (11.1)
 Bir küçük ev (12.26)
 Her genç Türk (16.6,7)
 Bu tâlihsiz bu ümitsiz millet (16.8)
 Yüksek bir mevkii (16.9,10)
 Bir kutu şekerleme (17.1)
 Bir bardak çay (17.2)
 Bir demet çiçek (17.1)
 Bu iki fazilet (21.13)
 Hâlis Macar gençler (22.9)
 Her iki kavim (22.12)
 Yüksek çam ağaçlar (22.29)

Bu sıkıntılı ve tatsız kasaba (22.31)
 Bu sarp geçitler (23.8)
 Bu beş günlük yolculuk (24.25)
 İlk Moğol kasaba (24.30)
 Yarım çam bölmeler (25.12)
 Her iki kısım (25.24)
 Bu pis ve iğrenç köpekler (28.25,26)
 Bu ıssız ve çorak çöller (31.3,4)
 Bir küçük kız (31.10)
 Bir câhil Türk (32.8)
 Bu şeytan herif (33.19)
 Bir tatlı söz (33.26)
 Bir yabancı İslâm kadın (34.9,10)
 Bir mukaddes Lama (34.20)
 Ne lâtif çerçeve (34.23,24)
 Bir küçük yurd (34.28)
 Uzun gümüş parçalar (38.7)

Bir küçük ayna (43.26)
 Bâzı Rusça eserler (45.2,3)
 Bir küçük ırmak (46.8)
 Bu bataklık yollar (52.8)
 Bu nazlı mahlûk (53.21,22)
 Bu güzel bir Ergenekon (53.23)
 Hâlis bir ırk, bir soy (55.26,27)
 Bir çeyrek asır (57.3)
 Bir kavgacı güçlü kuvvetli bir pehlivan (60.6,7)
 Şu altı mesele (64.4)
 Bu meşhur "Erden Su" (64.14,15)
 Birçok kardeş milletler (68.24)
 Bu güzel kadın (71.8)
 Çok verimli mer'âlar (72.14)
 Bu çorak topraklar (74.2,3)
 Bu zarif hayvan (74.5,6)
 Bu ıssız vîrâneler (74.7)
 Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöller (74.7,8)
 Bu ölü memleket (74.10,11)
 Bir güçlü millet (77.8)
 Bir tabaka kâğıd (80.11)
 Sekiz on tabaka kâğıd (80.14)
 Sarı ve kırmızı renkte kuru ot (81.6)

Bir yabâni sarmaşık (81.32)
 Daha korkunç bir durum (82.12)
 Bu asîl ve cömerd kız (82.18,19)
 Üç aya yakın bir zaman (85.15)
 Bir mühim kısım (89.30,31)
 Bu yüce heyecan (91.15)
 İlk Türk hükümdarlar (95.13,14)
 Bu ince ve kibar zat (95.28)
 Bu şâhâne nutuk (96.17)
 Öyle ilâhi bir kitab (97.2)
 İki eski altun halka (97.14)
 Şu güzel ve mübârek eser (98.7)
 Yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat (99.9,10)
 Bu vahşî çöl (100.3,4)
 Bir kahraman Tatar şâir (101.6)
 Kalın çam bölmeler (107.7)
 Bir büyük ve medenî şehir (107.18)
 Bu çapkın Moğol (109.30)
 İlk Türk ve Macar âile (113.9)
 Daha fazla uzak (125.20)
 Bu küçük seyyahat (125.24)
 Daha uygun şartlar (125.30)
 O nasıl şey (126.22)
 Bu tatlı kelime (128.14)

3.2.1.4.3. İsim Unsuru Bağlama Grubu Olan Sıfat Tamlamaları

Böyle târihî ve ciddî bir mâcerâ (15.30,31)
 Bu medeniyet ve terbiye (20.1)
 Bu sâde ve tabîî mefkûre (20.6)
 Daha lüzumlu ve önemli (20.14)

Bu sıkıntılı ve tatsız kasaba (22.31)
 Bu toparlık ve tavanları mahrud şeklinde çergeler (28.13,14)

Bu pis ve iğrenç köpekler

(28.25,26)

Büyük bir gösteriş ve gürültü

(28.27,28)

Herhangi tunç ve çelik (29.26)

Bu ıssız ve çorak çöller (31.4)

Böyle hiçlik ve miskinlik

(31.5,6)

O derecede süslü ve muhteşem

(38.16)

O iki yüzlü ve üstünkörü bir

mutluluk (48.14)

Bir kontrol ve engel (62.2)

Fazla bir hak ve imtiyaz (62.5)

Müstesnâ bir ahlâk ve nâmus

(62.19)

Vahşî bir durgunluk ve boşluk

(64.20)

Türk bilginler ve seyyahlar

(71.29,30)

Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöller

(74.7,8)

Bir başka görüş ve nokta (75.12)

Yeni soy ve nesiller (77.3,4)

Bu asîl ve cömerd kız (82.18,19)

O koca ve korkunç heykeller

(91.10,11)

Bu ince ve kibar zat (95.28)

Bu kalb ve kan (98.5)

Şu güzel ve mübârek eser (98.7)

Yüksek bir terbiye ve bolluk

(99.9,10)

Bir büyük ve medenî şehir

(107.18)

İlk Türk ve Macar âile (113.9)

Bu seyyahat ve mâcerâ (124.20)

Bâzı eşya ve levâzım (126.9)

3.2.2. Kullanılışları Bakımından Sıfat Tamlamaları

3.2.2.1. Sıfat Tamlamalarının Özne Olarak Kullanılması

Bu genç subay, harbin başında, maiyyetindeki bir çavuş, birkaç erden mürekkep keşif-kolu ile beraber geceleyin yanlışlıkla düşman mevzi'lerine sokulduğundan, geri çekilme yolu kesilerek dizinden yaralanmış ve arkadaşlarıyla birlikte Ruslara esir düşmüştü. (3.4)

Bu hayret çok sürmedi. (6.16)

Şimdi bu bahis değişmişti. (6.21)

Güzel Tatar kızı, badem gözlerini süzdü sonra...açtı. (8.22)

Bu genç Macar subayı zâten civanmerdliği, sergüzeştçiliği ve nezâkiyle kendisini herkese, hattâ, Rus muhafız subaylarına da sevdirmişti. (11.1)

Bu dört kişi heyecan ile kapıları açık duran vagonlara hücum ettiler. (14.14,15)

Genç subay bu latifeden hoşlanmadı. (15.6)

Bu konuşma Kontun da anlayabilmesi için Fransızca cereyan etmişti. (15.24,25)

Bu fedakârlığı, vatandaşları için örnek alınmaya değer bir çığır açacaktı. (16.2,3)

Bu düşünce Tolun'a ağır geliyordu. (17.15)

Bu pek ehemmiyetsiz mes'ele subayın vakarına pek dokunur ve neş'esini kaçırdı. (17.11,12)

Bu âdet Türkiye'de hâlâ câridir. (24.6)

Her iki kısım da Tula ırmağının sağ tarafındadır. (25.24,25)

Bu şeytan herif bu çorak yerde bu çiçekleri nasıl buldu, aldı. (33.19,20)

Bu çocukların çoğu onsekiz ile yirmi yaş arasında. (35.21,22)

Bir bahar güneşi parlıyordu. (38.1)

Bahçe içinde kerpiçten bir ev, bizi yaşlı iki kadın nezaketle karşıladılar. (38.29,30)

Yan cebinden bir saç fırçası, bir küçük ayna daima çıkıyor. (43.25,26)

Ufak bir dere bana engel oldu. (47.26,27)

Bu kadın ne ulvî, ne mefkûreci bir yaradılıştı. (52.1,2)

Bu eski âilelerin mal ve mülkleri büyük evlâda kalabilir. (62.9,10)

Sağdaki kapının önünde on kadar genç Lama daha bulunuyordu. (67.28,29)

Birçok kardeş milletler sonradan anlaştılar. (68.24,25)

Bu ince ve kibar zat, saf ve açık bir yüzle bana bakıyor ve gülümsüyordu. (95.28,29)

Bu büyük iş, bizim gibi güçsüz, kuvvetsiz, ancak hevesli bir sefer hey'etinin değil, muazzam bir devletin isteği ve harcamasıyla ancak yerine getirilebilir. (108.20,21,22,23)

Genç Subay memnun ve içi rahat bir hâlde arkadaşlarının yanına döndü. (109.7,8,9)

Bu soru pek mânâlı idi. (110.5)

İki arkadaş, Tahran'dan Sene'ye geçtiler ve oradan Nahcıvan civarında Türkiye sınırına girmeye muvaffak oldular. (123.30,31,32)

Bu kız, bu semâvî mahlûk onun rûhunu sihirlemiş ve hayatına hâkim olmuştu. (128.9,10)

3.2.2.2. Sıfat Tamlamalarının Yer Tamlayıcı Olarak Kullanılması

Hava yağmurlu olduğundan bir lokantada oturup kitapları karıştırmağa başladı. (5.3)

Biz bu şerefe layık mıyız? (8.10)

Ormanda bir tahta kanapeye oturdular. (9.25)

Bu tehlikeli yolculukda yirmidört yaşında bir kızın da kendileriyle beraber bulunmasından dolayı Kontun seyyahat hakkındaki hevesi her gün artıyordu. (11.15)

Genç subay bu latifeden hoşlanmadı. (15.6)

Bu saf düşüncelere yoldaşları katılamazlardı. (16.10,11)

Yakındaki bir çiçekçiden gül ve lâleden ibaret bir demet yaptırdı. (17.27,28)

Bu sâde ve tabî mefkûrede, nasıl ve ne gibi istilâ fikri buldunuz? (20.6,7)

Zichy kızıl kanını bu beyaz ayranın içine damlattı. (24.10,11)

Gönül Hanım da bu ecdad âyinine uymak istedi. (24.15,16)

Ben ise bir Moğol evinde yatmak istiyordum. (25.19,20)

Bu şeytan herif bu çorak yerde bu çiçekleri nasıl buldu, aldı. (33.19,20)

Bir gösterişte bulunamıyorum. (33.26,27)

Türbenin yanındaki büyük çadırın içinde hiç değişmeyen bir gürültü peydâ oldu. (35.11,12)

Fakat bu velveleye kulaklarım pek alıştı. (35.12,13)

Siz uzak ve soğuk ülkelerden geldiniz. (39.13)

Şarlatanlık da olsa bu müjdeye memnun olduk. (39.16)

Belki Altınordu'nun gök bayrağı bir zamanlar bu mavi çadırlar üstünde dalgalanırdı. (40.6,7,8)

Yan cebinden bir saç fırçası, bir küçük ayna daima çıkıyor. (43.25,26)

Her çimenin altından yüzlerce sivrisinek fırlayıp insanı boğuyor. (44.17,18,19)

(Batu Han) tepeleri eteklerinde bir küçük ırmağın kenarına konduk. (46.7,8)

Hizmetçilerden Sancay da hafif bir zatürreeden rahatsız. (46.25,26)

Yarı yolda Lama benden ayrıldı. (47.22,23)

Uzaktan bir taşın arkasından Gönül Hanım'ın başörtüsünü görür gibi oldum ve bittim. (47.29,30)

Kumların üstünde ses vermeden bir kayaya abandım. (48.12,13)

Türklerde, hayır bütün Doğuda hünerlerin kaynağı dindir. (56.2,3)

Dünyânın her tarafında hünerin koruyucusu dindir. (56.8,9)

Bu eski âilelerin mal ve mülkleri büyük evlâda kalabilir. (62.9,10)

Geniş bir sofaya geldik. (67.26)

Sağdaki kapının önünde on kadar genç Lama daha bulunuyordu. (67.28,29)

Bu sabah çok verimli mer'âlardan geçiyoruz. (72.14,15)

Karşımızdaki ıssız tepeye çıktım. (77.24,25)

Bu kitâbenin etrafında da başı kopmuş bir takım heykeller vardı. (106.14,15)

Bu konuşmaya Sancay ve Urdulu da karıştı. (109.6,7)

Buhârâ'da temiz bir otele kaldılar ve herşeyden önce hamama gittiler.
(117.23,24)

3.2.2.3. Sıfat Tamlamalarının *Nesne* Olarak Kullanılması

Türkler, Milâddan önce 210 yılından 54 yılına kadar bu taş ve demir püsküren sedleri aştılar ve Çinlilerin başlarına bindiler. (7.13)

Bahâdır Bey acı bir üzüntü ile yanan gözlerini açtı ve elindeki kitabı kapadı:
(7.28)

Güzel Tatar kızı, badem gözlerini süzdü sonra...açtı. (8.22)

Tolun'un bu sözleri kızkardeşe erkek kardeşe yeni bir mâcerâ ufku açdı. (9.11)

Ali'nin ve Gönül'ün bu gizli helecenlarını sezen subay, Le Coq'un eserinden bir harita açtı. (9.13)

Ve altun sigara kutusunu çıkardı. (14.28)

Arkadaşlarına birer zıvanalı sigara ikram etti. (14.28,29)

Yakındaki bir çiçekçiden gül ve lâleden ibaret bir demet yaptırdı. (17.27,28)

Kont bu sırada, ellerini temiz yıkadıktan sonra parmağının ucunu çakısıyla
deşerek birkaç damla kan çıkardı. (24.6,7,8)

Zichy kızıl kanını bu beyaz ayranın içine damlattı. (24.10,11)

Bu şeytan herif bu çorak yerde bu çiçekleri nasıl buldu, aldı. (33.19,20)

Bir tatlı söz söyleyemiyorum. (33.26)

Bir hediyecik alamıyorum. (33.27)

Mangala yeşil bir buhur atıldı. (38.32)

Odaya hafif bir koku yayıldı. (38.32/39.1)

Başına baykuş tüyünden bir taç geçirdi. (39.2,3)

Yüzüne sarı ipekten bir peçe örttü. (39.3,4)

Beline kırmızı bir kemer bağladı. (39.4)

Elbisesinin eteklerinde mini mini çingiraklar dikili idi. (39.4,5)

Bizim için de dört at kiraladık. (39.30)

Bana da bir yer gösterdi. (68.2)

Bu bilginlerin çoğunun Yahûdi olduklarını öğrendim. (75.13,14)

Bunu söyler söylemez cebinden bir ufak kutu çıkardı. (97.13,14)

Kont bu teklifi kabul etti. (113.11)

Üç tane İran pasaportu buldu. (119.28)

3.2.2.4. Sıfat Tamlamalarının *Zarf* Olarak Kullanılması

O derece ki, her iki dilde yazılı ilmî eserleri, sık sık müracaata mecbur olduğu lûgat kitabıyla olsun, anlayabilecek bir iktidar kazanmıştı. (5.8,10)

Hiungnu'larla Çinlilerin savaşları Milâddan ikibin yıl öncesine kadar çıkar. (7.5)

Bir akşam yanına esaret arkadaşlarından ve Macar yedek teğmenlerinden Kont Bela Zichy gelmişti. (10.15)

Altı yıl kadar piyano ve resim dersleri aldığını kardeşi söylemişti. (11.28)

Bir sabah İtrkutsk istasyonuna vardıkları zaman, vagondan fırladı. (17.21,22)

Bir gün sonra sabahleyin hazırlanan "troyka"lara binerek ve eşyayı hayvanlara yükleterek güneye doğru, Selenga nehri vadisini tâkip ederek yola revân oldular. (22.24,25,26,27)

Sibirya sınırından, Kâhta'dan ayrılalı beş gün oldu. (24.24,25)

Bu sabah yorgunluktan geç kalktık. (33.12)

Umarım ki üç güne kadar yola çıkarız. (39.27,28)

Belki Altınordu'nun gök bayrağı bir zamanlar bu mavi çadırlar üstünde dalgalanırdı. (40.6,7,8)

Bozkır denilen çöl içinde ilerleyen Tula ırmağı kıyısını takip ede ede sekiz gün gidecektik. (40.26,27)

Yolculukta bile her gün elbise değiştiriyor. (43.24,25)

Zor zoruna her gün ben de tıraş oluyorum. (43.27,28)

İki gündür bahar çiçekleriyle renk renk olmuş çayırlardan geçiyoruz. (44.14,15)

Bir karakol neferi gibi ayakta geceyi geçirdik. (46.15)

Bu hususta daha çok görüşürüz. (50.23)

Kont Béla Zichy'nin titreyen sesi kulaklarımda hiç bir zaman kaybolmayacaktır. (51.29,30)

Bu gece sabaha kadar sivrisinekten uyuyamadık. (52.7,8)

Bu sabah güneş pek parlıyor. (53.13)

Yirmi dakika sonra beni çağırdı.(67.23)

Konuşma biraz sert, fakat samimî idi. (68.31)

Bu sabah çok verimli mer'âlardan geçiyoruz. (72.14,15)

Kül Tigin Âbidesi ise ikiyüz metre kadar bir mesafedeydi. (83.7,8)

Kendime geldiğim zaman önce Gönül'ün yüzüne baktım. (95.20,21)

Bu ince ve kibar zat, saf ve açık bir yüzle bana bakıyor ve gülümsüyordu. (95.28,29)

Saygılı ve sıcak bir sevgi ile Gönül'ün elini öptüm...(99.25,26)

Genç Subay memnun ve içi rahat bir hâlde arkadaşlarının yanına döndü. (109.7,8,9)

Üç gün burada kaldıktan sonra yeniden develer ve atlar kiralarak yola koyuldular. (114.4,5)

Tomsk'da üç gün kaldılar. (114.30,31)

Harb sebebiyle tren o derece kalabalık değildi. (116.27)

Tahran'ı bir başkent için oldukça küçük ve hareketsiz buldular. (122.3,4)

3.2.2.5. Sıfat Tamlamalarının *Yüklem* Olarak Kullanılması

Burası, etrafı beş-altı metre yüksekliğinde tahta-perde şeklinde, kalın çam bölmeleriyle ayrılmış, geniş bir saha idi. (3.19)

Ümitsiz bir hücum ettiler. (7.16)

Bu fedakârlığı, vatandaşları için örnek alınmaya değer bir çıkır açacaktı. (16.2,3)

Bunlar sarı ile kırmızı arası kiremit renkli, iri elmacık kemikli, yassı yüzlü idiler. (28.20,21,22)

Bugün Kont, Gönül'e karşı, gayet dikkatli ve çekingendi. (33.10,11)

Burası mutlaka bir okuldu. (35.15)

Bu kadın ne ulvî, ne mefkûreci bir yaradılıştı. (52.1,2)

Lama ağır ağır yanındakilere bir emir verdi. (69.1,2)

Ben ne kötümser bir insanım. (73.28)

Kül Tigin Âbidesi ise ikiyüz metre kadar bir mesafedeydi. (83.7,8)

3.3. SIFAT-FİİL GRUBU

Sıfat-fiil grubunun kullanımı, romanın bütününe yayılan kelime grupları içerisinde güçlü sıfat tamlamalarının kullanılmasına bağlı olarak yoğun kullanılan kelime grubu olma özelliğine sahiptir. Böyle bir hususiyetin varlığı *Gönül Hanım* romanının kelime gruplarından, sıfat-fiil grubunun kullanım yönünden zengin olduğunun göstergesidir.

“Grubun ana unsuru sıfat-fiildir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan sıfat-fiilin anlamı, özne, nesne,

yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen ögelerle tamamlanır. Yüklem olan sıfat-fiil yargı bildirmez.” (Karahan, 2016, s.53).

Bîçare kadın (st) bu beklenilmez / saadet (y) (124.15,16)

Sabahleyin şehrin etrafını (bln) / saran (y) (40.20)

Yarı kemirilmiş insan kemikleri (bsn) / yanında (yt) / küme küme (z) / uyuyan (y) (40.21,22)

Anayurdumuzda (yt) / kalan (y) (döküntüler) (77.10,11)

Bizde de yığın yığın (z) / mevcûd / olan (y) (medeniyet eserleri) (56.29,30)

Moğolların galip ordularının ardına (yt) / katılıp (z) / gelen (y) (artistler) (66.6,7)

“Bir sıfat-fiil ile bu sıfat fiile bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur.” (Karahan, 2016, s.53).

Yardımcı öge + Sıfat-fiil = Sıfat-fiil grubu

3.3.1. Yapılışları Bakımından Sıfat-Fiil Grupları

3.3.1.1. “-An” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

“Grodok” denilen bu harb karargâhı (3.13)

“Osmanlı İdman Yurdu”nun ilk harflerinden teşkil olunan (ayın + elif + ye) “Ay” ve durum, tutumları (4.14,16)

Tenkide değer arkadaşların kusurlarını zariflikle alaya alan “Panaroma” ve Güzel San’atlar Akademisi’nden mezun bir yedek subay tarafından çizilen ve resimlendirilen “Boyama” dergileri (4.17,20)

Bir yedek subay tarafından çizilen ve resimlendirilen “Boyama” dergileri (4.19)

Askerî hapishanenin etrâfında açılan bâzı dükkânlar (4.22)

Yandaki masada oturan bir tâze kız (5.11,12)

Rusça, Fransızca kelimelerle karışık Tatarca konuşan, samur kalpaklı, az bıyıklı, sarışın bir Tatar genci (5.12)

Baştanbaşa bütün Asya’yı, bir kısım Afrika’yı, Fransa sınırlarına kadar Avrupa’yı istilâ eden bizim ırkımız (6.3)

Aslen Türk olan “Hiungnu”lar (6.25)

Bu taş ve demir püsküren sedler (7.14)

Hükümsüz kalan Türkler (7.17)

Yunanlılar ve İranlılarca Eftalit, “Abnalit” denilen ve Arablar tarafından Haytal ve Hayâtıla adı verilen Ak Hunlar (7.19)

Hazar Denizi'nin doğusunda eskiden Oxus (öküz) denilen Âmuderyâ nehri kenarları (7.21)

Eski târihçilerce Kidarid adı verilen diğer kol (7.23)

Acı bir üzüntü ile yanan gözler (7.28)

Atalarımızın, millî namusumuzun beşiği olan ilk yurdlar (7.30)

İrkımızın en yaman düşmanları olan Rus seyyahları (8.3)

Kuzey Çin çölleri ortalarında kalan belirtiler (8.6)

Ali'nin ve Gönül'ün bu gizli helecenlarını sezen subay (9.13)

Ujvalvy'nin ve Kont Ödön Zichy'nin başkanlıklarında muhtelif târihlerde Asya'ya giden ilim hey'etlerinin araştırma neticeleri (10.21)

Tûrânî milletlerin büyüklüğüne has olan vakar ve kalp yüksekliği (11.4)

İnce, asîl ve kibar davranışlarına eklenen cömerdlik (11.6)

Bir kadın için ender olan toparlak alını (11.20)

Bir-iki suluboya tablosu, bir parça resim yapan Tolun (11.29)

Yirmialtı yıla varan ömrü boyunca (11.31)

Yirmialtı yıla varan ömrü boyunca hiçbir ciddî işle uğraşmadığını i'tiraf eden

Kont (11.31/12.1)

Elde edilen kitaplar (12.7)

Zakuska denilen Rus mezeleri (12.21,22)

Petersburg'daki Rus asilzâdeleri arasındaki bâzı âşinâlar ve muhafızlara serpiştirilen bahşişler (12.23,24)

Baykal Gölü'nün kuzey – doğusunda bulunan Udinsk kasabasındaki acenta (13.2,3)

Fotoğraf ve topoğraf işlerine yarayan âletler (13.7)

Kapıları açık duran vagonlar (14.14,15)

Ali Bahâdır'ın "Bu tarafa!" diye çınlayan bir emriyle (14.16,17)

Fârisî olan şiirler (15.8)

Birkaç kadınla evlenmek mümkün olan memleket (15.21)

Millî bir vazife yapmaktan doğan bir sevinç (15.26)

Aralarında en çok iftihar eden ve gururlanan Mehmed Tolun (15.28,29)

İlmî bir maksad uğrunda seyyahat eden ilk kâşif (16.1)

Hareketsizlikten doğan yorgunluklar (16.25)

Hareket etmek üzere olan tren (17.7)

İstasyonlarda satılan sütlü kahve (17.13)

Bir tütüncü dükkânında Boğaziçi'nin, Halic'in ve Sultan Ahmed Câmiî'nin resimleri bulunan üç kartpostal (17.24,25,26)

Harp sonucu doğan gecikmeler (18.7,8)

Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimler (18.24,25)

Budapeşte'nin bu arada unutulduğundan canı sıkılan Kont Zichy (19.3,4)

Gerçekleşmesi pek çok zaman isteyen bir hayâl (19.6,7)

Yurdumda hâli, şanı bilinmeyen, el değmemiş, unutulmuş öyle yerler, bölgeler (19.15,16)

Macarları Şarkdan ayıran tam on asır (20.28)

Macarca “ayna” demek olan Tükör'ün menşei (21.10,11)

Macaristan'da birbuçuk asır kalan Osmanlı Türkleri (21.14,15)

Cebren kullandırılan Lâtinçe, Almanca (21.15,16)

On milyonu geçen hâlis Macarlar (21.18,19)

Macar başkentinin bunun için esâsen gayet mühim olan mevkii (21.30,31)

İstanbul'da dinini, dilini, târihini, öğrenen bir Türk'ün bir Tatar'ın (21.32/22.1)

Sabahleyin hazırlanan “troyka”lar (22.24,25)

Yarların sırtlarında göğün maviliklerini örten, yeşil ulu çamlar (23.19,20)

İkibuçuk aydan beri bizi kovalayan dondurucu ayazlar (23.24,25)

Bunu gören tercümanımız Mengüberdi (24.9)

Bir zaman adları Avrupa'yı titreten atalarımızın, Tukyuların, Hunların, Türklerin, Moğolların beşiği, mezarı, geçidi, meydanı olan, şimdi ıssız duran, bu yerlerde (25.1,2,3,4)

Bir vakitler, ok ve kargı taşıyan ecdadımız (25.6)

Bu dakika tenhâ olan pazar meydanı (25.13,14)

Yanı sıra kirli bir derecik akan ensiz bir yol (25.14,15)

Moğolların dini merkezi olan Urga Şehri (25.22,23)

“Boğdukura” yâni mukaddes mâbet denilen birinci kısım (25.25,26)

Maymaçin denilen ikinci kısım (25.28,29)

Ticaret için gelen Moğollar (26.7)

Sibirya ve Çin'e nisbeten “Ortadan geliyorum” demek olan Urtas yaucu vaynam cümlesinin ilk kelimesinden Urga adı (26.9,10,11,12)

Ufuklara doğru uzanan kumlu, çorak bir çöl (26.22,23)

Geçmiş günlerin mâtemini inler gibi, devamlı esen bir Kuzey rüzgârı (26.23,24)

Kalbi, izzetinefsi olan bir fert (26.26/27,1)

Ümitsiz can çekişen âile fertleri (27.14)

Hastanın son nefesini bekleyen köpekler (27.15,16)

Yer yer rastlanan tapınakların altın kubbeleri (28.17,18)

Urga'nın ahâlisi "Kalka" denilen Moğollardan mürekkep (28.19,20)

Hindistan'ı, Çin'i altüst edenler, Fağfurlara "Çin Seddi'ni" yaptıran
"Hiyungnu"lar bu mendeburlar (29.2,3,4)

Nirvana'ya erişmenin usulünü gösteren, Budiliğin esası olan şu dört gerçek
(30.26,27)

İstekleri devam eden hayatın bütün ilgileri (31.1)

Nirvana denilen böyle bir delilik (31.3)

Bu ıssız ve çorak çöllerde yaşayan câhil, içi temiz Moğol dimağları (31.3,4,5)

Süprütülüklerden toplanan paçavralar (31.15)

Japonya'da Milâdî altıncı yüzyılda musallat olan Budilik (31.25,26)

Kendisinden mânevî himmet talebeden bir Arab (32.5,6)

İspanya'da esmer ve kara gözlü olan İsa ve Meryem (32.12,13)

Moğollarda ve Türklerde görülen asil sınıf ve sıfatı (32.19,20)

Bir zaman kafa taşlarından ehramlar, insan vücutlarından duvarlar, siperler,
yapan Çingiz'ler'in Temürlenkler'in çağdaşları (32.21,22,23)

İdâreleri altında bulunan Moğollar (32.23,24)

Asya'nın bu kervan geçmez ıssız yerlerinde kalan Moğollar ile Tatarlar'ın bir
kısmı (32.29,30)

Bu pek yavan ve felsefî bir din olan Budilik (32.31,32)

Aynı renkte iki taraflarında ince güderiden iki gül bulunan bir deri başlık
(33.14,15)

Seyyahat arkadaşımız olan ve hepimiz için aynı derecede bir arzu ve dikkatle
çalışan, söküğümüzü diken, üstümüze bakan, yemeğimize i'tinâ eden bu kız
(33.20,21,22,23)

Temiz bir avlunun ortasında güneşte parıldayan altın yıldızlı kuleler (35.1)

Ölümlere tahsis kılınan bunca süs ve serveti ve hattâ temizliği, paklığı (35.7,8)

Türbenin yanındaki büyük çadırın içinde hiç değişmeyen bir gürültü (35.11,12)

Renkli camlardan boşanan ışıklar (36.18,19)

Yarı zulmet arasından fırlamış gibi duran aşağı yukarı oniki metre
yüksekliğindeki "Buda" heykeli (37.3,4,5)

Bizi gezdiren mâbed muhafızı (37.6,7)

Evliyâ türbelerinin hâcet pencerelerine bağlanan bezler (37.8,9)

Mâbedin içinde ödağacı, aselbend (benzoe) ve buhur kokularına karışan loş, rutubetli bir hava (37.14,15,16)

Bu ıssız karanlık içinde küçük küçük ifritçikler, şeytancıklar gibi duran kargacık burgacık Buda heykelleri (37.17,18,19)

Yüz yaşında gibi gözüken cılız, sıska, kılık kıyafetleri perişan bir takım Lamalar (38.2.3)

Râhip, kâhin olan Lamalar (38.18)

Gayet sofu Budi olan Lamalar (39.17,18)

Moğolların eski dinlerinden kalan bu Şamanların dinî töreni (39.18,19)

Maiyetimize ve bineklerimize lüzumlu olan hizmetçiler (40.1,2)

“Kalkan” da denilen ve sağlamlığı ile meşhur olan mavi bezden çadırlar (40.5,6)

Ögedey Kaan’ın başkenti olan Orhun nehri (40.13)

Orhun nehri üzerinde bulunan “Karakorum” (40.13,14)

Eski Türkler’in ulu yurdları olan Orhun vâdisi (40.18,19)

Şehrin etrafını saran pislikler (40.20,21)

Küme küme uyuyan köpekler (40.22)

Gittikçe seyrekleşen sefil yurtlar, kulübeler (40.22,23)

Toparlak çakıl taşlarından başka bir şey görülmeyen çöl (40.23,24,25)

Bozkır denilen çöl içinde ilerleyen Tula ırmağı kıyısı (40.26)

Hem aşçılık ve hizmetçilik edecek olan Sancay adlı uşagımız (41.4,5)

Kuytu yerlerde beliren, yeşeren diken kökleri (41.18,19)

Devrilecek gibi sendeleyeyen sığırlar (41.19,20)

Harp âfetiyle harab olan Erzurum, Bitlis tarafları (41.20,21)

Milâttan üçbin yıl önce Anadolu topraklarını çiğneyen ilk at (41.29,30)

Yayan yürümesini bile beceremiyen, Moğol süvarileri (41.30,31)

Çadırlarında yemek pişirmek, hayvanlara bakmakla meşgul olan ve vazifelerini hakkiyle gören bu adamlar (42.10,11,12)

Devecilerden gayet zeki ve sağlam ahlâklı olan genç “Urdulu” (43.15,16)

Tula’nın sağ tarafında bulunan Navan Çeren manastırı (43.20,21)

Seni bu çöllere düşüren Gönül derdi değil millet aşkı (44.10,11)

Vaktiyle vakur ve cesur olan bu Çingiz torunları (45.18,19)

Her şeye hükmeden Lamalar (45.20)

Nefsine itimat eder bir âmir tarafından söylenen bu sözler (46.3,4)

Kenarlarından giren sular (46.11,12)

Yakındaki mâbedde oturan Lamalar (46.29)

Uzakta bir tepenin arkasında bekleyen Lama (47.7,8)

Yerde sürünen hayvanlar (47.12)

Arkamdan kalkan tozdan bulutlar (47.25)

Milletinizin büyükleri, ileri gelenleri olan asîlzâdeler (48.23,24)

Bu muharebenin barış anlaşması görüşmelerine me'mur edilen Berlin Kongresi üyeleri (48.30,31,32)

Türkiye'nin vücudundan (Bosna-Hersek) uzvunu koparan yine bunlar (49.2,3)

Sizin damarlarınızda kaynayan Türk kanı (49.15)

Sizin yurdunuza onları musallat eden Fransa Kralı Birinci Fransuva (49.21,22)

Türk çerilerinin kafataslarında şarap içmeyi bir zafer neş'esi sayan Hunyadi Janos'un galibleri (49.25,26)

Budin'e saygı gösterilerek tâyin olunan birinci Vâli, bir Macar dönmesi (49.27,28,29)

Size Macarlığınızı, Macarcanızı iâde eden Türkler (50.5,6)

Aynı kandan yaradılmamıza rağmen beni yabancı, hattâ düşman sayan bir millet efradı (50.7,8,9)

Sizin gibi, isterse asîl olsun, bir zat ile hayat birleştirmekten umulan saadeti yapmacık, sahte bir saadet sayarım (50.9,10,11)

Tıpkı bizimki gibi olan sizin câhil ve mutaassıp çevreniz (50.13,14)

Türklerle Macarların aynı soydan olduklarını meydana çıkaran bir iki Yahudi şarkiyatçı (50.24,25)

Bu alanda çalışan hâlis Macar ilim adamları (50.26,27)

İslâvlardan, Cermenlerden, Lâtinlerden, soyunu saklayan bir kimse (51.3,4)

Kont Béla Zichy'nin titreyen sesi (51.29)

Bu bataklık yollarda insanı rahat bırakmayan mahlûkların şerri (52.8,9)

Kuzeyden güneye doğru devam eden sıra dağları geçtikten sonra (53.16,17)

Belki ecdadımızın dörtyüz sene içinde bocaladığını haber veren masal (53.24,25)

Ergenekon'un Altay civarında olduğunu rivâyet edenler bulunduğu gibi daha güneyde ve Çin'in Pelû vilâyetinde bir vâdinin adı olduğunu iddia eden Çin târihçileri (54.1,2,3,4)

Bizi hedefimize yaklaştıran Orhun vâdisi (54.7)

Budist Moğollarca en meşhur bir mâbed olan Erden Su yâhut Erden Çu tapınağı
(54.8,9,10)

Karakorum sahrâları bundan yediyüz yıl önce dünyanın en meşhur kumandanı,
en heybetli cihangiri olan Temuçin'in yâni Çingiz Han'ın başkenti (54.10,11,12,13)

Bu sahrâlar dünyanın yarısına hükmeden ecdâdımızın ilk karargâhı (54.13,14)
Selçuk ve Osmanlı tarzlarının birleşmesiyle meydana gelen Türk üslûbu
(54.28,29)

Yanması medeniyet târihimiz için en büyük bir kayıp olan Çırağan Sarayı
(55.4,5)

Mâ'bedlerine resim ve heykel kabul etmeyen Protestanlar (56.9,10)

Resim ve heykel âşığı Katolik memleketleri olan Fransa, İtalya ve İspanya
(56.12,13,14)

Buralarda yetişen üstadlar (56.14,15)

Avrupalıların inkârlarına, iftirâlarına, rağmen bizde de yığın yığın mevcûd olan
medeniyet eserleri (56.28,29,30)

Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel olan yabancılara tanınmış
ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.11,12,13)

Çıkarı uğruna maddî ve mânevî varlığını mütemâdiyen değiştirmeye hevesli olan
insanoğlu (57.15,16,17)

Bugün en eski din olan Yahudîlik (57.20,21)

Orta çağ hunharlığından doğan ve siyah bir mâtem, ebedî bir tasa emreden
Ortodoksluk (57.26,27,28)

Zamanın ilerleyişine uygun olarak, dîne şefkat, şiir, neş'e, emirlere boyun eğme
ve şanlı bir görünüş kazandıran Katoliklik (57.29,30,31)

Yalnız vicdan terbiyesinden ibâret sâde bir mezheb olan Protestanlık (58.5,6)

Bir takım konsil denilen din âlimleri (58.7)

İslâmiyet, iyi ve kötüyü, hayrı ve şerri ayıran sağlam esaslara dayandığı için
(58.10,11)

Pek de akla yatkın olmayan değişiklik teşebbüslerine direnmiş ve olduğu gibi
kalmış (58.11,12,13)

Dindeki sağlamlıktan istifâdeyi çıkarlarına uygun gören haris, câhil müctehidler,
iki yüzlü şeyhler (58.13,14,15)

Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususlar (58.23,24)

Çeşitli mesleklerin, mezheplerin kurucuları arasında aslen Türk olanlar mevcûd bulunduğu gibi (59.10,11)

Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedrettin Sîmâvî'ler ve Torlak Kemâl'ler (59.15,16,17)

Hind ve Çin'in Arab ve Acem'in bütün islâm âleminin en ileri gelen mü'min ve mu'tekid ulemâsı (59.22,23,24)

Şimdiye kadar Arab, Acem ve Türk'de ortaya çıkan dînî meslekler erbâbının ve dört mezhebin anlaşmazlıkları ve ictihadları (59.25,26,27)

Yalnız yorulmadan meramına erişebilmek için kestirme yolu seçen kurnaz ve becerikli bir cemaat hâlini almış (60.12,13,14)

Elimizde bulunan Arabca, daha doğrusu Aramca'dan akdarılmış Sâmî harfler (60.25,26)

Ural-Altay kaynaklı bir dil olan Türkçe (60.27)

Bir esâsa bağlı bulunmayan imlâ ile fikirlerimizi tamamen belirtmek ve yaymak mümkün olamıyor (61.9,10,11)

Köy ve kasabanın kalkınmasını isteyen iyi bir hükûmdar değerinde (61.31,32)

Bu gibi şehirlerin ileri gelen tanınmış âileleri (62.13)

En demokrat olan Amerika (62.28,29)

Asker, me'mur ve çiftçiden mürekkep vaktiyle hâkim bir millet olan Türkler (63.12,13,14)

Bugün hayâtî ve elzem olan bu ihtiyaçlar (63.15,16)

Denizciliğin ilerlemesi için Ak ve Karadeniz kıyılarında bulunan büyük şehirler (63.24,25)

Sûrlarının kapularından bizi görmek için merak eden hiçbir kimse (64.17,18)

Bölükleri teşkil eden yiğitlerin bağrıtları (64.24)

Mavi Tuna'nın yeşil sâhillerinden, Kore denizlerine değin uzanan Moğol hanlarının bu en meşhur karargâhı (64.26,27,28)

Dünyanın her tarafından, tozlarına yüz sürmek için gelenlere kuvvet ve yiğitlik vermek için kapılarını açan bu muhteşem sarayın solgun manzarası (64.32/65.1)

Vaktiyle Moğolların şânını seslenir ve yükseltircesine dik ve yüksek duran bu kubbeler, duvarlar (65.6,7)

Tıpkı eski Firavunların haşmetini inleyen Nil sahilleri gibi (65.10,11)

Moğolların galip ordularının ardına katılıp gelen artistler, âlimler, serseriler (66.6,7)

Rusca ve Moğolca bilen ve hizmetkârlarımızın en zekisi olan Sancay (67.6,7)

Cebimde saklı olan bir küçük Türk bayrağı (67.19,20)

Orhun Nehri kenarında, bundan binikiyüz yıl önce ecdâdımızdan Bilge Kağan tarafından, kardeşi Kültigin adına dikilen “Koşu Çaydam”daki âbide (68.6,7,8,9)

Hepimiz bu kardeş topraklarına, bir seyyah merakıyla değil, atalar yurduna dönen bir torun saygısıyla, duygusuyla geldik (68.13,14,15)

Buda’yı, İsa’yı, Mûsâ’yı, Muhammed’i tâkib eden insanlık (70.18,19)

Mîhrâbın tozlu, örümceklî harab merdiveninden çıkarken elimi tutan Gönül (70.24,25)

Mâbedin kubbesini dolduran asel-i leben (buhur-i Meryem) gibi buhur kokuları (70.30,31)

Yoksa Gönül’den çok tabîî olarak ve kendiliğinden çıkan bâzı hareketler (70.31,32/71.1)

Bu konuşmamızı yanımızda durup dinleyen Kont (71.15,16)

Bırakılmış, kullanılmayan bir şehre daha kavuşacağız (72.15,16)

Uygurların başkenti olan eski “Karabalgasun” şehri (72.16,17)

Karabalgasun kasabasının Uygurlar tarafından inşâ edilen kalesinin harâbeleri (72.28,29)

Zamânına göre ciddi bir medeniyetin kalıntısını gösteren bu harâbeler arasında (72.30,31)

Henüz çökmeyen kuleleri gezerken (72.31/73.1)

Orhun Nehri’nden uzak olan bu yıkıntılar ortasına çadırlarımızı kurmaktan maksadımız (73.3,4)

1881 yılında Rusyalı N. M. Yadrinçef (1842 – 1894), 1890’da Finlandiyalı A. Olai Heikel (1851 -1924) ve bir yıl sonra da Wilhelm Radloff (1837 -1918) tarafından keşfedilen üç dilde yazılı âbideler (73.4,5,6,7,8)

Karabalgasun şehrinin plâni, sokaklarıyla, meydanlarıyla, evlerinin hâlâ görünen temelleriyle pek belirli (73.14,15,16)

Böyle muntazam sokaklar çizen, buralara göre bir bilgi, bir geometri örneği arzeden kal’enin kurucusu, yapıcısı Uygurlar (73.20,21,22)

Bir yaşayan izi görünmeyen bu taş yığınları (73.23,24)

Bize doğru gelen hayvanın hayâli belirmeğe başladı (74.1,2)

Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöllerde vaktiyle koşuşan, gülüşen Uygur kızlarının rûhu (74.7,8,9)

Bilindiği gibi, din ve milliyetde aşırılıktan şimdiye kadar pek çok zarar gören Yahûdiler (75.14,15)

Hind, Cermen ve Arya nesilleri ve kolları arasındaki münasebeti kabul etmeyenlerin, henüz çok da derinleştirilmemiş olan Ural-Altay ırklarını (75.28,29,30)

İnsanlığın bu büyük kolunun târihi, kültürü, medeniyeti, soyu ve dili ve yaşayışı üzerinde incelemeler yapan bilginlerin sayısı (76.7,8,9)

Bu kolda en çok ihtisas sâhibi olmaları beklenen Türk ve Tatar bilginleri (76.11,12)

Bugün Avrupa'da ve Asya'nın batısında oturan Macarlar, Finler, Türkler ile Uzakdoğu'da, Gobi çöllerindeki Mançu ve Moğollar ve daha kuzeydeki Çuvaş ve Kırgız ve Başkırtlar (76.27,28,29,30)

Kaderden başka bir kuvvete bağlanamayacak olan büyük göçümüz sebebiyle (77.9,10)

Anayurdumuzda kalan döküntüler (77.10,11)

Her gün geçen hâdiseler (77.26)

O saklanmak istenen duyguları sizin daha önce keşfetmeniz gerekirdi (79.8,9)

Boynundan göğsüne sarkan ince bir plâtin zinciri (79.14,15)

Ciddîliğe yakışmayan çocukluklarda bulunmayalım (79.21,22)

İstinsaha mahsus bir cins kaba kâğıd ile taşın yazılı tarafını örterek su püskürtmek sûretiyle ıslatılan kâğıdın nemli hamuru (80.4,5,6,7)

Kalıbı alınmak istenen resim ve yazılar (80.17)

Resim ve yazıların örneği tamâmen bu kalınlaşan tabakanın altına çıkar (80.17,18)

Yalnız harâbenin ıssızlığı içinde fırçalarımızın taşların üstüne vurulmasından çıkan tik tak'lar (80.22,23,24)

Eski Türklerin idâre yeri olan Koşo yâhud Koso Çaydam (80.30,31)

Sarı ve kırmızı renkte kuru ot, kum ve taşların ortasında Orhun Nehri kıvrılmış, uyuyan bir ejder (81.6,7,8)

Önümüzdeki küçük göllerde, bataklıklardan çıkan milyonlarca sinekler (81.9,10)

Gözüm dönmüş, atımla beraber kazaya uğrayan Gönül'e doğru uçmak istiyordum (81.27,28)

Kalbimi kemiren kıskançlık ve yarış hissi (82.4,5)

Hedefim olan kurtarma vazifesine koşmuş olsaydım (82.5,6)

Daha korkunç bir durumda olan Kont (82.12)

Bize bunca zahmetleri göze aldirtan asıl hedefimiz (82.32)

Taşlık arazide yükselen bir tepeyi aştık (83.3,4)

Âbidenin huzuruna yüreğimiz çarparak, görünmeyen, fakat duyulan haşmet dolu bir huzûra çıkar gibi, tâzim ile vardık (83.23,24,25)

Bugün harap bulunan bir kârgir çatı altına alınmış (84.3,4)

Bilge Kaan adına dikilen âbide yer sarsıntıları ile kaidesinden yere düşerek yuvarlanmış ve parçalanmış (84.14,15,16)

Çinliler veyâ bu taraflardan geçen Moğollar tarafından (84.19,20)

İki duvar arasında bulunan tek cephe (84.25,26)

Bir saniye sonra âbidenin arka tarafından gelen Kont'un sesi (85.8,9)

Âbidenin arka yüzünü örten duvardan düşen iki tuğlanın altı (85.11,12)

Senin birliğin, ululuğun uğruna kanını yüzyıllardan beri döke döke eriyen bu sâdik, fedâkâr, tâlihsiz millet (85.23,24,25)

Nineleri gözyaşlarıyla, evlâtları kendi kanlarıyla abdest alaraktan meydandaki mescidlerinde, yüce huzûrunda secdeye varan senin öz kulların (85.25,26,27,28)

Şarkiyatçıların belirttiklerine göre Kuzey Kutbu'na yakın Lena Nehri kenarında, ibtidâi bir hâlde yaşayan Yakutlar (86.18,19,20,21)

Türkistan'ın ötesinde berisinde keşfedilip Berlin, Paris ve Londra müzelerine taşınan Uygur eserleri (86.30,31/87.1)

Çağatay Han'dan sonra buralarda kullanılan Uygurca (87.11,12)

Çingiz'in ölüm târihi olan Hicret'in 624'üncü yılı (87.13,14)

Düşen taşların arasından açılan gediklerin altından yazıların çıktığını görünce (87.23,24,25)

Bir dilin şivesini bilmeyen bir yabancı (88.1,2)

Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek yapılan terkiplerin yavaş yavaş bırakılması (88.9,10)

(Gönül delen, kalbe batan) gibi mantığa uygun bir mânâ ifade etmeyen cilveli, aşifte Fârisî terkipler (88.13,14,15)

Şâirlerimiz, ediblerimiz de bu parlayıp sönen ateşböceklerine benzeyen birleşik sıfatlara (88.16,17,18)

Göğüslerini yakması gereken alevlerden faydalanamamış (88.18,19)

Heykellerin elbiselerinde görülen kıvrıntılar, buruşuklar (89.7,8)

Türklerin eski ma'mur başkenti olan Koşu Çaydam (89.14,15)

Geri kalan yazıların kopyalarını aldık (90.5)

Yalnız Türkçe bilmediğinden ötürü bu işe katılamayan Kont üzgündü (90.12,13)
Gönül, Türk kadınlarının o bölgede giyindikleri biçimde kırmızı zemin üstüne sarı işlemeli cübbeye benzeyen, uzunca yenli bir entâri giymiş (90.17,18,19)

Vezirleri, müşirleri arasında Cum'a selâmlığına çıkan muhteşem, mağrur bir Türk Hâkanı (91.4,5,6)

Çayırlarda tüten bir güzel tâzelik kokusu (91.8,9)

Karşımızdaki tepelere çarpan bu ses (91.14)

Çözdüğümüz kitâbenin taşıdığı sözleri doğan güneşe karşı dönerek yüksek sesle okumağa başladım (91.17,18)

Göğsünü kabartacak, alnını yükseltecek olan, bu târih sahifesinin mühim bölümleri (91.20,21)

Çölün sonsuz mesafelerindeki kumların üstünde akşamdan kalan yağmur dâneleri (94.4,5,6)

Uzakta, ecdâdımızın dileğini, geçmişini taşıyan başları kopmuş, yerde sürünen heykeller (95.10,11)

İlk Türk hükümdarlarının pulat ruhlarını gizleyen bu çakıllı geniş çöllerde, kurşûnî kırık mermerlerde, sonsuz meydanda bir ses (95.13,14,15,16)

Vak'anın ve çevrenin te'siri ile üzerime çöken derin duygular (95.25,26)

Cihan milletleri içinde en çok eziyet ve mahrumluk çeken Turan kavimleri (96.5,6,7)

Acıları hâlâ kanlarında kalan Macar, Türk ve Tatarlar (96.7,8,9)

Bu iş için görünüşte lüzum eden şeyler (97.10,11)

Gönül ile âilesine ve şurada bizimle beraber bulunan kardeşine (97.31,32)

Bahâdır Bey'in memnunluk ifâde eden yüzü (98.1,2)

Ecdâdımı ve beni yaşatan bu kalb ve kan (98.4,5)

Seyyahatımızda bize eşlik eden güzel Türk kızının Türkçe adının mânâsı (98.22,23)

Ötedenberi beni düşündüren korkularımın sebeplerini (99.4,5)

Şimdiye kadar yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat gören bu mübârek vücûdu (99.9,10,11)

Uğurlu bir kılavuz, sevinç getiren bir sağdıçtı (99.23,24)

Hiç de bayağı olmayan deminki konuşmalar sırası (99.29,30)

Her ses damlası, yüreğinin kanından sızan bir damla gibi (100.8,9)

Adı gibi kendi de bir kahraman şâir olan Gazi Giray'ın hâl tercümesi
(101.25,26)

Doğrusu, dedi, kirpik yerine oku; saç yerine yeleşti; siyah gözlü bir kadın yerine
atı sevdiğini gururlanarak şiir diye söyleyen bir kimse (102.1,2,3)

Yiğitlik, kahramanlık adına yapılan mânâsız vahşetler (102.13,14)

Sözlerindeki kuvvet ve sağlamlıktan, irfânında da iyilik ve güzellik olduğu
anlaşılan Gazi Giray (102.26,27)

Deminden beri hemşiresinin sitemlerinden dolayı uzayıp giden tartışmayı sabırla
dinleyen Kaplanoğlu Ali Bahâdır Bey (103.20,21,22)

Hemşiresinin sitemlerinden dolayı uzayıp giden tartışma (103.20,21)

Parlak gözlerini, en katı yürekleri eriten siyah nûrunu (104.19,20)

Görünüşte nazlanmaya, aldırılmazlığa benzeyen ve gerçekte bir dakika için
Kont'a karşı incinen izzet-i nefsimin müdafaasından başka bir şey olmayan deminki
sözler (104.25,26,27,28)

Çadırlara döndüğümüzde, bizden önce gelerek yiyeceklerimizi hazırlayan
Mengüberdi ve Sancay (104.31,32/105.1)

Hâl ve tavrında ötedenberi görünen ümitsiz bir aşkın belirtileri (105.16,17)

Yemeğin başında iştihamı çekmiş olan sevdiğim tatlılara el süremeden baş
yemeklerle karnımı doyummuş gibiyim (105.25,26,27,28)

Bilge Kağan adına dikilen âbidenin üstündeki kitâbenin sûretini ve fotoğrafisini
almak için çalıştık (106.9,10,11)

Biraz ötede, ortasında silindir biçiminde geniş bir deliği bulunan küb şeklinde
büyük bir granit kitlesi (106.19,20,21)

Civarda oturan Moğollar'ca bu taş mukaddes sayılırmış (106.22,23)

Bugün bile hasta olan çocuklar, hattâ kuzular (106.23,24)

Bu taşın ortasındaki delikte biriken suya batırılır (106.24,25)

Birkaç ton ağırlığında olan bu taşı (106.28,29)

Son dakikada karşımıza dikilen bu engel (107.2)

Oradaki eski Yunan'ın beni kışkırtan tanrıçaları ve mitolojik tasvirleri
(108.16,17)

Bizden on sene önce Fransa Hükûmeti'nin verdiği para ile buralara seyyahat
eden Binbaşı Julien de la Coste (108.23,24,25)

Dün bize yardım için gelen göçebe Moğollardan biri (109.11,12)

Kont'un da sevinç içinde çadıra girdiğini gören arkadaşlar (109.23,24)

Bu hazineyi keşfe sebep olan bizzat Tolun'du (110.9)

İstinsah ettikleri yazıların mukavvalarını sandıklara yerleştirmekle uğraşan Gönül Hanım (110.28,29,30)

Aralarında her dakika bozulmak istenildiği hâlde, bir türlü silinemeyen tatsız bir sessizlik (110.30,31,32)

İtalya'nın sanat eserlerini gören Kont ve Bahâdır Bey (111.4,5)

Başı açık genç bir savaş adamının kafası olan bu heykel (111.10,11)

Kendi çevresi dışında ve hiç tanımadığı asıl bir Macar âilesinden olan büyük annem (112.18,19)

Karlar ve soğuklarla mücadele eden hey'et burada yakacak odun bulamadılar (113.25,26,27)

Kont ile Macaristan'a gitmeye râzı olan Urdunlu (113.31,32)

Orhun ve Erden Su taraflarında çekilen sıcaklar bertaraf olmuş (114.1,2)

Buranın devamlı olarak yağan karları (114.10,11)

Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenlerinin idâre merkezi olmakla şöhret kazanmış bulunan Tomsk şehrini gezdiler (115.14,15,16,17)

Adını içinden akan Tom ırmağından alan Sibirya'nın bu meşhur kasabası (115.17,18)

Fotoğrafhânenin yanına rastlayan bir oyuncakçı dükkânı (115.29,30)

Nişanlandıkları günün târihi olan 10 Temmuz 1917 (116.3,4)

Gazi Giray gibi, İstanbul'daki kışlada atları görünce, uzaklarda seni düşünen bir kadının bulunduğunu (116.6,7,8)

Uzaktan salladığı mendili durmadan gözlerine götüren Tolun (116.15,16)

Gönül Hanım'ı gözlerden bir hayâl gibi silen katar kaybolduktan sonra (116.16,17,18)

Çizmeleriyle, dericilik sanayii ile ün salmış olan bu şehrin (116.30,31)

Seyhun nehrine dökülen Çerçik ırmağı (117.8,9)

Rus mahallesinde göze çarpan başlıca şey, esefle görülen, burasını zapteden General Çernayef'in heykeli (117.10,11,12)

Demiryolu üzerinde bulunan Temürlenk'in başkenti olan ve bir zaman İslâm medeniyet merkezi ehemmiyetini kazanmış bulunan Semerkand (117.18,19,20,21)

İkiyüzbin kadar nüfûsu olan Buhârâ (117.27,28)

Bu câmilerin en büyüğü Temürlenk tarafından tâmir edilmiş olan Mescid Câmi-i Şerîfi'dir (118.1,2,3)

O zaman hâkimesi olan Hatun (118.6,7)

Abbâsî halifeleri zamanında çıkan Samanoğulları devri (118.13,14)

Yerli ahâli olan Tacikler (118.20)

Şehrin civarında oturan Kırgız, Kalmuk ve Karakalpaklar, Çingiz ordusunun burada kalmış artıklarıdır (118.25,26,27)

Şehrin bugünkü üzücü hâlini ve medreselerin boşluğunu gören Bahâdır Bey (118.29,30)

Merv’de yetişen pekçok İslâm büyüğü (119.14,15)

Koşuçaydam’da bulunan Türk heykeli kellesi (119.32/120.1)

Mevsiminde Rusya’da pek makbul olan portakal ve mandalina (120.9,10)

Tolun ve Kont ile hizmetçileri İran’a giden birkaç İslâm tüccarla birlikte (120.13,14,15)

Her kârvansarayda elde ettikleri kalyon denilen nargileler (120.24,25)

Oniki İmam’dan sekizinci olan İmam Ali Rıza bin Mûsâ Kâzım Hazretleri’nin mezarı burada bulunduğu için Şîîler’ce ziyaretgâh sayılır (120.27,28,29,30)

Halîfe Me’mun zamanında veliahd seçilen İmam Rıza Hazretleri (121.1,2,3)

İmamın kabrini ziyarete gelen Şîî ziyaretçiler (121.3,4)

Astrâbad’a giden bir kervana katıldılar (121.26,27)

Hazar Denizi’nin güney-doğusunda ve aynı addaki körfez üzerinde bulunan bu şehir (121.27,28,29)

İran Kaçar Hânedânı’nın kurucusu olan Aka Mehmed Han (122.4,5)

Ziyâret yeri olan Şah Abdülmüazzam köyü (122.14,15)

Vaktiyle buralarda hükûmet eden Gaznevîler, Harzemîler, Selçûkîler, Çingiz ve Temürîler, İlhanîler (122.24,25,26)

Tahrân civarında ve İran Azerbeycanı’nda yaşayan Kaçarlar ve Afşarlar Türkmendirler (122.28,29)

Hemedan’da Karagözlüler, Erdebil’de Şahsevenler, Şiraz’da oturan Çingiz Han kalıntısı Kaşgaîler tamâmen Türktürler (122.29,30,31,32)

İsfahan’dan Basra Körfezi’ne, Haramâbad’dan Şiraz’a kadar uzanan bölgede yaşayan Bahtiyârîler (123.3,4)

İran’dan Türkleri ayıran ırk farkı değil, mezheb anlaşmazlığıdır (123.11,12)

Vaktiyle Osmanlılar gibi kabına sığmayan genç bir millet (123.16,17)

Bugün Anadolu’dan öteye geçmeyen Türkiye’nin doğu sınırı (123.19,20)

Şîîlik divarını delemeyen Birinci Selim’in torunları (123.25,26)

Akşam üstü iki sandığını gümrükten alarak evine gittiği zaman kapıyı açan besleme (124.10,11,12)

Avrupa'dan gelen telgraflar (124.26,27)

Elimizle yaptığımız araştırmaların neticelerini gösteren kopyalar (125.7,8)

Çin'in ve Çin Türkistanı'nın, Afganistan'ın, Belûcistan'ın ve Hindistan'ın büyük şehirlerindeki mâbed, manastır ve kütüphânelerinde bulunan ve saklanan Türklere âid eserler (125.26,27,28,29)

Gönül Hanım'ın târih ve fen uğrunda geçen fedakârlığını belirtmekten kendini alamamış (127.28,29)

Her şey yakında yoluna girecek sanılırken hatır ve hayâle gelmeyen feci' vak'alar (128.28,29,30)

Millî ekonomi müesseselerine vurulan darbeler (129.3)

Deniz ablukasının kalkmasından sonra Rusya'dan gelen ilk vapur (129.4,5)

İstanbul'a gelen bir Mûsevî (129.5,6)

Mûsevînin imzâsı ile ve İ'tilâf Kuva-yi Askeriyesi vâsıtasıyla çekilen bir telgraf (129.14,15,16)

Mütareke'den sonra ilk gelen galoş partisi (129.20)

Tolun nâmına gelen ticârî maddeler petrol, havyar ve deri mâmulâtı (129.26,27)

Tolun Bey'in bu haberi öğrendiği an ile Perapalas'a varışına kadar geçen vakit (130.1,2)

3.3.1.2. “-mAz” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

Söz dinlemez tab'a (7.6)

Çıkarlarına tamamen aykırı olarak İslâv politikası izlemek gibi bağışlanmaz bir gaflet (49.6,7)

Hepimizin durumu ne târife sığmaz mânevî bir hâl (100.11,12)

Bu sonu gelmez sıkıntı ve güçlükler (29.29)

Bu kervan geçmez ıssız yerler (32.29,30)

Gönül'e karşı târif edilemez bir saygı (51.31/52.1)

İnkâr edilemez bâzı bâzı fenalıklar (61.27)

3.3.1.3. “-r / -Ar” Eki ile Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

Medeniyetin kemal vasıtalarını, terakkiyatını ihtivâ eder bir Türkiye, bir İstanbul (22.7,8,9)

Bu sıkıntılı ve tatsız kasabada karşılaştıkları tûfâna benzer bir yağmur (22.31,32)

Mânâlı bir sessizlik içinde durgun ve düşünür bir hal (36.17,18)

Nefsine itimat eder bir âmir (46.3)

Çalışkan ve her işe sokulur bir kavim (118.22,23)

3.3.1.4. “-DİK / -DUK” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

Vaktiyle ısmarladığı Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi müsteşriklerin Ural-Altay dilleri ve milletleri hakkındaki neşriyatından beş-on cild kitab (4.32)

Harbokulu’nda okuduğu Rusça (5.5)

Daha sonra öğrendiği Almanca (5.6)

Müracaata mecbur olduğu lûgat kitabı (5.9)

Tanışmanın ilk dakikasında, hiç beklemeden karşılaştığı bu i’tirâz (5.27)

Tolun’un dilediği cevab (5.30)

Çantasından, zarif küçük sahtiyen bir cüzdanın içinden çıkardığı kartvizitler (6.10)

Yirmidört yaşında tahmin ettiği Sibiryalı bir Tatar kızı (6.14)

Bizim hunkâr yazıp hünkâr okuduğumuz hükümdarlık sözü (6.28)

Varlığından haberdar bile olamadığımız tarihimize âid yâdigârlar (8.1)

Hayvan derilerinin terbiye edildiği iki debbağhâne (10.8)

Para ve hediye kuvvetiyle istediği zaman (11.8)

Yirmialtı yıla varan ömrü boyunca hiçbir ciddî işle uğraşmadığını i’tiraf eden Kont (11.31/12.1)

Kontun da babasından beklediği para (12.14,15)

Beş dakika sonra tren hareket ettiği zaman (14.23,24)

Türk târihîne ettiği hizmet (16.3,4)

Kont Zichy’nin mensup olduğu Macarlardan (16.11,12)

Trenin uzunca durduğu her istasyon (16.31)

Zichy’ye karşı duyduğu kıskançlık (17.18,19)

Bir sabah İrkutsk istasyonuna vardıkları zaman (17.21)

İlk rastladığı meydandaki dükkânların camekânları (17.23,24)

Evvelce buradaki acentalarına gönderdikleri levâzım sandıkları (18.19/20)

Aynanın önünde Tolun’un verdiği üç kartpostal (18.23,24)

Avrupalıların, bilhassa Avrupa’daki düşmanlarımızın bize yönelttikleri iftirâlar (19.11,12)

İstanbul'dan daha çok imar görmüş daha yükselmiş aynı millî menşe'e mensub bir ahalinin bulunduğu bir diğer başkent (20.16,17,18)

Selenginsk'e vardıkları zaman (22.30)

Bu sıkıntılı ve tatsız kasabada karşılaştıkları tûfân (22.31)

Kaplanoğlu'nun rastgeldiği Tatar dostu kimseler (23.9,10)

Urga'da, seyyahatimizde rastladığımız ilk Moğol kasabası (24.29,30)

Mukaddes saydıkları beş unsur (26.17,18)

Köpeklerin insanlara hâkim olduğu bir ülke (27.24)

Bu çaresizlerin mensup oldukları uğursuz mezhebin gerektirdiği hususlar (27.28,29)

Bu çaresizlerin mensup oldukları uğursuz mezheb (27.28,29)

Her kavmin, düşüncesine, yaşayışına, mensup olduğu dinin tesiri (28.2,3)

Bu suretle kasabanın gösterdiği acı manzara (28.16,17)

Bu milletin târih öncesinden beri savaşmadığı Avrupa'da ve Asya'da hemen hiçbir kavim (29.9,10,11)

Budiliğin beşer beşer ayırdığı şu on şart (30.3,4)

Yukarıda söylediğim on dinî şart (31.7)

Her dakikada yaranmak, şükranımı arz etmek için vesîleler aradığım hâlde (33.23,24,25)

Dirilerin böyle sefil ve çıplak yaşadığı bu memleket (35.6,7)

İstanbul'da "Kodya" dediğimiz babalı zenci kadınlar (39.8,9)

Bu suyun kuzeye doğrulduğu nokta (40.16)

Mengüberdi adını verdiğimiz gayet açık göz tercüman (41.1,2)

Biz Sibiryadaki araştırma ve incelememizi eski Türk alfabesi üzerinde yaptığımızdan umduğumuza aykırı olarak rastladığımız bu yazılar (44.28,29/45.1)

Bir zaman Papanın (Papa IV. Innocentius) buralara gönderdiği "Plan Şarpen" Plan Carpino (1182? veyâ 1200 – 1252 ?) adlı zât (45.23,24,25)

Bu gece bir eşini hayatım müddetince görmediğim bir yağmur (46.8,9)

Hizmetçilerimizin yakındaki mâbedde oturan Lamalara bu açıkladığı sırrı (46.28,29,30)

Birkaç def'a aldığım fotoğrafı (47.20)

Serdâr-ı Ekrem Abdülkerim Paşa'ya gönderdiğiniz kıymetli taşlar (48.26,27)

Türklerle Macarların aynı soydan olduklarını meydana çıkaran bir iki Yahudi şarkiyatçı (50.24,25)

Karargâhımız civarında onlara kavuştuğum zaman (52.2,3)

Kızgın güneşin verdiği yorgunluk (54.15)

Türk san'at eserleri saydığımız Doğu memleketlerine âid üslûbların en güzel çizgileri (55.24,25)

Yunanların puta taparken yetiştirdikleri Perikles (M.Ö. 490 - 429), Phidias veyâ Pheidias (M.Ö. 500 - 432) gibi heykeltıraşlar (56.21,22,23)

Mûsâ'nın telkin eylediği esaslar (57.21)

Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususlar (58.23,24)

Şîlik, Vahhâbîlik, Dürzîlik gibi yayıldıkları bölgeler (58.29,30)

Yukarıda saydığım çeşitli meslekler (59.9,10)

Hazret-i Mûsâ ve Îsâ ve Hazret-i Muhammed te'sis ettikleri dinlerin ne yolda tatbik olduklarını şimdi görseler (59.31/60.1,2)

Türklerin yükselmesi hakkında düşündüğüm esaslar (60.23,24)

Biz bu yeniliği gösterdiğimiz takdirde (61.5)

Sizin derebeyleri dediğiniz, asıl âile evlâdları (61.25,26)

Bu çeşit şehrin veyâ kasabanın ileri gelenleri bulunduğu zaman (61.30,31)

Kanunun hâkim olduğu ülkeler (62.3)

Vahşî bir durgunluğun ve boşluğun, terkedilmiş olmanın sonucu derin bir sessizliğin hâkim olduğu bu yerler (64.20,21,22)

Babasının ihyâ eylediği Moğol Devleti'nin başkenti (65.18,19)

Bu kasrın bahçesinde, bir Fransızın inşâ ettiği zarif çeşmelerden, gümüş havuzlara şarab, kırmızı, şerbet aktığını kaydeylemiş (66.8,9,10)

Akşam döndükleri zaman (67.2)

Yolda öğrendiğim birkaç Moğolca kelime (67.12,13)

Bayrağımızı gönderdiğimiz zaman kim olduğumuzu nasıl anladınız (69.17,18,19)

Bu mâbedlerin Urga'da gördüklerimizden farkları (70.4,5)

Moğolların övündükleri şeyler (72.4)

Bu kaplumbağa da adam boyu otların içine gömülmüş ve bu sûretle taşıdığı geçmişin hâtıralarını geleceklere doğru eriştirmeye başlamış (72.8,9,10,11)

Dün ayrıldığımız Erden Su mâbedinin yapılmış bulunduğu yerdeki Moğolların idâre merkezi (72.23,24)

Taşların yerlerini rastladığımız göçebelere sorduk (73.9,10)

Nerede o târihlerin bize haber verdiği canlı Ural-Altay kavmi (74.30,31)

Buralar mı dedelerimizin, kökümüzün çıktığı yurtlar (75.1,2)

Ekonomi alanında ve maddecilikte gösterdikleri başarılar (75.20,21)

Turanlılar oldukları yerde kalsa idiler (77.5)

Senin bulunduğun medeniyet tepelerinin eteklerine doğru bu düşkünleri kaldırı
(77.16,17)

Sabaha karşı gördüğüm bir rûyânın te'siri (77.22,23)

Hâtıralarımı, her gün geçen hâdiseleri yazdığım husûsî defter (77.25,26,27)

Benim ona Krasnoyarsk'ta armağan ettiğim bir madalyon (79.15,16)

Kırık granit kitâbelerinin gömülü bulunduğu harâbelere doğru yollandık
(79.28,29,30)

Her tarafta görmeğe alıştığımız saraylara rağmen (82.30,31)

Yolda geçirdiğimiz kaza ve heyecandan ötürü yorgunduk (83.6,7)

Şimdiye kadar bu konuda okuduğumuz eserler yanlış veyâhud aradığımız kitâbe
bu değildi (85.6,7)

Şimdiye kadar bu konuda okuduğumuz eserler (85.6)

Üç aya yakın bir zaman zarfında çektiğimiz emekler (85.15,16)

Başkurtça okuduğum yazıların onda sekizi (86.17,18)

Fennin kabul ettiği bir husus (86.23,24)

Bir yabancınnın, başka bir dilden çevirdiği bir paragraf (88.2,3)

Bir yıldan beri sürekli olarak üzerinde çalıştığımız Orhun eski Türk yazıları
(90.5,6,7)

Kazarak meydana çıkardığımız ve çözdüğümüz kitâbe (91.16,17)

Çözdüğümüz kitâbenin taşıdığı sözler (91.17)

Bir millî tören kutlarcasına kitâbenin metnini bitirdiğim zaman (95.1,2)

Kendime geldiğim zaman (95.20)

Kaya kenarlarından topladığı birkaç mâvi çiçek (95.23,24)

Bilâl Bey adını taktığımız "Kont Béla" (96.1,2)

Ulvî mânâlarıyla, Karakorum sahralarının göklerini binikiyüz yıl sonra tekrar
çınlattığımız şu anda (96.26,27,28)

O hâlde bahsettiğin fedakârlık (98.28,29)

Şimdi adını hatırlayamadığım Fransız bestecilerden birinin bir serenadı
(100.18,19)

Çocukken ezberlediğim şiirlerden (101.3)

Bir kahraman Tatar şâirinin, Gazi Giray'ın, ezberlediğim bir gazeli (101.6,7)

Gazi Giray'ın yaşadığı Hicrî onuncu asır (102.19,20)

Gazi Giray'ın ihmâl ettiği kadın, bu cinsten bir dişi (102.25)

Tolun Bey'in yaptığı açıklamaya göre (104.2,3)

Sizi ne kadar sevdiğimi isbata hâcet (104.17)

Rûhumda her an okuduğu aşk şiirini (104.20,21)

Aylardan beri kendi kendime tekrarından bile çekindiğim bu gizli aşkın bu kudsi hislerin bir an içinde gerçekleşmesi (105.8,9,10)

Hey'etin müşterek maksadının yerine getirildiği mes'ud günde (105.19,20)

Aç oturduğum sofradan (105.24,25)

Hey'etimizin üzerine aldığı vazifenin son müşkili (106.32)

Bizden on sene önce Fransa Hükûmeti'nin verdiği para (108.23,24)

Binbaşı Julien de la Coste'un bu bölgeden alıp Paris müzelerini süslemek için götürdüğü heykel başlarından (108.24,25,26)

Kül Tigin ve Bilge Kağan âbideleri etrafında başsız gördüğümüz gövdelerin kelleleri (108.28,29/109.1)

Zichy'nin, tanıştıkları zamandan beri dâima şahid oldukları nezâketine (110.23,24,25)

Bilhassa Gönül'ü kendi eliyle nişanlamak gibi gösterdiği asil davranışa (110.25,26)

İstinsah ettikleri yazılar (110.28)

Issız çöllerin bir buçuk asır önce yetiştirdiği dehâların mahsulü (111.6,7)

Bu başın âid olduğu gövde (111.15)

İşte şimdi yaptığım bir fedakârlıktır (111.28,29)

Gönül Hanım'ı kendi eliyle nişanladığı sırada kapalı olarak geçtiği fedakârlık meselesi (112.10,11,12)

Kendi çevresi dışında ve hiç tanımadığı asil bir Macar âilesi (112.18,19)

Viyana'da parayı bulduğu bu sokakta (112.19,20)

Evlence kararlaştırılınca bulduğu riyali bozdurarak iki yüzük yaptırır (112.21,22)

Babam ve annem, bu iki yüzüğü, bir başarı tilsimi sayarak parmaklarından çıkarıp bana verdikleri zaman (112.24,25,26)

Âilece uğur saydığımız altunun bir bölümü (113.7,8)

Ulyasu Dağı kasabasından satın aldıkları keçi postundan kürkler (113.27,28,29)

Yırtıcı hayvanların bile yiyecek lokma bulamadıkları bu çorak çöller (114.5,6,7)

Kont'un hediye ettiği halkalar (115.1)

- Her rastgeldiği dükkân (115.25)
- Uzaktan salladığı mendil (116.15,16)
- Rusların kurdukları mahalle (117.5)
- Bütün seyahatlerinde çıkardıkları kopyalar (119.28,29)
- Kont Zichy de ortak olduğu bir elektrik fabrikası (120.10,11)
- Merv'den aldıkları İran elbisesi (120.21)
- Halife Me'mun zamanında veliahd seçilen İmam Rıza Hazretlerinin öldüğü zaman (121.1,2,3)
- İmam Ali Rıza Hazretlerinin türbesini gezdikleri sırada (121.8,9)
- Aka Mehmed Han tarafından mensup olduğu Kaçar Türkmen aşîretlerinin yaşadıkları bölge (122.5,6,7)
- Aka Mehmed Han tarafından mensup olduğu Kaçar Türkmen aşîretleri (122.5,6)
- Tahran ve İran topraklarında geçtikleri her bölgede (122.16,17)
- Temel çürük olduğundan kurdukları saltanat binâsı da Avrupa'da geçici oldu (123.27,28,29)
- İhtiyar annesinin Gedikpaşa'da kiralıdığı evinde (124.8,9)
- Akşam üstü iki sandığını gümrükten alarak evine gittiği zaman (124.10,11)
- Annesine başından geçenleri anlattığı zaman (124.19,20)
- Avrupa'dan gelen telgrafların verdikleri haberler (124.26,27)
- Harb tâlihinin pek müsâit gitmediğine vâkıf olmuş (124.27,28)
- Elimizle yaptığımız araştırmaların neticelerini (125.7,8)
- Eş ve dostundan aldığı bâzı eşya ve levâzımı (126.9,10)
- Kont, (Balkan Zug) ile ve yanında Urdulu olduğu hâlde memleketine döndü (127.14,15,16)
- Burada geçirdiği zaman (127.19,20)
- Peşte'den Kont'tan aldığı mektuplar (127.22,23)
- Her zaman cebinde taşıdığı cüzdan (127.25)
- İstanbul'da iken seyyahat ve araştırmalarına dâir Harbiye ve Maârif nezâretlerine verdiği iki rapor (127.26,27,28)
- İstanbul'da iki ve Trabzon'da dört def'a verdiği konferanslar (128.1,2)
- Yazıp hazırladığı ve resimli olarak yayınlamak istediği seyyahatnâmesini (128.6,7,8)
- Rusya'da ve seyyahat esnâsında kazandığı müzmin bir romatizma (128.31,32)
- Tolun Bey'in bu haberi öğrendiği an (130.1)

Hayâtı müddetince geçirdiği en uzun ve ateşli zaman (130.2,3)

Cihânın ve bilhassa Türk ve İslâm memleketlerinin geçirdiği felâket günleri
(130.14,15)

3.3.1.5. “-AcAk” Eki İle Kurulan Sıfat-Fiil Grupları

Kendisinde şüpheyi çekecek bir hareket (12.28,29)

Boğaziçi'nin iki kıyısında kurulacak birkaç üniversite (18.30,31)

Asya'daki Türk kavimlerinin irfana susamış gençlerini doyuracak birer ilim kaynağı (19.1,2)

Bu gayeye bizi ulaştıracak Savunma Bakanlığımız değil Millî Eğitim Bakanlığımızdır (20.4,5,6)

Asılları anlaşılmayacak derecede tahrif ve tahrib (21.8,9)

Ural-Altaylı nesillere, hüviyetini, lisanını öğretecek bir mevki (21.25,26)

Bundan hâsıl olacak menfaat (22.11)

Kadına edilecek muâmele (34.5,6)

Bizim göreceğimiz asıl sülâleden bir Şaman kadın (38.28,29)

Güney-Batı'ya doğru takip edeceğimiz yol (40.11,12)

Çadırlarımızı kuracağımız sırada (41.9,10)

Başları yerde, sağrıları çökmüş, cılız ve güçsüz, düşecek yer arar gibi (41.15,16)

İrfan ve ilim ile yalan ve çürük fikirlerin ortadan silineceğine hiç şüphe (43.1,2)

Kuyu başından, sulak yerlerden geçirmek şartıyla Karakorum'a kadar bize kılavuzluk edecek bir kılavuz (45.13,14,15)

Yazılar okunamayacak derecede zamanın tahribine uğramış (47.18,19)

Hayatımızdan ümidimizi kestirecek derecede (52.12,13)

Sizi kucaklayacak kol (53.9)

Bir milletin kendi dehâsından ekleyeceği yeniliklerin, güzelliklerin kıymeti
(55.30,31,32)

Bunun için yapılacak muâmele pek basittir (57.1,2)

Altı haftada geçilecek Tih vâdisi (60.7,8)

Şu altı meseleye verilecek ehemmiyet nisbeti (64.4,5)

Bu şartlar altında yetişecek aydın bir ırk (64.6,7)

Güçsüzlük içinde yalvaracak, öpecek, tutunacak bir şey, bir kuvvet, bir dayanılacak yer arıyor (70.19,20,21)

Bizden sonra buraları ziyâret edecek Türk bilginleri ve seyyahları (71.29,30)

İki saat sonra varacağımız Uygurların Karabalgasun beldesi (72.21,22)

Bugün hava dayanılamayacak derecede sıcak (72.25)

Macarlar, Finler, Türkler ile Uzakdoğu'da, Gobi çöllerindeki Mançu ve Moğollar ve daha kuzeydeki Çuvaş ve Kırgız ve Başkırtlar arasındaki gelenek ve yaşayış bakımından rastlanacak ayrılık (76.28,29,30,31)

Böyle perişan ve ilk vatanımız böyle çöl hâlinde kalmış ve bizde tanınamayacak derecede değişmişiz (77.11,12,13)

O cilâyı kazıyabilecek üstadlar (77.15)

Benim için keşfedilecek bir şey yoktu (79.10)

Tepeden kuşbakışı ile karşımızdaki yayla baş döndürecek derecede geniş (81.3,4)

Halline çalışacağımız eski Türkçe (86.12)

Mânâları akıl ile değil his ve zevk ile anlaşılacak Fârisî birleşik sıfatlara, edadsız benzetişlere (88.5,6,7)

Bunlarla öğünülecek zaman (102.15)

Bugün bizim bu gazele vereceğimiz mânâ (104.3)

Kimsenin bu saldırıya karşı koyacak hâli (110.26,27)

İnce çizgiler ve derin mânâlı yüz, inanılmayacak bir san'at kudretini ortaya koyuyordu (111.8,9,10)

Yeni yavuklulara bu yabânî çöllerde hediye edecek bir şey (111.18,19)

Yeni doğacak ilk oğulları (111.21)

Şimdi ilk varacağımız Rus kasabasında (113.4,5)

Krasnoyarsk'a gidecek tren (116.11,12)

Buhârâ'da, Semerkand ve Türkistan'da artık bundan sonra İslâmların öğüneceği bilginlerin çıkması (118.31,32/119.1)

Evinin bu şerefli Macar asîlzâdesini barındıracak bir hâlde olmadığı (124.7,8)

Bizden sonra yetişecek Türk, Macar ve Tatar gençleri (125.25,26)

Bizim bu kısa seyyahatimizi öğrenecek ciddî gençler (126.2,3)

Bebek'te Türk ve Tatar kızlarına mahsus kuracağı yatılı bir öğretmen okulu (130.8,9,10)

3.3.1.6. “-mİş / -mUş” Eki İle Kurulan Sıfat-Fil Grupları

Kalın çam bölmeleriyle ayrılmış geniş bir sâha (3.20)

Bu tahtadan yapılmış duvar (3.21)

“Radloff” gibi Ruslaşmış Almanlar (8.5)

Macarca yazılmış bâzı faydalı eserler (12.5,6)

Ev doktorluğu üzerine yazılmış kitaplar (13.12,13)

Dükkâncı oldukları hallerinden anlaşılan temiz, sâde giyinmiş üç kişi ile bir kadın (13.19,20,21)

Feyzî-i Hindî adında Hindistan’da yetişmiş bir Türk şâiri (15.7,8)

Tahtadan yapılmış sâde maskara oyuncaklar (17.3)

Göğe yükselmiş çam ormanlar (18.9)

Asya’daki Türk kavimlerinin irfana susamış gençlerini (19.1)

Yurdumda hâli, şanı bilinmeyen, el değmemiş, unutulmuş öyle yerler, bölgeler (19.15,16)

Daha bilinmeyen bırakılmış bölgeler (20.12)

İstanbul’dan daha çok imar görmüş daha yükselmiş aynı millî menş’e mensub bir ahalinin (20.16,17)

Asılları anlaşılmayacak derecede tahrif ve tahrib olunmuş lâfızlar (21.8,9,10)

Nâzik bir rüzgâra sarılmış yeşillik kokuları (23.21,22)

Hafif bir güneşe bürünmüş bir orman âhengi (23.22,23)

Ormanlar arasında çürük ağaç yıkıntılılarıyla dolmuş geçitler (24.26,27)

Sıralanmış yarım çam bölmelerinden yapılmış tahta – perdeler (25.11,12)

Altı üstüne dönmüş bir mezarlık (27.5)

Biraz ötede kurtlardan, köpeklerden artık çürümüş, şişmiş ölümler (27.6,7)

Taştan mâbedler ve kerpiç ile yapılmış kulübe (28.11)

Din gereğince çalışmaları yasaklanmış ve sadaka ile geçinmeleri mecbur kılınmış Budi ruhanileri (31.11,12)

Kırmızı boyanmış dar bir sokak (34.24,25)

Yüksek otlar, dikenler bürümüş avlular (34.27,28)

Kullanılmaktan vazgeçilip bırakılmış bir harâbe (34.30,31)

Çin tarzında yapılmış, ölmüş “Lama”lardan, daha doğrusu ölmüş “canlı ilah”lardan birinin türbesi (35.2,3,4)

Bunlar düştükleri sefil hayattan kurtulmak için yegâne çâreye sarılmış zavallılar (35.23,24)

Cephesi satranç kâri elvan boyanmış dört köşeli direklerle ve altın kakma çivilerle süslenmiş küçük pencerele bir büyük mâbed (36.5,6,7)

Renk renk kumaşlardan yapılmış elbise (39.1,2)

Henüz keşfedilmemiş Tokum-Nor tepeleri (40.17,18)

Sabahleyin şehrin etrafını saran pislikler, yarı kemirilmiş insan kemikleri (40.20,21)

Gönül Hanım'ın güneşten bir parça kan oturmuş gözleri (42.15,16)

Henüz keşfolunmamış bozkırlar (43.23)

Bahar çiçekleriyle renk renk olmuş çayırlar (44.14,15)

Dağın mermer ve granit eteklerinde kazılmış, senelerin tahribine uğramış bir takım acayip yazılar (44.26,27,28)

Tibet'çe yazılmış bir takım Budi duâları (45.8,9)

Granitten ehram şeklinde kayalara kazılmış üç kitâbe (47.13,14)

Serdâr-ı Ekrem Abdülkerim Paşa'ya gönderdiğiniz kıymetli taşlarla bezenmiş kılıç (48.26,27)

Türk mi'mârisinde Bizans, İran, Arab üslûblarından alınmış örnekler (55.22,23)

Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel olan yabancılara tanınmış ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.11,12,13)

Elimizde bulunan Arabca, daha doğrusu Aramca'dan akdarılmış Sâmî harfler (60.25,26)

Aramcadan ve Yunancadan değiştirilip çıkarılmış Lâtin harfler (60.29,30)

Dışarıdan yetişip gelmiş asîl ve aydın kimseler (62.3,4)

Bu gibi şehirlerin ileri gelen tanınmış âileleri (62.13)

Kerpiçden, çalıdan, kiremidisiz, tavansız yapılmış çarpık, loş, nemli, karanlık koğuklar (63.20,21)

Çölde kurumuş bir arslan iskeleti (64.29,30)

Vereme yakalanmış bir pehlivan (65.1,2)

Çingiz saltanatının mersiyesini, sararmış uçuk dudaklarıyla fısıldıyor (65.8,9)

İki tarafı irili ufaklı, allı, sarılı sancaklarla donanmış, her iki tarafına yüzlerce Buda heykelcikleri sıralanmış dar bir mermer merdiven (67.23,24,25,26)

Büyük mâbedin giriş bölümünde üstlerine Tibet ve Moğol yazıları kazılmış ağır granit sütunlar (70.9,10,11)

Roma'da Saint – Pierre Kilisesi'nde yapılmış bir İsâ heykelinin de ayakları (70.14,15)

Halbuki kendileri en temiz ırk, en saf ve karışmamış nesil olarak Yahûdiliği gösterirler (75.18,19)

Bir de mermerden yapılmış üç metre uzunluğunda ve bir buçuk metre genişliğinde bir kaplumbağa (72.6,7,8)

Doğu Asya'da yetişmiş atalarımız (77.1)

Kâğıd, yazılar ile tamâmen birbirine uymuş ve yerleşmiş hâle girince üstüne bir tabaka kâğıd daha sermeli (80.9,10,11)

Çağatay Han, büyük kardeşi Ögedey Kaan'ın fermanı ile Türkistan, Mâverâünnehir (Âmu-deryâ'nın kuzeyinde, Arablar tarafından fethi ile İslâm hâkimiyeti altına girmiş ülkeler), Belh, Bedehşan ve Kâşgar Bölgeleri (87.3,4,5,6,7)

Âbideden biraz ötede gayet büyük mermerden bir kaplumbağa gövdesi, çok özenilerek işlenmiş kalın pullu kabuğu (88.24,25,26)

Yazık ki san'atkârca oturtulmuş bu iri hayvanın başı (88.27,28)

Kül rengi mermerden oyulmuş yedi tane başsız heykel (88.29,30)

Bu san'atla işlenmiş mermerlerin (88.32)

Som sırma libaslar giymiş vezirleri, müşirleri (91.4,5)

Bu ardi arkası kesilmemiş azâbın izleri, acıları (96.7,8)

Yüksek tabakadan çıkmış seçkin kimselerin (102.8,9)

Gazi Giray, ülkeler istilâ etmiş bir Tatar Hanı (103.2,3)

Siz de iklimler keşfeylemiş bir Tatar Hanımı (103.3,4)

O yedi sene İran'da esir kalmış bir Gazi (103.4)

Siz Turan'da esir almış bir hanım gazisi (103.5)

Bu kitâbenin etrafında da başı kopmuş bir takım heykeller (106.14,15)

Şimdi ben de kendimi kırılmış, iki parçaya bölünmüş bir kitâbe (108.1,2)

Kendisinde bu heykellerden birinin kopmuş başı mevcut olduğunu (109.12,13)

Un, çay ve pamuktan yapılmış şeyler (113.21,22)

Şehrin civarında oturan Kırgız, Kalmuk ve Karakalpaklar, Çingiz ordusunun burada kalmış artıklarıdır (118.25,26,27)

Gönül'e Fârisî yazılmış mektuplar (121.25,26)

Türkiye'nin doğu sınırı Hindistan'a kadar dayanmış olacak ve tabîî, kuvvetli hudutlar içinde kurulmuş bir hükûmet (123.20,21,22)

Kendisine gayet ucuz mal olmuş birçok lâstik (129.11)

3.3.2. Kullanılışları Bakımından Sıfat-Fiil Grupları

3.3.2.1. Sıfat-Fiil Gruplarının *Özne* Olarak Kullanılması

Nasıl oluyor da yirmi dört yaşında tahmin ettiği Sibiryalı bir Tatar kızı / bu kadar muhâkemeli bir görüş belirtebiliyordu. (6.14)

Hükûmetsiz kalan Türkler / bir müddet Gobi çöllerinde hiddet ve intikam arzularıyla dolaştıktan sonra ikiye ayrılıp Yunanlılar ve İranlılarca Eftalit, "Abnalit" denilen ve Arablar tarafından Haytal ve Hayâtıla adı verilen Ak Hunlar, Hazar Denizi'nin doğusunda eskiden Oxus (öküz) denilen Âmuderyâ nehri kenarlarına yerleştiler. (7.17)

Tûrânî milletlerin büyüklüğüne has olan vakar ve kalb yüksekliği / bu zâtın her hâlinde açıkça görülüyordu. (11.4,5,6)

İnce, asil ve kibar davranışlarına eklenen cömerdliği / herkesi kendisine saygılı kılardı. (11.6,7,8)

Zichy'ye karşı duyduğu kıskançlık / bir hakka dayanmıyordu. (17.18,19)

Aynanın önünde Tolun'un verdiği üç kartpostal / duruyordu. (18.23,24)

Boğaziçi'nin iki kıyısında kurulacak birkaç üniversitede, Asya'daki Türk kavimlerinin irfana susamış gençlerini doyuracak birer ilim kaynağı / mevcut olsa. (18.30,31/19.1,2)

Hastanın son nefesini bekleyen köpekler / ölüme hazır bedbahtın etrafını alır ve onda hayat eseri kalmayınca birbirini itip çiğneyerek ölü üstüne atılırlar ve cesedi parçalarlarmış... (27.15,16,17,18,19)

Devrilecek gibi sendeleyeyen sığırlar / bana harp âfetiyle harab olan Erzurum, Bitlis taraflarının durumunu hatırlattı. (41.19,20,21)

Seni bu çöllere düşüren Gönül derdi / değil, millet aşkıdır. (44.10,11)

Kont Béla Zichy'nin titreyen sesi / kulaklarımda hiçbir zaman kaybolmayacaktır. (51.29,30)

Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedreddin Simâvi'ler ve Torlak Kemâl'ler / de Türk ve Osmanlıdırlar. (59.15,16,17,18)

Buda'yı, Îsâ'yı, Mûsâ'yı, Muhammed'i tâkib eden insanlık / güçsüzlük içinde yalvaracak, öpecek, tutunacak bir şey, bir kuvvet, bir dayanılacak yer arıyor. (70.18,19,20,21)

Bize doğru gelen hayvanın hayâli / belirmeğe başladı. (74.1,2)

Benim için keşfedilecek bir şey / yoktu. (79.10)

Kalıbı alınmak istenen resim ve yazıların örneği / tamâmen bu kalınlaşan tabakanın altına çıkar. (80.17,18)

Yalnız Türkçe bilmediğinden ötürü bu işe katılamayan Kont / üzgündü. (90.12,13)

Karşımızdaki tepelere çarpan bu ses / çöllerde çınladı. (91.14,15)

Bakın şimdi elimizle yaptığımız araştırmaların neticelerini gösteren kopyalar / da Rusya'da Bahâdır Bey'de kaldı. (125.7,8,9)

Meselâ Tahran civarında ve İran Azerbaycanı'nda yaşayan Kaçarlar ve Afşarlar / Türkmendirler. (122.28,29)

3.3.2.2. Sıfat-Fiil Gruplarının Yer Tamlayıcı Olarak Kullanılması

Önce Kafkasya'da, Hazar Denizi'nde, ıssız bir adada, ondan sonra Ural'ın doğusunda İrbit şehrinde bir süre tutuklu kaldıktan sonra Sibirya'da Krasnoyarsk'ın altı kilometre kuzeyinde "Grodok" denilen bu harb karargâhına / getirilmişti. (3.9,10,11,12,13,14)

Hükûmetsiz kalan Türkler bir müddet Gobi çöllerinde hiddet ve intikam arzularıyla dolaştıktan sonra ikiye ayrılıp Yunanlılar ve İranlılarca Eftalit, "Abnalit" denilen ve Arablar tarafından Haytal ve Hayâtıla adı verilen Ak Hunlar, Hazar Denizi'nin doğusunda eskiden Oxus (öküz) denilen Âmuderyâ nehri kenarlarına / yerleştiler. (7.17)

Macarca yazılmış bâzı faydalı eserleri getirmeğe muvaffak olamadığına / kızıyordu. (12.5,6,7)

Bu dört kişi heyecan ile kapıları açık duran vagonlara / hücum ettiler. (14.14,15)

Kont, trenin uzunca durduğu her istasyonda / ne yapar yapar Gönül'e bir kutu şekerleme veya bir demet çiçek veya levâzımıyla bir bardak çay bulur, getirirdi. (16.30,31/17.1,2)

Nihâyet eli boş, utanarak hareket etmek üzere olan trene / güç yetişirdi. (17.6,7,8)

Kaplanoğlu, Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimlere /derin derin bakdı. (18.24,25)

Boğaziçi'nin iki kıyısında kurulacak birkaç üniversitede / Asya'daki Türk kavimlerinin irfana susamış gençlerini doyuracak birer ilim kaynağı mevcut olsa. (18.30,31/19.1,2)

Önce, Ögedey Kaan'ın başkenti olan Orhun nehri üzerinde bulunan
"Karakorum"a / gidecektik. (40.12,13,14)

Tula'nın sağ tarafında bulunan Navan Çeren manastırına / geldik. (43.20,21)

Artık Batıya doğru inerek henüz keşfolunmamış bozkırlardan / geçeceğiz.
(43.22,23)

Aslında kanunun hâkim olduğu ülkelerde / dışarıdan yetişip gelmiş asil ve aydın
kimselere ahâlden farklı ve fazla bir hak ve imtiyaz verilemez. (62.3,4,5)

Yiğitlik, kahramanlık adına yapılan mânâsız vahşetlere / bu asırda olsun, bu
umûmî harbden sonra olsun bir son veriniz. (102.13,14,15)

Şimdi hepsi, istinsah ettikleri yazıların mukavvalarını sandıklara yerleştirmekle
uğraşan Gönül Hanım'a / yardım ediyorlardı. (110.28,29,30)

3.3.2.3. Sıfat-Fiil Gruplarının Nesne Olarak Kullanılması

Fakat kızkardeşi atıldı ve edâlı saflıkla Tolun'un dilediği cevabı / verdi. (5.29)

Bahâdır Bey acı bir üzüntü ile yanan gözlerini / açtı elindeki kitabı kapadı.
(7.28)

Bir-iki suluboya tablosu, bir parça resim yapan Tolun'un ve hattâ Kont
Zichy'nin bile takdirini / çekmişti. (11.29)

Elde edilen kitapları / dört arkadaş nöbetle okuyorlardı. (12.7,8)

İlk rastladığı meydandaki dükkânların camekânlarını / seyretmeğe koyuldu.
(17.23,24)

Bir tütüncü dükkânında Boğaziçi'nin, Halic'in ve Sultan Ahmed Câmii'nin
resimleri bulunan üç kartpostal / gördü ve hemen aldı. (17.24,25,26,27)

Şaman kalktı renk-renk kumaşlardan yapılmış elbisesini / giydi. (39.1,2)

İki gün sonra Güney-Batı'ya doğru takip edeceğimiz yolu / haritada çizdik.
(40.11,12)

Devrilecek gibi sendeleyeyen sığırlar bana harp âfetiyle harab olan Erzurum, Bitlis
taraflarının durumunu / hatırlattı. (41.19,20,21)

Yanıma Rusca ve Moğolca bilen ve hizmetkârlarımızın en zekisi olan Sancay'ı /
aldım. (67.6,7)

Sür'atle boynundan göğsüne sarkan ince bir plâtin zinciri / çekti. (79.14,15)

Taşlık arazide yükselen bir tepeyi / aştık. (83.3,4)

Ben bu iş için görünüşte lüzum eden şeyleri / de hazırladım. (97.10,11)

3.3.2.4. Sıfat-Fiil Gruplarının Zarf Olarak Kullanılması

Burası, etrafı beş-altı metre yüksekliğinde tahta-perde şeklinde, kalın çam bölmeleriyle ayrılmış, geniş bir saha idi. (3.19,21)

Para ve hediye kuvvetiyle istediği zaman / da şehre çıkar, gezerdi. (11.8,9)

Beş dakika sonra tren hareket ettiği zaman / Tolun Bey bütün rûhuyla “Bismillâhirrahmânir-rahîm" dedi. (14.23,24,25)

Bir sabah İrkutsk istasyonuna vardıkları zaman / vagondan fırladı. (17.21,22)

Selenginsk'e vardıkları zaman / bu sıkıntılı ve tatsız kasabada karşılaştıkları tufana benzer bir yağmurdan ötürü tam beş gün kaldılar. (22.30,31,32)

Hepimizin kalbi göğsümüzden fırlayacak kadar / çarpıyordu. (94.1,2)

Kendime geldiğim zaman / önce Gönül'ün yüzüne baktım. (95.20,21)

3.3.2.5. Sıfat-Fiil Gruplarının Yüklem Olarak Kullanılması

Aralarında en çok iftihar eden ve gururlanan Mehmed Tolun'du. (15.28,29)

Bu dakika, onunla nurlanmış bulunuyorum. (97.1,2)

3.4. İSİM-FİİL GRUBU

Gönül Hanım, kelime gruplarından isim-fiil grubunu da bünyesinde ihtiva eden ince bir üsluba sahip eserlerdendir.

“Hareket ismi, -mAk, -mA ve -İş, ekleri ile yapılır. Grubun ana unsuru hareket ismidir, genellikle sonda bulunur. Fiile dayalı bütün gruplarda olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan hareket isminin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen öğelerle tamamlanır. Yüklem olan isim-fiil yargı bildirmez.” (Karahana, 2016, s.55).

Tolun Bey'in ilk işi (bln) / orada (yt) / bir kuyumcu dükkânına giderek, (z) / babasından kalma iki altun yüzük (y) (114.31,32/115.1)

Altun madenlerinin idare merkezi (bln) / olmak (y) (115.15,16)

İnsanlığın bu büyük kolunun tarihi, (bln) kültürü, (bln) medeniyeti, (bln) soyu (bln) ve dili (bln) ve yaşayışı (y) (76.7,8)

Burada (yt) / yoldaşlarım uyanıncaya kadar (z), hatıralarımı, her gün (z) geçen hadiseleri (bsn), yazmak (y) (77.25,26,27)

Gösterdikleri başarılarını (bln) / nesillerinin bu saf kalışına (y) (75.20,21)

İrkların arasındaki münasebeti (bln) / red edenleri bir başka görüş (y) (75.11,12)

Çıkarlarına (bln) / tamamen aykırı olarak (z) / İslâv politikası izlemek (y)
(49.6,7)

Türk çerilerinin (bsn) / kafataslarında (yt) / şarap içmeyi (y) (49.25)

Zamanın ilerleyişine (yt) / uygun olarak (z) / emirlere (yt) / boyun eğme ve şanlı bir görünüş (y) (57.29,30,31)

“Bir hareket ismiyle ona bağlı tamlayıcı veya tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur.” (Karahan, 2016, s.55).

“Fiil ismi ekleri, fiillere eklenerek onları isimleştirirler. Bu isim-fiilde olduğu gibi, bir yapma veya olma adının, bir olay adının, kısacası bir cümlenin isim olarak kullanımından ibarettir.

[fiil + fiil ismi eki] + (isim)” = İsim-fiil grubu (Karaağaç, 2012, s.170-171).

3.4.1. Yapılışları Bakımından İsim-Fiil Grupları

3.4.1.1. “-mAk” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları

Krasnoyarsk (Kızıl-Yar) Kasabasına kadar gitmek (3.3)

Boş vakti olmak (5.17)

Sonuçlarını anlamak (5.19)

Kaplanoğlu demek (5.25)

Şimdi şaşalamak (6.13)

Macarlar’ın menşe’ini aramak (10.20)

Kimsenin dikkatini çekmemek (12.9)

Sahte pasaport çıkarmak (12.11)

Güzel çaylar içmek (12.21)

Millî bir vazife yapmak (15.26)

İlmî bir amaç olmak (16.14)

İstanbul’un vasıfları anılmak (18.3)

Levâzım sandıklarını muâyene etmek (18.20)

Bütün Asya’yı istilâ etmek (19.5)

İslâm birliği demek Türk kültürünün, İslâm ilminin birliği demek (19.18,19)

Medeniyet yolunda ilerlemesi demek (19.20.21)

Yerli üniversiteler açmak (19.22)

Asya’daki ırkdaşlarımızı aydınlatmak (20.15)

Altı saat tutuklu kalmak (23.5)

Yüzelli ruble rüşvet vermek (23.6)

- Hayvanları dinlendirmek biraz da çimlenmek (23.15,16)
- Onların ruhlarını şâd etmek (24.1,2)
- Ecdad âyinine uymak (24.15,16)
- Anlaşmazlık çıkmak (24.18,19)
- Moğol evinde yatmak (25.20)
- Fuhşa kapılmamak (30.6,7)
- Yalan söylememek (30.7)
- Sarhoş olmamak (30.7,8)
- Mevsimsiz yemek yememek (30.10)
- Dans etmemek (30.10,11)
- Şarkı söylememek (30.11)
- Çalgı çalmamak (30.11)
- Koku sürünmemek (30.12)
- Büyük yatakta yatmamak (30.12,13)
- Altun ve gümüş saklamamak (30.13)
- Hayvan kalıbına girmek ve tekrar dünyada yaşamak (30.22,23)
- Âhirete âit zevklerin devamı için hayat içinde yok olmak (30.24,25)
- Nirvana mutluluğuna erişmek (30.31)
- Arzular ve nefsten geçmek (30.32)
- Hayatın bütün ilgilerini kesmek (31.1)
- Mezhep işlerinde bulunanlar için evlenmek (31.8,9)
- Her dakikada yaranmak (33.23,24)
- Bir kadına karşı saygı göstermek (34.2,3)
- Müstesnâ olmak (34.9)
- Bir yabancı İslâm kadın ile dostça görüşmek (34.9,10)
- Temizliği, pâklığı yakından görmek (35.8)
- Sefil hayattan kurtulmak (35.23,24)
- Güzel giyip, refaha erişip yaşamak (35.25)
- Dûa değirmeni hâline gelmek (35.26)
- Duâ okuyarak geçinmek (35.26,27)
- “Maydari” mâbedini gezmek (36.2,3)
- Ahrete ve mâ’neviyâta sarılmak (36.27)
- Rûhuyla karşı karşıya gelmek (36.27,28)
- Mâbede adak olmak (38.9)

- Sivrisineklerden iş görmek, yazmak, uyumak (42.9)
- İrkdaşlarımız için çalışmak (42.18)
- Hem ticâret ve hem gerçekleri anlatmak (42.25,26)
- İslâm veya hıristiyan etmek (43.7)
- Sulak yerlerden geçirmek (45.14)
- Sizi katleylemek (46.1,2)
- Bu genişlikte koşmak (47.24)
- Ne kadar yakmak (48.2)
- Milliyet sevgisini açıklamak (48.28)
- Avusturya'ya karşı nefretinizi ilân etmek (48.29)
- İslâv politikası izlemek (49.7)
- Şarlken ile Fransuva'nın birbirinden nefret etmelerinde aramak (49.22,23,24)
- Hayat birleştirmek (50.10)
- Hayatımı size bağlamak (50.12)
- Söyleyişimi düzeltmek (52.23,24)
- Kısa bir süre adını değiştirmek (52.30)
- Sizin kulağınıza ezan vermek (53.8,9)
- Bu nazlı mahlûku vurmak (53.21,22)
- Hâtıra tamam olmak (53.31)
- Türklerin yükselmesine ve kalkınmasına çalışmak (54.21,22)
- Zamanımızın devirlerini ta'kîb etmek (55.2,3)
- Secde yeriniz olmak (56.5,6)
- Görüşlerimi belirtmek (56.28)
- Örnek almak (57.1)
- Küsküye dayanmak (57.7)
- Sapana abanmak (57.7)
- Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususları sağlamak (58.23,24)
- Din kardeşlerinin kanlarını dökmek (59.1)
- İslâh ve îcâd hassası bulunmadığına bağlamak (59.7,8)
- Dîn-i-Muhammedîyi ârîzî pürüzlerinden, paslarından temizlemek (59.21,22)
- Başkasını sevmek (60.10,11)
- Hükûmet etmek askerlik yapmak (60.9,10)
- Yalnız yorulmadan meramına erişebilmek (60.12)
- Yok etmek demek (61.2)

- Fikirlerimizi tamamen belirtmek ve yaymak (61.10,11)
- Mânevî haklarını tanımak (62.24)
- Soyadı almağa mecbur tutmak (63.2,3)
- Üzerine iş edinmelerin sonucunu almak, gerçekleşmesini sağlamak (63.28,29,30)
- Üzerine iş edinmelerin sonucunu almak (63.28,29)
- Sûrlarının kapularından bizi görmek (64.17)
- Tozlarına yüz sürmek (64.31)
- Kuvvet ve yiğitlik vermek (64.32)
- Mâbedi gezmek (67.2)
- Türk olduğunuzu anlatmak (68.3)
- Ziyâret etmek (68.9)
- Birbirini tanımak (68.23)
- Zehirli olmadığını göstermek ve güven vermek (69.5,6)
- Zehirli olmadığını göstermek (69.5,6)
- Aşınmış olduğunu görmek (70.12)
- Çadırlarımızı kurmak (73.4)
- Üç dilde yazılı âbideleri görmek (73.8)
- Ümidimizi kesmek (73.11)
- Çadırlarımıza dönmek (74.14)
- Din ve milliyete karşı mücadelede bulunmak (75.17)
- Avrupa ülkelerine geçmek (77.1,2)
- Hâtıralarımı, her gün geçen hâdiseleri yazdığım husûsî defterime yazmak (77.25,26,27)
- Seyyahatnâmemi yazmak (78.16)
- Kadınların fikirlerini, hislerini, gizlemek (79.6,7)
- Neler neler söylemek (79.23)
- Fırsattan faydalanarak “Üç Dil Kitâbeleri”ni istinsah etmek (79.25,26)
- Dikkat ve titizlikle temizlemek ve yıkamak (80.3,4)
- İstinsaha mahsus bir cins kaba kâğıd ile taşın yazılı tarafını örterek su püskürtmek (80.4,5,6)
- Kâğıdın üstüne fırça ile bâzan hafif ve bâzan hızlıca vurmak (80.8,9)
- Kâğıdları kurumak (80.14,15)
- Kalıbı alınmak (80.17)

- Hava bozulmadan bu işi bitirmek (80.26,27)
- Eski Türklerin idâre yeri olan Koşo yâhud Koso Çaydam'a doğru yollanmak (80.30,31)
- Atının önüne geçmek (81.20)
- Kazaya uğrayan Gönül'e doğru uçmak (81.27,28)
- Milletimizin bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidini, şanlı yazarının sözlerini görmek, dinlemek (83.9,10,11)
- Tukyu Türkleri hükümdarlarından İltiriş ile İlbilge Hatun'un oğlu Kül Tigin'in şânını yaşatmak (84.8,9)
- Ecdâdımızın fütûhatnâmesine battal etmek (85.18,19)
- Sana doğru yükselmek (86.1)
- Çağatayca demek (87.16)
- Dikkatle duvarı indirmek (87.19)
- Târih gelininin naz duvağını açmak (87.30,31)
- İncelemelerde bulunabilmek (89.12)
- Bu heykellerden hiçbirinin başını elde etmek (89.12,13)
- Belki kadirbilmezlikten, terkedilmiş olmaktan (89.21)
- Doğan güneş altun pullarını, nurdan sırmalarını başımıza serpmek (94.2,3)
- Ezâ çekmek (96.12)
- Fedakâr olmak (96.12,13)
- Sizin elinizden bu yüzüğü almak (97.22,23)
- Açık sözle açık yürekle söz etmek (98.13)
- Beni düşündüren korkularımın sebeplerini i'tiraf etmek (99.4,5)
- Yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat gören bu mübârek vücûdu bahtsız bir hâle getirmek (99.9,10,11)
- Kadınlara sevgi ve saygı beslemek (102.6)
- Muhâkememi tamamlamak (103.13)
- Vatanı, dini uğruna fedâ ettiğini söylemek (104.4,5)
- Gönül'ün bu muhabbetine karşı minnettar olmak (105.22,23)
- Bu fikirleri şuraya yazdıktan sonra bile silmek (106.6,7)
- Hâtıralarımın arasından bu sahifeyi yırtmak, atmak (106.7,8)
- Bilge Kağan adına dikilen âbidenin üstündeki kitâbenin sûretini ve fotoğrafisini almak (106.9,10,11)
- Yıllarca, asırlarca gezmek (107.14,15)

- Alinyazımızdan bir mânâ çıkarmak (108.3,4)
- Paris müzelerini süslemek (108.25,26)
- Eşyaları yerleştirmek (109.18)
- Bu değerli yâdigâra sahip olmak (110.7,8)
- Eli boş dönmek (110.21)
- Başbaşa kalmak (110.21,22)
- Tos vuruşmak (110.22)
- Kendi eliyle nişanlamak (110.25)
- İstinsah ettikleri yazıların mukavvalarını sandıklara yerleştirmek (110.28,29)
- Her dakika bozulmak (110.30,31)
- Bu sefer de reddetmek (111.31)
- Maksadın lâtife olduğunu anlayarak susmak (111.31,32)
- Bu çorak çöllerden uzaklaşmak (112.7,8)
- Fedâya râzı olmak (112.30)
- Tarbagatay dağlarını aşmak (113.14,15)
- Bütün gün yol almak (114.7)
- Dört altun halka yaptırmak (115.2,3)
- Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenlerinin idâre merkezi olmak (115.14,15,16)
- Yavuklusuna bir yâdigâr almak (115.25,26)
- Bu son günün hâtırası olmak (115.28)
- Türkiye'ye dönmek (116.20)
- Müşkül olmak (116.20,21)
- Demiryolu ile Taşkent ve Buhârâ'dan Merv'den geçerek İran'a sokulmak (116.24,25,26)
- Özbekler ve Türkmenler'ce dâima hakir aşağı görülmek (118.24,25)
- İran sınırını geçmek (119.25)
- Kopyaları beraberce götürmek (119.29,30)
- Karayolculuğunda bir ârızaya uğramak (119.31,32)
- Pansiyon dâhil olmak (120.18)
- Kont'un merakını gidermek (122.19)
- Mânevî ve dinî olmak (123.12,13)
- İncelemelerde bulunmak (124.31)
- Vahim neticesini anlamak (125.4,5)

- Türklere âid eserleri incelemek (125.29)
 Bir Türk hayatı yaşatmak (126.10,11)
 Yabancı kız almak (126.26,27)
 Gönül Hanım'ın târîh ve fen uğrunda geçen fedakârlığını belirtmek (127.28,29)
 Resimli olarak yayınlamak (128.7)
 Gönül'ü yaşatmak ve onu mahrum bırakmamak (128.20,21)
 Ticâretle meşgul olmak (129.1)
 Ufak tefek işler görmek (129.2)
 On odalı bir evcik tutmak (129.25)
 Seyyahâtnamesini yayınlamak (130.12,13)
 Fikir i'mâl etmek (130.16,17)

3.4.1.2. “-mA” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları

- Geri çekilme (3.8)
 Birbirinden mânen istifâde etme (4.6)
 Yekdiğerlerinin dillerini öğrenme (4.5)
 Kitapları karıştırma (5.4)
 Tatlı bir-iki bakışma (5.14)
 Her iki masa arasında konuşma-görüşme (5.15)
 Etraflı inceleme (5.19)
 Macaristan'a İran'a yayılma (7.8)
 “Gönül Hanım Sefer Hey'et'i” adı verilme (9.27)
 İlk fikir ve ilk gayrete getirme (9.28)
 Karargâhdan çıkma (10.2)
 İki debbağhâne açma (10.9)
 Berâber bulunma (11.16)
 Ağır ve vakur ve bilgili bir hanım bulunma (11.21)
 Güzel ifade tarzını taklid ederek görüşme (11.27)
 Hiçbir ciddi işle uğraşma (11.32)
 Bâzı faydalı eserleri getirtme (12.6)
 Sizinle beraber titreme (15.4)
 Ta'ziyet –başsağlığı- dileme tanıma (15.14)
 Örnek alınma (16.2,3)
 Bir hediyeye alma (17.5)

- Kabûle mecbur olma (17.10,11)
 Çaydan alıp getirme (17.13,14)
 Dükkânların camekânlarını seyretme (17.23,24)
 Sevincinden ellerini çırpma (18.2)
 İstirahat etme (18.13,14)
 İyi Rusça telâffuz etme (18.15)
 Türkçe tahsil etme (22.10)
 Asya'yı aydınlatma (22.13)
 Vücûd bulma (22.14,15)
 Hiçbir siyasî fikre kapılmadan gidebilme (22.13,14)
 Sınâî ve ticarî münasebetlerin artma (22.15,16)
 İnce kokular serpmeye (23.17,18)
 Canınızı acıtma (24.19)
 Hayalinden irkilme (28.24)
 Kan dökme (29.25)
 Sadaka ile geçinme (31.11,12)
 Elbise yapma (31.14)
 Feyiz aşılama (32.7)
 "Nirvana" ya erişme (32.26)
 Yapmacık hissedilme (33.28)
 Soğuk düşme (33.28,29)
 Mühim bir mâbedi görme (34.21)
 Şüpheyeye düşme (35.30,31)
 İzahat verme (36.30)
 Şamânilikten, putperestlikten kalma (37.9,10)
 Tasavvura tapma (37.25)
 Güzel tasvir edilme (37.25,26)
 Yardım bekleme (37.28)
 Halkın dünyasına ve ahretine hükmetme (38.19,20)
 Üstü Moğolca yazılı bir çift kudüm çalınma (39.6,7)
 Şaman sağına soluna çalkalanma (39.7)
 Boynuma takma (40.10)
 Ziraat ve hayvan yetiştirme (43.18)
 Durup dinlenmeye, çiçek toplamaya kalkışma (44.16,17)

- Bu yazıları okuma (45.1,2)
- Ne alçalma (46.6)
- Gürültülerle üstümüze inme (46.9,10)
- Bu günü burada geçirme (46.26)
- Türk çerilerinin kafataslarında şarap içme (49.25)
- Aynı kandan yaradılma (50.7,8)
- Sizinle beraber bulunma (51.6)
- Teklifinize uyma (51.20,21)
- Béla adıyla hitab etme (52.17)
- Politika ve idâre sâhasında ilerleme (57.11,12)
- İlerleme veyâ geri kalma (57.19,20)
- Emirlere boyun eğme (57.30,31)
- Fikir birliğine varma (58.8)
- Fayda sağlama (58.18)
- Ateşe tapma (59.13)
- Hâl ve ıslâh etme (59.30)
- Zamanın idârecilerinin perişan edilmesi (61.19)
- Dedelerinden kalma (62.21)
- Soyadı alma (63.2)
- Küçük san'atlara rağbet etme (63.9,10)
- Karanlık, koğuklarda yaşatmağa tâ'zîb-i-hayat etme (63.21,22)
- Ticaret Kaptan Mektepleri açılma (63.25,26)
- Dikkatli davranma (63.28)
- Vatanı tekrar sarma (63.31,32)
- Terkedilmiş olma (64.20,21)
- Kim olduğumu bildirme (67.11)
- Budist veyâ Şâman olma (67.18,19)
- Biraz tepeden inme (68.30)
- Mâbedlerden en mühimlerini gezme (69.29,30)
- İmdâdına yetişme (71.17)
- Bu sûretle taşıdığı geçmişin hâtıralarını geleceklere doğru eriştirme
(72.8,9,10,11)
- Bize doğru gelen hayvanın hayâli belirme (74.1)
- Eski Türkçe olma (74.21,22)

- İnkâra kalkışma (75.7,8)
- İnsanların hepsinin tek bir soydan, Ural-Altay ırkından azma (75.8,9)
- Bu kolda en çok ihtisas sâhibi olma (76.11,12)
- Gelenek ve yaşayış bakımından rastlanacak ayrılıktan ürkme (76.30,31)
- Yeni soy ve nesillerle uyuşmaya karışmaya (77.3,4)
- Boş ve ıssız kalma (77.7)
- Aynen kopye edilme (80.1)
- Taşların üstüne vurulma (80.23)
- Yardan tekrar inme (81.8)
- Gözlerimize girme ve atlarımızı huylandırma (81.10,11)
- Heyecan ve istekle atılma (81.24)
- Kaza geçirme (81.24,25)
- Kurtarılmasına yardımda başarı sağlama (81.26)
- Hedefim olan kurtarma (82.5,6)
- Kont'u çamurdan çıkarma (82.16,17)
- Gönül Hanım'ın da bulunma (82.17,18)
- Her tarafta görmeğe (82.30,31)
- Yazıları şöyle usulen inceleme (85.2)
- Dikkatle duvarı yıkma (87.22,23)
- Eski inşâmız ile yazma (87.26)
- Göğüslerini yakma (88.18)
- Anlamamazlıktan gelme (89.21,22)
- Dikkatle kazıma (89.26,27)
- Bir yanlış düzeltme (90.9)
- Bir eksiği tamamlama (90.8,9)
- Kırmızı zemin üstüne sarı işleme (90.18)
- Millî Tatar kıyafetiyle süslenme (90.30,31)
- Güneş yıldızlarını, ışıklarını ufuklara saçarak ağır ağır yükselme (91.6,7)
- Doğan güneş altın pullarını, nurdan sırmalarını başımıza serpmek için birkaç dakika ilerleme (94.2,3,4)
- Kayıtsız kalma (96.9)
- Fedakârlıkta bulunma (96.10)
- Yapmacık bir utanma (96.19,20)
- Mânâlı gülümseme (96.22)

- İnce ve nükteli bir davranışla gülme (97.4,5)
- Tolun Bey'le nişanlanma (97.9)
- Âni bir duraklama (97.15,16)
- Fedâkârlık için zorlama (98.3,4)
- Gönül Hanım'ın huzurunda konuşulma (98.9,10)
- Beni baştan çıkarma (98.25)
- Hiç de bayağı olmayan deminki konuşma (99.29)
- Pembe ve mâvi mûsikî nağmelerinden renk renk tatlı öpücükler yağdırma
(100.4,5)
- Kendine has şîvesî ile şiiri okuma (101.8)
- Meseleyi aslından muhâkeme etme (102.18)
- Başka türlü bir gazel söyleme (102.29)
- Eski, içi saf kadınların erkeklerinin de safdil olma (102.29,30)
- Yaptığım bu karşılaştırma (103.6)
- Hoş geçinme (103.16)
- Uzayıp giden tartışma (103.21)
- Bu şiire karşı alınma (104.1)
- Vatanı, dini uğruna fedâ ettiğini söylemek isteme (104.4,5)
- Başımıza ışıklarını dökme (104.7)
- Görünüşte nazlanma (104.25)
- Bir an içinde gerçekleşme (105.10)
- Meydana çıkarılma ve okunma (105.15,16)
- Kendiliğinden hasıl olma (105.28,29)
- Ayrılıklar çekme (105.30)
- Kalbimi delik deşik etme (105.31)
- Anlamamazlıktan gelme (105.32)
- Büyük ve medenî şehirde yaşama (107.18,19)
- Yurdunu arayıp bulma (109.15)
- İzahat verme (112.12)
- Ecdaddan kalma (113.3,4)
- Çadırlarını kurup dinlenme (114.8,9)
- Babasından kalma (114.32)
- Osmanlı topraklarına dönme (115.8,9)
- Eşya ile Krasnoyarsk'a gitme (115.11,12)

- Kaçak esirlere eşlik etme (115.12,13)
 Millî elbiseleriyle gezinme (115.21)
 İki derin ve uzun ayrılış öpüşme (116.14)
 İran'a da Hazır Denizi üzerinden girme (116.21,22)
 Karadan ve Meşhed civarından girme (116.23,24)
 Vefâsız ve hileci bulunma (118.23,24)
 İslâmların öğüneceği bilginlerin çıkma (118.32/119.1)
 Çingiz ve Temürlenk tarafından yıkılma (119.15,16)
 İran sınırını geçme (120.15)
 Ehemmiyet kazanma (120.32)
 Türkistan'da Türkçe konuşulmasına şaşma (122.20)
 Doğudan batıya çevirtme (123.15,16)
 Türkiye sınırına girme (123.31)
 Rahatını tamamlama (124.18,19)
 Saldırıya uğrama (125.9,10)
 Bir mâcerâ hevesi merâkı uyandırma (126.4,5)
 Hayâtını birleştirme (128.26,27)
 Türk ve Tatar kızlarına mahsus kuracağı yatılı bir öğretmen okulu için bir binâ arama (130.9,10)

3.4.1.3. “-İş” Eki İle Kurulan İsim-Fiil Grupları

- Tatlı bir-iki bakış (5.14)
 Muhâkemeli bir görüş (6.15)
 Çok sâde ve kibar giyiniş (11.21)
 Yemen ve Useyir taraflarındaki anlaşılış (32.2,3)
 İstanbul'da Cava'da uygulanış (32.4)
 “Nirvana” ya eriş (32.26)
 Böyle birbirine benzeyiş (36.23)
 Dış görünüş (44.16)
 Çiçek toplamaya kalkış (44.17)
 Ne düşüş (46.5)
 Ne ulvî, ne mefkûreci bir yaradılış (52.1,2)
 Şanlı bir görünüş (57.31)
 Modern ve akla uyan ilerleyiş (58.23,24)

Fikir yolundaki ilerleyiş (61.1)
 Bir bakış (74.3)
 İnkâra kalkış (75.7)
 Saf kalış (75.21)
 İlk bakış (76.24)
 Yeni soy ve nesillerle uyuş (77.3,4)
 Güzel söyleyiş (87.32/88.1)
 Edadsız benzetiş (88.7)
 Taş parçalarının oyuluş (89.5)
 Elbiseler altında görünüş ve duruş (89.9)
 Birbirimize bakış (95.28)
 Bir dikleyiş (95.31)
 İnce ve nükteli bir davranış (97.4,5)
 Tos vuruş (110.22)
 Asîl davranış (110.26)
 Bir dakikalık seyrediliş (111.3)
 İmdâdına yetiş (111.20)
 Son bir ayrılış (112.2)
 İki derin ve uzun ayrılış (116.14)
 Burada bulunuş (120.31)
 Şehrin kuruluş (121.1)
 Böyle tecrübelere giriş (123.26)
 Perapalas'a varış (130.1)

3.4.2. Kullanılışları Bakımından İsim-Fiil Grupları

3.4.2.1. İsim-Fiil Gruplarının *Özne* Olarak Kullanılması

Esir subaylar karargâhından arkadaşları adına alış - veriş için Krasnoyarsk (Kızıl-Yar) Kasabasına kadar gitmek nöbeti / bu hafta Üsteğmen Mehmed Tolun Efendi'nindi. (3.1,2,3,4)

Çünkü bu hususda ilk fikir ve ilk gayrete getirme / bu aydın kadından çıkmışdı. (9.28)

Sahte pasaport çıkarmak / çok zor ve masraflıydı. (12.11)

Bir kadının yüzüne bakmak, hattâ bir küçük kızın eline dokunmak bile / haramdır. (31.9,10)

Sivrisineklerden iş görmek, yazmak, uyumak / kabil değil. (42.9,10)

Bâzılarına göre bu denemede başarıya ulaşmak imkânsızdır. (43.7,8)

Yazılar okunamayacak derecede zamanın tahribine uğramış olduğundan kalıplarını almak / mümkün olamadı. (47.18,19,20)

Bu istilânın sebeplerini Şarlken ile Fransuva'nın birbirinden nefret etmelerinde aramak / lâzımdır. (49.22,23,24)

En önce Türklerin yükselmesine ve kalkınmasına çalışmak / lâzımdır. (54.21,22)

Fırsattan faydalanarak "Üç Dil Kitâbeleri"ni istinsah etmek / lâzımdı. (79.25,26)

Bendeki câzibeye kapılma / Gönül'ün anlamamazlıktan gelmesiyle titremeliydi. (105.31,32/106.1)

Hârun Reşid ve Nâdir Şah'ın türbelerinin de burada bulunuşu / burasının fevkalâde bir ehemmiyet kazanmasına sebep olmuştur. (120.30,31,32)

Gönül'ün iri uzunca gözlerinin parlak yeşil rengi, kumral uzun saçları, pembe beyaz yüzünde ince yay gibi eğri kaşları, bir kadın için ender olan toparlak alını, çok sâde ve kibar giyinişi, ağır ve vakur ve bilgili bir hanım bulunmasına rağmen, bâzan bir çocuk gibi saf, neş'eli cana yakın oluverişi / kendisiyle görüşenlerin kalbinde mutlâka bir iz bırakırdı. (11.18,19,20,21,22,23,24)

Bir dakikalık seyrediliş / hepsini, umulanın çok üstünde hayretlere düşürmeye yetti. (111.3,4)

3.4.2.2. İsim-Fiil Gruplarının Yer Tamlayıcı Olarak Kullanılması

Tolun'un harita karşısındaki coşkun davranışlarının, biraz fazla lâkırdılarının etrafındakilerin dikkatini çekeceğinden / Bahâdır Bey korktu. (9.18)

Belki erkeklik kibirinin incinmesinden / doğuyordu. (17.20)

Ufak bir davranışının yapmacık hissedilmesinden, soğuk düşmesinden / çekiniyorum. (33.27,28,29)

Çadırlarımız sed üstünde kurulmuş olduğu hâlde, yine kenarlarından giren sular bizi ayakta durmaya / mecbur ediyordu. (46.11,12,13)

Bu günü burada geçirmeğe / karar verdik. (46.26)

Bir dakikalık seyrediliş, hepsini, umulanın çok üstünde hayretlere düşürmeye / yetti. (111.3,4)

Hârun Reşid ve Nâdir Şah'ın türbelerinin de burada bulunuşu, burasının fevkalâde bir ehemmiyet kazanmasına / sebep olmuştur. (120.30,31,32)

Türkistan'da Türkçe kullanılmasına / şaşmadınız sanırım. (122.20,21)

3.4.2.3. İsim-Fiil Gruplarının *Nesne* Olarak Kullanılması

Profesör Vambery, Türklerin Karadeniz kıyılarına, Macaristan'a, İran'a yayılmalarının Milâddan çok önce olduğunu / iddia eder. (7.7)

Zavallı Tolun da her zaman bir hediye almağı / kurar, arar, sorar, döner, dolaşır. (17.4,5,6)

Biz yabancı ülkeler fethetmek değil / yerli üniversiteler açmak istiyoruz. (19.21,22)

Böyle çirkin heykellerden yardım beklemeyi anlayamıyorum / dedi. (37.27,28)

Bugün bana bir Lama yılanı ve silâha karşı bir muska verdi ve boynuma takmamı / tavsiye etti. (40.9,10)

Maksat bunları islâm veya hıristiyan etmek / değildir. (43.6,7)

Bundan sonra kılıca, topa değil, küsküye dayanmak, sapana abanmak / isterim. (57.6,7,8)

Akşam döndükleri zaman mâbedi gezmek ihtimâli olmadığını / söylediler. (67.2,3)

Utangaçlık ve tecrübesizliğin bana fazla ve yersiz açıklamalarda bulundurduğunu / anladım. (99.13,14,15)

Bu sabah da çalışmağa başladık ve akşama kadar yazıların kopye edilmesi, istinsah edilmesi işlerini / bitirdik. (107.25,26,27)

Nasıl oluyor da yirmi dört yaşında tahmin ettiği Sibiryalı bir Tatar kızı bu kadar muhâkemeli bir görüş / belirtebiliyordu. (6.14)

3.4.2.4. İsim-Fiil Gruplarının *Zarf* Olarak Kullanılması

Tatlı bir iki bakışmadan sonra / her iki masa arasında konuşma-görüşme başladı. (5.14)

Hattâ bir gün Kont, Alman casusu ithamından altı saat tutuklu kalmak, yüzelli ruble rüşvet vermek ve bir tokat yemekle / kurtulabildi. (23.4,5,6,7)

3.4.2.5. İsim-Fiil Gruplarının *Yüklem* Olarak Kullanılması

Hava yağmurlu olduğundan bir lokantada oturup kitapları karıştırmağa başladı. (5.3)

Daha umûmî bir deyişle Türklerin aydınlanması, medeniyet yolunda ilerlemesi demektir. (19.19,20,21)

Gönül Hanım da bu ecdad âyinine uymak istedi. (24.15,16)

Ruh göçmesi, kötü iş işleyenlerin ruhları öldükten sonra en iğrenç ve melûn bir hayvan kalıbına girmek ve tekrar dünyada yaşamaktır. (30.21,22,23)

Nirvana ise âhirete âit zevklerin devamı için hayat içinde yok olmaktır. (30.24,25)

Ancak bu süslü dış görünüşe aldanıp da buralarda durup dinlenmeye, çiçek toplamaya kalkışmamalı. (44.15,16,17)

Bundan sonra kılıca, topa değil, küsküye dayanmak, sapana abanmak isterim. (57.6,7,8)

Kalb yerine dimağımla hareket etmek isterim. (57.8,9)

Hava bozulmadan bu işi bitirmek istiyorduk. (80.26,27)

Gözüm dönmüş, atımla beraber kazaya uğrayan Gönül'e doğru uçmak istiyorum. (81.27,28)

İnce matkaplarla yazıların etrâfını dikkatle kazımağa başladık. (89.26,27)

Bu fikirleri şuraya yazdıktan sonra bile silmek ve hâtıralarımın arasından bu sahifeyi yırtmak, atmak istiyorum. (106.6,7,8)

Halbuki ben Gönül ile beraber bu çorak çöllerde yıllarca, asırlarca gezmek istiyorum. (107.13,14,15)

Ben ise, eli boş dönmek için bu taş kafa ile başbaşa kalmak ve gerekirse tos vuruşmak isterim. (110.20,21,22)

Dedi ve kahkahalarla gülmeye başladı. (110.23)

3.5. ZARF-FİİL GRUBU

Zarf-fiil gruplarının varlığı, *Gönül Hanım* romanında uzun tümceler kullanılarak, güçlü ve sağlam temeller üzerinde kurulmuştur. Böylesine güçlü ve uzun kelime gruplarına sahip cümlelerin kullanılması Türkçenin canlı, kıvrak ve anlam yoğunluğuna sahip bir dil olduğunu kanıtlar niteliktedir.

Zarf-fiil; “Bir zarf-fiil ile bu zarf-fiile bağlı tamlayıcı ve tamlayıcılardan kurulan kelime grubudur.” (Karahana, 2016, s.57).

“Zarf-fiiller, fiillerin hallerini gösteren şekiller olduğundan isim sayılmazlar. Bu yapılar da şahıs ve zaman kavramı yoktur.” (Özkan- Sevinçli, 2015, s.89).

Yardımcı öge + zarf-fiil = Zarf-fiil grubu

“Grubun ana unsuru zarf-fiildir. Zarf-fiil, genellikle grubun sonunda bulunur. Fille dayalı sıfat-fiil ve isim-fiil gruplarında olduğu gibi bu grupta da yüklem görevi yapan zarf-fiilin anlamı, özne, nesne, yer tamlayıcısı ve zarf adı verilen ögelerle tamamlanır. Yüklem olan zarf-fiil yargı bildirmez.” (Karahan, 2016, s.57).

3.5.1. Yapılışları Bakımından Zarf-Fiil Grupları

3.5.1.1. “-Ip / -Up” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Lokantada oturup (5.4)

Bizim hunkâr yazıp (6.28)

İkiye ayrılıp (7.19)

Pencere önüne gidip (13.23,24)

Me'mur şüpheye düşüp (15.16)

Birkaç saat dolaşıp (16.24)

Çaydan alıp (17.13)

Türkiye'ye gelip (22.10)

Kullanılmaktan vazgeçilip (34.30)

Gerçekler kaybolup (35.9,10)

Güzel giyip (35.25)

Refaha erişip (35.25)

Dünya alâkalarından, benlik kaygularından sıyrılıp, silkinip (36.26,27)

Buda heykelleri canlanıp (37.19)

Tokum Nor tepelerinden sarkıp (40.17,18)

Yüklerimizi çözüp (41.9)

Komite teşkil edilip (42.25)

Dış görünüşe aldanıp (44.16)

Buralarda durup (44.16)

Yüzlerce sivrisinek fırlayıp (44.18)

Bir geyiğin durup (53.20)

Görüş ve reyleriyle kurulmuş olmayıp (58.26)

Bir araya toplayıp (59.24)

Aramcadan ve Yunancadan değiştirilip (60.29,30)

Dışarıdan yetişip (62.3,4)

Tahsil, terbiye ve tecrübe görüp (62.7)

Moğolların galip ordularının ardına katılıp (66.6)

- Yanımızda durup (71.15)
 Türklerde, canlı, mefkûreli, mâceracı adamlar çıkıp (71.31/72.1)
 Birbirine yapışıp (80.16)
 Kont'u gözetlemeyip (82.5)
 Yemeklerimizi hazırlayıp (83.12)
 Yükseklerden yuvarlayıp (86.4)
 Türkistan'ın ötesinde berisinde keşfedilip (86.30,31)
 Ezelden ebede doğru süzülüp (95.4)
 Bize doğru koşarak taştan kollarıyla boynumuza sarılıp (95.11,12)
 Deminden beri hemşiresinin sitemlerinden dolayı uzayıp (103.20,21)
 Bu bölgeden alıp (108.25)
 Moğol'un yurdunu arayıp (109.15)
 Parmaklarından çıkarıp (112.26)
 Güzel bir Rus prensesinin parmağına takıp (112.27,28)
 Çadırlarını kurup (114.8)
 Kont'un hediye ettiği halkaları eritip (115.1)

3.5.1.2. “-ArAk” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

- Geri çekilme yolu kesilerek (3.8)
 Daha çok tanışarak (4.5)
 Dışarıdan kitaplar, gazeteler, dergiler getirterek (4.9)
 Kitapçı dükkânına girerek (4.31)
 Alçakgönüllü bir tavır takınarak (6.24)
 Ural Dağları'nı aşarak (7.24)
 Takdir ederek (8.12)
 Bir tedbir düşünerek (9.21)
 Son olarak (10.24)
 Fırsattan faydalanarak (10.26)
 Tolun önce sakınarak (10.28)
 Okuduğu kitapların güzel ifade tarzını taklid ederek (11.26)
 Yolcular arasından geçerek (13.22,23)
 Elektrik ışığının yan tarafına geçerek (14.5)
 O vagon dan bu vagona konuşarak (14.16)
 Gönül Hanım gülerek (14.29,30)

- Eli boş utanarak (17.6,7)
- Kultuk, Bolscherjé şehirlerini geçerek (18.5)
- Demiryolu seyyahatı Udinsk’de sona erecek (18.6)
- Bahşış verilerek (18.12)
- Gönül Hanım gülerek (20.19)
- Otelde bırakarak (22.23)
- “Troyka”lara binerek ve eşyayı hayvanlara yükleterek (22.24,25)
- Tâkip ederek (22.26)
- Kont gülerek (23.27)
- Çakısıyla deşerek (24.8)
- Kâseyi karıştırarak (24.13)
- Ormanlar arasında çürük ağaç yıkıntılılarıyla dolmuş geçitleri aşarak (24.26,27)
- Pazar meydanından geçerek (25.14)
- Tâbirinden galat olarak (26.14,15)
- Hayat eseri kalmayınca birbirini itip çiğneyerek (27.17,18)
- Ali Bahâdır Bey gülerek (29.28)
- Birbirine ekleyerek, dikerek (31.16)
- Tetik davranarak (31.29)
- Habeş olarak (32.15)
- Türkler din değiştirerek ve göç ederek (32.27,28)
- Duâ okuyarak (35.26,27)
- Ma’sum ümidlerin karma karışık sadasızca boyunları bükük ağlayarak (36.20,21,22)
- Alınlarını toprağa sürterek (38.5,6)
- Tula ırmağı kıyısını güderek (40.15,16)
- Kulübeler önünden geçerek (40.23)
- Çalı çırpı toplayarak (41.13)
- Mektepler açarak (42.28)
- Birkaç genç alınarak (43.3)
- Kaplanoğlu bununla uğraşarak (43.13)
- Batıya doğru inerek (43.22,23)
- Saksağanlar, kargalar, atmacalar kalkarak (44.20,21)
- Aykırı olarak (45.1)
- Kötüye yorarak (46.30)

- Üzüntü duyarak (47.21,22)
- Çıkarlarına tamamen aykırı olarak (49.6)
- Saygı gösterilerek (49.28)
- Çölün diğer tarafına saparak (51.28)
- Belirli ve düzgün olarak (55.1)
- Aynı esasları ta'kîb ederek (55.6,7)
- Devirler i'tibar nazarına alınarak (55.9,10)
- Avrupalıların inkârlarına, iftirâlarına, rağmen bizde de yığın yığın mevcûd olan medeniyet eserlerini sınıflandırarak (56.28,29,30,31)
- İkinci olarak (57.11)
- Zamanın ilerleyişine uygun olarak (57.29,30)
- Hıristiyanlık bir takım konsil denilen din âlimlerinin toplanarak (58.6,7,8)
- İslâmın ihtiyaçlarına göre hükümler çıkararak (58.16,17)
- Ahlâk prensiplerinden bâzı esaslar alarak (59.14)
- Dînî meslekler erbâbının ve dört mezhebin anlaşmazlıkları ve icthadlarını inceleyerek (59.26,27)
- İdâre peygamberi olarak (60.19)
- Zorba takımı sayarak (61.18,19)
- Bilâl Bey tasdik ederek (61.22,23)
- Sağlam evkaf ve âile kütüklerini inceleyerek (62.22,23)
- Asâlet ünvanlarını iâde eyleyerek (62.23,24)
- Sevinçle gülerek (64.10)
- Kerülen kasabasından göç ederek (65.13,14)
- Bu esâretten faydalanarak (68.6)
- Onun için bu kolaylıklardan faydalanarak (68.22,23)
- Teşekkürler ederek (69.28)
- Sancay'ı göndererek (69.28,29)
- Tabiî olarak (70.32)
- Yorulduğum diyerek (71.9)
- Zorluk ve sıkıntıyı göze alarak (72.1)
- Eşini, yuvasını kaybederek (74.6,7)
- Baş yerde bir şeyler arayarak (74.9,10)
- En temiz ırk, en saf ve karışmamış nesil olarak (75.18,19)
- Kızarak ve titreyerek açtı (79.16,17)

- Fırsattan faydalanarak (79.25)
- İstinsaha mahsus bir cins kaba kâğıd ile taşın yazılı tarafını örterek (80.4,5,6)
- Diğer hizmetçilerle koşarak (82.9,10)
- Bir saat önceki kazayı unutarak (83.2)
- Gönül'ü başkan olarak (83.22,23)
- Âbidenin huzuruna yüreğimiz çarparak (83.23,24)
- Tuğla ve çimento ile inşâ olunarak (84.2)
- Bilge Kaan adına dikilen âbide yer sarsıntıları ile kaidesinden yere düşerek (84.14,15,16)
- Nineleri gözyaşlariyle evlâtları kendi kanlariyle abdest alarak (85.25,26)
- Bir kaideye uygun olarak (86.24,25)
- Kazan ve Ejderhan'dan geçerek (87.9)
- Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek (88.9)
- Şâirlerimiz, ediblerimiz de bu parlayıp sönen ateşböceklerine benzeyen birleşik sıfatlara aldanarak (88.16,17,18)
- Çok özenilerek işlenmiş kalın pullu kabuğu ile yüzyılların yâdigârı olarak (88.25,26,27)
- Bizim önümüzde bunlar silkinecek, titreyerek (89.2,3)
- Levhayı tam olarak (89.30)
- Sürekli olarak (90.6)
- Hayvan yolculuğunda at çullarının arasına dikerek (90.28,29)
- Güneş yıldızlarını ışıklarını ufuklara saçarak (91.6,7)
- Doğan güneşe karşı dönerek (91.17,18)
- Dilimizin bugünkü şivesîne nakleyleyerek (91.21,22)
- Bize doğru koşarak (95.11,12)
- Aklımın gösterdiği aydınlık yoldan giderek (98.26)
- Gönül de kızarak (99.13)
- Uğurlu bir kılavuz, sevinç getiren bir sağdıçtı diyerek (99.23,24)
- Bahâdır Bey gülerek (100.15)
- Atı sevdiğini gururlanarak (102.2,3)
- İlk fırsattan faydalanarak (104.16)
- Bizden önce gelerek (104.32)
- Mahcubluğuma verilerek (105.18,19)
- Bu sabah erken kalkarak (106.9)

Beyaz mermerden kazılarak (106.17)
 Yarın öğleden sonra seyyahatımıza son vererek (107.27,28)
 Geldikleri tarafa dönerek (109.22,23)
 Gönül Hanım'ı kastedtiğini gözleriyle anlatarak (110.18,19)
 Tolun dayanamayarak ve gözleri yaşla dolarak (111.24,25)
 Zevzekliği elden bırakmayarak (111.27)
 Maksadın lâtife olduğunu anlayarak (111.31,32)
 Bir münasebet getirerek (112.10)
 Kapalı olarak (112.11)
 Bulduğu riyali bozdurarak (112.21,22)
 Bir başarı tılsımı sayarak (112.25)
 Zichy adını kazıyarak (112.29,30)
 Sabahleyin erken kalkarak (113.11,12)
 Bir derbende geceleyerek (113.12,13)
 İlk def'a olarak (113.24,25)
 Develer ve atlar kiralayarak (114.4,5)
 Devamlı olarak (114.10,11)
 Altay dağlarının tepelerinden, geçitlerinden aşarak (114.13,14)
 Kaşagaç'dan ilk def'a olarak (114.23)
 Müthiş Katun nehri geçidini geçerek (114.24,25)
 Bir kuyumcu dükkânına giderek (114.31,32)
 Kont'un hediye ettiği halkaları eritip birbirine karıştırarak (115.1,2)
 İkiye bölünerek (115.6)
 Kahkahalar kopararak (115.31)
 İstasyonda ilk def'a olarak (116.13)
 Demiryolu ile Taşkent ve Buhârâ'dan Merv'den geçerek (116.24,25)
 Trenin birkaç saat kalmasından faydalanarak (116.29)
 Rusça olarak (117.12)
 Yine trene dönerek (117.14)
 Buhârâ-i Şerîf'te bir geceyi otelde geçirerek (117.16,17)
 Rus polisinden çekinerek (117.21)
 Me'mur edilerek (118.10,11)
 Bir hayli çaba harcanarak (118.11)
 Bahâdır Bey içini çekerek (118.30)

- Çarcuy'dan geçerek (119.4)
 İ'mar ettirilerek (119.11)
 Şah İsmail tarafından zabtedilerek (119.18)
 Harb biterek (120.6)
 Çeki düzen vererek (120.22)
 Şehir gittikçe büyüyerek ve zenginleşerek (121.4,5)
 Fırsattan istifâde ederek (122.10)
 Tolun'un yalnız Türkçe konuşarak (122.17)
 Kuvvetli hudutlar içinde kurulmuş bir hükûmet olarak (123.21,22)
 Gümrükten alarak (124.11)
 Kanadı üstüne kapayarak (124.12,13)
 Ufak yastıklar yerleştirerek (124.17,18)
 Kahveler pişirerek (124.18)
 Takdir edemeyerek (124.21)
 Sakalını traş ederek (124.24)
 Avrupa'dan gelen telgrafların verdikleri haberleri öğrenerek (124.26,27)
 Harbin bugünkü vaziyetine bakarak (125.4)
 Türk mutfağının bütün çeşitlerini lokantalara ısmarlayarak (126.12,13)
 Resimli olarak (128.7)
 Bu tatlı kelimeyi yüreğinin en ince hislerine sararak (128.14,15)
 Petrol, havyar ve deri mâmulâtı olarak (129.26,27)
 Emîn olarak (130.19)

3.5.1.3. “-ken” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

- Gönül Hanım'a sunarken (17.29)
 Murabba kâsesini sürerken (20.23,24)
 Külünü dökerken (22.18)
 Hulyâ ile vakit geçirirken (22.19)
 Akşamüstü sular kararırken (25.10)
 Yemekten sonra çaylarımızı içerken (28.30)
 Babadan toruna geçerken (29.30,31)
 Mutlaka otururken (31.18,19)
 Dar bir sokaktan giderken (34.25)
 Kapıdan çıkarken (37.22)

Öğle üstü güneş tepemizde kıvılcımlarını, sessiz yıldırımlarını kafamıza indirirken (41.7,8,9)

Bu usanç verici manzaraları, bu insanlarda ve hayvanlardaki sefaleti seyrederken (41.22,23)

Güneş doğarken (46.16)

Bağlamak isterken (50.12)

Bunu derken (50.17)

Konuşa konuşa giderken (51.27)

Puta taparken (56.21)

Asılarak öldürülmüşken (60.16)

Asya'nın Batısında bir Osmanlı Devleti kurulurken (65.16)

Mihrâbın tozlu, örümcekli harab merdiveninden çıkarken (70.24,25)

Çökmeyen kuleleri gezerken (73.1)

Denize düşmüş gibi boğulurken (74.16,17)

Tanyeri ağarırken (81.1)

Sular kararırken (83.4)

Güneş doğarken (90.14)

Yolda gelirken (95.22,23)

Bu cümleyi söylerken (97.4)

List'in en oynak çardaşlarını çalarken (100.6,7)

Şiir hâline getirirken (102.28,29)

Yatağımın içinde endîşe ateşiyle dönerken (105.7,8)

Savaşa giderken (112.24)

Kont'a halkaları verirken (115.3)

Her şey yakında yoluna girecek sanılırken (128.28,29)

3.5.1.4. “-dikça / -dukça” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Aylar hattâ yıllar geçdikçe (4.4)

Vagonun penceresinden bakdıkça (16.20,21)

Güneye doğru indikçe (18.8)

Etrafımızdaki canlı bir kara bulut nefes aldıkça (52.10,11)

Hele içimde insan oğluna has bir rakiplik hissi taşıdıkça (52.19,20)

Sana doğru yükselmek için çalıştıkça (86.1)

Menfaat fikri mevcut oldukça (103.18)

3.5.1.5. “-Inca / -UncA” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Bunlar olmayınca (8.15)

Yurtlarına dönünce (43.5)

Hayatım müddetince (46.9)

Temiz ev olmayınca (63.22,23)

Bu sabah kalkınca (67.4)

Yoldaşlarım uyanınca (77.25)

Yazıların en ufak çizgi ve noktalarını kavrayınca (80.7,8)

Tamâmen birbirine uymuş ve yerleşmiş hâle girince (80.10,11)

Bu tabaklar kuruyunca (80.15,16)

Arkama bakınca (81.29)

Takdir kelimesinin mânâsındaki zevk işitilmeyince (82.26,27)

Yemeklerimizi hazırlayıp, yataklarımızı yapınca (83.12,13)

Düşen taşların arasından açılan gediklerin altından yazıların çıktığını görünce (87.23,24,25)

Arkadaşlardan biri bir eksiği tamamlamağa, bir yanlışı düzeltmeğe muvaffak olunca (90.8,9)

Paraları da tamâmen almayınca (109.27,28)

Evlenme kararlaştırılınca (112.21)

Güneş batınca (114.8)

Kışlada atları görünce (116.7)

Hazırlıklar tamamlanınca (120.13)

3.5.1.6. “-mAdAn” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Dışarı ile ihtilât etmeden (4.2)

Hiç beklemeden (5.27)

Köşesinden kımıldamadan (21.28)

Uzlaştırıcı nutkunu bitirmeden (22.5)

Hiçbir siyasî fikre kapılmadan (22.13,14)

Örnek vermeden (32.10)

Hakkım olmadan (33.30)

Henüz toplamadan (36.1)

Ses vermeden (48.12)

Memleketinize gelmeden (49.30)

Yalnız yorulmadan (60.12)

Kılavuzum durmadan (67.27)

Güneş doğmadan (77.23)

Vakit ve fırsat bırakmadan (78.19)

Hava bozulmadan (80.26)

Bu levhayı, târihimizin önsözünü, atalarımızın iftihar kasidesinin şah beytini okumadan (85.16,17,18)

Bu sabah şafak sökmeden (90.16)

Buralara nasıl getirdiğimizi zikretmeden (90.26,27)

Güneş doğmadan (91.1)

Cemiyet medenîleşmeden (102.7)

El süremeden (105.26,27)

Bunun kopyasını almadan (106.30,31)

İkimizi birleştirmeden (108.3)

Uzaktan salladığı mendili durmadan (116.15,16)

Kayda değer bir zahmet çekmeden (116.28)

3.5.1.7. “-AII” Eki İle Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Sibirya sınırından, Kâhta’dan ayrılalı beş gün oldu. (24.24,25)

3.5.1.8. “-r / -mAz” Kalıbıyla Kurulan Zarf-Fiil Grupları

Öyle ise bir yâdigâr kalsın. Der demez geyiği devirdi. (53.27,28)

Son kelimeyi söyler söylemez, Gönül Hanım, bana doğru geldi ve sevinçle gülerek ellerimi sıktı: (64.9,10)

Tarihin söylentisine göre Çingiz, Moğolistan beyleri tarafından Hâkan seçilir seçilmez, Kerülen kasabasından göç ederek Orhun veya Orkun nehri kıyılarında ordu kurmuştu. (65.12,13,14,15)

Onların önünde de birer kere eğildikten sonra loş bir büyük odaya girer girmez tekrar hepimiz eğildik. (67.29,30,31)

Çünkü ben sizin yüzünüzü görür görmez, bir kardeş yanında olduğumu ve bana hiçbir fenâlık gelmeyeceğini hemen anladım. (69.8,9,10)

Bunu söyler söylemez (97.13)

Vatan toprağına ayak basar basmaz (124.1)

3.5.2. Kullanılışları Bakımından Zarf-Fiil Grupları

Zarf-fiil grupları cümle içinde zarf ögesi olarak kullanılır.

3.5.2.1. Zarf-Fiil Gruplarının Zarf Tümlenci Olarak Kullanılması

Bu kafile yolcular arasından geçerek kapının yanındaki pencere önüne gidip / pasaportlarını kaydettirdiler. (13.22,23,24)

Tren, istasyonlarda uzun müddet kalmadığından, bunlar, yol üstündeki kasabalarda birkaç saat dolaşıp / hareketsizlikten doğan yorgunluklarını geçiriyorlar ve bu sâyede de bâzı ehemmiyetsiz eksiklerini tamamlıyorlardı. (16.23,24,25,26)

Bu tabakalar kuruyunca birbirine yapışıp / mukavva hâline gelir. (80.15,16,17)

Şimdi de Moğol'un yurdunu arayıp bulması için / onu etrafa saldırdım. (109.14,15,16)

Üzüntü duyarak / geri döndüm. (47.21,22)

Üç gün burada kaldıktan sonra yeniden develer ve atlar kiralayarak / yola koyuldular. (114.4,5)

Budi ruhanîsi yatağa uzanamaz, mutlaka otururken / uyumalıdır. (31.18,19)

Denize düşmüş gibi boğulurken / çadırlarımıza kavuştuk. (74.16,17)

3.6. TEKRAR GRUBU

Tekrar grupları da *Gönül Hanım*'da çok sık olarak kullanılan kelime gruplarındandır. Tekrar gruplarının yoğun olarak kullanılması romanda anlatımı kuvvetlendirerek canlı bir üslubun oluşmasına katkı sağlamıştır.

“Bir nesneyi, bir niteliği, bir hareketi karşılamak üzere eş görevli iki kelimenin meydana getirdiği kelime grubudur.” (Karahana, 2016, s.60).

Ara sıra (4.26)

Sık sık (5.9)

Birer birer (6.21)

Kutu kutu (13.6)

Derin derin (18.25)

Er geç (20.3)

Mânâlı mânâlı (20.24,25)

Öbek öbek (23.18)

Yanı sıra (25.14)

Sürü sürü (27.3)

Yığın yığın (27.6)

Yer yer (28.17)

Beşer beşer (30.3)

Körü körüne (32.26)

Yüz yüze (34.7)

Hayır hayır (34.12)

Başka başka (34.17)

Karma karışık (34.18)

Karma karışık (36.21)

Karşı karşıya (36.28)

- Aşağı yukarı (37.4)
 Üstüne başına (37.5)
 Karma karışık (37.14)
 Küçük küçük (37.17,18)
 Kargacık burgacık (37.18,19)
 İkişer ikişer (38.3)
 Ağır ağır (38.4)
 Ufak tefek (38.8,9)
 Yavaş yavaş (38.17)
 Renk renk (39.1)
 Mini mini (39.5)
 Sağına soluna (39.7)
 Küme küme (40.22)
 Ede ede (40.27)
 Uçsuz bucaksız (41.1)
 Çalı çırpı (41.13)
 Mini mini (41.16)
 Baktı baktı (42.12)
 Zor zoruna (43.27)
 Renk renk (44.15)
 Küme küme (44.21)
 Gece gündüz (46.21)
 Birer ikişer (46.21,22)
 Yaktı yaktı (48.2)
 Yavaş yavaş (48.11)
 Konuşa konuşa (51.27)
 Der demez (53.27)
 Sed sed (54.32)
 Yığın yığın (56.30)
 Güçlü kuvvetli (60.6,7)
 Belli başlı (61.14)
 Bâzı bâzı (61.27)
 Kat kat (61.27,28)
 Söyler söylemez (64.9)
 Seçilir seçilmez (65.13)
 İrili ufaklı (67.23,24)
 Allı sarılı (67.24)
 Girer girmez (67.30)
 Ağır ağır (69.1)
 Görür görmez (69.9)
 Öpüle öpüle (70.11,12)
 Harfi harfine (71.17)
 Yığın yığın (72.5)
 Bakın bakın (73.29)
 Uyuşmaya karışmaya (77.4)
 Neler neler (79.23)
 Tik tak (80.24)
 Yavaş yavaş (81.15)
 Yavaş yavaş (82.13)
 Aşağı yukarı (84.1)
 Döke döke (85.24)
 Ötesinde berisinde (86.31)
 Yavaş yavaş (88.10)
 Doğru düzgün (90.7)
 Ağır ağır (91.7)
 Parlaya parlaya (95.3)
 Dalgalana dalgalana (95.3)
 Ardı arkası (96.7)
 Şaşkın şaşkın (96.19)
 Söyler söylemez (97.13)
 Alt üst (97.19)
 Renk renk (100.5)
 Bile bile (102.22)
 Kendi kendime (105.8)
 Delik deşik (105.31)
 Yavaş yavaş (114.29)
 Birer ikişer (116.32)
 Pırlıl pırlıl (121.11)

Basar basmaz (124.1)
Tekrar tekrar (128.24)
Öteye beriye (129.1)

Ufak tefek (129.2)
Alt üst (129.21)

3.6.1. Yapılışları Bakımından Tekrar Grupları

3.6.1.1. Aynı Unsurlu Tekrar Grupları

sık sık (5.9)	yaktı yaktı (48.2)
birer birer (6.21)	yavaş yavaş (38.17 /88.10 /48.11
kutu kutu (13.6)	/81.15 /82.13 /114.29)
derin derin (18.25)	konuşa konuşa (51.27)
mânâlı mânâlı (20.24,25)	sed sed (54.32)
öbek öbek (23.18)	yığın yığın (56.30)
sürü sürü (27.3)	bâzı bâzı (61.27)
yığın yığın (27.6)	kat kat (61.27,28)
yer yer (28.17)	öpüle öpüle (70.11,12)
beşer beşer (30.3)	yığın yığın (72.5)
hayır hayır (34.12)	bakın bakın (73.29)
başka başka (34.17)	neler neler (79.23)
küçük küçük (37.17,18)	döke döke (85.24)
ikişer ikişer (38.3)	parlaya parlaya (95.3)
ağır ağır (38.4/69.1)	dalgalana dalgalana (95.3)
renk renk (39.1/44.15/100.5)	pek ince pek tatlı (95.24,25)
küme küme (40.22/44.21)	şaşkın şaşkın (96.19)
mini mini (41.16/39.5)	bile bile (102.22)
ede ede (40.27)	pırıl pırıl (121.11)
baktı baktı (42.12)	tekrar tekrar (128.24)

3.6.1.2. Yakın Unsurlu Tekrar Grupları

körü körüne (32.26)	üstüne başına (37.5)
yüz yüze (34.7)	kargacık burgacık (37.18,19)
karma karışık (34.18)	ufak tefek (38.8,9 /129.2)
karma karışık (36.21)	çalı çırpı (41.13)
karşı karşıya (36.28)	tik tak (80.24)
karma karışık (37.14)	ötesinde berisinde (86.31)

doğru düzgün (90.7)	delik deşik (105.31)
ardı arkası (96.7)	birer ikişer (116.32)
kendi kendime (105.8)	öteye beriye (129.1)

3.6.1.3. Zıt Unsurlu Tekrar Grupları

er geç (20.3)	girer girmez (67.30)
aşağı yukarı (37.4/84.1)	görür görmez (69.9)
sağına soluna (39.7)	söyler söylemez (97.13)
gece gündüz (46.21)	alt üst (97.19)
der demez (53.27)	basar basmaz (124.1)
söyler söylemez (64.9)	alt üst (129.21)
seçilir seçilmez (65.13)	

3.6.2. Kullanılışları Bakımından Tekrar Grupları

3.6.2.1. Tekrar Gruplarının *Özne* Olarak Kullanılması

Etrafta öbek öbek iri mavi laden çiçekleri / açmıştı. (23.18,19)

Sokakların ortalarına çöpler ve hayvan leşleri yayılmış, etrafında sürü sürü köpekler / dolaşıyor. (27.1,2,3)

Bu suretle kasabanın gösterdiği acı manzarayı ancak yer yer rastlanan tapınakların altun kubbeleri / değiştiriyordu. (28.16,17,18)

Bütün mâbedlerin hava boşluğunda mahrem veyâ ma'sum ümidlerin karma karışık sadasızca boyunları bükük ağlayarak secde ettikleri / duyulur. (36.19,20,21,22)

Elbisesinin eteklerinde mini mini çingiraklar / dikili idi. (39.4,5)

Yalnız harâbenin ıssızlığı içinde fırçalarımızın taşların üstüne vurulmasından çıkan tik tak'lar / işitiliyordu. (80.22,23,24)

3.6.2.2. Tekrar Gruplarının *Yer Tamlayıcı* Olarak Kullanılması

Bakdım; yarı zulmet arasından fırlamış gibi duran aşağı yukarı oniki metre yüksekliğindeki "Buda" heykelinin üstüne başına / sayısız mavi kumaş parçaları asılmış, bağlanmış. (37.3,4,5,6)

İki gündür bahar çiçekleriyle renk renk olmuş çayırlardan / geçiyoruz. (44.14,15)

Öteye beriye / başvuruyordu. (129.1,2)

3.6.2.3. Tekrar Gruplarının *Zarf* Olarak Kullanılması

Kaplanoğlu, Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimlere derin derin / bakdı. (18.24,25)

Bu tatlı kız Kont'un önüne birkaç gevrek ile murabba kâsesini sürerken karşısındakinin yüzüne mânâlı mânâlı / baktı. (20.23,24,25)

Yüz yaşında gibi gözüken cılız, sıska, kılık kıyafetleri perişan bir takım Lamalar ikişer ikişer mâbedi ağır ağır / tavaf eyliyorlar. (38.2,3,4)

Bozkır denilen çöl içinde ilerleyen Tula ırmağı kıyısını takip ede ede sekiz gün / gidecektik. (40.26,27)

Ahâlinin serveti yavaş yavaş / Lamaların ellerine geçiyordu. (38.17,18)

Tula ırmağının bataklıklarından binlerce yabancı ördekler, saksaganlar, kargalar, atmacalar, kalkarak etrafımızda küme küme / uçuyorlar. (44.19,20,21)

Yavaş yavaş / yürüdüm. (48.11)

Onlar konusa konuşa giderken / ben geri döndüm. (51.26,27)

Merkad-ı Şerîf'in kubbesinin dışı baştanbaşa altunla kaplanmış olduğundan öğleyn güneşte pırıl pırıl / yanıyordu. (121.10,11,12)

Lama ağır ağır / yanındakilere bir emir verdi. (69.1,2)

Arkasında Kont ile ben hayvanlarımızı yavaş yavaş / sürüyorduk. (81.14,15,16)

Kont'un bu şâhâne nutkundan maksadının ne olduğunu bir türlü anlayamıyor ve herkesin yüzüne şaşkın şaşkın / bakıyordum. (96.17,18,19)

Ben de bu sırada yavaş yavaş / atın altından sıyrılmış, çıkmıştım. (82.13,14)

3.6.2.4. Tekrar Gruplarının *Nesne* Olarak Kullanılması

Şaman kalktı renk-renk kumaşlardan yapılmış elbisesini / giydi. (39.1,2)

Fakat ben neler neler söylemek / diliyordum. (79.23)

Budilik, korkunç devlerin torunlarının bu körü körüne îmân hasretini / "Nirvana"ya erişmeye hasrettirmiş. (32.25,26,27)

Şüphesiz inkâr edilemez bâzı bâzı fenalıklarından kat kat fazla onların memlekete ve ahâliye faydaları / dokunmuştur. (61.27,28,29)

Ufak tefek işler görmek / istiyordu. (129.2)

Birkaç dakika sonra Kont bu vahşî çölün, çorak boşluğuna pembe ve mâvi mûsikî nağmelerinden renk renk tatlı öpücükler / yağdırmaya başladı. (100.3,4,5,6)

Trende Bolşevikliğin Rusya'da yavaş yavaş alevlendiğini / haber aldılar. (114.28,29)

3.6.2.5. Tekrar Gruplarının *Yüklem* Olarak Kullanılması

Ömrümde altı kadın ile yüz yüze geldim. (34.6,7)

Aşk perisinin okları kalbimi delik deşik etmeliydi. (105.30,31)

Piyasa alt üst oldu. (129.21)

3.7. EDAT GRUBU

Edat grupları, söz dizimi içerisinde isim, sıfat ve zarf olarak görev alırlar. Kelime gruplarının kullanım sıklığı içerisinde edat grupları *Gönül Hanım* romanında yoğun olarak kullanılan kelime gruplarındandır.

“Bir isim unsuru ile bir çekim edatından meydana gelen kelime grubudur.” (Karahan, 2016, s.62).

İsim unsuru + çekim edatı = edat grubu

arkadaşları + için = arkadaşları için (16.13)

pervâne + gibi = pervâne gibi (16.28)

başkent + için = başkent için (122.3)

ince bir tül + gibi = ince bir tül gibi (91.9)

“Bu grupta isim unsuru başta, çekim edatı (*ile, için, kadar, göre, diye, rağmen, karşı, doğru, gibi, dolayı* vb.) sonda bulunur.” (Karahan, 2016, s.63).

alış-veriş için, dörtyüzelli kadar, bekçi yerleri gibi (3.2,15,22)

o kadar uzun yolculuklar (124.22)

hemşiresinin sitemlerinden dolayı (103.20,21)

ezelden ebede doğru (95.4)

“Kendine gel Türk! Kendine gel Türk!...” diye (95.17)

buralara göre (73.20)

güneşe karşı (91.17,18)

saraylara rağmen (82.31)

3.7.1. Yapılışları Bakımından Edat Grupları

3.7.1.1. “-ile” “-la” “-(y)la” İle Kurulan Edat Grupları

Keşif-kolu ile berâber (3.6)

Kalın çam bölmeleriyle ayrılmış

Geceleyin yanlışlıkla düşman

(3.20)

mevzi'lerine (3.7)

Usuliyile gündelik (4.11)

Arkadaşlarıyla birlikte (3.8,9)

Zariflikle alaya (4.17)

Ekseriyetle Müslüman Tatarlar
(4.24)
Vaktiyle ısmarladığı (4.32)
Rusça, Fransızca kelimelerle
karışık (5.12)
Boş vakti olmakla (5.17)
Asker tavrı ile cevap verdi (5.23)
Edâlı saflıkla (5.29)
Milyonlarla Çinli (7.15)
İntikam arzularıyla (7.18)
Attilâ kumandasıyla (7.26)
Üzüntü ile yanan gözlerini
(7.28)
Târihî keşifler hisle, heyecanla
(8.18)
İlim ile gerçekleşir (8.19)
Casus tehlikesi korkusuyla
(9.20)
Bu suretle seyahat hazırlıkları
(10.3)
Deri ticaretiyle meşgul (10.8)
Kimse ile görüşmüyor (10.13)
Samimiyetle bütün hazırlığı
(10.28)
Yirmidört yaşında bir kızın da
kendileriyle berâber (11.15)
Kızılhaç vasıtasıyla (12.13)
Udinsk yoluyla Çin'e (14.1)
Heyecan ile kapıları açık duran
vagona hücum ettiler (14.14,15)
Sizinle beraber (15.4)
Mahrum etmesin düşüncesiyle
(15.17,18)

Biz ecelimizle ölmeyiz
(15.13,14)
Birkaç kadınla evlenmek (15.21)
Millî bir vazife yapmaktan
doğan bir sevinçle mutlu idiler
(15.26,27)
İhtisasıyla ilgili bu i'tirâza
(19.8)
O suretle Cermenleşecektiniz
(21.24)
Hulyâ ile vakit geçirirken
(22.19)
Okşanışlarla gülüyor (23.24)
Hiungnu'lar Çinlilerle (29.12)
Hunlar: Cermenler,
İskandinavyalılar, Franklar ile
(29.12,13)
İskitler, Türkler, Moğollar:
İraniler ile (29.13,14)
Moğollar, Hintliler ile
(29.14,15)
Tatarlar, Moğollar, Türkler
Araplar ile (29.15)
Yine Tatarlar Türkler, İslavlarla
(29.15,16)
Yine Türkler, Moğollar Tatarlar
Nemse (Alman) ile (29.18,19)
Yine Türkler İtalyanlar
Fransızlar İngilizler
Avusturyalılar ile (29.20,21)
Garezle ilgili arzulardan (30.32)
Kendi elleri ile birbirine
ekleyerek (31.16)
Bununla beraber (31.24,25)

- Tamamiyle başka (34.17)
 Kâğıt kaplı pencereleriyle bir
 Çinli kulübesi (34.29)
 Altun yaldızlı kuleleriyle
 (35.1,2)
 Yeşil kiremitleriyle (35.2)
 Çılgınlıklarla dağıldı (35.19,20)
 Altun kakma çivilerle (36.6)
 Aynı suretle (36.13)
 Rutûbet kokusuyla dolu (36.15)
 Hayretle seyrettikten sonra
 (37.11,12)
 Sağlamlığı ile meşhur (40.5)
 Bozkır yoluyla (40.17)
 Ufak bâzı değişiklikle kabul
 olundu (43.11,12)
 Su bulma umudu ile sekiz saat
 (44.23)
 Hizmetçilerimiz yardımıyla
 (45.9,10)
 Öldürmek kuvvetinin bende
 bulunmasıyla sabittir (46.2,3)
 Gürültülerle üstümüze (46.9,10)
 Bahşişle beraber (46.32)
 Kendilerinin Türklerle
 amucazâde oldukları (48.24,25)
 Türk kanıyla kalbinizin çarpması
 (49.15,16)
 Kendi dilinizle emirnâme çıktı
 (49.29,30)
 Sizinle beraber (51.6)
 Ömrümü sizin hayatınızla
 birleştirirsem (51.8,9)
 Béla adıyla hitab etme (52.17)
- Bilgin edâsıyla cevap verdi
 (55.21)
 Tereddütte dedi (56.1)
 Dimağımla hareket (57.8)
 Dolayısıyla bâzıları (57.18,19)
 Bu sûretle (62.11)
 Mânevî haklarını tanımakla
 mümkün olur (62.24)
 Vaktiyle hâkim bir millet olan
 (63.13,14)
 Vaktiyle böyle bir sabahleyin
 (64.22,23)
 Sararmış uçuk dudaklarıyla
 fısıldıyor (65.9)
 Artistler, âlimler, serseriler ile
 dolu (66.7)
 Arkadaşlarımla buralara (68.10)
 Seyyah merakıyla (68.13,14)
 Atalar yurduna dönen bir torun
 saygısıyla, duygusuyla
 (68.14,15)
 Yabancı gözüyle (68.15)
 Arkasındaki iki gümüş bardakla
 (69.2,3)
 Helecan ile bana daha yaklaştı
 (70.25,26)
 Ali Bahâdır Bey'le tekrar
 (71.22)
 Karabalgasun şehrinin plânı,
 sokaklarıyla, meydanlarıyla,
 evlerinin hâlâ görünen
 temelleriyle (73.14,15)
 Büyük göçümüz sebebiyle
 (77.10)

Yapmacık bir kayıtsızlıkla
karşılık vermek (78.29,30)
Kuşbakışı ile karşımızdaki yayla
(81.3,4)
Atımla beraber (81.27)
Hayvanı ile beraber (81.30)
Yarış hissiyle (82.4,5)
Bir ejderha tasvirî başlığı ile
berâber bu levhâ tamâmiyle
Çince (85.3,4)
Ecdâdımızın fütûhatnâmesine
battal etmek kasdı ile bu çizgiyi
(85.18,19,20)
Nineleri gözyaşlariyle evlâtları
kendi kanlariyle (85.25,26)
Bununla beraber (86.27)
Ögedey Kaan'ın fermanı ile
(87.4)
Arablar tarafından fethi ile
İslâm hâkimiyeti altına girmiş
(87.5,6)
Türkmenlerle Macaristan'a
ulaştı (87.10)
Dikkatle duvarı indirmek (87.19)
Tâbiriyle kaydederdim (87.28)
Bu felâket ile o koca edebiyât
(88.19,20)
Eski edebiyâtımızla iftihar
(88.21,22)
Mensub oldukları kavmin zekâsı
ile münasebetli (89.1,2)
Vaktiyle bu bölgede (89.15)
Dikkatle kazımağa (89.26,27)
Başarı ile sonuçlandı (90.15,16)

Kıyafetiyle süslenmesini
tamamladı (90.30,31)
Taştan kollarıyla boynumuza
(95.12)
Birkaç mâvi çiçekle (95.23,24)
Pek tatlı bir gülüşle yüzüme
(95.24,25)
Kont ile birbirimize (95.27,28)
Açık bir yüzle bana bakıyor
(95.29)
Gayret sevgisi hasletleriyle
belirtiniz (96.14)
Yapmacık bir utanma ile
(96.19,20)
Parmaklarıyla kıvrıyor, çözüyor
(96.21)
Mânâlı gülümsemelerle (96.22)
Ulvî mânâlarıyla Karakorum
sahraları (96.26,27)
Onunla nurlanmış bulunuyorum
(97.1,2)
Nükteli bir davranışla gülmeye
başladı (97.4,5)
Bu maksatla Gönül Hanım'ın
Tolun Bey'le nişanlanmaları
(97.8,9)
Bizimle beraber (97.31,32)
Gönül ile evlenemem (98.16)
Benimle evlenemeyeceğini
(98.27,28)
Kardeş sıfatıyla (99.1,2)
Size nispetle pek fakir (99.8,9)
Sıcak bir sevgi ile (99.25)

İran ve Rus mûsikîsiyle karışık
(100.20)
Vaktiyle mahallemizin
(100.21,22)
Kendine has şîvesî ile (101.8)
Bunlarla öğrenülecek (102.15)
Dimağımızla düşünürsek
(103.1,2)
Birbirleriyle hoş geçinme
(103.16)
Sabırla dinleyen (103.21)
Endîşe ateşiyile dönerken
(105.7,8)
Tamamiyle meydana çıkarılması
(105.15)
Baş yemeklerle (105.27)
Anlamamazlıktan gelmesiyle
titremeliydi (105.32/106.1)
Zorlukla karşılaştık (106.27)
Gönül arzusu ile (107.9)
Gönül ile beraber (107.13,14)
Dikkatle yerleştiriliyordu
(108.7)
Avrupalı sayyahların elleriyle
(109.3)
Mengüberdi ile konuşmaya
(109.6)
Eşyaları yerleştirmekle meşgul
(109.18)
Sabırsızlıkla sordu (110.2)
Öyle bir yâdigâr ile dönüyor
(110.16)
Gözleriyle anlatarak (110.19)
Bu taş kafa ile (110.21)

Kahkalarla gülmeye (110.23)
Kendi eliyle nişanlamak
(110.25)
Elinde bir mermer parçası ile
(111.1)
Göçebe Moğol'un yardımıyla
(111.14,15)
Ayrılış bakışıyla (112.2)
Kendi eliyle nişanladığı
(112.10,11)
Vaktiyle genç (112.16)
Bin zahmetle (114.15)
İki altun yüzükle (114.32)
Eşya ile Krasnoyarsk'a
gitmesiyle (115.11,12)
İdâre merkezi olmakla şöhret
(115.15,16)
Millî elbiseleriyle gezinme
(115.21)
Tatar elbisesiyle (115.32/116.1)
Bâdem gözleriyle (116.1)
Müşkül olmakla beraber
(116.20,21)
Harb sebebiyle (116.27)
Bahâdır Bey'in yazısı ile
(117.12,13)
Sür'at katarı ile yollarına devam
(117.17,18)
Temür vâsıtasiyle (118.16,17)
Burada Emevîlerle gelmiş
(118.27,28)
Vaktiyle Selçukî meliklerinden
(119.7)

Vaktiyle Büyük İskender (119.10)	Eliyle kahveler pişirerek (124.18)
İran'a giden birkaç İslâm tüccarla birlikte (120.14,15)	Vatan sevgisiyle seyyahatimizi (125.2,3)
Sınırdan araba ile Meşhed'e (120.17)	Başarı ile yerine (126.5)
Baştanbaşa altunla (121.10)	Onu zorla küçük evine (126.11)
Yazılı nefis çiniler ile süslü (121.12,13)	Tamâmiyle Bahâdır Bey'in yanında (128.5,6)
Buradan Tahran'a otomobille otuz saatte (122.1,2)	O hayâlin telkiniyle kendi kendine (128.11,12)
Vaktiyle buralarda (122.24)	Kuva-yi Askeriyesi vâsıtasıyla (129.15)
Vaktiyle Osmanlılar (123.16,17)	Koşuçaydam heykeliyle (130.11)
Perişan elbisesiyle (124.14)	

3.7.1.2. "için" İle Kurulan Edat Grupları

Arkadaşları adına alış-veriş için (3.2)	
Bir Tatar er ayrıldığı için (4.29)	
Mâni' olmak için (7.10)	
Buraları bilmediğim için (9.4)	
Daha sık karargâhdan çıkması için (10.2)	
Macarlar'ın menşe'ini aramak için (10.20)	
Bir kadın için (11.20)	
Kimsenin dikkatini çekmemek için (12.9)	
Anlayabilmesi için (15.24)	
Vatandaşları için (16.2)	
Birkaç saat kalacağı için (17.22)	
Dört kişi oldukları için (18.11)	
On günlük seyyahat kendilerini yorduğu için (18.17,18)	
Macar başkentinin bunun için (21.30)	
Bâzı eşyanın tâmiri ve tertibi için (22.22,23)	
Hayvanları dinlendirmek biraz da çimlenmek için (23.15,16)	
Ticaret için (26.7)	
Âhirete âit zevklerin devamı için (30.24)	

- Nirvana mutluluğuna erişmek için (30.31)
- Mezhep işlerinde bulunanlar için (31.8)
- Talihsizlerin ıslâhı için (33.5)
- Seyyahat arkadaşımız olan ve hepimiz için (33.20,21)
- Şükrânımı arzetmek için (33.24)
- Sefil hayattan kurtulmak için (35.23,24)
- Güzel giyip, refaha erişip yaşamak için (35.25)
- Bizim mevcudiyetimizden, hüviyetimizden şüpheye düşmemesi için (35.30,31)
- Karşı karşıya gelmek için (36.28)
- Bizim için (39.30)
- İrkdaşlarımız için (42.18)
- Hem ticâret ve hem gerçekleri anlatmak için (42.25,26)
- Etrafımızdaki adamların kuşkularını uyandırmamak için (47.5,6,7)
- Kız kaçırmak için (48.4)
- Kendimi göstermemek için (51.26)
- Hâtıra tamam olmak için (53.31)
- Medeniyet târihimiz için (55.4)
- Secde yeriniz olmak için (56.5,6)
- Bunun için (57.1,2)
- Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için (57.11,12)
- İslâmîyet iyi ve kötüyü hayrı ve şerri ayıran sağlam esaslara dayandığı için (58.10,11)
- Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususları sağlamak için (58.23,24)
- Yükselme ve refah için (59.19)
- Yalnız yorulmadan meramına erişebilmek için (60.12)
- Görgüsüz hemşehrileri için (62.8)
- Bu ihtiyaçlarını te'min için (63.16)
- Denizciliğin ilerlemesi için (63.24)
- Türklerin ilerlemesi için (64.1)
- Sûrlarının kapularından bizi görmek için (64.17)
- Tozlarına yüz sürmek için (64.31)
- Kuvvet ve yiğitlik vermek için (64.32)
- Türk olduğunuzu anlatmak için (68.3)

- Onun için (68.22)
- Zehirli olmadığını göstermek ve güven vermek için (69.5,6)
- Tapınma işinde kullandıkları için (70.23)
- Bizden sonra buraları ziyâret edecek Türk bilginleri ve seyyahları için (71.29,30)
- Yağmur yüzünden kararımızı yerine getiremediğimiz, çalışamadığımız için (74.24,25)
- Avrupa ülkelerine geçmek için (77.1,2)
- Seyyahatnâmemi yazmak için (78.16)
- Benim için (79.10)
- İstinsah meselesinde bilmeyenler ve tedarikli bulunmayanlar için (80.1,2,3)
- Kâğıdları kurumak için (80.14,15)
- Tukyu Türkleri hükümdarlarından İltiriş ile İlbilge Hatun'un oğlu Kül Tigin'in şânını yaşatmak için (84.8,9)
- Sana doğru yükselmek için (86.1)
- Dikkatle duvarı indirmek için (87.19)
- İncelemelerde bulunabilmek için (89.12)
- Mühim olduğu için (89.27)
- Doğan güneş altun pullarını, nurdan sırmalarını başımıza serpmek için (94.2,3)
- Bizim gibi fuzulî ve sahte peygamberler için (97.6)
- Bu iş için (97.10)
- Fedakârlık etmek için (98.17)
- Tercüme etmek için (101.4)
- Muhâkememi tamamlamak için (103.13)
- Çadıra dönmek için (104.10)
- Görünüşte nazlanmaya, aldırmazlığa benzeyen ve gerçekte bir dakika için (104.25,26)
- Bu konudaki samimî tören için (105.14)
- Bilge Kağan adına dikilen âbidenin üstündeki kitâbenin sûretini ve fotoğrafisini almak için (106.9,10,11)
- Gönül arzusu ile yapıldığı için (107.9,10)
- Buradan dönmek için (107.28)
- Binbaşı Julien de la Coste'un bu bölgeden alıp Paris müzelerini süslemek için (108.24,25,26)
- Yardım için (109.11)

- Moğol'un yurdunu arayıp bulması için (109.15)
 "Koşu Çaydam"dan alınacağı için (110.11,12)
 Eli boş dönmek için (110.21)
 Urdulu için (114.19)
 İki derin ve uzun ayrılış öpüşmesi için (116.14)
 Ticâret alışverişinin merkezi olduğu için (117.26)
 Elektrik te'sisleri için (120.11,12)
 İşi sağlam tutmak için (120.16)
 Mezarı burada bulunduğu için (120.29)
 Bilâl adına çıkarılmış bulunduğu için (121.23,24)
 Bir başkent için (122.3)
 Bölgeye yakın olduğu için (122.7)
 Kont'un merakını gidermek için (122.19)
 Bir an için (124.14)
 Türklere âid eserleri incelemek için (125.29)
 Türk ve Tatar kızlarına mahsus kuracağı yatılı bir öğretmen okulu için
 (130.9,10)

3.7.1.3. "kadar" İle Kurulan Edat Grupları

Krasnoyarsk (Kızıl-Yar)	Udinsk'den Kâhta'ya kadar
Kasabasına kadar (3.2,3)	(23.1)
Dört yüzelli kadar (3.15)	En medenî insanlardan, en vahşi
Fransa sınırlarına kadar (6.3)	beşeriyete kadar (28.1,2)
İkibin yıl öncesine kadar (7.5)	Sabaha kadar (28.27)
54 yılına kadar (7.13)	Bu kadar (29.25)
Fransa'ya kadar (7.25)	İşte o kadar (34.8)
O zamana kadar (9.9)	Şimdiye kadar (34.10)
Altı yıl kadar (11.28)	Yarım saat kadar (39.10)
Bu kadar (12.17)	Üç güne kadar (39.27)
Ne kadar çekingen ne kadar	Bu kadar (42.13)
beceriksiz (16.29)	Bu kadar (44.6)
Akşama kadar (18.2,3)	Zichy kadar (44.7)
O zamana kadar (21.15)	Şimdiye kadar (45.3)
	Karakorum'a kadar (45.14,15)

- Koyun kadar (45.21)
- Sabaha kadar (46.13)
- Buraya kadar (47.28)
- Ne kadar (48.2)
- Yakın zamana kadar (48.17)
- Bir İtalyan ile bir İspanyol'un
akrabalığı kadar (51.17,18)
- Sabaha kadar (52.7)
- Bizimkisi kadar (55.15,16)
- Fransa, İtalya ve İspanya kadar
(56.13,14)
- Her ne kadar (57.5)
- Şimdiye kadar (59.25)
- Bir sevgi ve saygı duygusu
kazandırdığı kadar (62.18,19)
- Şimdiye kadar (64.12)
- Bu kadar (64.12)
- On kadar (67.28)
- İlim ve târih uğruna buralara
kadar (72.2)
- XIV. Milâdî yüzyıla kadar
(72.19)
- Şimdiye kadar (74.27)
- Şimdiye kadar (75.15)
- Ne kadar (77.3)
- Bugünkü kadar (77.7)
- Uyanıncaya kadar (77.25)
- Şimdiye kadar (79.4)
- Yazıların en ufak çizgi ve
noktalarını kavrayıncaya kadar
(80.7,8)
- Öğleye kadar (80.28)
- Gönül'ün bir kaza geçirmesi
tehlikesi kadar (81.24,25)
- İkiyüz metre kadar (83.7,8)
- Yemeklerimizi hazırlayıp,
yataklarımızı yapıncaya kadar
(83.12,13)
- Şimdiye kadar (85.6)
- O kadar (86.9)
- O kadar (89.3,4)
- Ne kadar (89.11)
- Akşama kadar (89.25)
- Gece yarısına kadar (90.2)
- Ne kadar (90.9,10)
- O kadar (91.12)
- Hepimizin kalbi göğsümüzden
fırlayacak kadar (94.1,2)
- Bu kadar (95.8,9)
- O kadar (95.13)
- Benim kadar (98.7)
- Şimdiye kadar (99.9)
- Ne kadar (99.32)
- O kadar (100.12)
- O kadar (100.13)
- Tatarlığı kadar (101.27)
- Ne kadar (104.17)
- Tahminim kadar (105.5,6)
- Kül Tigin Kitâbesi kadar
(106.11,12)
- Onbeş kadar (107.6,7)
- Akşama kadar (107.10,11)
- O kadar (110.12)
- O kadar (112.14,15)
- “9” dereceye kadar (114.3)
- Hududa kadar (115.12)
- Kırkbin kadar (115.18,19)

Oynarken kıracak kadar

(116.5,6)

Üçyüz kadar (117.3)

İşte o kadar (117.8)

İkiyüzbin kadar (117.27)

Binikiyüziki târihine kadar

(119.19)

Hududa kadar (120.16)

Yüzbin kadar (121.7)

Şah Abdülmüazzam köyüne

kadar (122.15)

O kadar (124.22)

3.7.1.4. “göre” İle Kurulan Edat Grupları

Çin tarihçilerine göre (6.25)

İ'tirafınıza göre (20.11)

İddiasına göre (26.3,4)

Davranışlarına göre (30.16)

Kendilerinin ırk ve iklim

şartlarına göre (31.29,30)

Dikkat ettiğime göre (32.1)

Bizi gezdiren mâbed

muhafızının rivâyetine göre

(37.6,7)

Bâzılarına göre (43.7,8)

Zamana göre (57.19)

Zamanın ihtiyâcına göre

(57.25,26)

İslâmın ihtiyaçlarına göre

(58.16)

Dilimize göre (61.3)

Târihin söylentisine göre (65.12)

Size göre (71.14)

Bu kadar (124.30)

Her ne kadar (125.18,19)

O kadar (126.27)

İsfahan'dan Basra Körfezi'ne,

Haramâbad'dan Şiraz'a kadar

(123.3,4)

Hindistan'a kadar (123.20,21)

Bir hafta kadar (127.13)

Üç ay kadar (127.18)

Şimdiye kadar (128.19)

Perapalas'a varışına kadar

(130.1,2)

Zamânına göre (72.30)

Buralara göre (73.20)

Yazının derinliğine ve

kalınlığına göre (80.13)

Ona göre (82.7)

Şarkiyatçıların belirttiklerine

göre (86.18,19)

Heykellerin bugünkü

vaziyetlerine göre (89.17)

Sizin mefkûrenize göre (103.15)

Tolun Bey'in yaptığı açıklamaya

göre (104.2,3)

Ali Bahâdır Bey'in ve Kont'un

i'tiraflarına göre (105.11)

Bize haber verdiklerine göre

(106.22)

Bana göre (112.14)

Bu sonuca göre (125.5)

3.7.1.5. “*diye*” İle Kurulan Edat Grupları

Soğuk olur diye (44.2,3)

Bu sırada ellerim, dizlerim, titreyecek, düşeceğim diye (70.26,27)

“Yâ Allah! Yâ Muhammed!” diye (91.13)

“Kendine gel Türk!” diye (95.17)

Siyah gözlü bir kadın yerine atı sevdiğini gururlanarak şiir diye (102.2,3)

Macarca “ileri” demek olan: Elûre! diye (104.14,15)

Ben de nasıl şey diye (126.23)

Gönül diye (128.14)

3.7.1.6. “*rağmen*” İle Kurulan Edat Grupları

Ağır ve vakur ve bilgili bir hanım bulunmasına rağmen (11.21)

Herşeye rağmen (12.15)

İyi Rusça telâffuz etmemelerine rağmen (18.15,16)

Vamberi'nin araştırmalarına ve Kont Zichy'nin seyyahatlarına ve diğer orientalistlerin incelemelerine rağmen (48.19,20,21)

Aynı kandan yaradılmamıza rağmen (50.7,8)

Avrupalıların inkârlarına, iftirâlarına, rağmen (56.28,29)

Her tarafta görmeğe alıştığımız saraylara rağmen (82.30,31)

Hâl ve tavrımda ötedenberi görünen ümitsiz bir aşkın belirtilerine rağmen (105.16,17)

Herşeye rağmen (120.20)

Bundan sonra, cihânın ve bilhassa Türk ve İslâm memleketlerinin geçirdiği felâket günlerine rağmen (130.14,15)

3.7.1.7. “*karşı*” İle Kurulan Edat Grupları

Zararlı böceklerin sokmalarına
karşı (13.15)

Kont'a karşı (17.16)

Zichy'ye karşı (17.18,19)

İrkdaşlarına karşı (22.3,4)

Gönül'e karşı (33.10)

Bir kadına karşı (34.2)

Yılana ve silâha karşı (40.9)

Her ihtimâle karşı (48.5,6)

Avusturya'ya karşı (48.29)

Gönül'e karşı (51.31)

Asîlzâdelerin kötülüklerine karşı
(62.1)

Bunlara karşı (62.20,21)

Asîlzâdelere karşı (62.30)

Birbirine karşı (68.25)

Din ve milliyete karşı (75.17)	Hayata ve geleceğe karşı (99.18)
Avrupa'nın Hıristiyan bilginlerine karşı (75.27)	Kardeşine karşı (101.30)
Sabaha karşı (77.22)	Bu şiire karşı (104.1)
Doğan güneşe karşı (91.17,18)	Kont'a karşı (104.26)
Birbirlerine karşı (96.9,10)	Gönül'ün bu muhabbetine karşı (105.22,23)
Yoldaşlarımın güvenine karşı (97.21,22)	Bu saldırıya karşı (110.26,27)
	Size karşı (112.28)

3.7.1.8. “doğru” İle Kurulan Edat Grupları

Güneye doğru (18.8 /22.25,26 /113.16)
Ufuklara doğru (26.22)
Güney-Batı'ya doğru (40.11,12)
Batıya doğru (43.22)
Kuzeyden güneye doğru (53.16)
Bize doğru (53.20)
Bana doğru (64.9,10)
Manastıra doğru (66.12)
Taşıdığı geçmişin hâtıralarını geleceklere doğru (72.9,10)
Öğleye doğru (72.15)
Bize doğru (74.1)
Senin bulunduğun medeniyet tepelerinin eteklerine doğru (77.16,17)
Bana doğru (78.11)
Kırık granit kitâbelerinin gömülü bulunduğu harâbelere doğru (79.28,29,30)
Eski Türklerin idâre yeri olan Koşo yâhud Koso Çaydam'a doğru (80.30,31)
Kazaya uğrayan Gönül'e doğru (81.27,28)
İleriye doğru (83.15)
Hicretin 48 inci yılına doğru (84.7)
Sana doğru (86.1)
Omuzlarından göğsüne doğru (90.20)
Ezelden ebede doğru (95.4)
Bize doğru (95.11)
Ortamıza doğru (96.3,4)
Gönül'ün parmağına doğru (97.15)

Bana doğru (97.18)

Kuzeye doğru (112.3)

3.7.1.9. “gibi” İle Kurulan Edat Grupları

Dalyan bekçi yerleri gibi (3.22)

“Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi (4.32)

Pline, Pomponius Méla, Strabon, Hérodote gibi (7.3)

“Radloff” gibi (8.5)

“Thomsen” gibi (8.5)

Kâbe’yi tavaf eder gibi (9.8)

Sizin gibi (10.25)

İnce yay gibi (11.19,20)

Bir çocuk gibi (11.22,23)

Kendisi gibi düşünse kendisi gibi (16.7,8)

Pervane gibi (16.28)

İngilizce konuşanların mihrâbı Londra olduğu gibi (18.29,30)

İslâmların ittihâdı gibi (19.10)

Nasıl ve ne gibi (20.6,7)

Tam Şarklılar gibi (22.19)

Yanaklarımız, ellerimiz bu okşanışlarla gülüyor, güzelleşiyor gibi (23.23,24)

Kardeş gibi (24.3)

Geçmiş günleri mâtemini inler gibi (26.23,24)

Hiçbir kavim kalmamış gibi (29.11)

Mahalle mektebimiz gibi (35.20)

Nûr şelâlesi gibi (36.19)

Yarı zulmet arasından fırlamış gibi (37.3)

Şeytancıklar gibi (37.18)

Yüz yaşında gibi (38.2)

Düşecek yer arar gibi (41.15,16)

Devrilecek gibi (41.19)

Bizim gibi (45.17)

Bir karakol neferi gibi (46.15)

Kaymak gibi (46.19,20)

Görür gibi (47.30)

- Çıkarlarına tamamen aykırı olarak İslâv politikası izlemek gibi (49.6,7)
- Tıpkı bizimki gibi (50.13)
- Sizin gibi (50.9)
- Benim gibi (51.12)
- Macarlar gibi (52.18)
- Rivâyet edenler bulunduğu gibi (54.1,2)
- Yunanların puta taparken yetiştirdikleri Perikles, Phidias veyâ Pheidias gibi (56.21,22,23)
- Mûsikî, mi'mârî, resim gibi (56.26,27)
- Olduğu gibi (58.13)
- Hâriciyye, Cebriyye, Mu'tezile, Râfiziyye, İslâmiyye, Zeydiyye, Bâtıniyye (Haşhâşin), Dürziyye, Şîiyye, Bâbiyye gibi (58.20,21,22)
- Şîilik, Vahhâbîlik, Dürzîlik gibi (58.29,30)
- Mevcûd bulunduğu gibi (59.11)
- İbâdet, farizalar, evlenme, vasiyet gibi (59.27,28)
- Hükûmet etmek, askerlik yapmak gibi (60.9,10)
- Başkasını sevmek gibi (60.10,11)
- Bu gibi (62.13)
- Kunduracılık, terzilik, marangozluk, demircilik, kuyumculuk, duvarcılık, dülgerlik gibi (63.8,9)
- Adâletin umûmîleşdirilmesi, yayılması, demiryolu yapılması gibi (64.2,3)
- Tıpkı eski Firavunların haşmetini inleyen Nil sahilleri gibi (65.10,11)
- Tıpkı Budiler gibi (67.8,9)
- Tıpkı sizin gibi (68.18)
- Mâbedin kubbesini dolduran Asel-i leben (buhur-i Meryem) gibi (70.30,31)
- Denize düşmüş gibi (74.16)
- Bilindiği gibi (75.14)
- Yüzde dört, beş kelimedenden ibâret gibi (76.17,18)
- Kâğıdları kurumak için olduğu gibi (80.14,15)
- Orhun Nehri kıvrılmış, uyuyan bir ejder gibi (81.7,8)
- Haşmet dolu bir huzûra çıkar gibi (83.24,25)
- Söylediğim gibi (84.18)
- Erimiş katran gibi (85.5)
- Fark hemen yok gibi (86.21,22)

Mânâsız ve faydasız bir gürültü gibi (88.20,21)

Vezirleri, müşirleri arasında Cum'a selâmlığına çıkan muhteşem, mağrur bir Türk Hâkanı gibi (91.4,5,6)

Çayırarda tüten bir güzel tâzelik kokusu, ince bir tül gibi (91.8,9)

Son cümlelerin de parlaya parlaya, dalgalana dalgalana ezelden ebede doğru süzülüp uçtuğunu duyar ve görür gibi (95.3,4,5)

Bilir gibi (96.24)

Bizim gibi (97.6)

Açık artırmaya koyduğum yetişmiyormuş gibi (99.16,17)

Ağzını açmadığı gibi (99.30)

Yüreğinin kanından sızan bir damla gibi (100.8,9)

Adı gibi (101.25)

Baş yemeklerle karnımı doyurmuş gibi (105.27)

Pek az bir bölüm ayıracaksın gibi (107.22)

Bizim gibi (108.20)

Kendi eliyle nişanlamak gibi (110.25,26)

Orada kendi giydiği gibi (115.32)

Kendisine benziyor gibi (116.2)

Gazi Giray gibi (116.6,7)

Gözlerden bir hayâl gibi (116.17)

Bu türbe İran güzel san'atlarının bir meşheri gibi (121.13,14)

Osmanlılar gibi (123.17)

3.7.1.10. “dolayı” İle Kurulan Edat Grupları

Yirmidört yaşında bir kızın da kendileriyle berâber bulunmasından dolayı (11.15)

Bana itaat etmediğinizden dolayı (45.26/46.1)

Bu şiirden dolayı (101.23)

Hemşiresinin sitemlerinden dolayı (103.20,21)

Bir şey bulamadığımdan dolayı (111.19,20)

Rusya'da ve seyyahat esnâsında kazandığı müzmin bir romantizmadan dolayı (128.31,32)

Ruble fiyatının düşüklüğünden dolayı (129.28)

3.7.2. Kullanılışları Bakımından Edat Grupları

3.7.2.1. Edat Gruplarının *Özne* Olarak Kullanılması

Esir subaylar karargâhından arkadaşları adına alış – veriş için Krasnoyarsk (Kızıl-Yar) kasabasına kadar gitmek nöbeti / bu hafta Üsteğmen Mehmed Tolun Efendi'nindi. (3.1,4)

Devrilecek gibi sendeleyemeyen sığırlar / bana harp âfetiyle harab olan Erzurum, Bitlis taraflarının durumunu hatırlattı. (41.19,20,21)

Bu tahtadan yapılmış duvarın dörtköşesine, dalyan bekçi yerleri gibi, yüksek nöbetçi kulübeleri / kurulmuştu. (3.21,22)

“Radloff” gibi Ruslaşmış Almanlar, “Thomsen” gibi Danimarkalılar / eski medeniyetimizin, kuzey Çin çölleri ortalarında kalan belirtilerini buldular. (8.5)

Asker, me'mur ve çiftçiden mürekkebe vaktiyle hâkim bir millet olan Türkler / nasılsa bu küçük meşguliyetlere tenezzül etmemişlerdir. (63.12,13,14,15)

3.7.2.2. Edat Gruplarının *Yer Tamlayıcı* Olarak Kullanılması

Buda, mensuplarının davranışlarına göre / mükâfat ve ceza vadeder. (30.16,17)

Bu değişiklik dolayısıyla bâzıları zamana göre / ilerleme veyâ geri kalma safhaları göstermiştir. (57.18,19,20)

Kaplanoğlu Bahâdır Bey bu şiirden dolayı / pek mağrur görünüyordu. (101.23,24)

Udinsk yoluyla Çin'e gidiyorum / dedi. (14.1,2)

İki gündür bahar çiçekleriyle renk-renk olmuş çayırlardan / geçiyoruz. (44.14,15)

Bana itaat etmediğinizden dolayı / sizi öldürebilirim. (45.26/46.1)

Kırık granit kitâbelerin gömülü bulunduğu harâbelere doğru / yollandık. (79.28,29,30)

3.7.2.3. Edat Gruplarının *Zarf* Olarak Kullanılması

Altı yıl kadar / piyano ve resim dersleri aldığını kardeşi söylemişti. (11.28)

Umarım ki üç güne kadar / yola çıkarız. (39.27,28)

Sabaha kadar / uykusuz kaldık. (46.13)

Seyyahat sırasında Kont, Gönül Hanım'ın etrafında pervâne gibi / uçar, dolaşırdı. (16.27,28)

Renkli camlardan boşanan ışıklar bir nûr şelâlesi gibi / karanlık ruhları yıkar.
(36.18,19)

Bir karakol neferi gibi / ayakta geceyi geçirdik. (46.15)

Sonra kâğıdları kurumak için, olduğu gibi / bırakmalı. (80.14,15)

Kapkara gök kubbesi sanki, erimiş katran gibi / başımıza döküldü. (85.4,5)

Bizim gibi fuzuli ve sahte peygamberler için / ümmet lâzımdır. (97.6,7)

Casus tehlikesi korkusuyla / diğer masalara göz gezdirdi. (9.20)

Kont bir bilgin edâsıyla / cevap verdi. (55.21)

3.7.2.4. Edat Gruplarının *Yüklem* Olarak Kullanılması

Yanaklarımız, ellerimiz bu okşanışlarla gülüyor, güzelleşiyor gibiydi.(23.23,24)

Bu türbe İran güzel san'atlarının bir meşheri gibiydi. (121.13,14)

Çekinmem, me'mur şüpheyeye düşüp de bu mukaddes hizmetten bizi mahrum etmesin düşüncesiyle idi. (15.16,17,18)

3.8. BAĞLAMA GRUBU

“Bağlama edatları ile birbirine bağlanmış iki veya daha fazla isim unsurunun meydana getirdiği kelime grubudur.” (Karahan, 2016, s.65).

Bağlama grupları, *Gönül Hanım*'ın esnek dil ve anlatımına bağlı olarak, cümle içerisinde isim, sıfat ve zarf olarak görev almışlardır. *Gönül Hanım* romanında uzun cümle yapısına sahip örneklerin varlığı bağlama gruplarının işlevsel olarak kullanıldığının göstergesidir.

“Bağlama edatı (*ve, veya, ile, ilâ, fakat, ama, değil* vb.) isim unsurlarının arasında bulunur. İsim unsurları, grubun kuruluşuna eşit olarak katılırlar.” (Karahan, 2016, s.65).

isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru = bağlama grubu

Kont + ve + Bahâdır Bey = Kont ve Bahâdır Bey (111.5)

kuvvet + ve + yiğitlik = kuvvet ve yiğitlik (64.32)

şahsî + veyâ + siyâsî = şahsî veyâ siyâsî (58.27)

Tatarlar ve Türkmenler (121.18)

ayrı + veya + karma = ayrı veya karma (4.8)

Kont ile Gönül (48.1)

sert fakat samimî (68.31/69.1)

Türk ve İslâm (130.14)

3.8.1. Yapılışları Bakımından Bağlama Grupları

3.8.1.1. Sıralama Bağlaçları İle Kurulan Bağlama Grupları

3.8.1.1.1. “ve” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

Subaylar ve âmirler (3.16)

Alman, Avusturya ve Macar subaylar (3.18)

Yekdiğerlerinin dillerini öğrenmeğe ve birbirinden mânen istifâde etmeğe (4.5,7)

“Altay” ve edebî “Vâveylâ” gazeteleri (4.14)

“Panaroma” ve Güzel San’atlar Akademisi’nden mezun bir yedek subay (4.18)

Bir yedek subay tarafından çizilen ve resimlendirilen “Boyama” dergileri (4.19)

Radloff”, “Thomsen”, “Le Coq” gibi müsteşriklerin Ural- Altay dilleri ve milletleri hakkındaki neşriyatı (5.1)

Harbokulu’nda okuduğu Rusçasını ve daha sonra öğrendiği Almanca (5.5)

Yerli ahâli ve inzibata me’mur Ruslar ve Alman arkadaşlar (5.6)

Dil ve coğrafya hakkında umumî fikirler (6.23)

Aslen Türk olan “Hiungnu”lar- ki bunlara Avrupalılar “Hun” derler ve Macaristan’ın diğeri bir adı Hungarya (6.25)

Yazıya, töreye ve bir medeniyete sâhib olmuşlardır (7.2)

Bu taş ve demir püsküren sedler (7.14)

Hiddet ve intikam arzuları (7.18)

Yunanlılar ve İranlılarca Eftalit, “Abnalit” denilen ve Arablar tarafından Haytal ve Hayâtıla adı verilen Ak Hunlar (7.19)

Macaristan ve Attilâ kumandasıyla Cermenya, İskandinavya ve Fransa’ya (7.25)

Şerefli ve tarihî (9.2)

Bu Moğolların, Uygurların ve Türklerin üç eski başkenti (9.6)

Gönül Hanım’ın dudakları ve kalbi (9.12)

Ali’nin ve Gönül’ün bu gizli helecenları (9.13)

Hudud ve Kâhta (9.16)

İlk Türk târihi ve ilmî seyyahatı (9.26)

İlk fikir ve ilk gayrete getirme (9.28)

Esaret arkadaşlarından ve Macar yedek teğmenlerinden Kont Béla Zichy (10.15)

Ujvalvy’nin ve Kont Ödön Zichy’nin başkanlıkları (10.21)

Civanmerdliği, sergüzeştçiliği ve nezâketiyle (11.2)

- Tûrânî milletlerin büyüklüğüne has olan vakar ve kalp yüksekliği (11.4)
- İnce, asîl ve kibar davranışlarına eklenen cömerdlik (11.6)
- Para ve hediye kuvvetiyle istediği zaman da şehre çıkar, gezer (11.8)
- Gönül Hanım, Bahâdır, Kont ve Tolun (11.11)
- Gönül Hanım, Bahâdır, Kont ve Tolun bâzan bir lokantada, bâzan Bahâdır'ın konağında (11.11)
- Çok sâde ve kibar (11.21)
- Ağır ve vakur ve bilgili bir hanım (11.21)
- Piyano ve resim dersleri (11.28)
- Tolun'un ve Kont Zichy'nin bile takdirini çekmiş (11.30)
- Ural-Altay milletleri, dilleri ve târihlerine dâir (12.3,4)
- Zor ve masraflı (12.11)
- Kontun ve Tolun'un gururu (12.18)
- Âşinâlar ve muhafızlar (12.24)
- Kazan'dan ve Moskova'dan (12.30,31)
- Havyar, galoş ve sahtiyan mâmulâtı (13.5)
- Fotoğraf ve topoğraf işlerine yarayan âletler (13.7)
- Fotoğraf ve topoğraf işlerine yarayan âletler ve tıbbî ecza (13.7,8)
- Kont Zichy ve Bahâdır (13.12)
- Almanca ve Rusca (13.12)
- Çin Türkistanı tundra ve bozkırlarındaki hastalıklar (13.13,14)
- Ali Bahâdır Kaplanof ve hemşiresi (14.11)
- Küçük paketleri ve diğerleri (14.18,19)
- Kont Zichy ve Mehmed Tolun (14.23)
- Rusya ve Almanya (15.22)
- Aralarında en çok iftihar eden ve gururlanan Mehmed Tolun (15.28,29)
- Kendisinden önce böyle târihî ve ciddî bir mâcerâya (15.30,31)
- Seyyahat evrakı ve askerî belgeler (16.15)
- Sibirya'nın durgun ve ıssız, kardan bembeyaz bozkırları, tundraları (16.19,20)
- Yurdunu, âilesini ve arkadaşlarını (16.22)
- Girgin ve dalkavuk (16.30)
- Tatlı ve çerezler (17.9)
- Boğaziçi'nin, Halic'in ve Sultan Ahmed Câmii'nin resimleri (17.25,26)
- Gül ve lâle (17.27,28)

- Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimler (18.24,25)
- Amerika ve İngiltere (19.29)
- Medeniyet ve terbiye (20.1)
- Er ve geç (20.3)
- Bu sâde ve tabî mefkûre (20.6)
- Nasıl ve ne (20.6)
- Keşf ve i'mâr (20.13)
- Lüzumlu ve önemli (20.14)
- Şark kültür ve medeniyeti (20.29)
- Târihinizi, geleneklerinizi, hattâ dilinizi ve hattâ ecdadınızı (21.1,2)
- Asılları anlaşılacak derecede tahrif ve tahrib olunmuş lâfızlar (21.8,9,10)
- Sinâî ve ticarî münasebetler (22.15,16)
- Arabaları ve kılavuzu peyleyecek (22.20,21)
- Bu sıkıntılı ve tatsız kasaba (22.31)
- Yüzelli ruble rüşvet vermek ve bir tokat yemek (23.6)
- Mülâyim ve nâmülâyim (23.7)
- Ben ve Ali Bahâdır (24.11)
- Ok ve kargı taşıyan ecdad (25.6)
- Sibirya ve Çin'e nisbeten "Ortadan geliyorum" demek olan (26.9,10)
- Acıklı ve iğrendirici (26.26)
- Çöpler ve hayvan leşleri (27.2,3)
- Bura insanlarından daha miskin ve pis mahlûklar (27.22,23)
- En tembel ve en alçak hayvan derekesi (27.31,32)
- Cinsiyet ve milliyetin yeri (28.4)
- Dinin, mâneviyâtın saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri bâzan feyiz verici fakat çok kerre kahredici oluyor (28.6,7,8)
- Siyah ve kanlı perde (28.8,9)
- İlim ve irfan (28.9)
- Taştan mâbedler ve kerpiç ile yapılmış kulübe (28.11)
- Bu toparlak ve tavanları mahrud şeklinde çergeler (28.13,14)
- Kırgızlar ve Moğollar (28.14)
- Katı ve zifirî bir karanlık (28.24,25)
- Bu pis ve iğrenç köpekler (28.25,26)
- Büyük bir gösteriş ve gürültü (28.27,28)

- Bu milletin târih öncesinden beri savaşmadığı Avrupa ve Asya (29.9,10,11)
- Herhangi tunç ve çelik (29.26)
- Sonu gelmez sıkıntı ve güçlüklerin tesiri (29.29,30)
- “Sakyamoni”nin yanlış ve doğru cetveli (30.1)
- Altun ve gümüş saklamamak (30.13)
- Mükâfat ve ceza (30.16,17)
- En iğrenç ve melun bir hayvan (30.22)
- Hayat ve elem (30.30)
- Kin ve garezle ilgili arzular (30.31,32)
- Arzulardan ve nefsten geçmek (30.32)
- Bu ıssız ve çorak çöllerde yaşayan câhil, içi temiz Moğol dimağlar (31.3,4,5)
- Hiçlik ve miskinlik (31.6)
- Kendilerinin ırk ve iklim şartlarına (31.29,30)
- İslâmiyetin Yemen ve Useyir tarafları (32.2,3)
- İspanya’da sarışın ve kara gözlü olan İsa ve Meryem (32.12,13)
- Ruh ve beden (32.18)
- Moğollarda ve Türklerde (32.19)
- Moğollarda ve Türklerde görülen asil sınıf ve sıfat (32.19,20)
- Bu pek yavan ve felsefî bir din olan Budilik (32.31,32)
- Gayet dikkatli ve çekingen (33.10,11)
- Deve tüyü renginde uzun ve bol bir manto giymiş (33.13,14)
- Asâleti ve terbiyesi (34.1)
- Onun ve benim hayâtımız (34.15)
- Onun ve benim tecrübemiz (34.15,16)
- Onun ve benim çevremiz (34.16)
- Tapınak bir tepenin üstüne yapılmış ve tepenin etekleri kâmilen süprüntüler ve leşlerle çevrili (34.21,22,23)
- Altun yıldızlı kuleleriyle ve yeşil kiremitleriyle Çin tarzında (35.1,2)
- Dirilerin böyle sefil ve çıplak yaşadığı bu memleket (35.6,7)
- Ölümlere tahsis kılınan bunca süs ve servet (35.7)
- Küçükliğümüzdeki usul ve âhenk (35.16)
- Bütün refah ve saâdet (35.28)
- Deyrin çevresi oldukça temiz ve köpeksiz (36.4,5)

Cephesi satranç kâri elvan boyanmış dört köşeli direklerle ve altun kakma çivilerle süslenmiş (36.5,6)

Müşrik ve muvahhid (36.11,12)

Loş ve rutûbet (36.15)

Mahrem veyâ ma'sum ümidler (36.20,21)

Dimâğı ve vücudu (36.25)

Zeyrek ve çevik (36.25)

Dünya alâkalarından, benlik kaygularından sıyrılıp, silkinip ahrete ve mâ'neviyâta sarılmak ve rûhuyla karşı karşıya gelmek (36.26,27,28)

İstanbul'da ve Anadolu'daki türbeler (37.1)

Koca ve ağır (37.11)

Küçük ve acayip heykelcikler (37.13)

Ödağacı, aselbend (benzoe) ve buhur kokularına karışan loş, rutubetli bir hava (37.15,16)

Îsâ ve Meryem (37.25)

Vaız ve duâ ettikleri kürsüler (38.11,12)

Baştan başa sırma ve klabdan işlemeli kumaşlar ve altun gümüş kakmalı süs eşyalar (38.12,13)

Örtülü ve kaplı (38.13,14)

İnsanlar ve evler (38.14)

Fakir ve sâde (38.15)

Ruhanîler ve mâbedler (38.15,16)

O derecede süslü ve muhteşem (38.16)

Halkın dünyasına ve ahretine (38.19,20)

Kara Moğol ve büyük Lama (38.22)

Kâhin, üfürükçü ve sihirbaz (38.27,28)

Bir çift kudüm çalınmağa ve Şaman sağına soluna çalkalanmağa (39.6,7)

Hareket ve tavırları (39.8)

Uzak ve soğuk ülkeler (39.13)

Ölüm ve mâneviyat (39.22)

Hayat ve maddiyat (39.23)

Uşaklarımız ve eşyamız için altı hicin devesi (39.28)

Maiyetimize ve bineklerimize lüzumlu olan hizmetçileri bulmak hususunda çok güçlük çektik (40.1,2)

“Kalkan” da denilen ve sağlamlığı ile meşhur olan mavi bezden çadırlar satın almaya pazara gittik (40.5,6)

Yılana ve silâha karşı bir muska (40.9,10)

Tercüman ve kılavuz (41.2,3)

Daşa ve Urdulu adlarındaki deveçiler (41.3,4)

Aşçılık ve hizmetçilik edecek olan Sancay (41.4,5)

Cılız ve güçsüz (41.15)

Neşe ile koşmaz, sıçramaz, bezgin ve bitkin (41.17,18)

Bu insanlarda ve hayvanlardaki sefalet (41.22,23)

İran ve eski Yunan (42.4)

Çadırlarında yemek pişirmek, hayvanlara bakmakla meşgul olan ve vazifelerini hakkiyle gören bu adamlar (42.10,11,12)

Sözle ve kalemle (42.20)

Zengin ve âlim kimseler (42.24)

Maarif ve medeniyet nurları (42.28)

İrfan ve ilim (43.1)

Yalan ve çürük fikirlerin ortadan silineceği (43.1,2)

İlerleyen ve yükselen insanlık ideâli (43.9,10)

Pekin'deki muhabirler ve acentalar (43.13,14)

Devecilerden gayet zeki ve sağlam ahlâklı olan genç “Urdulu” (43.15,16)

Ziraat ve hayvan yetiştirme (43.18)

Dağın mermer ve granit eteklerinde kazılmış, senelerin tahribine uğramış bir takım acayip yazılar (44.26,27,28)

Sibirya'daki araştırma ve inceleme (44.28,29)

Vaktiyle vakur ve cesur olan bu Çingiz torunları (45.18,19)

O iki yüzlü ve üstünkörü bir mutluluk (48.14)

Vamberi'nin araştırmalarına ve Kont Zichy'nin seyyahatlarına ve diğer orientalistlerin incelemeleri (48.19,20)

Kont Andraşi ve Kont Karayi (49.1)

Kosova ve Varna muharebeleri (49.19)

Din ve siyaset arası (50.1)

Sizin câhil ve mutaassıp çevreniz (50.13,14)

Doğru ve sağlam düşünüyorsunuz (50.21,22)

Dinî taassubunuz ile millî duygu ve düşünceler (51.9,10)

- Sağlam ve millî bir terbiye (51.16,17)
- Dinim ve milliyetim, hattâ menfaatim (51.20)
- Ne bizim ve ne atlarımızın rahat yürümesi (52.9,10)
- Manzara nefis ve şâirâne idi (53.18,19)
- Ergenekon'un Altay civarında olduğunu rivâyet edenler bulunduğu gibi daha güneyde ve Çin'in Pelû vilâyetinde bir vâdinin adı (54.1,2,3)
- İrkımızın ilerlemesi ve yükselmesi hususuna (54.19,20)
- Türklerin yükselmesine ve kalkınmasına çalışmak (54.21,22)
- Türklerin, fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)
- Edebiyâtı, mi'marlığı ve kültürü (54.25,26)
- Arab ve Acem (54.26)
- Selçuk ve Osmanlı tarzlarının birleşmesiyle meydana gelen Türk üslûbu (54.28,29)
- Ev ve konaklar (54.31)
- Belirli ve düzgün (55.1)
- Klâsik, Rönesans ve zamanımızın devirleri (55.2,3)
- Batının döşeme ve süsleme usûlleri (55.7,8)
- Macaristan hattâ Almanya ve İngiltere (55.14,15)
- Çeşidli ve belirli devrelere ve farklara (55.16)
- Arab, Acem ve Hind üslûbları (55.19)
- Tekkelerin ve câmi'lerin sesi (56.7)
- Mâ'bedlerine resim ve heykel kabul etmeyen Protestanlar (56.9,10)
- Ressamlık ve heykeltraşlık (56.12)
- Resim ve heykel âşığı Katolik memleketleri olan Fransa, İtalya ve İspanya (56.12,13,14)
- İngiltere, Almanya ve Amerika (56.18,19)
- Hıristiyan ve Ortodoks olduktan sonra (56.23,24)
- İlim ve san'at (56.31)
- Sulh ve sükûn (57.3,4)
- Kalb ve kılıç (57.6)
- Politika ve idâre sâhasında ilerlememiz için bir engel olan yabancılara tanınmış ekonomik ve idârî imtiyazlar (57.11,12,13)
- Çıkarı uğruna maddî ve mânevî varlığını mütemâdiyen değiştirmeye hevesli olan insanoğlu (57.15,16,17)

- Her kavim ve her din (57.18)
- Sefardim (İspanyalılar) ve Aşkenazim (Almanyalılar) (57.22,23)
- Batı ve Doğu şübelerine bölünmüş (57.23,24)
- Şefkat ve itaat (58.2)
- Katolik kilisesinin Papaların çeşitli kötü davranışları ve sahte tutumları (58.3,4)
- İslâmiyet iyi ve kötüyü hayrı ve şerri ayıran sağlam esaslara dayandığı (58.10,11)
- Âyet ve hadîs (58.15)
- Modern ve akla uyan ilerleyişin muhtaç olduğu hususları sağlamak (58.23,24)
- Ümmetin ve ictihad âlimlerinin görüş ve reyleri (58.25,26)
- Kişilere, cemiyete ve medeniyete (59.1,2)
- İslâh ve îcâd hassası bulunmadığına bağlamak (59.7,8)
- Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedrettin Sîmâvî'ler ve Torlak Kemâl'ler (59.15,16,17)
- Türk ve Osmanlı (59.17,18)
- Yükselme ve refah (59.19)
- Hind ve Çin'in Arab ve Acem'in bütün islâm âleminin en ileri gelen mü'min ve mu'tekid ulemâsı (59.22,23,24)
- Arab, Acem ve Türk'de ortaya çıkan dînî meslekler (59.25,26)
- Dînî meslekler erbâbının ve dört mezhebin anlaşmazlıkları ve ictihadlarını inceleyerek (59.26,27)
- İbâdet, farizalar, evlenme, vasiyet gibi dînî ve şer'î hükümler (59.27,28)
- İslâmiyetin esasları çerçevesinde hâl ve ıslâh etmelidirler (59.29,30)
- Hazret-i Mûsâ ve Îsâ ve Hazret-i Muhammed (59.31/60.1)
- Hükûmet etmek askerlik yapmak gibi merdlik ve başkasını sevmek gibi (60.9,10,11)
- Yalnız yorulmadan meramına erişebilmek için kestirme yolu seçen kurnaz ve becerikli bir cemaat (60.12,13,14)
- Acıyan ve esirgeyen ve mazlum (60.15)
- Düzen, dirlik, berâberlik ve idâre peygamberi (60.18,19)
- Âdil, şefkatli ve aydın iken (60.19,20)
- İdâresiz, kibirli, bozguncu ve cehâlet düşkünü olmuş kalmış (60.20,21)
- Aramcadan ve Yunancadan değiştirilip çıkarılmış Lâtin harfler (60.29,30)
- Arablar, Acemler ve başka Tûrânî kavimler (61.5,6)

- Kalkınma ve ilerleme yolu (61.8)
- Hüsrev Paşa ve Hâlet Efendi'nin ifâdesi (61.16,17)
- Rumeli ve Anadolu'daki asîl âile ocakları (61.17,18)
- Memleketimizin kalkınma ve ilerlemesinde büyük bir engel olmuş (61.20,21)
- Onların memlekete ve ahâliye faydaları dokunmuş (61.28,29)
- Köy ve kasabanın kalkınmasını isteyen iyi bir hükûmdar (61.31,32)
- Hükûmet ve kanun (62.1)
- Kontrol ve engel (62.2)
- Dışarıdan yetişip gelmiş asîl ve aydın kimseler (62.3,4)
- Ahâliden farklı ve fazla bir hak ve imtiyaz (62.4,5)
- Tahsil, terbiye ve tecrübe (62.7)
- Eski âilelerin mal ve mülkleri (62.9,10)
- Âile adının ve servetinin ve an'anesinin devamlılığı sağlanmış (62.11,12)
- Âilelerinin gelenek, görenek ve ünü (62.17,18)
- Bir sevgi ve saygı duygusu kazandırdığı kadar (62.18,19)
- Müstesnâ bir ahlâk ve nâmus (62.19)
- Sağlam evkaf ve âile kütükleri (62.22,23)
- Orta sınıf ve halk (62.25,26)
- "Orta tabaka" ve "işçiler" (62.26,27)
- Orta tabaka ve işçiler (62.31)
- Aynı ad ve mevki (62.32)
- Anadolu ve Rumeli (63.1)
- Türk'den başka unsurlar ve Hristiyanlar (63.12)
- Asker, me'mur ve çiftçiden mürekkebe vaktiyle hâkim bir millet olan Türkler (63.12,13,14)
- Hayatî ve elzem olan bu ihtiyaçlar (63.15,16)
- Sağlam sıhhat ve sağlam fikir (63.23)
- Ak ve Karadeniz kıyıları (63.24,25)
- Âsâyîş ve hürriyetin sağlanması ve sürdürülmesi (64.1,2)
- Tenhâ ve sâkit (64.18,19)
- Dümbelek ve zurna gürültüleri (64.24,25)
- Kalmuklar ve hükûmetleri (64.26)
- Çölde kurumuş bir arslan iskeletinin üzüntü ve ümitsizliği (64.29,30)
- Kuvvet ve yiğitlik (64.32)

Dik ve yüksek (65.7)

Yıkık ve çökük (65.8)

Gönül Hanım ile Ali Bahâdır Bey ve Kont (66.11,12)

Yanıma Rusca ve Moğolca bilen ve hizmetkârlarımızın en zekisi olan Sancay'ı aldım (67.6,7)

Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın düşmanı (68.17,18)

Zehirli olmadığını göstermek ve güven vermek için içmiş (69.5,6)

Ne çok biçimsiz küçük heykeller ve resimler (70.6,7)

Üstlerine Tibet ve Moğol yazıları kazılmış ağır granit sütunlar (70.10,11)

Gönül'ü ve beni mâbedin kubbesini dolduran asel-i leben (buhur-i Meryem) gibi buhur kokuları mı sarhoş etti (70.29,30,31)

Bizden sonra buraları ziyâret edecek Türk bilginleri ve seyyahları için bu mâbette millî târihimize âid pek çok hazineler (71.29,30,31)

Zorluk ve sıkıntıyı göze alarak (72.1)

İlim ve târih uğruna buralara kadar seyyahat ettiklerini görecek, duyacak (72.2,3)

Bir de mermerden yapılmış üç metre uzunluğunda ve bir buçuk metre genişliğinde bir kaplumbağa kalmış olduğunu gördük (72.6,7,8)

Binlerce sinek sürüleri bizi ve atlarımızı rahatsız ediyor (72.26,27)

İnce yapılı ürkek ve nazlı bir vücûd (74.4,5)

Bu tenhâ ve esrar ile dolu çöller (74.7,8)

Âbidelerden bir kısmının Çince, diğerlerinin Uygurca ve kalanının eski Türkçe (Orhun Alfabeti) olması (74.20,21,22)

İrkların arasındaki münasebeti red edenleri ben, bir başka görüş ve noktadan inceledim (75.11,12)

Din ve milliyetde aşırılıktan şimdiye kadar pek çok zarar gören Yahûdiler (75.14,15)

İlim ve felsefe bir de farmasonluk yardımıyla (75.15,16)

Din ve milliyete karşı mücadelede bulunmak isterler (75.17,18)

En temiz ırk, en saf ve karışmamış nesil olarak Yahûdiliği gösterirler ve ekonomi alanında ve maddecilikte gösterdikleri başarılarını da nesillerinin bu saf kalışına bağlarlar ve temiz soyluluğu yalnız Yahûdi ırkına malederler (75.18,19,20,21,22)

Bütün Avrupa'nın Hıristiyan bilginlerine karşı Hind, Cermen ve Arya nesilleri ve kolları arasındaki münasebeti (75.27,28,29)

Turan ve ilmî deyimleriyle Ural-Altay kavimleri (76.4)

Ural-Altay kavimleri ırk ve dil bakımından (76.4,5)

İnsanlığın bu büyük kolunun târihi, kültürü, medeniyeti, soyu ve dili ve yaşayışı üzerinde incelemeler yapan bilginlerin sayısı (76.7,8,9)

Bu alandaki soy, dil ve târih araştırmaları (76.10,11)

Bu kolda en çok ihtisas sâhibi olmaları beklenen Türk ve Tatar bilginleri (76.11,12)

Cümle teşkili ve bâzı çoğul kaideler (76.16,17)

Filoloji ve kelime üremesi hakkında bilgisi olmayanlar (76.20,21)

Macarcada bir "keyb" sözü vardır ki, örnek ve levha mânâsına gelir (76.22,23)

Bugün Avrupa'da ve Asya'nın batısında oturan Macarlar, Finler, Türkler (76.27,28)

Mançu ve Moğollar (76.29)

Mançu ve Moğollar ve daha kuzeydeki Çuvaş ve Kırgız ve Başkırtlar (76.29,30)

Ne türlü hayat sahneleri yaşamışlar, ne kadar yeni soy ve nesillerle uyuşmaya, karışmaya mecbur olmuşlardır (77.3,4,5)

Boş ve ıssız kalmamış (77.7)

Mân'î olmama vakit ve fırsat bırakmadan defteri kavradı (78.19,20)

Develerimizden birine küçük fiçileri, fırçaları, kâğıtları ve diğer malzemeyi (79.27,28)

İstinsah meselesinde bilmeyenler ve tedarikli bulunmayanlar (80.1,2,3)

Dikkat ve titizlikle temizlemek ve yıkamak (80.3,4)

Yazıların en ufak çizgi ve noktalarını kavrayıncaya kadar (80.7,8)

Kâğıdın üstüne fırça ile bâzan hafif ve bâzan hızlıca vurmak (80.8,9)

Tamâmen birbirine uymuş ve yerleşmiş hâle girince (80.10,11)

Üstüne su serpmeli ve fırça ile dövmeli (80.12,13)

Yazının derinliğine ve kalınlığına göre (80.13)

Kalıbı alınmak istenen resim ve yazıların örneği (80.17,18)

Devecilerimiz de hizmetçilerimiz de sevinçli ve istekli görünüyorlardı (80.25,26)

Sarı ve kırmızı renkte kuru ot, kum ve taşların ortasında Orhun Nehri kıvrılmış, uyuyan bir ejder gibi (81.6,7,8)

Önümüzdeki küçük göllerde, bataklıklardan çıkan milyonlarca sinekler gözlerimize girmeye ve atlarımızı huylandırmağa başladı (81.9,10,11)

Sancay ve diğer hizmetçiler (81.16,17)

Kont ve ben âni bir heyecanla atlarımızı mahmuzladık (81.21,22)

Heyecan ve istekle atılmama sebep (81.24)

Bir yabâni sarmaşığa dolaşmış ve yere kapanmış (81.32/82.1)

Kalbimi kemiren kıskançlık ve yarış hissi (82.4,5)

Bu asıl ve cömerd kız (82.18,19)

Bu hükme can ve gönülden (82.24)

Yolda geçirdiğimiz kaza ve heyecandan ötürü yorgunduk (83.6,7)

Milletimizin bu oniki yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidini, şanlı yazarının sözlerini görmek, dinlemek şiddetli isteğine kapıldık (83.9,10,11)

Tuğla ve çimento ile inşâ olunarak (84.2)

Neden onları âlem nazarında hor ve hakir kıldın (85.28,29)

Dünkü mutluluk ve ezici kuvvetlerinin (85.29,30)

Bugünkü sefâlet ve perişanlıklar (85.31)

Zamanın ve mesafenin uzaklığı (86.13,14)

Zaman aşımı ve mesafe uzaklığının te'siri (86.22,23)

Kışlak, yaylak, otağ kelimeleri zamanla kışla, yayla ve oda olur (86.25,26,27)

Kâşgar civârında Turfan adlı yerde ve Türkistan'ın ötesinde berisinde (86.30,31)

Türkistan'ın ötesinde berisinde keşfedilip Berlin, Paris ve Londra müzelerine taşınan Uygur eserleri (86.30,31/87.1)

Türkistan, Mâverâünnehir, Belh, Bedehşan ve Kâşgar bölgeleri (87.4,5,6,7)

Batu Han, Kazan ve Ejderhan'dan geçerek (87.8,9)

Maiyetindeki Kıpçaklılar ve Türkmenler (87.9,10)

Sancay ve Urdulu adlarındaki hizmetçiler (87.21,22)

Hizmetçilerimizin ve devecilerin dikkatle duvarı yıkmağa başladıklarını ve düşen taşların arasından açılan gediklerin altından (87.22,23,24)

Mânâları akıl ile değil his ve zevk ile anlaşılacak Fârisî birleşik sıfatlar, edadsız benzetişler (88.5,6,7)

Bu felâket ile o koca edebiyât, mânâsız ve faydasız bir gürültü gibi (88.19,20,21)

O kadar üzüntü ve heyecan duymuş (89.3,4)

Vücuddaki adalelerin elbiseler altında görünüş ve duruşu (89.8,9)

Heykellerin bugünkü vaziyetlerine göre, bunların yüzleri ve bakışları âbideye dönükmüş (89.17,18)

Rus şarkiyatçılarından Radloff ve Danimarkalı Thomsen'in çıkardıklarındaki eksikliklerin halli ve tamamlanması ile uğraştık (90.2,3,4,5)

Bir yıldan beri sürekli olarak üzerinde çalıştığımız Orhun Türk yazılarını şimdi doğru düzgün ve kolay okuyorduk (90.5,6,7,8)

Sevinçler, şenlikler ve helecanlarla işimize devâm ediyorduk (90.10,11)

Öndeki kitâbede yazılı olanları, arkamdaki o koca ve korkunç heykeller tekrar ediyor, sandım (91.10,11)

Nur ve parlaklık içinde bir donanma (94.7/95.1)

Eminim ki ben ve arkadaşlarım tamâmen dünyadan geçmiş (95.5,6)

Bulutlara ve ışıklara, göklere karışmıştık (95.6,7)

Vak'anın ve çevrenin te'siri ile üzerime çöken derin duygular (95.25,26)

Bu ince ve kibar zat (95.28)

Saf ve açık bir yüzle bana bakıyor ve gülümsüyordu (95.28,29)

Cihan milletleri içinde en çok eziyet ve mahrumluk çeken Turan kavimleri (96.5,6,7)

Bu ardı arkası kesilmemiş azâbın izleri, acıları hâlâ kanlarında kalan Macar, Türk ve Tatarların birbirlerinin durumlarına (96.7,8,9)

Milletimizin rumuzu ve başarımızın sırrı (96.11,12)

Ezâ çekmek ve fedakâr olmak (96.12,13)

Bu remzi ve bu sırrı (96.13)

“Tahammül ve gayret sevgisi” hasletleriyle (96.13,14)

Bu âbidede ecdâdımız bize azim ve fedakârlık tavsiye ediyor (96.28,29)

Bu cümleyi söylerken Kont, ince ve nükteli bir davranışla gülmeye başladı ve ekledi (97.4,5)

Bizim gibi fuzulî ve sahte peygamberler (97.6)

Bu anda ben muhâkememi ve tedbirimi kaybettim (97.18,19)

Demin ezâdan ve fedakârlıktan bahsediyordunuz (97.28,29)

Ecdâdımı ve beni yaşatan bu kalb ve kan (98.4,5)

Tanrının şu güzel ve mübârek eserini (98.6,7)

Şen ve şakrak karşılık verdi (98.20,21)

Belki saygı ve sevgimden şüphe edersiniz (99.7,8)

Yüksek bir terbiye ve bolluk içinde bir hayat gören bu mübârek vücûdu bahtsız bir hâle getirmek istemem (99.9,10,11)

Utangaçlık ve tecrübesizliğin bana fazla ve yersiz açıklamalarda bulundurduğunu anladım (99.13,14,15)

Hayata ve geleceğe karşı lüzumsuz bir cesâretsizlik gösterdim (99.18,19)

Saygılı ve sıcak bir sevgi ile Gönül'ün elini öptüm (99.25,26)

Bu vahşî çölün çorak boşluğunda pembe ve mâvi mûsikî nağmelerinden renk renk tatlı öpücükler (100.3,4,5)

İran ve Rus mûsikîsiyle karışık Tatar havaları (100.20,21)

Rast'tan ve Nihavend'den bir parça (100.23)

Hem asker ve hem şâirmiştiniz (100.28)

Kadınlara sevgi ve saygı beslemek (102.6)

Sözlerindeki kuvvet ve sağlamlık (102.26)

İrfânında da iyilik ve güzellik olduğu anlaşılan Gazi Giray (102.26,27)

Ruh ve bilgi bakımından kadın ile erkek arasında bir fark yoktur (102.32/103.1)

Yaptığım bu karşılaştırma ve yorum (103.6)

İnsanların kalbinde hırs ve menfaat fikri (103.17,18)

Şen ve neş'eli bir hâl (104.8)

Yiyeceklerimizi hazırlayan Mengüberdi ve Sancay (104.32/105.1)

Bilge Kağan Âbidesi'nin kopyasını ve fotoğrafisini alacaktık (105.3,4)

Ali Bahâdır Bey'in ve Kont'un i'tirafları (105.11)

Gönül'ün rızâsı alınmış ve bu konudaki samimî tören için de Kül Tigin Kitâbesi'nin tamamıyla meydana çıkarılması ve okunması günü seçilmiş (105.13,14,15,16)

Hâl ve tavrımda ötedenberi görünen ümitsiz bir aşkın belirtilerine rağmen (105.16,17)

Bilge Kağan adına dikilen âbidenin üstündeki kitâbenin sûretini ve fotoğrafisini almak için çalıştık (106.9,10,11)

Çok ustaca ve titizlikle işlenmiş bulunduğu (106.17,18)

Yarım saat çaresizlik ve üzüntü içinde çırpındık (107.4,5)

Seninle ben bir büyük ve medenî şehirde yaşamağa (107.18,19)

Misafirlerinle ve tuvaletininle meşgul (107.20,21)

Duygu ve düşüncelerimizi beraberce yazacağımızdan (107.31,32)

Oradaki eski Yunan'ın beni kıskandıran tanrıçaları ve mitolojik tasvirleri (108.16,17)

Bizim gibi güçsüz, kuvvetsiz, ancak hevesli bir sefer hey'etinin değil muazzam bir devletin isteği ve harcaması (108.20,21,22)

Kül Tigin ve Bilge Kağan âbideleri etrafında başsız gördüğümüz gövdeler (108.28,29/109.1)

Kısmen Çinliler ve aşırı derecede inançlarına bağlı Budistler (109.1,2)

Kısmen de Rus ve Avrupalı sayyahların elleriyle parçalanmış (109.3,4)

Sancay ve Urdulu (109.7)

Memnun ve içi rahat bir hâl (109.7,8)

Bu taş kafa ile başbaşa kalmak ve gerekirse tos vuruşmak (110.21,22)

İtalya'nın sanat eserlerini gören Kont ve Bahâdır Bey (111.4,5)

İnce çizgiler ve derin mânâlı yüz (111.8,9)

Bu heykeldeki heybetli gözlere ve muhteşem buruna ve azimli dudaklara (111.22,23)

Tolun dayanamayarak ve gözleri yaşla dolarak (111.24,25)

Kont'un boynuna sarıldı ve iki yanaklarından minnet ve şükranla öptü (111.25,26)

Haddiniz ve cesaretiniz varsa bu fedakârlığı reddediniz (111.29,30)

Savaşa giderken babam ve annem bu iki yüzüğü bir başarı tılsımı sayarak (112.24,25)

Biri parmağından yâkutlu ve diğeri çantasından firûze, iki altun yüzük (113.1)

İlk Türk ve Macar âilesinin talihini birleştirmiş oluruz (113.9,10)

Arhul Han ve Bandiye Kore kasabalarını geçtikten (113.13,14)

Buranın ahâlisi 35 Rus, 800 Çinli ve 100 kadar İslâm, Sart ve 200 Moğol'dan ibâretti (113.19,20,21)

Ruslar bu yolla Çin'e un, çay ve pamuktan yapılmış şeyler (113.21,22)

Çinliler de Rusya'ya yün ve kürk gönderiyorlardı (113.22,23)

Yirmi günden beri karlar ve soğuklarla mücadele eden hey'et (113.25,26)

Buradan hizmetçileri Sancay, Mengüberdi ve diğer deveçiler ve mekkâreciler (113.29,30)

Orhun ve Erden Su taraflarında çekilen sıcaklar bertaraf olmuş (114.1,2)

Yeniden develer ve atlar kiralayarak (114.4,5)

Hey'etin burada ikiye bölünerek Bahâdır Bey'le hemşiresinin Krasnoyarsak'a ve Tolun Bey'le Kont ve Urdulu'nun Taşkent ve İran yoluyla Osmanlı topraklarına dönmeleri (115.6,7,8,9)

Altun Dağları'nda (Altay) çıkarılan plâtin ve altun mâdenlerinin idâre merkezi olmakla şöhret kazanmış bulunan Tomsk şehri (115.14,15,16,17)

Gönül pek mahzun ve Tolun pek müteessir (115.24)

İki derin ve uzun ayrılış öpüşmesi (116.14)

Karadan ve Meşhed civarından girme (116.23,24)

Demiryolu ile Taşkent ve Buhârâ'dan Merv'den geçerek İran'a sokulmak (116.24,25,26)

Hocend ve Semerkand yolu ile Buhârâ'ya (117.14,15)

Demiryolu üzerinde bulunan Temürlenk'in başkenti olan ve bir zaman İslâm medeniyet merkezi ehemmiyetini kazanmış bulunan (117.18,19,20,21)

Rusya ile Çin, Hind, İran ve Afgan arası (117.25,26)

Ahâlinin kalanı Özbek ve sâir Türklerdir (117.31,32)

Karşılıklı saygı ve sevgi (118.21)

Tacikler, çalışkan ve her işe sokulur bir kavim (118.22,23)

Vefâsız ve hileci bulunmaları (118.23,24)

Özbekler ve Türkmenler'ce dâima hakir aşağı görülmektedirler (118.24,25)

Şehrin civarında oturan Kırgız, Kalmuk ve Karakalpaklar (118.25,26)

Şehrin bugünkü üzücü hâlini ve medreselerin boşluğunu gören Bahâdır Bey (118.29,30)

Buhârâ'da, Semerkand ve Türkistan'da artık bundan sonra İslâmların öğüneceği bilginlerin çıkması (118.31,32/119.1)

Selçukî meliklerinden Alparslan ve Sultan Sancar'ın başkenti (119.7,8)

Bir milyondan fazla nüfûsa ve İslâm âleminde büyük bir medenî şöhrete sahipti (119.8,9,10)

Çingiz ve Temürlenk tarafından yıkılmasından sonra (119.15,16)

Kont ile Bahâdır ve Tolun beyler (120.4)

Kürk ve lâstik galoş gönderecek (120.7)

Bahâdır Bey'e Hereke halılarından ve mevsiminde Rusya'da pek makbul olan portakal ve mandalina (120.8,9,10)

Lüzumlu malzeme ve âletler (120.12)

Tolun ve Kont ile hizmetçiler (120.13,14)

- Selâmette ve bir dost memleketinde (120.19)
- Kılık ve kıyafetlerini tam olarak çevrelerine uydurdular (120.22,23)
- Hârun Reşid ve Nâdir Şah'ın türbelerinin de burada bulunuşu (120.30,31)
- Şehrin "Musalla" meydanı ve İmam Ali Rıza Hazretlerinin türbesi (121.7,8,9)
- Duvarları mozaik taşlar ve yazılı nefis çiniler ile süslüydü (121.12,13)
- Tatarlar ve Türkmenler tarafından def'alarca zaptolunmuş (121.18,19)
- Evleri taştan, sokakları geniş ve kaldırımlı (121.30)
- Mescid-i Cumâ ile Câmi-i Gülşen adında cidden güzel ve büyük iki câmi (121.31,32/122.1)
- Bir başkent için oldukça küçük ve hareketsiz (122.3,4)
- Bilâl ve Tolun fırsattan istifâde ederek (122.10)
- Ve Mescid-i Şâh ile Mescid-i Mâderşah ve Mescid-i Mîr'i gördüler ve Şâh Sarayı'nı (122.11,12,13)
- Şemsü'l-emmâre Kasrı ve Feth Ali Şah köşkünü (122.13,14)
- Tahran'da ve İran topraklarında geçtikleri her bölgede Tolun'un yalnız Türkçe konuşarak meramını anlatmasına (122.16,17,18)
- Vaktiyle buralarda hükûmet eden Gaznevîler, Harzemîler, Selçûkîler, Çingiz ve Temürîler, İlhanîler (122.24,25,26)
- İran zeminini Türkler ve Moğollarla ihyâ ve imlâ eylemişlerdir (122.26,27)
- Tahran civarında ve İran Azerbeycanı'nda (122.28,29)
- Tahran civarında ve İran Azerbeycanı'nda yaşayan Kaçarlar ve Afşarlar (122.28,29)
- Mâzenderân ve Elburz dağlarının kuzeyi (122.32)
- Mâzenderân ve Elburz dağlarının kuzeyinde ve Horasan civarında da birçok Türkler (122.32/123.1)
- Bu anlaşmazlık da mânevî ve dinî olmaktan çok siyâsîdir (123.12,13)
- Mîlâdî onbeşinci ve onaltıncı asırlar (123.13,14)
- Gayet emîn ve gelecekte güvenli bir hâlde (123.22,23)
- Askerî merkez ve mahallî hükûmete (124.3)
- Erbil, Musul ve Urfa yolu ile (124.4)
- Uzun sakalı ve perîşan elbisesiyle oğlunu birdenbire bilememiş (124.14,15)
- Bu seyyahat ve mâcerânın ilmî ve târihî değerini takdir edemeyerek (124.20,21)
- Senin fikrin Gönül Hanımda ve benim aklım Kül Tigin kopyalarında kalacak (125.13,14)

Bizden sonra yetişecek Türk, Macar ve Tatar gençleri (125.25,26)

Çin'in ve Çin Türkistanı'nın, Afganistan'ın, Belûcistan'ın ve Hindistan'ın büyük şehirleri (125.26,27)

Çin'in ve Çin Türkistanı'nın, Afganistan'ın, Belûcistan'ın ve Hindistan'ın büyük şehirlerindeki mâbed, manastır ve kütüphânelerinde bulunan ve saklanan Türklere âid eserleri (125.26,27,28,29)

Türklere âid eserleri incelemek için daha uygun şartlar içinde seyyahat etsinler ve bilhassa Türklere genç üniversite mezunları Petersburg, Helsingfors, (Helsinki), Berlin, Paris, Viyana ve Londra müze ve kütüphânelerindeki eserleri tedkik etsinler (125.29,30,31,32/126.1,2)

İlim ve fen yolunda bir mâcerâ hevesi, merâkı uyandırmaya muvaffak olursak (126.3,4,5)

Ertesi gün Tolun Bey eş ve dostundan aldığı bâzı eşya ve levâzımı tamamladıktan sonra (126.8,9,10)

Annesi başını örtmüş ve Tolun'un zoru ile Kont'un yanına gelmişti (126.14,15)

İstanbul'da iken seyyahat ve araştırmalarına dâir Harbiye ve Maârif nezâretlerine verdiği iki rapor (127.26,27,28)

Gönül Hanım'ın târih ve fen uğrunda geçen fedakârlığını belirtmekten kendini alamamıştı (127.28,29)

İstanbul'da iki ve Trabzon'da dört def'a verdiği konferanslar (128.1,2)

Buluşlarından ve Kül Tigin Âbidesi'nden ahâlimize bilgi ve haber vermişti (128.2,3)

Kitâbenin kopyaları ve mâ'hud heykel ve başı ve bitkiler ve hayvanlara âid koleksiyonlar (128.3,4,5)

Gönül'ün hayâlinin esîrî ve sihirlenmiş idi (128.10,11)

Derin ve büyük aşk ile berâber (128.15,16)

İstikbâl ve mâişet korkusu (128.17,18)

Şimdiye kadar hiçbir zaman geleceğini ve geçmişini düşünmemişti (128.19,20)

Gönül'ü yaşatmak ve onu mahrum bırakmamak (128.20,21)

Her şey yakında yoluna girecek sanılırken hatır ve hayâle gelmeyen feci' vak'alar (128.28,29,30)

Rusya'da ve seyyahat esnâsında kazandığı müzmin bir romantizmadan dolayı askerlikten istifa etti (128.31,32)

Rusya'dan gelen ilk vapurla İstanbul'a gelen bir Mûsevî, Tolun'u bir sabah evinde buldu ve Bahâdır Bey'den ve Gönül Hanım'dan birer mektup getirdi (129.5,6,7,8)

Gönül'ün mektubu ciddî ve temkinle dolu idi (129.9)

Mûsevînin imzâsı ile ve İ'tilâf Kuva-yi Askeriyesi vâsıtasıyla çekilen bir telgraf (129.14,15,16)

Tolun'un hayat muammâsını hâl ve gelecek hakkındaki endişelerini (129.16,17)

Tolun nâmına gelen ticârî maddeler petrol, havyar ve deri mâmulâtı olarak birkaç sefer gönderilmiş ve ruble fiyatının düşüklüğünden dolayı (129.26,27,28)

Hayâtı müddetince geçirdiği en uzun ve ateşli zamandı (130.2,3)

Anne, baba ve Gönül Hanım ile Bahâdır Bey'den ibâret Kaplanoğulları âilesi (130.3,4,5)

Bebek'te Türk ve Tatar kızlarına mahsus kuracağı yatılı bir öğretmen okulu için bir binâ aramağa başlamış ve Tolun da Koşuçaydam heykeliyle, kitâbelerin kopyalarını Müze-i Hümâyun'a bağışlamış ve seyyahâtnamesini yayınlamak teşebbüsüne geçmişti (130.8,9,10,11,12,13)

Bundan sonra, cihânın ve bilhassa Türk ve İslâm memleketlerinin geçirdiği felâket günleri (130.14,15)

Gönül ve Tolun (130.17)

3.8.1.1.2. “Veya” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

İltimas veyâ rüşvet (10.1)

Küçük çiftlik sahipleri veyâ büyücek bir kasaba (13.18,19)

Savaş meydanlarında veya kışlalarda (15.19,20)

Şekerleme veya bir demet çiçek veya levâzımıyla bir bardak çay (17.1,2)

Ya kerâmete sahip veya ilm-i iştikaka âşinâ olmak (21.11,12)

Buğdul kura veya sadece tapınak (26.1,2)

Şehre veyâ şehirde (26.14)

Hak veyâ bâtil bütün müşrik ve muvahhid dinler (36.10,11,12)

Küçük pencereler veyâ renkli camlar (36.16)

Yalan veyâ gerçek (37.23)

Güzelliğe veyâ güzel bir mefkûreye (37.23,24)

Maksat bunları İslâm veya hıristiyan etmek değildir (43.6,7)

Katolik veyâ Protestan birer Alman (50.3)

Yunanların puta taparken yetiştirdikleri Perikles, Phidias veyâ Pheidias gibi heykeltıraşlar (56.21,22,23)

İlerleme veyâ geri kalma safhaları (57.19,20)

Şahsî veyâ siyasî ihtiraslar (58.27)

Şehrin veyâ kasabanın ileri gelenleri bulunduğu zaman (61.30,31)

Başkentte veyâ büyük şehirlerde (62.6,7)

Kerülen kasabasından göç ederek Orhun veyâ Orkun nehri kıyılarında ordu kurmuştu (65.13,14,15)

Büyük dedelerimin Budist veyâ Şâman olması ihtimâli bulunduğunu (67.18,19)

Eski Türklerin Koşu veyâ Koşaçaydam şehri (72.20,21)

Çinliler veyâ bu taraflardan geçen Moğollar (84.19,20)

3.8.1.1.3. “İle”, “-le” “-(y)LA” İle Kurulan Bağlama Grupları

“İle” bağlama edatının ekleşmiş şekli olan -(y)LA bağlama eki de isim unsurlarını bağlayabilir. Bu yapı, iki unsurlu bir yapı olup, birinci unsur -(y)LA eki taşır.” (Karahan, 2016, s.66).

Türkler ile diğer yabancı subaylar (4.4)

“Altay” ve edebî “Vâveylâ” gazeteleriyle “Osmanlı İdman Yurdu” (4.14)

Dükkânların sâhibleri ile “Krasnoyarsk”daki bakallar (4.23)

Hiungnu’larla Çinlilerin savaşları (7.5)

Kardeşimle ben (8.28)

Kızkardeşle erkek kardeş (9.11)

Türklerle Macarların soybirlikleri (10.17)

Dükkâncı oldukları hallerinden anlaşılan temiz, sâde giyinmiş üç kişi ile bir kadın (13.19,20,21)

Yuvan Buğdanof ile Tola Atmanof (14.21,22)

Gevrek ile murabba kâsesi (20.23,24)

Çin Moğolistanı ile Sibiryâ sınırı üstünde (23.10,11)

Burada Lama mezhebine ait tapınaklarla Canlı Buda’nın eski bir sarayı vardır (25.26,27,28)

Sarı ile kırmızı arası (28.20,21)

Şikago’daki Hristiyanlıkla Habeşistan’daki Nasranîliğin arasındaki münâsebet (32.10,11,12)

Asya'nın bu kervan geçmez ıssız yerlerinde kalan Moğollar ile Tatarlar (32.29,30)

İki teyzem ile akrabadan iki kadın (34.7,8)

Onsekiz ile yirmi yaş arası (35.21,22)

Turan ile İran (42.6)

Nefis kımız ile dört çanak koyun yoğurdu (46.18)

Kont ile Gönül (48.1)

Bâzı öğretmenler ile Üniversite öğrencisi (48.22)

Şarlken ile Fransuva'nın birbirinden nefret etmelerinde aramak (49.22,23,24)

Türklerle Macarların aynı soydan olduklarını meydana çıkaran bir iki Yahudi şarkiyatçı (50.24,25)

Bir İtalyan ile bir İspanyol'un akrabalığı (51.17,18)

Bir esâsa bağlı bulunmayan imlâ ile fikirler (61.9,10)

Gönül Hanım ile Ali Bahâdır Bey ve Kont (66.11,12)

Macarlarla Türkler (68.25)

Eğer bir İspanyol ile bir İrlandalı arasında (75.31,32)

Bir Macar ile bir Türk'ün bir Tatar ile bir Moğol'un arasında da öyle münasebet göreceksiniz (76.1,2,3)

Türkçe ile Macarca arasındaki münâsebet (76.16)

Avrupa'da ve Asya'nın batısında oturan Macarlar, Finler, Türkler ile Uzakdoğu'da, Gobi çöllerindeki Mançu ve Moğollar (76.27,28,29)

Kont ile ben hayvanlarımızı yavaş yavaş sürüyorduk (81.15,16)

Tukyu Türkleri hükümdarlarından İltirîş ile İlbilge Hatun'un oğlu Kül Tigin'in şânını yaşatmak için büyük kardeşi tarafından yazdırılmış ve dikdirilmiş (84.8,9,10)

Halline çalışacağımız eski Türkçe ile şimdiki Osmanlı Türkçesi (86.12,13)

Yakutlar'ın diliyle bizim dilimiz arasında fark (86.21)

Gönül ile âilesine ve şurada bizimle beraber bulunan kardeşine (97.31,32)

Ruh ve bilgi bakımından kadın ile erkek arasında bir fark yoktur (102.32/103.1)

Ben onu bütün cesaretimle bütün irfanımla zabtetmeliydim (106.3,4)

Hey'etin burada ikiye bölünerek Bahâdır Bey'le hemşiresinin Krasnoyarsak'a ve Tolun Bey'le Kont ve Urdulu'nun Taşkent ve İran yoluyla Osmanlı topraklarına dönmeleri (115.6,7,8,9)

Gönül Hanım ile benim namzedliğimiz (105.12)

Urga'ya dönecekler ve yanlarında Kont ile Macaristan'a gitmeye râzı olan Urdunlu kalacaktı (113.31,32)

Geceleri şiddetli bir ayaz ile soğuk sıfırın altında (114.2,3)

Câmilerin minareleri ile kubbeleri gözükiyordu (117.2,3)

Rusya ile Çin, Hind, İran ve Afgan arası (117.25,26)

Yerli ahâli olan Tacikler'le Türkler arasında (118.20)

Kont ile Bahâdır ve Tolun beyler (120.4)

Tolun ve Kont ile hizmetçiler (120.13,14)

Bilâl Bey'le Tolun (121.24,25)

Mescid-i Cumâ ile Câmî-i Gülşen adında cidden güzel ve büyük iki câmî (121.31,32/122.1)

Ve Mescid-i Şâh ile Mescid-i Mâderşah ve Mescid-i Mîr'i gördüler ve Şâh Sarayı'nı (122.11,12,13)

Şîraz ile Kermanşah arası (123.7)

Tolun Bey'in bu haberi öğrendiği an ile Perapalas'a varışına kadar geçen vakit (130.1,2)

Anne, baba ve Gönül Hanım ile Bahâdır Bey'den ibâret Kaplanoğulları âilesi (130.3,4,5)

Gönül Hanım ile Tolun'un evlenmeleri (130.7)

3.8.1.1.4. “Fakat” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

Subay sâkin, fakat metin bir asker tavrı ile cevap verdi (5.23)

Birkaç mektup göndermiş fakat hâlâ bir cevap (12.13,14)

Bütün masrafları görüyor fakat bu gencin (12.16,17)

Nezâret altında fakat gerçekte tamamen serbest (12.27,28)

Dinin, mâneviyâtın saf ve cahil insanlar üzerindeki tesiri bâzan feyiz verici fakat çok kerre kahredici oluyor (28.6,7,8)

Çarpışmışlar ve yenmişler yahut yenilmişler fakat her defasında (29.22,23)

Size hürmet ederim fakat ruhunuzu mesut edemem (51.21,22)

Türklerin, fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti (54.24,25)

Görünürde ehemmiyetsiz fakat gerçekte gayet mühim bir mesele (63.6,7)

Bu sözleri biraz tepeden inme fakat ağırbaşlı bir tavırla söylemişim (68.30,31)

Konuşma biraz sert, fakat samimî (68.31)

Âbidenin huzuruna yüreğimiz çarparak, görünmeyen, fakat duyulan haşmet dolu bir huzûra çıkar gibi, tâzim ile vardık (83.23,24,25)

Gönül, pek de uygun, fakat zannımca hiç de bayağı olmayan deminki konuşmalar sırasında (99.28,29,30)

İnanmış, kuvvetli, fakat tatlı bir sesle (104.22)

Beni derin, fakat mânâsız bir düşünce kaplamıştı (105.6,7)

Genç subay yavuklusuna bir yâdigâr almak istiyordu; fakat Gönül bir türlü râzi olmuyordu (115.25,26,27)

3.8.1.1.5. “Değil” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

Târihî keşifler hisle, heyecanla değil ilim ile gerçekleşir (8.18)

Biz yabancı ülkeler fethetmek değil, yerli üniversiteler açmak istiyoruz (19.21,22)

Savunma Bakanlığımız değil Millî Eğitim Bakanlığımız (20.5,6)

Buranın Moğolları yalnız Budi değil, aynı zamanda “Dalaylama”ya bağlı Lamai (33.2,3)

Fakat kestirme kervan yolunu değil, aksine Tula ırmağı kıyısını güderek (40.14,15,16)

Seni bu çöllere düşüren Gönül derdi değil millet aşkı (44.10,11)

Bu genişlikte koşmak değil, uçmak istiyordum (47.24,25)

Kılıç gösterisinden maksat dahi milliyet sevgisini açıklamak değil, Avusturya’ya karşı nefretinizi ilân etmektir (48.27,28,29)

Bundan sonra kılıca, topa değil, küsküye dayanmak (57.6,7)

Bu kardeş topraklarına, bir seyyah merakıyla değil, atalar yurduna dönen bir torun saygısıyla, duygusuyla geldik (68.13,14,15)

Buralarda insan değil yılan bile yaşayamaz (75.2,3)

Anavatani değil a, seyyahat eden hemşireyi kurtaramadılar (82.21,22,23)

Mânâları akıl ile değil his ve zevk ile anlaşılacak Fârisî birleşik sıfatlar, edadsız benzetişler (88.5,6,7)

Fedakârlıkta sizin gerinizde değil, ilerinizde bulunmayı bana emreder (98.5,6)

O kuvveti benim için değil, Gönül uğruna harcayınız (98.18,19)

Gönül’ün beni baştan çıkarmasıyla değil, aklımın gösterdiği aydınlık yoldan giderek İslâm olurum (98.25,26,27)

Asker değil, esir; şâir değil, hâfızım (101.2)

Doğrusu, dedi, kirpik yerine oku; saç yerine yeleşti; siyah gözlü bir kadın yerine atı sevdiğini gururlanarak şiir diye söyleyen bir kimseyi şâir değil, askerden bile sayamam (102.1,2,3,4)

Bizim gibi güçsüz, kuvvetsiz, ancak hevesli bir sefer hey'etinin değil muazzam bir devletin isteği ve harcamasıyla (108.20,21,22)

İran'dan Türkleri ayıran ırk farkı değil, mezheb anlaşmazlığıdır (123.11,12)

3.8.1.1.6. “Yâhut” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

Tola Atmanof yâhut hakiki adlarıyla Kont Zichy ve Mehmed Tolun (14.22,23)

Gegen yahut Yeyen (38.25)

Erden Su yâhut Erden Çu (54.9,10)

Koşo yâhud Koso Çaydam (80.30,31)

Urga'da ve yâhut Karakorum'da (115.22)

3.8.1.1.7. “Ama” Bağlacı İle Kurulan Bağlama Grupları

Hiç ama hiç kimse (19.12,13)

Peki ama Tolun Bey için bu Tatar kızı yabancı değil mi (127.6,7)

3.8.1.2. Karşılaştırma Bağlaçları İle Kurulan Bağlama Grupları

3.8.1.2.1. “Ne... ne” İle Kurulan Bağlama Grupları

bağlama edatı + isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru + = bağlama grubu

ne + Türklerden + ne + Tatarlardan = ne Türklerden ne Tatarlardan (7.31)

ne + kadar + çekingen + ne + kadar + beceriksiz = ne kadar çekingen ne kadar beceriksiz (16.29)

ne + ezici savaşlar + ne + amansız istilâlar = ne ezici savaşlar ne amansız istilâlar (73.16,17)

Yazık ki, atalarımızın, millî namusumuzun beşiği olan ilk yurdlarımıza şimdiye değin ne Türklerden ne Tatarlardan ilmî bir hey'et (7.30)

Tolun, kadınlara karşı ne kadar çekingen ne kadar beceriksizse (16.28,29)

Ne bir ağaç ne bir yeşil ot (26.21,22)

Hayatta ne lezzet ve ne çaba kalabilir (30.14,15)

Ne değişme ne düşüş ya Rabbim (46.5,6)

Bu kadın ne ulvî ne mefkûreci bir yaradılıştı (52.1,2)

Bu insanı rahat bırakmayan mahlûkların şerrinden ne bizim ve ne atlarımızın rahat yürümesi (52.8,9,10)

Şimdiye kadar Gönül'ün ne ellerini bu kadar sıcak duymuş ne gözlerini bu derece parlak görmüş (64.12,13)

Biz ne Moskof casusuyuz ne de Çin me'muruyuz (68.16,17)

Kim bilir ne ezici savaşlar ne amansız istilâlar neticesinde bu şehir boş bırakılmış (73.16,17)

Doğu Asya'da yetişmiş atalarımız bugünkü Avrupa ülkelerine geçmek için ne tepeler aşmış ne mâcerâlar atlatmış (77.1,2)

Ne türlü hayat sahneleri yaşamışlar ne kadar yeni soy ve nesillerle uyuşmaya, karışmaya mecbur olmuşlar (77.3,4,5)

Ben sizin ne ezâ çekmenizi ister ne de fedakârlığınızı talep ederim (97.29,30)

Bu gece tahminim kadar ne mes'ud ne sevinçli (105.5,6)

Çünkü ne Gönül'süz yaşamağa cür'et ve ne Gönül ile hayatını birleştirmeğe cesâret ediyordu (128.25,26,27)

Ne Türklerden ne Tatarlardan ilmî bir hey'et (7.31)

Ne kadar çekingen ne kadar beceriksiz (16.29)

Ne bir ağaç ne bir yeşil ot (26.21,22)

Ne lezzet ve ne çaba (30.15)

Ne değişme ne düşüş (46.5)

Ne ulvî, ne mefkûreci bir yaratılış (52.1,2)

Ne bizim ve ne atlarımızın rahat yürümesi (52.9,10)

Şimdiye kadar Gönül'ün ne ellerini bu kadar sıcak duymuş ne gözlerini bu derece parlak görmüş (64.12,13)

Ne Moskof casusuyuz, ne de Çin me'muruyuz (68.16,17)

Kim bilir ne ezici savaşlar ne amansız istilâlar neticesinde bu şehir boş bırakılmış ve bir hüznün yıkıntısı hâlini almıştı (73.16,17,18)

Avrupa ülkelerine geçmek için ne tepeler aşmış, ne mâcerâlar atlatmış (77.1,2)

Ne türlü hayat sahneleri yaşamışlar, ne kadar yeni soy ve nesillerle uyuşmaya, karışmaya mecbur olmuşlardır (77.3,4,5)

Ben sizin ne ezâ çekmenizi ister ne de fedakârlığınızı talep ederim (97.29,30)

Bu gece tahminim kadar ne mes'ud ne sevinçli idim (105.5,6)

Çünkü ne Gönül'süz yaşamağa cür'et ve ne Gönül ile hayatını birleştirmeğe cesâret ediyordu (128.25,26,27)

3.8.1.2.2. “Hem... hem” İle Kurulan Bağlama Grupları

isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru + bağlama edatı + ... = bağlama grubu

hem + ticâret + ve + hem + gerçekleri anlatmak = hem ticâret ve hem gerçekleri anlatmak (42.25,26)

hem + biraz dinlenmek + ve + hem + evvelce buradaki acentalarına gönderdikleri levâzım sandıklarını muâyene etmek = hem biraz dinlenmek ve hem evvelce buradaki acentalarına gönderdikleri levâzım sandıklarını muâyene etmek (18.18,19,20)

hem + akrabâ + hem + misafir = hem akraba hem misafir (68.18,19)

Yollar yüksek çam ağaçları arasında hem lâtif hem yek âhenkdi (22.29,30)

Akşam hem bedenen hem ruhen yorgunduk (28.29,30)

Siz hem asker ve hem şâirmiştir, Tolun Bey (100.28,29)

Bu sûretle hem âilece uğur saydığınız altunun bir bölümüne sahip olursunuz ve hem de bu vesile ile (113.7,8,9)

Bahâdır Bey hem Rus gümrükçülerini kandırmış ve hem ucuz bulduklarından Ulyasu Dağı’ndan birçok kürk almıştı (114.20,21,22)

Hem biraz dinlenmek hem evvelce (18.18,19)

Hem lâtif hem yek âhenk (22.29,30)

Akşam hem bedenen hem ruhen yorgunduk (28.29,30)

Hem ticâret ve hem gerçekleri anlatmak (42.25,26)

Hem akrabâ hem misâfiriz (68.18,19)

Hem asker ve hem şâirmiştir (100.28)

Bahâdır Bey hem Rus gümrükçülerini kandırmış ve hem ucuz bulduklarından Ulyasu Dağı’ndan birçok kürk almıştı (114.20,21,22)

3.8.1.2.3. “Da... da” İle Kurulan Bağlama Grupları

isim unsuru + bağlama edatı + isim unsuru + bağlama edatı + ... = bağlama grubu

bir “Radloff” + da + bir “Le Coq” + da = bir “Radloff” da bir “Le Coq” da bir Tatar’ın, bir Türk’ün heyecanı, duygusu bulunsun. (8.13)

Îsâ heykelinin de ... Süleyman Mâbedi’nin harab duvarları da ... (70.15,16)

Size göre Kont da ben de hepimiz gönüllüyüz, dedim. (71.14,15)

Bugün devecilerimiz de hizmetçilerimiz de sevinçli ve istekli görünüyordular.
(80.25,26)

Bir “Radloff” da bir “Le Coq” da (8.13)

Îsâ heykelinin de ayakları Katolikler ve Kudüs-ü Şerifde Süleyman Mâbedi’nin
harab duvarları da Mûsevî hacıları tarafından böylece öpüle öpüle aşınmıştır
(70.15,16,17,18)

Size göre Kont da ben de hepimiz gönüllüüz (71.14)

Devecilerimiz de hizmetçilerimiz de sevinçli ve istekli görünüyordular
(80.25,26)

Kadının da, senin de hayat damağınıza zehir, cihan başınıza zindan olur
(127.3,4)

3.8.1.2.4. “Bir... bir” İle Kurulan Bağlama Grupları

Bir “Radloff” da bir “Le Coq” da (8.13)

Bir Tatar’ın bir Türk’ün heyecanı, duygusu (8.14)

Bugün Milâdi Ondördüncü yüzyıla âit Macarcada bir mısra’a, bir mesele, bir
masala mâlik değilsiniz (21.4,5,6)

Medeniyetin kemal vasıtalarını, terakkiyatını ihtivâ eder bir Türkiye, bir İstanbul
(22.7,8,9)

Milâdi onbeşinci yüzyıldan evvelki zamanlara âid bir atasözü bir millî şarkıya
(50.4,5)

Bir Macar asîlzâdesine, bir kontese takdim olundum (50.28,29)

Bir İtalyan ile bir İspanyol’un akrabalığı (51.17,18)

Hâlis bir ırk, bir soy mevcûd olmadığı (55.26,27)

Herkesin bir künyesi bir lâkabı (63.1,2)

Bir kökden bir babadan geldiklerini (68.27,28)

Buda’yı, Îsâ’yı, Mûsâ’yı, Muhammed’i tâkib eden insanlık, güçsüzlük içinde
yalvaracak, öpecek, tutunacak bir şey, bir kuvvet, bir dayanılacak yer arıyor
(70.18,19,20,21)

Böyle muntazam sokaklar çizen, buralara göre bir bilgi bir geometri örneği
arzedenden kal’enin kurucusu, yapıcısı Uygurlar (73.20,21,22)

Bu ölü memleketin çimenlerden yeşil kefeni altında, bir iz bir hatıra mı arıyordu
(74.10,11,12)

Eğer bir İspanyol ile bir İrlandalı arasında (75.31,32)

Bir Macar ile bir Türk'ün bir Tatar ile bir Moğol'un arasında da öyle münasebet göreceksiniz (76.1,2,3)

Bir güçlü milletin, bir de güçlü medeniyeti çıkmış bulunacaktı (77.8,9)

Bir ismin sonuna Farsça bir emir eklenerek yapılan terkiplerin yavaş yavaş bırakılması Türkçe için bir zarar bir kayıp mıdır (88.9,10,11)

Öyle bir titreme, öyle bir inilti ekliyordu (100.7,8)

3.8.1.2.5. “Ya... ya...” İle Kurulan Bağlama Grupları

yâ + Allah + yâ + Muhammed = Yâ Allah yâ Muhammed (91.13)

Kaplanoğlu: “Yâ Allah! Yâ Muhammed!” diye bağırdı (91.13,14)

3.8.1.2.6. “...mi ...mi” İle Kurulan Bağlama Grupları

Buralar mı dedelerimizin, kökümüzün çıktığı yurtlar? Buralar mı bizim beşiğimiz? (75.1,2)

Ruslar mı? Çinliler mi? (85.22)

Kont mu? Tolun mu? Yoksa Bahâdır Bey mi?(110.6)

3.8.1.2.7. “Gerek... gerek” İle Kurulan Bağlama Grupları

Gerek Tolun'un gerek Kont'un iyi Rusça telâffuz etmemelerine rağmen (18.14,15)

Bahâdır gerek Kont'a ve gerek Tolun Bey'e (120.5,6)

3.8.1.2.8. “Gâh... gâh” İle Kurulan Bağlama Grupları

Dikenler bürümüş avluların kenarlarında gâh bir küçük yurd gâh kâğıt kaplı pencereleriyle bir Çinli kulübesi gözüküyordu. (34.27,28,29,30)

3.8.1.2.9. “Kâh... kâh...” İle Kurulan Bağlama Grupları

Mülâyim ve nâmülâyim bir hayli sergüzeştler geçirdiler ve bu sarp geçitleri kâh para ve kâh Kaplanoğlu'nun rastgeldiği Tatar dostu kimselerin yardımıyla atlattılar (23.7,8,9,10)

Angoday, Altaysk, Biysk (Yaş Tura), Barnaul kasabalarından kâh kızak ve kâh araba ile geçerek (114.25,26,27)

3.8.1.2.10. “Bâzan... bâzan” İle Kurulan Bağlama Grupları

Gönül Hanım, Bahâdır, Kont ve Tolun bâzan bir lokantada, bâzan Bahâdır'ın konağında (11.11)

Kâğıdın üstüne fırça ile bâzan hafif ve bâzan hızlıca vurmak (80.8,9)

Şehri bâzan yaya ve bâzan tramvayla gezdiler (122.10,11)

O hayâlin telkiniyle kendi kendine güler, bâzan kaşlarını çatar, bâzan gözlerinden iki damla yaş döker (128.11,12,13)

3.8.2. Kullanılışları Bakımından Bağlama Grupları

3.8.2.1. Bağlama Gruplarının *Özne* Olarak Kullanılması

İlkin yirmi Türk subayı iken, bir yıl sonra dörtyüzelli kadar muhtelif rütbeden subaylar ve âmirler / burada toplanmışlardı. (3.14,16)

Karargâhdaki tutuklular arasında Türklerden başka Alman, Avusturya ve Macar subayları / da vardı. (3.17,18)

Gönül Hanım'ın dudakları ve kalbi / çarpıyor, kardeşinin yüzüne bakıyordu. (9.12)

Çünkü bu hususda ilk fikir ve ilk gayrete getirme / bu aydın kadından çıkmışdı. (9.28)

Bir akşam yanına esaret arkadaşlarından ve Macar yedek teğmenlerinden / Kont Béla Zichy gelmişti. (10.15)

Tûrânî milletlerin büyüklüğüne has olan vakar ve kalb yüksekliği / bu zâtın her hâlinde açıkça görülüyordu. (11.4)

İnce, asîl ve kibar davranışlarına eklenen cömerdliği / herkesi kendisine saygılı kılardı. (11.6)

Amerika ve İngiltere / aynı kültüre sahip oldukları hâlde birbirlerini mahva çalışmıyorlar. (19.29,30)

Arkadan ben ve Ali Bahâdır / da aynı suretle bileğimizden, kolumuzdan birkaç damla kan döktük. (24.11,12,13)

Bugün devecilerimiz de hizmetçilerimiz de / sevinçli ve istekli görünüyorlardı. (80.25,26)

Bu memlekette, bu dinde bütün refah ve saâdet / rûhânîlerin hakkı imiş. (35.27,28)

Canlı yuvaların üstlerinde vaız ve duâ ettikleri kürsüler, / baştan başa sırma ve klabdan işlemeli kumaşlar ve altun gümüş kakmalı süs eşyalarıyla örtülü ve kaplıydı. (38.11,12,13,14)

Türklerin, fakat, ayrı ve binbeşyüz yıllık bir medeniyeti / vardır. (54.24,25)

Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedreddin Simâvi'ler ve Torlak Kemâl'ler / de Türk ve Osmanlıdırlar. (59.15,16,17,18)

Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın düşmanı idiler. (68.17,18)

Bu ince ve kibar zat / saf ve açık bir yüzle bana bakıyor ve gülümsüyordu. (95.28,29)

İnce çizgiler ve derin mânâlı yüz / inanılmayacak bir san'at kudretini ortaya koyuyordu. (111.8,9,10)

Hiungnu'larla Çinlilerin savaşıları / Milâddan ikibin yıl öncesine kadar çıkar.(7.5)

Hattâ, kardeşimle ben / de belki berâber geliriz. (8.27)

Kont ile Gönül / sevişiyorlarsa...(48.1)

Kont ile ben / hayvanlarımızı yavaş yavaş sürüyorduk. (81.15,16)

3.8.2.2. Bağlama Gruplarının Yer Tamlayıcı Olarak Kullanılması

Her Çarşamba Bahâdır'da ve Pazar günleri Kont Zichy'de / toplanırlardı. (12.19,20)

Vatanımdaki gençlerin belki yüzde otuzu eceliyle ölmemiş, savaş meydanlarında veya kışlalarda / can vermiştir. (15.18,19,20)

Kaplanoğlu, Rumeli Hisarı ve çevresini gösteren resimlere / derin, derin bakdı. (18.24,25)

Bu sâde ve tabîî mefkûrede / nasıl ve ne gibi istilâ fikri buldunuz? (20.6,7)

Lamalar ölüme ve mâneviyata / hâkimdir. (39.22)

Şamanlar ise hayata ve maddiyata / nezaret ederler. (39.22,23)

Çin'den İran'a ve eski Yunan'a / târihten önce ipeği getirenler de (Tukiyo) Türkleri idiler. (42.4,5)

Dağın mermer ve granit eteklerinde / kazılmış, senelerin tahribine uğramış bir takım acayip yazılar gördük. (44.26,27,28)

Konu yine ırkımızın ilerlemesi ve yükselmesi hususuna / âiddi. (54.19,20)

En önce Türklerin yükselmesine ve kalkınmasına / çalışmak lâzımdır. (54.21,22)

Bu medeniyet, Anadolu'da, edebiyâtı, mi'marlığı ve kültürü ile Arab ve Acem'den / bir hayli ayrılır. (54.25,26,27)

Târihin söylentisine göre Çingiz, Moğolistan beyleri tarafından Hâkan seçilir seçilmez, Kerülen kasabasından göç ederek Orhun veyâ Orkun nehri kıyılarında / ordu kurmuştu. (65.12,13,14,15)

3.8.2.3. Bağlama Gruplarının Nesne Olarak Kullanılması

Artık bu felâket arkadaşları, aralarında ayrı veya karma kulüpler / açıyorlar.
(4.7)

Altı yıl kadar piyano ve resim dersleri aldığı / kardeşi söylemişti. (11.28)

Yakındaki bir çiçekçiden gül ve lâleden ibaret bir demet / yaptırdı. (17.27,28)

Buda, mensuplarının davranışlarına göre mükâfat ve ceza / vâdeder. (30.16,17)

Aydınlık ise dimağı ve vücudu zeyrek ve çevik eder. (36.25)

Herşeyden önce bunlara ilerleyen ve yükselen insanlık ideâlini / tanıtmalıdır.
(43.9,10)

Yanıma Rusca ve Moğolca bilen ve hizmetkârlarımızın en zekîsi olan Sancay'ı /
aldım. (67.6,7)

Bu anda ben muhâkememi ve tedbirimi / kaybettim. (97.18,19)

Kont, trenin uzunca durduğu her istasyonda ne yapar yapar Gönül'e bir kutu
şekerleme veya bir demet çiçek veya levâzımıyla bir bardak çay / bulur, getirirdi.
(16.30,31/17.1,2)

Katolik veyâ Protestan birer Alman / oldunuz. (50.3)

Etraftaki yurdlardan Mengüberdi nefis kıımız ile dört çanak koyun yoğurdu /
getirdi. (46.17,18,19)

3.8.2.4. Bağlama Gruplarının Zarf Olarak Kullanılması

Bugün devecilerimiz de, hizmetçilerimiz de sevinçli ve istekli / görünüyorlardı.
(80.25,26)

Sevinçler, şenlikler ve helecanlarla / işimize devâm ediyorduk. (90.10,11)

Bu ince ve kibar zat, saf ve açık bir yüzle bana bakıyor ve gülümsüyordu.
(95.28,29)

Bu cümleyi söylerken Kont, ince ve nükteli bir davranışla / gülmeye başladı ve
ekledi. (97.4,5)

Genç subay memnun ve içi rahat bir hâlde / arkadaşlarının yanına döndü.
(109.7,8,9)

Üç gün burada kaldıktan sonra yeniden develer ve atlar kiralayarak / yola
koyuldular. (114.4,5)

3.8.2.5. Bağlama Gruplarının Yükleme Olarak Kullanılması

Sahte pasaport çıkarmak çok zor ve masraflıydı. (12.11)

Tolun, kadınlara karşı ne kadar çekingen, ne kadar beceriksizse, bu Macar asîlzâdesi o derece girgin ve dalkavuktu. (16.28,29,30)

Kasabanın içi de ne kadar acıklı ve iğrendirici idi. (26.25,26)

Bugün Kont, Gönül'e karşı gayet dikkatli ve çekingendi. (33.10,11)

Deyrin çevresi oldukça temiz ve köpeksizdi. (36.4,5)

Aydınlık ise dimağı ve vücudu zeyrek ve çevik eder. (36.25)

Canlı yuvaların üstlerinde vaız ve duâ ettikleri kürsüler, baştan başa sırma ve klabdan işlemeli kumaşlar ve altun gümüş kakmalı süs eşyalarıyla örtülü ve kaplıydı. (38.11,12,13,14)

Hayâtlarını dînî inanışları uğruna fedâ eden Şeyh Bedreddin Simâvi'ler ve Torlak Kemâl'ler de Türk ve Osmanlıdırlar. (59.15,16,17,18)

Çin ve Moskof, atalarımızın ve babalarımızın düşmanı idiler. (68.17,18)

3.9. UNVAN GRUBU

Unvan grubu, *Gönül Hanım*'ın şahıs kadrosuna bağlı olarak kullanım sıklığına bakıldığında az kullanılan kelime gruplarından. Romanda sürekli olarak tekrar eden, romanın asıl kişisi olması yönüyle ve dahi romana ismini vermiş olan *Gönül Hanım*, aynı zamanda en sık kullanılan unvan grubudur.

“Bir şahıs ismiyle, bir unvan veya akrabalık isminden kurulan kelime grubudur.” (Karahana, 2016, s.68).

şahıs ismi + unvan veya akrabalık ismi = unvan grubu

Gönül + Hanım = Gönül Hanım (5.21,22/59.31)

Mehmet Tolun + Efendi = Mehmet Tolun Efendi (3.4)

Ali Bahâdır + Bey = Ali Bahâdır Bey (5.27/29.28)

Tolun + Bey = Tolun Bey (15.1/22.17)

Batu + Han = Batu Han (46.7)

Bilâl + Bey = Bilâl Bey (75.4)

Mehmed Tolun Efendi (3.4)

Gönül Hanım (5.21)

Ali Bahâdır Bey (5.27)

Subay Bey (6.1)

Gönül Hanım (6.17)

Ali Bahâdır Bey (6.19)

Bahâdır Bey (7.28)

Gönül Hanım (8.11)

Ali Bahâdır Bey (8.17)

Tolun Bey (8.24)

Gönül Hanım (9.12)

Bahâdır Bey (9.20)

- Tolun Bey (9.26)
 Gönül Hanım (9.27)
 Selim Bey (10.5)
 Gönül Hanım (11.11)
 Mehmed Tolun Bey (12.12)
 Ali Bahâdır Bey (12.15,16)
 Gönül Hanım (13.8)
 Gönül Hanım (14.29,30)
 Tolun Bey (14.24)
 Gönül Hanım (14.20)
 Tolun Bey (15.1)
 Gönül Hanım (15.15,16)
 Gönül Hanım (16.27)
 Gönül Hanım (17.29)
 Gönül Hanım (18.12)
 Gönül Hanım (18.21,22)
 Ali Bahâdır Bey (20.8)
 Gönül Hanım (20.19)
 Ali Bahâdır Bey (21.28)
 Bahâdır Bey (22.5)
 Gönül Hanım (22.22)
 Tolun Bey (22.17)
 Gönül Hanım (22.6)
 Mehmed Tolun Bey (23.12)
 Gönül Hanım (24.15)
 Gönül Hanım (25.19)
 Gönül Hanım (26.13)
 Gönül Hanım (27.10,11)
 Bahâdır Bey (27.26)
 Batu Han (29.1)
 Ali Bahâdır Bey (29.28)
 Ali Bahâdır Bey (32.16)
 Gönül Hanım (33.13)
 Bahâdır Bey (33.6)
 Gönül Hanım (33.1)
 Gönül Hanım (36.8)
 Ali Bahâdır Bey (36.30,31)
 Ali Bahâdır Bey (42.3)
 Gönül Hanım (42.15)
 Bahâdır Bey (45.2)
 Batu Han (46.7)
 Gönül Hanım (46.24)
 Ali Bahâdır Bey (47.1)
 Gönül Hanım (47.2)
 Gönül Hanım (47.29)
 Abdülkerim Paşa (48.26)
 Gönül Hanım (52.23)
 Ali Bahâdır Bey (52.27)
 Gönül Hanım (52.31)
 Ali Bahâdır Bey (53.21)
 Çingiz Han (54.13)
 Bilâl Bey (56.8)
 Ali Bahâdır Bey (59.4)
 Ekber Şah (59.13)
 Gönül Hanım (59.31)
 Hüsrev Paşa (61.16)
 Hâlet Efendi (61.16,17)
 Bilâl Bey (61.22)
 Gönül Hanım (64.9)
 Tolun Bey (64.11)
 Gönül Hanım (66.11)
 Ali Bahâdır Bey (66.11,12)
 Beşinci Sultan Mehmed Han
 (69.26)
 Atabay Han (70.1)
 Bilâl Bey (70.13)
 Gönül Hanım (71.16,17)
 Ali Bahâdır Bey (71.22)

Mengü Kaan (71.25)	Gönül Hanım (100.17)
Bilâl Bey (75.4)	Bahâdır Bey (100.27)
Bilâl Bey (77.20)	Tolun Bey (100.28,29)
Tolun Bey (78.8)	Bahâdır Bey (101.4)
Tolun Bey (78.8)	Kaplanoğlu Bahâdır Bey (101.23)
Gönül Hanım (81.13)	Gönül Hanım (101.29)
Ali Bahâdır Bey (81.16)	Tolun Bey (102.16)
Gönül Hanım (81.18)	Gönül Hanım (103.12)
Ali Bahâdır Bey (82.9)	Kaplanoğlu Ali Bahâdır Bey (103.21,22)
Gönül Hanım (82.17)	Gönül Hanım (103.22)
Bahâdır Bey (82.20)	Tolun Bey (104.2)
Ali Bey (83.15)	Bahâdır Bey (104.7,8)
Gönül Hanım (83.17)	Gönül Hanım (104.13)
İlbilge Hatun (84.8,9)	Ali Bahâdır Bey (105.11)
Çağatay Han (87.3)	Gönül Hanım (105.12)
Batu Han (87.8,9)	Gönül Hanım (108.8)
Çağatay Han (87.11)	Mehmed Tolun Bey (108.8,9)
Bahâdır Bey (87.25)	Tolun Bey (109.5)
Bahâdır Bey (90.30)	Bahâdır Bey (110.1)
Bilâl Bey (96.1)	Bahâdır Bey (110.2)
Ali Bahâdır Bey (96.2,3)	Bahâdır Bey (110.6)
Ali Bahâdır Bey (96.21,22)	Bahâdır Bey (110.11)
Gönül Hanım (97.8)	Tolun Bey (110.15)
Tolun Bey (97.9)	Gönül Hanım (110.18,19)
Gönül Hanım (97.21)	Gönül Hanım (110.29,30)
Bahâdır Bey (98.1)	Bahâdır Bey (111.5)
Gönül Hanım (98.9)	Tolun Bey (111.24)
Gönül Hanım (98.14)	Tolun Bey (112.9)
Bahâdır Bey (99.1)	Gönül Hanım (112.10)
Ali Bahâdır Bey (99.12)	Tolun Bey (112.32)
Gönül Hanım (99.16)	Bilâl Bey (113.3)
Gönül Hanım (99.20)	Gönül Hanım (113.23)
Bilâl Bey (99.23)	
Bahâdır Bey (100.15)	

Gönül Hanım (114.9)	Aka Mehmed Han (122.5)
Bahâdır Bey (114.20)	Feth Ali Şah (122.13,14)
Tolun Bey (114.31)	Çingiz Han (122.31)
Bahâdır Bey (115.6)	Bahâdır Bey (125.9)
Bahâdır Bey (115.9)	Gönül Hanım (125.13)
Gönül Hanım (115.11)	Tolun Bey (126.8,9)
Bahâdır Bey (115.12)	Tolun Bey (126.18)
Gönül Hanım (116.10,11)	Tolun Bey (127.6)
Gönül Hanım (116.16,17)	Tolun Bey (127.18)
Tolun Bey (117.12)	Gönül Hanım (127.28)
Bahâdır Bey (117.12)	Bahâdır Bey (128.5,6)
Gönül Hanım (117.13)	Gönül Hanım (129.7)
Tolun Bey (118.21,22)	Bahâdır Bey (129.7)
Bahâdır Bey (118.30)	Bahâdır Bey (129.9,10)
Uluğ Bey (119.2)	Tolun Bey (129.18)
Bahâdır Bey (119.25)	Kaplanoğlu Bahâdır Bey (129.29)
Bahâdır Bey (120.2,3)	Tolun Bey (129.32)
Tolun Bey (120.6)	Gönül Hanım (130.4)
Bahâdır Bey (120.8)	Bahâdır Bey (130.4)
Bahâdır Bey (120.15,16)	Tolun Bey (130.5)
Nâdir Şah (120.30)	Gönül Hanım (130.7)
Nadir Şah (121.22)	
Bilâl Bey (121.24)	

3.10. BİRLEŞİK İSİM GRUBU

Birleşik isim grubu, *Gönül Hanım*'da az kullanılan kelime grupları arasındadır. Sıfat tamlamalarının tamlananı özel isme sahipse eğer bu gruplar birleşik isim grubu oluştururlar. Unvan grupları da zaman içerisinde birleşik isme dönüşebilirler.

“Bir şahsa özel ad olmak üzere bir araya gelen kelimeler topluluğudur.”(Karahan, 2016, s.69).

isim + isim + ... = birleşik isim grubu

Ahmet + Hikmet + Müftüoğlu = Ahmet Hikmet Müftüoğlu

Leylâ + Karahan = Leylâ Karahan

Ali + Bahâdır + Kaplanoğlu = Ali Bahâdır Kaplanoğlu (5.21)

Gönül + Kaplanoğlu = Gönül Kaplanoğlu (5.21)

Mehmed + Tolun = Mehmed Tolun (4.29)

Gazi + Giray = Gazi Giray (101.25,26)

“İki veya daha fazla kelimeli bütün şahıs adları birleşik isim grubu yapısındadır. Bu grupta isimler eksiz birleşir.” (Karahan, 2016, s.69).

Üsteğmen Mehmed Tolun (3.4)	Mehmed Tolun (19.8)
Mehmed Tolun (4.29)	Ali Bahâdır (20.8)
Ali Bahâdır Kaplanof (5.21)	Ali Bahâdır (21.28)
Ali Bahâdır (5.27)	Mehmed Tolun (23.12)
Mehmed Tolun (6.13)	Ali Bahâdır (24.11)
Ali Bahâdır (6.19)	Kont Zichy (27.8)
Mehmed Tolun (6.24)	Kont Belâ Zichy (28.30,31)
Profesör Vambery (7.7)	Ali Bahâdır (29.28)
Ali Bahâdır (8.17)	Kont Zichy (31.31)
Kont Béla Zichy (10.16)	Ali Bahâdır (32.16)
Kont Béla Zsécenyi (10.20)	Kont Zichy (33.17)
Kont Ödön Zichy (10.22)	Kont Zichy (33.30,31)
Mehmed Tolun (12.12)	Ali Bahâdır (36.30,31)
Ali Bahâdır (12.15,16)	Kont Zichy (37.21)
Kont Zichy (12.25)	Kont Zichy (41.23)
Kont Zichy (13.12)	Ali Bahâdır (42.3)
Yuvan Buğdanof (13.25)	Béla Zichy (43.24)
Tola Atmanof (14.4/22)	Béla Zichy (43.32)
Ali Bahâdır Kaplanof (14.11)	Béla Zichy (44.11)
Ali Bahâdır (14.16)	Kont Béla Zichy (45.21,22)
Kont Zichy (14.23)	Ali Bahâdır (47.1)
Mehmed Tolun (14.23)	Kont Béla (47.2)
Mehmed Tolun (15.29)	Kont Zichy (48.19)
Kont Zichy (16.11)	Serdâr-ı-ekrem Abdülkerim (48.26)
Mehmed Tolun (16.21)	
Sultan Ahmed (17.25,26)	Kont Andraşi (49.1)
Kont Zichy (19.4)	Kont Karayi (49.1)

- Birinci Fransuva (49.22)
 Hunyadi Janos (49.26)
 Kont Béla Zichy (51.29)
 Kont Béla Zichy (52.15)
 Ali Bahâdır (52.27)
 Kont Bilâl Zichy (53.11)
 Ali Bahâdır (53.21)
 Ondördüncü, Onbeşinci Louis (55.7)
 Ali Bahâdır (59.4)
 Şeyh Bedrettin Sîmâvî (59.16,17)
 Torlak Kemâl (59.17)
 Hazret-i Mûsâ (59.31)
 Hazret-i Muhammed (60.1)
 Hazret-i Muhammed (60.18)
 Kont Béla (61.22)
 Guillon de Rubruquis (66.1,2)
 Ali Bahâdır (66.11,12)
 Sultan Reşad (69.22,23)
 Beşinci Sultan Mehmed (69.26)
 Wilhelm Radloff (73.7)
 Profesör Vamberi (76.5,6)
 Profesör Meysaroş (76.18,19)
 Ali Bahâdır (81.16)
 Ali Bahâdır (82.9)
 Kont Zichy (82.18)
 Ali Bahâdır (96.2)
 Ali Bahâdır (96.21,22)
 Ali Bahâdır (99.12)
 Gazi Giray (102.4.19.25.27)
 Kont Zichy (103.13)
 Kaplanoğlu Ali Bahâdır (103.21,22)
 Ali Bahâdır (105.11)
 Mehmed Tolun (108.8,9)
 Büyük İskender (108.17,18)
 Binbaşı Julien de la Coste (108.24,25)
 Kont Zichy (109.5)
 Kont Zichy (110.9,10)
 Aladar Zichy (112.15,16)
 Gazi Giray (116.6,7)
 General Çernayef (117.11)
 Serdar Abdullah bin Zeyyad (118.5,6)
 İbni Sînâ (119.1)
 Sultan Sancar (119.8)
 Büyük İskender (119.10)
 Şah İsmail (119.18)
 Kont Zichy (120.10)
 İmam Ali Rıza (120.28)
 Mûsâ Kâzım (120.28)
 Hârun Reşid (120.30)
 İmam Rıza (121.2)
 Halife Me'mun (121.1)
 İmam Ali Rıza (121.8)
 Aka Mehmed (122.5)
 Feth Ali (122.13,14)
 Şah Abdülmuazzam (122.15)
 Birinci Selim (123.25)
 Kont Zichy (124.28)

3.11. ÜNLEM GRUBU

Ünlemler cümle kuruluşunda yer almazlar. Bu yönüyle cümle dışı unsur olarak, hitap bloku içerisinde değerlendirebileceğimiz ünlem grupları, tümcede herhangi bir yerde görev alarak anlamsal yoğunluğu kuvvetlendirirler. Ünlem grubu, *Gönül Hanım* romanında en az kullanılmış olan kelime grubudur.

“Bir ünlem ile bir isim unsurundan meydana gelen kelime grubudur.” (Karahan, 2016, s.70).

ünlem + isim unsuru = ünlem grubu

Yâ + Rab! = *Yâ Rab* (85.23)

Yâ + Allah = *Yâ Allah* (91.13)

“Bu grupta ünlem (*ey, ay, hey, bre, a, ya, yahu, be vb.*) başta, isim unsuru sonda bulunur. Ünlem ve isim unsuru, eksiz birleşir.” (Karahan, 2016, s.70).

Ya rabbim (46.5,6)

Ay, bakın, bakın o ne? (73.29)

Â... Siz şâir de olmuşsunuz. (78.21)

Ay niçin? (79.3)

Yâ Rab! (85.23)

Yâ Allah (91.13)

Yâ Allah Yâ Muhammed! (91.13)

Kendine gel ey Türk (104.9)

Kendine gel ey Macar! (104.9,10)

Â! O nasıl şey? (126.22)

Ah oğlum sen de dinince dinlen. (126.26)

“Cümlelerin kuruluşuna katılmayan bu grup, hitaplarda kullanılır. Cümle dışı öge olarak cümlelerin herhangi bir yerinde bulunabilir.” (Karahan, 2016, s.71).

Aman Rabbim!... (26.21)

Ay çocuklar, ay! (35.13,14)

Ne değişme, ne düşüş ya Rabbim! Ne alçalma! (46.5,6)

Hah tamam! (50.16)

Aman Allah! (70.6)

Yâ Rab! (85.23)

Yâ Allah Yâ Muhammed! (91.13)

3.12. SAYI GRUBU

Gönül Hanım romanında sayı gruplarının genel itibariyle bitişik olarak yazıldığı tespit edilmiştir: *Binikiyüz*, (68.7). *Yüzbin*, (70.9). *Dörtyüzelli*, (3.15). *Oniki*, (4.3). *Yirmidört*, (6.14). *İkiyüz* (83.7) vb.

“Basamak sistemine göre sıralanmış sayı isimleri topluluğudur. Gruptaki sayı isimlerinin dizilişi basamak sistemine göredir. Sayılar sondan başa doğru büyür. Küçük sayı sonda bulunur. Sayı isimleri eksiz birleşir. Sayı isimleri ayrı yazılır.” (Karahan, 2016, s.72).

1917 / bin dokuz yüz on yedi (3.1),(116.4)

1763 / 210 / 54 / bin yedi yüz atmış üç, iki yüz on, elli dört (7.13)

624 / altı yüz yirmi dört (65.15)

1881 / bin sekiz yüz seksen bir (73.4)

48 / 732 / 372 / 132 / 122 / 46 / 44 / kırk sekiz, yedi yüz otuz iki, üç yüz yetmiş iki, yüz otuz iki, yüz yirmi iki, kırk altı, kırk dört (84.7/84.21,22,23,24)

996 / dokuz yüz doksan altı (121.19)

“Kelime grubu hâlindeki sayılar, sıfat tamlaması veya sayı grubu kuruluşundadır. Genellikle ana sayılar sıfat tamlaması, ara sayılar sayı grubudur. Vurgu, sıfat tamlamasında başta, sayı grubunda sonda bulunur.” (Karahan, 2016, s.72).

iki yüz (sıfat tamlaması) (83.7)

yetmiş milyon (sıfat tamlaması) (77.18,19)

yüz yirmi iki (sayı grubu) (84.22)

yüz otuz iki (sayı grubu) (84.22)

İlkin yirmi Türk subayı iken, bir yıl sonra **dörtyüzelli** kadar muhtelif rütbeden subaylar ve âmirler burada toplanmışlardı (3.14,15,16)

Subaylar bu geniş avluda dışarı ile ihtilât etmeden gezinirler ve geceleri **onikişer** kişilik barakalarda yatarlardı (4.1,2,3)

Nasıl oluyor da **yirmidört** yaşında tahmin ettiği Sibiryalı bir Tatar kızı bu kadar muhâkemeli bir görüş belirtebiliyordu (6.14,15,16)

Hiungnu'larla Çinlilerin savaşları Milâddan **ikibin** yıl öncesine kadar çıkar (7.5,6)

Bu tehlikeli yolculukta **yirmidört** yaşında biz kızım da kendileriyle berâber bulunmasından (11.15)

Garibdir ki **yirmialtı** yıla varan ömrü boyunca hiçbir ciddî işle uğraşmadığını
(11.31)

Şubatın yirminci gecesini saat **onbirde**, Moskova'nın Demiryolu istasyonundaki
lokantadan (13.17,18)

Bugün Milâdî **ondördüncü** yüzyıla âit Macarcada bir mısra'ya, bir mesele, bir
masala mâlik değilsiniz (21.4,5,6)

Yüzde ancak **onbeşi** Altaîdir (21.8)

Macaristan'da **birbuçuk** asır kalan Osmanlı Türkleri (21.14,15)

Eğer onlar memleketinize muvakkaten mâlik olmamış olsaydılar, bugün, **on
milyonu** geçen hâlis Macarlar dilleriyle, ruhlariyle tamamen Alman olmuşlardı
(21.17,18,19,20)

Bu suretle Udinsk'den Kâhta'ya kadar 250 kilometrelik mesafeyi tam **onbeş**
günde katettiler (23.1,2)

Hattâ bir gün Kont, Alman casusu ithamından altı saat tutuklu kalmak, **yüzelli**
ruble rüşvet vermek ve bir tokat yemekle kurtulabildi (23.4,5,6,7)

Bu çocukların çoğu **onsekiz** ile yirmi yaş arasında (35.21,22)

Yarı zulmet arasından fırlamış gibi duran aşağı yukarı **oniki** metre
yüksekliğindeki "Buda" heykelinin üstüne başına sayısız mavi kumaş parçaları asılmış,
bağlanmış (37.3,4,5,6)

Urga'da **onikibin** Lama varmış (38.24)

Milâttan **üçbin** yıl önce Anadolu topraklarını çiğneyen ilk atın dizginleri, şimdi
yayan yürümesini bile beceremeyen, Moğol süvarilerinin pulat ellerinde idi
(41.29,30,31)

Onbeş bildircin vurdum (46.17)

Milâdî **onbeşinci** yüzyıldan evvelki zamanlar (50.4)

Ecdadımızın **dörtüüz** sene içinde bocaladığını haber veren masal (53.24,25)

Karakorum sahrâları bundan **yediyüz** yıl önce dünyanın en meşhur kumandanı,
en heybetli cihangiri olan Temüçin'in yâni Çingiz Han'ın başkenti ve bu sahrâlar
dünyanın yarısına hükmeden ecdadımızın ilk karargâhı idi (54.10,11,12,13,14)

Türklerin, fakat, ayrı ve **binbeşyüz** yıllık bir medeniyeti (54.24,25)

ONDÖRDÜNCÜ, ONBEŞİNCİ Louis (55.7)

Anadolu'da Temüçin, Çağatay, Hülâgû orduları kalıntısı **yüzbinlerce** kimse
bulunduğu ve yaşadığı (67.15,16,17)

Orhun Nehri kenarında, bundan **binikiyüz** yıl önce ecdâdımızdan Bilge Kağan (68.6,7,8)

Buda heykelciklerinden yalnız bir mâbedde **yüzbin** tâne varmış (70.8,9)

70 milyon soydaşını bir anda tanırsın (77.18,19)

Karabalgasun'da bu kitâbe parçalarından **onbeş** tâne olduğundan (80.19,20)

Kül Tigin Âbidesi ise **ikiyüz** metre kadar bir mesafedeydi (83.7,8)

Milletimizin bu **oniki** yüzyıldan beri mevcûd ve dikili medeniyet şâhidini, şanlı yazarının sözlerini görmek, dinlemek şiddetli isteğine kapıldık (83.9,10,11)

Bu taş parçalarının oyuluşundaki ustalık, incelik, canlılık **oniki** asır önceki yüksek bir Türk medeniyetinin üstün seviyesini gösteriyordu (89.5,6,7)

Bunlar **oniki** asır, milletimizin alinyazısına göz diktiler (89.19,20)

Ulvî mânâlarıyla Karakorum sahrâlarının göklerini **binikiyüz** yıl sonra tekrar çınlattığımız şu anda (96.26,27,28)

Gönül Hanım ile benim namzedliğimiz kararı, **onbeş** gün önce verilmiş (105.12,13)

Onbeş kadar arkadaş buldular (107.6,7)

Beşbin istese yine verecektim (109.27)

Ecdaddan kalma, belki **ikiyüz** senelik yâdigârlardır (113.3,4)

Nihâyet **otuzbeş** günde Kobdo kasabasına vardılar (113.17,18)

Altay dağlarının tepelerinden, geçitlerinden aşarak **ondört** günde bin zahmetle Sibiryâ sınırında Kaşağaç kasabasına vardılar (114.13,14,15,16)

Sibiryâ'nın Angoday, Altaysk, Biysk (Yaş Tura), Barnaul kasabalarından kâh kızak ve kâh araba ile geçerek **onüç** günde Obi şehrinde demiryol katarına bindiler (114.25,26,27,28)

Sibiryâ'nın bu meşhur kasabasının **kırkbin** kadar nüfusu vardır (115.18,19)

Burada **üçyüz** kadar câmi varmış (117.3)

Şehrin nüfusu **yüzelli bin** civarında imiş (117.4,5)

İkiyüzbin kadar nüfusu olan Buhârâ (117.27,28)

Buhârâ'da **üçyüzaltmış** câmi varmış (117.32/118.1)

Beş altı sene sonra Hicretin **ellibeşinde**, yine Muâviye tarafından Horasan Vâlisi Said bin Osman Affan (118.8,9,10)

Selçukî meliklerinden Alparslan ve Sultan Sancar'ın başkenti iken **bir milyondan** fazla nüfusa ve İslâm âleminde büyük bir medenî şöhrete sahipti (119.7,8,9,10)

Şah İsmail tarafından zabtedilerek **binikiyüziki** târihine kadar İran'da kalmış (119.18,19)

Hicretin **binüçyüziki** yılında Rusların idâresi altına geçmiştir (119.22,23)

Oniki İmam'dan sekizinci olan İmam Ali Rıza bin Mûsâ Kâzım (120.27,28)

Yüzbin kadar ahâli (121.7)

Dörtüzbinden fazla ahâlisi (122.9)

Onbir milyon İran nüfûsu (122.22)

Onbir milyon İran nüfûsundan **altı milyonu** Türk ırkına mensupturlar (122.22,23)

Mîlâdî **onbeşinci** ve **onaltıncı** asırlar (123.13,14)

Erbil, Musul ve Urfa yolu ile **yirmibeş** gün sonra Ekim sonunda, İstanbul'a vardılar (124.4,5)

Tolun Bey nâmına Sivastopal'dan **onbeşbin** galoş gelmişti (129.18,19)

Arkadan **onbeşbin** balya da samur, kürk, astragan, kakım kürkleri geldi (129.21,22)

Bu ticaretten gencin payına bir hamlede **altıbin** lira düşmüştü (129.22,23)

3.13. BİRLEŞİK FİİL

Gönül Hanım'da 957 *birleşik fiil* tespit edilmiştir, birleşik fiillerin kullanım hususiyetine bakıldığında *Gönül Hanım* romanı bu yönüyle Türkçenin ne denli zengin fiil yapısına sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir. *Kıl-* ve *eyle-* ana yardımcı eylemleriyle kurulan birleşik fiillerin sayısı ise oldukça azdır. Birleşik fiillerin isim unsurlarının *işletim/çekim* eklerini aldığını gösteren birçok örnek de romandan hareketle tespit edilmiştir. Yine birleşik fiillerin isim unsurlarının, sıfat-fiilden oluşmuş örneklerinin çok sayıda mevcut olduğu görülmüştür.

Birleşik fiil: “Bir hareketi karşılamak veya bir hareketi tasvir etmek üzere yan yana gelen kelimeler topluluğudur. Bu işlevlerinden dolayı birleşik fiiller, “*bir hareketi karşılayan birleşik fiiller*” ve “*bir hareketi tasvir eden birleşik fiiller*” olmak üzere iki grupta incelenebilir” (Karahana, 2016, s.73).

3.13.1. Yapılışları Bakımından Birleşik Fiiller

3.13.1.1. Bir Hareketi Karşıllayan Birleşik Fiiller

“Bu birleşik fiiller, bir isim ile bir fiil unsurunun birleşmesinden meydana gelmiştir. Fiil, ya bir ana yardımcı fiildir, ya da sözcük anlamı dışında kullanılan bir başka fiildir” (Karahan, 2016, s.73).

3.13.1.1.1. Ana Yardımcı Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

“Bu tip birleşik fiillerde “*et-, ol-, yap-, eyle-, kıl-, bulun-*” yardımcı fiilleri kullanılır. Asıl unsur olan isim başta, yardımcı fiil sonda bulunur. Yardımcı fiil, bir çekim görevi yaparak anlamı üzerinde bulunduran isim unsurunu fiilleştirir.” (Karahan, 2016, s.73).

isim unsuru + yardımcı fiil = birleşik fiil

söz + et- = söz etmek (98.13)

müsaade + et- = müsaade etmek (98.24)

eşlik + et- = eşlik etmek (98.22)

Eski Türkçe + ol- = Eski Türkçe olmak (74.21)

peydah + ol- = peydah olmak (52.1)

mecbur + ol- = mecbur olmak (52.26)

gezinti + yap- = gezinti yapmak (66.12)

muhafaza + eyle- = muhafaza eylemek (58.9)

yapılmış + bulun- = yapılmış bulunmak (72.23,24)

saygılı + kıl- = saygılı kılmak (11.7)

hor ve + hakir kıl- = hor ve hakir kılmak (85.29)

lânet + eyle- = lânet eylemek (60.2)

tertib + eyle- = tertib eylemek (105.3)

3.13.1.1.1.1. “Et-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Dışarı ile ihtilât et- (4.2)

Tenezzül et- (6.7)

İstifâde et- (4.6)

Tahmin et- (6.14)

Teşkil et- (4.20)

Bahset- (7.4)

Alış-veriş et- (4.27)

İddia et- (7.9)

Te'min et- (4.28)

Hücum et- (7.16)

Takdim et- (5.20)

Takdir et- (8.12)

İstilâ et- (6.5)

Elde et- (8.20)

- Yardıml et- (8.27)
 İlâve et- (9.3)
 Tavaf et- (9.8)
 Ziyâret et- (9.8)
 Teklif et- (9.28)
 Terbiye et- (10.9)
 Taklid et- (11.27)
 İ'tiraf et- (12.1)
 Tertip et- (12.5)
 Elde et- (12.7)
 Lâklâk et- (12.20,21)
 Kaydet- (13.24)
 Dikkat et- (14.7)
 Hücüm et- (14.15)
 Hareket et- (14.24)
 İlâve et- (14.26)
 İkrâm et- (14.29)
 Mahrum et- (15.17)
 Cereyan et- (15.25)
 Seyyahat et- (16.1)
 Seyyahat et- (16.12,13)
 Takdim et- (17.4)
 Hareket et- (17.7)
 Seyret- (17.24)
 Tâkip et- (18.10)
 istirahat et- (18.13,14)
 Muâyene et- (18.20)
 İstilâ et- (19.5)
 Fethet- (19.21)
 Hayret et- (19.17)
 Fethet- (19.15)
 İstilâ et- (19.5)
 Dikkat et- (20.7,8)
 Keşf ve i'mâr et- (20.13)
 İlâve et- (20.27)
 İlâde et- (21.17)
 Kaybet- (21.31)
 Vazifesini ifâ et- (22.4)
 İhtivâ et- (22.8)
 Farzet- (22.9)
 Tahsil et- (22.10)
 Tâkip et- (22.26)
 Katet- (23.2)
 Devam et- (23.14)
 Şâd et- (24.1,2)
 İhyâ et- (24.2)
 Taksim et- (24.14)
 İlâve et- (24.21)
 Cür'et et- (25.21)
 Tasavvur et- (27.23,24)
 İnkâr et- (28.3)
 Devam et- (28.28)
 Altüst et- (29.3)
 Tasavvur et- (29.12)
 Tekrar et- (30.4)
 Ceza vâdet- (30.17)
 Devam et- (31.1)
 Dikkat et- (32.1)
 Talep et- (32.6)
 Tasdik et- (32.16)
 Takdim et- (33.18)
 İ'tinâ et- (33.23)
 Arzet- (33.24)
 Hisset- (33.28)
 Hiddet et- (33.31)
 Bahset- (34.13)
 Âdilîk et- (34.13)
 Tetkik et- (36.13,14)

- Secde et- (36.22)
 Zeyrek ve çevik et- (36.25)
 Seyret- (37.11)
 Tasvir et- (37.26)
 Secde et- (38.6)
 Hükmet- (38.20)
 İkrâm et- (38.31)
 Merak et- (39.17)
 Müsaade et- (39.19,20)
 Nezaret et- (39.23)
 Tavsiye et- (40.10)
 Takip et- (40.12)
 Keşfet- (40.17)
 Takip et- (40.27)
 Teslim et- (41.5)
 Devam et- (42.8,9)
 Teşkil et- (42.25)
 İstifade et- (43.6)
 Vaâd et- (43.19)
 Dikkat et- (43.29)
 İtham et- (44.5)
 İtimat et- (44.8)
 Dikkat et- (44.11)
 Cesâret et- (45.18)
 Hükmet- (45.20)
 İtaat et- (45.26)
 İtimat et- (46.3)
 Mecbur et- (46.13)
 Tercih et- (47.1)
 Zannet- (47.21)
 Seyyahat et- (48.5)
 Sabret- (48.10)
 İman et- (48.22,23)
 İlân et- (48.29)
 Yardım et- (49.18)
 Farzet- (49.20)
 Musallat et- (49.21)
 Nefret et- (49.23)
 İâde et- (50.6)
 İnkâr et- (50.7)
 İftihar et- (51.6)
 Hürmet et- (51.21)
 Mesut et- (51.22)
 Belli et- (51.28,29)
 Târif et- (51.31/52.1)
 Rahatsız et- (52.13)
 Hitab et- (52.17)
 Telâffuz et- (52.19)
 Yardım et- (52.24)
 Devam et- (53.16)
 Rivâyet et- (54.1,2)
 İddia et- (54.3)
 Ziyâret et- (54.10)
 Hükmet- (54.13,14)
 Ta'kîb et- (55.2,3)
 Taklid et- (55.30)
 Affet- (56.8)
 Kabul et- (56.10)
 Hareket et- (57.8)
 Kabul et- (57.24,25)
 Mes'ud et- (57.28,29)
 İcâd et- (57.31/58.1)
 Tatbik et- (58.17)
 Fedâ et- (59.15,16)
 Hâl ve ıslâh et- (59.30)
 Te'sis et- (60.1)
 Tahallûk et- (60.4)
 Kat'et- (60.9)

Hükûmet et- (60.9,10)	Ziyâret et- (71.7)
İfâde et- (60.28)	Rahatsız et- (71.11)
Kabul et- (60.30)	Terceme et- (71.16)
Yok et- (61.2)	Ziyâret et- (71.29)
Tasdik et- (61.22)	Ziyâret et- (71.20)
İnkâr et- (61.27)	Seyyahat et- (72.2)
Teşkil et- (62.31)	Hareket et- (72.12)
Yardım et- (63.5)	Rahatsız et- (72.26,27)
Rağbet et- (63.10)	Keşfet- (73.8)
Tenezzül et- (63.15)	Arzet- (73.21)
Tâ'zîb-i-hayat et- (63.21,22)	Seyyahat et- (74.28)
Mecbur et- (63.22)	İnkâr et- (74.31)
Dikkat et- (63.27)	Red et- (75.11,12)
Tebrik et- (64.11)	Malet- (75.22)
Merak et- (64.17,18)	Kabul et- (75.29)
Terked-il- (64.20,21)	İnkâr et- (75.30,31)
Teşkil et- (64.24)	Nüfûz et- (76.22)
Göç et- (65.14)	Zannet- (76.24)
İdâre et- (66.1)	İddia et- (76.26)
Ziyâret et- (66.4)	Yardım et- (78.8)
İnşâ et- (66.8)	Teşekkürler et- (78.13)
Taklid et- (67.9)	Keşfet- (78.28)
Rükû'lar et- (67.27)	Keşfet- (79.4)
Ziyâret et- (68.9)	Keşfet- (79.1)
Emret- (68.20)	Keşfet- (79.9)
Muâmele et- (68.20)	Keşfet- (79.10)
İcâd et- (68.22)	Armağan et- (79.15,16)
Teşekkür et- (69.7)	İstinsah et- (79.25,26)
Dâvet et- (69.12)	Kopye et- (80.1)
Teşekkür et- (69.13)	İstinsah et- (80.29)
Müsaade et- (69.17)	Tahlil et- (81.23)
Teşekkürler et- (69.28)	İdâre et- (82.7)
Tâkib et- (70.18,19)	Seyyahat et- (82.22)
Sarhoş et- (70.31)	Farket- (83.1)

Keşfet- (83.21)	Affet- (98.14)
Zikret- (84.18)	Takdir et- (98.15)
Hâkket- (84.26)	Fedakârlık et- (98.17)
Battal et- (85.19)	Eşlik et- (98.22)
Düşman et- (85.28)	Müsaade et- (98.24)
Te'min et- (86.17)	Bahset- (98.28,29)
Kabul et- (86.23)	İ'tiraf et- (99.5)
İnkâr et- (86.24)	Küstahlık et- (99.7)
Kaydet- (87.28)	Şüphe et- (99.8)
Dikkat et- (88.12)	Tenezzül et- (99.21)
İfade et- (88.14)	Farzet- (100.14)
İftihar et- (88.22)	Israr et- (100.21)
Teftiş et- (88.23,24)	Meşk et- (100.22)
Muâyene et- (88.31)	Tercüme et- (101.4)
Elde et- (89.13)	Teslim et- (101.27,28)
İspat et- (89.16)	Muhâkeme et- (102.18)
Terked-il- (89.21)	Taltif et- (102.24)
Devam et- (89.29)	İhmâl et- (102.25)
Devâm et- (90.11)	İstilâ et- (103.2)
Zikret- (90.27)	Kabul et- (103.9)
Tekrar et- (91.11)	İdrâk et- (103.17)
Kaydet- (91.22)	Fedâ et- (104.4,5)
Devam et- (96.25)	Mes'ud et- (105.20)
Tavsiye et- (96.29)	Delik deşik et- (105.31)
Teklif et- (97.10)	Zabtet- (106.4)
Lüzum et- (97.10,11)	Râzı et- (107.6)
Dikkat et- (97.17)	Naklet- (108.15)
Kaybet- (97.19)	Telkin et- (108.19)
Bahset- (97.28,29)	Seyyahat et- (108.24)
Talep et- (97.30)	İ'tiraf et- (109.29)
İfâde et- (98.2)	Hilekârlık et- (109.30)
Emret- (98.6)	Kasdet- (110.19)
İnkâr et- (98.8)	İstinsah et- (110.28)
Söz et- (98.13)	Yardım et- (110.30)

Seyret- (111.3)	Te'sis et- (122.7)
Hediye et- (111.19)	İstifâde et- (122.10)
Reddet- (111.30)	Seyret- (122.14)
Seyret- (112.2)	Hayret et- (122.18)
Rica et- (112.12)	Hükûmet et- (122.24,25)
Vasiyet et- (112.23)	Teşkil et- (123.8)
Kabul et- (113.11)	İcra et- (123.23)
Mücadele et- (113.26)	Secde et- (124.1,2)
Kaybet- (114.12)	Takdir et- (124.21)
Hediye et- (115.1)	Tıraş et- (124.24)
Eşlik et- (115.13)	Farzet- (125.2)
Zannet- (115.22)	Seyyahat et- (125.30)
Ümid et- (116.6)	Tedkik et- (126.1,2)
Zaptet- (117.11)	Haberdâr et- (126.8)
Zaptet- (118.5,6)	Tekrar et- (128.15)
Sulha râzı et- (118.8)	Cereyan et- (128.23)
Tahrip et- (118.16)	İntihar et- (128.25)
İ'mar et- (119.11)	Cesâret et- (128.27)
Göç et- (119.20)	Akdet- (128.28)
Cesaret et- (120.2)	Tâkibet- (128.30)
Teslim et- (120.3)	İstifa et- (128.31,32)
Ayırđ et- (120.26)	Sevk et- (129.12,13)
Tahrip et- (121.20)	İ'mâl et- (130.16,17)

13.1.1.1.2. "Ol-" İle Kurulan Birleşik Fiiller

Teşkil ol- (4.15)	Atalarımızın, millî
Müslüman Tatarlar ol- (4.24)	namusumuzun beşiği ol- (7.30)
Yağmurlu ol- (5.3)	Haberdar ol- (8.1)
Mecbur ol- (5.9)	En yaman düşmanları ol- (8.3)
Boş vakti ol- (5.17)	Keşfolun- (8.16)
Türk ol- (6.25)	Deri ticaretiyle meşgul ol- (10.8)
Sahip ol- (7.3)	Aynı kandan ol- (10.18)
Mâni' ol- (7.10)	Tûrânî milletlerin büyüklüğüne
Engel ol- (7.12)	has ol- (11.4)

- Ender ol- (11.20)
- Saf, neş'eli cana yakın ol- (11.23)
- Muvaffak ol- (12.6,7)
- Bir hâdise ol- (13.10)
- Dikkat eden ol- (14.7)
- Fârisî ol- (15.8)
- Mümkün ol- (15.21)
- Fedakâr ol- (16.7,8)
- Pek yüksek bir mevkii ol- (16.9,10)
- Mensup ol- (16.11)
- İlmî bir amaç ol- (16.14)
- Sahte ol- (16.15)
- Zorluk çıkarıcı ol- (16.19)
- Hareket etmek üzere ol- (17.7)
- Takdim ettiği ol- (17.4)
- Mecbur ol- (17.10,11)
- Dört kişi ol- (18.11)
- Mevcut ol- (19.2)
- Aynı kültüre sahip ol- (19.29,30)
- Refah âmili ol- (20.2)
- Bir terakki vâsıtası ol- (20.4)
- Tahrif ve tahrib ol- (21.9)
- Macarca "ayna" demek ol- (21.10)
- Âşinâ ol- (21.12)
- Mâlik ol- (21.18)
- Alman ol- (21.19,20)
- Aynı babanın evlâdı ol- (21.22,23)
- Mühim ol- (21.31)
- Vazifesini ifâ etmiş ol- (22.4)
- Hâsıl ol- (22.11)
- Yola revân ol- (22.26,27)
- Kankardeşi ol- (24.5)
- Mu'tad ol- (24.22)
- Atalarımızın Tukeyuların, Hunların, Türklerin, Moğolların, beşiği mezarı geçidi meydanı ol- (25.1,2,3)
- Tenhâ ol- (25.14)
- Dini merkezi ol- (25.22)
- Galat ol- (26.5)
- Moskof tarafından te'sis ol- (26.6)
- Galat ol- (26.15)
- Alâmet ol- (26.18)
- Kalbi, izzetinefsi ol- (26.26/27.1)
- Hâkim ol- (27.24)
- Mensup ol- (27.28)
- Mensup ol- (28.3)
- Kahredici ol- (28.7,8)
- Sahip ol- (31.17)
- Mensup ol- (31.24)
- Musallat ol- (31.25,26)
- Esmer ve kara gözlü ol- (32.12,13)
- Tasvir ol-un- (32.15)
- Mahvol- (32.32)
- Muvaffak ol- (33.25)
- Hakkım ol- (33.30)
- Müstesnâ ol- (34.9)
- Nasib ol- (34.10,11)
- Kaybol- (35.9,10)
- Peydâ ol- (35.12)
- Bir dileği ol- (37.7)

- Mâbede adak ol- (38.9)
- Kâhin, üfürükçü ve sihirbaz ol- (38.27,28)
- Memnun ol- (39.16)
- Gayet sofu Budi ol- (39.17,18)
- Aralarında kıskançlık ol- (39.24)
- Lüzumlu ol- (40.1)
- Vatansever ol- (40.3)
- Ögedey Kaan'ın başkenti ol- (40.13)
- Hizmetçilik edecek ol- (41.4)
- Çadırlarında yemek pişirmek, hayvanlara bakmakla meşgul ol- (42.10,11)
- Vazifeye düşkün ol- (42.13)
- Mümkün ol- (42.20)
- Ufak bâzı değişiklikle kabul ol- (43.11,12)
- Râzı ol- (43.17)
- Keşfol-un- (43.23)
- Tıraş ol- (43.25)
- Tıraş ol- (43.28)
- Zengin ol- (44.7)
- Aykırı ol- (45.1)
- Muvaffak ol- (45.2)
- Muvaffak ol- (45.7)
- Din adamı ol- (45.17)
- Vakur ve cesur ol- (45.19)
- Sed üstünde kurulmuş ol- (46.11)
- Zamanın tahribine uğramış ol- (47.18,19)
- Mümkün ol- (47.19,20)
- Engel ol- (47.27)
- Görür gibi ol- (47.30)
- Metin ol- (48.6)
- iki yüzlü ve üstünkörü bir mutluluk ol- (48.14,15)
- Amucazâde ol- (48.24,25)
- Aykırı ol- (49.6)
- Tâyin ol- (49.28)
- Katolik veyâ Protestan birer Alman ol- (50.3)
- Asil ol- (50.10)
- Takdim ol-un- (50.29)
- Turanî ol- (51.1)
- Turan asıllı ol- (51.5)
- Kaybol- (51.11)
- Öyle zor ile saadet ol- (51.16)
- Bize yakın ol- (51.18)
- Kaybol- (51.11)
- Peydah ol- (52.1)
- Kabil ol- (52.10)
- Mecbur ol- (52.26)
- Tamam ol- (53.31)
- Kabil ol- (54.16)
- Medeniyet târihimiz için en büyük kayıp ol- (55.4,5)
- İ'mâl ol- (55.13,14)
- Hâlis bir ırk, bir soy mevcûd ol- (55.26,27)
- Hıristiyan ve Ortodoks ol- (56.23,24)
- Yığın yığın mevcûd ol- (56.30)
- Mümkün ol- (57.1)
- İkinci ol- (57.11)
- Engel ol- (57.12)

- Politika ve idâre sâhasında
ilerlememiz için bir engel ol-
(57.11,12)
Mütemâdiyen değiştirmeğe
hevesli ol- (57.16)
En eski din ol- (57.20)
Zamanın ilerleyişine uygun ol-
(57.29,30)
Muhtaç ol- (58.24)
İslâmiyetin en mühim bir uzvu
ol- (59.5,6)
Cehâlet düşkünü ol- (60.21)
Ural-Altay kaynaklı bir dil ol-
(60.27)
Kabil ol- (60.28)
Mümkün ol- (61.11)
Belli başlı sınıflara ayrılmış ol-
(61.14,15)
Engel ol- (61.21)
Sebep ol- (61.26)
Engel ol- (62.2)
Sınır ol- (62.2,3)
Hâkim ol- (62.3)
Örnek ol- (62.9)
Pay sâhibi ol- (62.11)
Âile adının ve servetinin ve
an'anesinin devamlılığı
sağlanmış ol- (62.11,12)
Mümkün ol- (62.24)
Demokrat ol- (62.29)
Altıncı ol- (63.4)
Sâhib ol- (63.5)
Hayatî ve elzem ol- (63.15,16)
Esir ol- (63.17)
Yarım asır ol- (63.30)
Hâkim ol- (64.21,22)
Terkedilmiş ol- (64.20,21)
Esir ol- (68.5)
Zehirli ol- (69.5)
Bir büyük harb ol- (69.19)
Aşınmış ol- (70.12)
Eski Türkçe ol- (74.21)
Âdemoğlunun ataları ol- (75.10)
Yahûdi ol- (75.13)
En temiz ırk, en saf ve
karışmamış nesil ol- (75.18,19)
Derinleştirilmemiş ol- (75.30)
Arya ol- (75.32)
İhtisas sâhibi ol- (76.11,12)
Filoloji ve kelime üremesi
hakkında bilgisi ol- (76.20,21)
Aslı ol- (76.26)
Mecbur ol- (77.4)
Boş ve ıssız kalmamış ol- (77.7)
Kaderden başka bir kuvvete
bağlanamayacak ol- (77.9,10)
Mâni' ol- (78.19)
şâir de ol- (78.21)
Bir iki dakika heyecanlı bir
sessizlik ârız ol- (78.24,25)
Eski Türklerin idâre yeri ol-
(80.30)
İ'tirâfa mecbur ol- (81.23)
Gözden kaybol- (81.29)
Hedefim ol- (82.5)
Koşmuş ol- (82.6)
Bir şey ol- (82.14)
Esir ol- (82.23)

- Başkan ol- (83.22,23)
 Burada kalmış ol- (86.8,9)
 Bir kaideye uygun ol- (86.24,25)
 Çingiz'in ölüm târihi ol- (87.13,14)
 İşbaşı ol- (87.21)
 Yüzyılların yâdigârı ol- (88.26,27)
 Kaybol- (88.29)
 Mensub ol- (89.1)
 Bu heykellerden hiçbirinin başını elde etmek kabil ol- (89.12,13)
 Terkedilmiş ol- (89.21)
 Kahrol- (89.23)
 Mühim ol- (89.27)
 Tam ol- (89.30)
 Muvaffak ol- (90.9)
 Tıraş ol- (90.16,17)
 Hepimiz bir halka ol- (91.3,4)
 Göğsünü kabartacak alnını yükseltecek ol- (91.20)
 Duyar ve görür gibi ol- (95.4,5)
 Göğün mavi kubbesine kazılmış ol- (95.7,8)
 Fedakâr ol- (96.12,13)
 Altüst ol- (97.19,20)
 Fedakârlık ol- (98.19)
 İslâm ol- (98.26,27)
 Bayağı ol- (99.29)
 Kaybol- (100.14)
 Kahraman şâir ol- (101.25)
 Osmanlı Türk'ü ol- (101.27)
 Gönül Hanım'ın kadınlık gururu incinmiş ol- (101.29,30)
 Medenî ol- (102.9)
 Bu asırda ol- (102.14)
 İyilik ve güzellik ol- (102.27)
 Bugün yaşamış ol- (102.27,28)
 Safdil ol- (102.30)
 Mevcud ol- (103.18)
 Macarca "ileri" demek ol- (104.14)
 Râzı ol- (104.23)
 Başka bir şey ol- (104.27)
 Pek hoş ol- (105.21)
 Minnettar ol- (105.23)
 İstihamı çekmiş ol- (105.26)
 Kendiliğinden hasıl ol- (105.28,29)
 Rûhum memnun, gönlüm rahat ol- (106.4,5)
 Kül Tigin Kitâbesi kadar kolay ol- (106.11,12)
 Hasta ol- (106.24)
 Mecbur ol- (107.19)
 Meşgul ol- (107.21)
 Alinyazımızdan bir mânâ çıkarmak kabil ol- (108.3,4)
 En üstün derecede ol- (108.10,11)
 Heykel başlarından bir tanesine sahip ol- (108.26,27)
 Mevcud ol- (109.13)
 Meşgul ol- (109.18)
 Bu değerli yâdigâra sahip ol- (110.7,8)

Bu hazineyi keşfe sebep ol-
(110.9)

Sizin hakkınız ol- (110.15)

Şâhid ol- (110.24)

Başı açık genç bir savaş
adamının kafası ol- (111.10,11)

Biraz çıkık ol- (111.12)

Âid ol- (111.15)

Sahib ol- (111.23)

Lâtime ol- (111.31,32)

Kaybol- (112.3,4)

Vazifeleri son bulmuş ol-
(112.6,7)

Kapalı ol- (112.11)

Ehemmiyeti ol- (112.15)

Macar âilesinden ol- (112.19)

Âşık ol- (112.20,21)

Pek mes'ud ol- (112.22)

Fedâya râzı ol- (112.30)

Sahip ol- (113.8)

İlk Türk ve Macar âilesinin
talihini birleştirmiş ol-
(113.9,10)

Yola revan ol- (113.12)

İlk def'a ol- (113.24)

Macaristan'a gitmeye râzı ol-
(113.32)

Bertaraf ol- (114.1,2)

Muvaffak ol- (114.9)

Devamlı ol- (114.10,11)

İlk def'a ol- (114.23)

Râzı ol- (115.11)

Altun Dağları'nda (Altay)
çıkarılan plâtin ve altun

mâdenlerinin idâre merkezi ol-
(115.14,15,16)

Râzı ol- (115.26,27)

Bu son günün hâtırası ol-
(115.28)

Nişanlandıkları günün târihi ol-
(116.3,4)

Oynarken kıracak kadar yaramaz
ol- (116.5,6)

İlk def'a ol- (116.13)

Gözlerden bir hayâl gibi silen
katar kaybol- (116.17,18)

Müşkül ol- (116.20,21)

Dericilik sanayii ile ün salmış ol-
(116.30)

Yorgun ol- (117.15)

Demiryolu üzerinde bulunan
Temürlenk'in başkenti ol-
(117.18,19)

Ticâret alışverişinin merkezi ol-
(117.26)

İkiyüzbin kadar nüfusu ol-
(117.27,28)

Sünnî ol- (117.30)

Temürlenk tarafından tâmir
edilmiş ol- (118.2)

O zaman hâkimesi ol- (118.6,7)

İslâm memleketlerinin en
meşhuru ol- (118.14,15)

Yerli ahâli ol- (118.20)

Mevcut ol- (118.21)

Her işe sokulur bir kavim ol-
(118.22,23)

Muvaffak ol- (119.21)

- Mümkün ol- (119.30)
- Rusya’da pek makbul ol- (120.9)
- Ortak ol- (120.11)
- İran sınırını geçmeye muvaffak ol- (120.15)
- Vâsıl ol- (120.17)
- Dâhil ol- (120.18)
- Tam ol- (120.22,23)
- Oniki İmam’dan sekizinci ol- (120.27,28)
- Ehemiyyet kazanmasına sebep ol- (120.32)
- Baştanbaşa altunla kaplanmış ol- (121.10,11)
- Tatarlar ve Türkmenler tarafından def’alarca zaptol- (121.18,19)
- Sokakları geniş ve kaldırımlı ol- (121.30)
- İran Kaçar Hânedânı’nın kurucusu ol- (122.4,5)
- Mensup ol- (122.6)
- Bölgeye yakın ol- (122.7)
- Ziyâret yeri ol- (122.14,15)
- Emin ol- (122.21)
- Mânevî ve dinî ol- (123.12)
- Muvaffak ol- (123.16)
- Doğuda aramış ol- (123.19)
- Hindistan’a kadar dayanmış ol- (123.20,21)
- Kuvvetli hudutlar içinde kurulmuş bir hükûmet ol- (123.21,22)
- Çürük ol- (123.28)
- Geçici ol- (123.29)
- Türkiye sınırına girmeye muvaffak ol- (123.31,32)
- Macar asîlzâdesini barındıracak bir hâlde ol- (124.7,8)
- Vâkıf ol- (124.28)
- Güç ol- (125.5)
- Zâyi ol- (125.9)
- Muvaffak ol- (126.5)
- Müslüman ol- (126.24,25)
- Zindan ol- (127.4)
- Yanında Urdu lu ol- (127.15)
- Resimli ol- (128.7)
- Bahâdır Bey’in yanında kalmış ol- (128.5,6)
- Hayatına hâkim ol- (128.10)
- Ticâretle meşgul ol- (129.1)
- Gayet ucuz mal ol- (129.11)
- Mevcud ol- (129.12)
- Alt üst ol- (129.21)
- On odalı bir evcik tutmak ol- (129.25)
- Petrol, havyar ve deri mâmulâtı ol- (129.26,27)
- Emîn ol- (130.19)

3.13.1.1.1.3. “Yap-” İle Kurulan Birleşik Filler

- Araştırmalar yap- (8.25)
- Jimnastik yap- (10.14)
- Bir parça resim yap- (11.29)
- Millî bir vazife yap- (15.26)

Tahtadan yap- (17.3)	Yiğitlik, kahramanlık adına yap- (102.13)
Çam bölmelerinden yap- (25.12)	Gönül arzusu ile yap- (107.9,10)
Küçük bir proje bile yap- (43.12)	İki yüzük yap- (112.22)
Askerlik yap- (60.10)	Ticâret anlaşması yap- (120.5)
İncelemeler yap- (76.7,8,9)	Başkent yap- (121.22)
Manastıra doğru bir gezinti yap- (66.12)	

3.13.1.1.1.4. “Eyle-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Tâyin eyle- (7.2)	Kaydeyle- (66.10)
Dâvet eyle- (20.14)	Nakleyle- (91.22)
Tavaf eyle- (38.4)	Rûhunu i’zâz eyle- (102.24)
Îâde eyle- (43.19)	Keşfeyle- (103.3)
Katleyle- (46.1)	Tertib eyle- (105.3)
Muhafaza eyle- (58.9)	Teessüf eyle- (117.22)
Telkin eyle- (57.21)	İhyâ ve imlâ eyle- (122.27)
Lânet eyle- (60.2)	İzâle eyle- (129.17)
Kaybeyle- (60.11)	Karşı koymaya azmeyle- (130.20)
Îâde eyle- (62.23)	
İhyâ eyle- (65.18)	

3.13.1.1.1.5. “kıl-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Saygılı kıl- (11.7)
Mecbur kıl- (31.12)
Ölülere tahsis kıl- (35.7)
Hor ve hakir kıl- (85.29)
Öğle namazı kıl- (122.1)

3.13.1.1.1.6. “bulun-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Varlıklı bulun- (4.25)	Muntazam bulun- (16.16)
Berâber bulun- (11.16)	Resimleri bulun- (17.26)
Ağır ve vakur ve bilgili bir hanım bulun- (11.21)	Ural-Altaylı nesillere, hüviyetini, lisanını öğretecek bir mevkide bulun- (21.25,26)
Baykal Gölü’nün kuzey - doğusunda bulun- (13.2)	

Babadan toruna geçerken
dinlenmiş bulun- (29.30,31)
Mezhep işlerinde bulun- (31.8)
Temasta bulun- (31.28)
İdâreleri altında bulun- (32.23)
İnce güderiden iki gül bulun-
(33.15)
Gösterişte bulun- (33.26)
Gayet doğru bir mütalâada
bulun- (36.9)
Orhun nehri üzerinde bulun-
(40.13,14)
Güç bulun- (53.9,10)
Ergenekon'un Altay civarında
olduğunu rivâyet edenler bulun-
(54.1,2)
İslâh ve îcâd hassası bulun-
(59.7,8)
Mevcûd bulun- (59.11)
Bir esâsa bağlı bulun- (61.9,10)
Ak ve Karadeniz kıyılarında
bulun- (63.24,25)
Budist veyâ Şâman olması
ihtimâli bulun- (67.18,19)
On kadar genç Lama daha
bulun- (67.28,29)
Muharebede bulun- (68.4)
Yapılmış bulun- (72.23,24)
Bir kilometre ötede bulun-
(73.12)
Din ve milliyete karşı
mücadelede bulun- (75.17)

Bir güçlü milletin, bir de güçlü
medeniyeti çıkmış bulun-
(77.8,9)
Ciddîliğe yakışmayan
çocukluklarda bulun- (79.21,22)
Gömülü bulun- (79.29)
Tedarikli bulun- (80.2)
Harap bulun- (84.3)
Hâkkedilmiş bulun- (84.26)
Yalnız iki duvar arasında bulun-
(84.25,26)
İncelemelerde bulun- (89.12)
Fedakârlıkta bulun- (96.10)
Onunla nurlanmış bulun-
(97.1,2)
Bizimle beraber bulun-
(97.31,32)
İlerinizde bulun- (98.6)
Fazla ve yersiz açıklamalarda
bulun- (99.14,15)
Çok ustaca ve titizlikle işlenmiş
bulun- (106.17,18)
Ortasında silindir biçiminde
geniş bir deliği bulun-
(106.20,21)
Altun Dağları'nda (Altay)
çıkarılan plâtin ve altun
mâdenlerinin idâre merkezi
olmakla şöhret kazanmış bulun-
(115.14,15,16)
Uzarlarda seni düşünen bir
kadının bulun- (116.7,8)

İslâm medeniyet merkezi ehemmiyetini kazanmış bulun- (117.19,20)	Bilâl adına çıkarılmış bulun- (121.23)
Mezarı burada bulun- (120.29)	Körfez üzerinde bulun- (121.28,29)
Demiryolu üzerinde bulun- (117.18)	İncelemelerde bulun- (124.31)
Vefâsız ve hileci bulun- (118.23,24)	Mâbed, manastır ve kütüphânelerinde bulun- (125.28)
	İkramlarda bulun- (126.13)

3.13.1.1.2. Diğer Fiillerle Kurulan Birleşik Fiiller

“Bazı birleşik fiillerde, “*ol-*, *et-*, *kıl-*, *yap-*, *bulun-*, *başla-*” yardımcı fiilleri yerine asıl fiiller kullanılır. “*Yol al-*, *para ye-*, *boş ver-*, *baş kaldır-*, *yol ver-*, *şehit düş-*, *kan kustur-*, *türkü tuttur-*, *el koy-*, *diş bile-*, *yatağa düş-*” örneklerinde olduğu gibi bu yapıda yer alan kelimelerden biri veya hepsi, ya sözlük anlamlarını kaybetmiş, ya da deyimleşmiştir.” (Karahan, 2016, s.75).

Gönül Hanım söze karıştı: (33.1)

Macarca bir küfür savurdu ve Gönül Hanım’ı çekti, kaçtılar. (27.10,11)

Bu fedakârlığı, vatandaşları için örnek alınmaya değer bir çığır açacaktı. Türk târihine ettiği hizmete karşılık adı gökleri tutacaktı. (16.2,3)

Bu düşünce Tolun’a ağır geliyordu. (17.15)

Casus tehlikesi korkusuyla diğer masalara göz gezdirdi. (9.20)

Halbuki Kontun yaptıkları, Allah için söylüyorum, soğuk düşmüyor. (44.3,4)

Türklerde, canlı, mefkûreli, mâceracı adamlar çıkıp zorluk ve sıkıntıyı göze alarak, ilim ve târih uğruna buralara kadar seyyahat ettiklerini görecek, duyacak mıyım? (71.31/72.1,2,3)

Zamanın tahriblerine boyun eğdiler. (89.22,23)

Niçin, dedim, yan çiziyorsunuz, uzaklaşıyorsunuz ve kabul etmiyorsunuz? (103.8,9)

Mehmed Tolun Bey içini çekti: (108.8,9)

Rus mahallesinde göze çarpan başlıca şey, esefle görülen, burasını zapteden General Çernayef’in heykelidir. (117.10,11,12)

O zaman hâkimesi olan Hatun, şiddetle karşı koymuş ve Abdullah’ı bâzı şartlarla sulha râzı etmiştir. (118.6,7,8)

Bahadır Bey, içini çekerek dedi ki: (118.30)

Merv'den sonra zorluğun en büyüğü başgöstermişti: İran sınırını geçmek. (119.24,25)

Yalnız oğlunun o kadar uzun yolculuklara nasıl dayandığına bir türlü akıl erdirememiştir. (124.21,22,23)

Bugün bile hasta olan çocuklar, hattâ kuzular, bu taşın ortasındaki delikte biriken suya batırılır ve böylece derdlere derman aranmış. (106.23,24,25)

Sabahleyin erken kalkarak yola revan oldular. (113.11,12)

3.13.1.2. Bir Hareketi Tasvir Eden Birleşik Fiiller

“Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil ile bir tasvir fiilinin birleşmesinden meydana gelmiştir. Tasvir fiili, asıl fiile *yeterlik*, *ihtimal*, *tezlik*, *yaklaşma* vb. anlamlar katar.” (Karahana, 2016, s.77).

Tasviri fiillerin kullanım sıklığı incelendiğinde, romanda çok fazla yer almış bir kelime grubu olmadığı saptanmıştır. *Fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiil = birleşik fiil* yapısının Gönül Hanım'da çok sık kullanılmamış olduğu belirlenmiştir. Ancak, Gönül Hanım'da yer alan tasviri fiillerin güçlü, zengin ve incelikli olarak kullanıldığı görülmektedir.

“Bu birleşik fiiller, zarf-fiil eki taşıyan bir fiil unsuru ile bir tasvir fiilinden kurulur. Ana unsur başta, tasvir fiili sonda bulunur. Anlamı üzerinde bulunduran bu unsur *-A*, *-I*, *-Ip* zarf-fiil eklerinden birini taşır.” (Karahana, 2016, s.77).

fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiil = birleşik fiil

çöz + e + bil- = *çözebil-*, (8.27)

al + a + bil- = *alabil-*, (8.4)

çalış + a + bil- = *çalışabil-*, (8.21,23)

kaç + a + bil- = *kaçabil-*, (10.25)

oku + (y) a + bil- = *okuyabil-*, (45.10)

rastla + (y) a + bil- = *rastlayabil-*, (45.15,16)

uzat + a + bil- = *uzatabil-*, (124.32)

çık + ı + ver- = *çıkıver-*, (26.12,13)

unut + u + ver- = *unutuver-*, (23.26)

ol + u + ver- = *oluver-*, (11.23)

atla + (y) ı + ver- = *atlayıver-*, (8.25)

sal + ı + ver- = *salıver-* , (83.18)

şaş + ı + ver- = *şasıver-* , (105.10)

bul + u + ver- = *buluver-* , (127.5)

3.13.1.2.1. “(y) a +bil-” İle Kurulan Birleşik Füller

Anlayabil- (5.10)	Güvenebil- (46.31)
Belirtebil- (6.16)	Olabil- (51.8)
Bilgi alabil- (8.4)	Erişebil- (60.12)
Çalışabil- (8.21)	Olabil- (62.2)
Çalışabil- (8.23)	Kalabil- (62.10)
Çözebil- (8.27)	Kazıyabil- (77.15)
Konuşulabil- (9.3)	İfâde edebil- (87.29,30)
Kaçabil- (10.25)	Getirebil- (87.30)
Anlayabil- (15.24)	Bulunabil- (89.12)
Verilebil- (17.15)	Sayılabil- (106.19)
Gidebil- (22.14)	Açabil- (106.6)
Kurtulabil- (23.7)	Getirilebil- (108.23)
Kalabil- (30.15)	Sayılabil- (111.14)
Olabil- (31.17)	Olmayabil- (112.15)
Katlanabil- (32.9)	Fetholunabil- (118.11)
Söylenebil- (32.10)	Alabil- (119.31)
Anlayabil- (37.28)	Uzatabil- (124.32)
Okuyabil- (45.10)	Dönebil- (125.2)
Rastlayabil- (45.15,16)	Uzatabil- (125.19)
Öldürebil- (46.1)	Sevk edebil- (129.12,13)

3.13.1.2.2. “(y) ı + ver-” İle Kurulan Birleşik Füller

Atlayıver- (8.25)	Salıver- (83.18)
Oluver- (11.23)	Şasıver- (105.10)
Unutuver- (23.26)	Buluver- (127.5)
Çıkıver- (26.12,13)	Ediver- (128.25)
Bırakılıver- (28.26)	

“*Bil-, ver-, dur-, gel-, git-, kal-, koy-, gör-, yaz-*” yardımcı fiilleri asıl fiile *yeterlik, ihtimal, tezlik, devamlılık, beklenmezlik, yaklaşma* gibi anlamlar kazandırır.” (Karahan, 2016, s.77).

bil- : yeterlik, ihtimal (okuyabil-, yazabil-)

git-, koy-, gör-, dur-: devamlılık (sürüp git-, varıp git-, gide koy-, yalvarı gör-, düşünüp dur-)

ver-: kolaylık, tezlik (oluver-, çıkıver-)

yaz-: yaklaşma (öle yaz-, düşe yaz-)

gel-, kal-: beklenmezlik (çık gel-, şaş kal-)

Varlığından haberdar bile olmadığımız tarihimize âid yâdigârlardan Orhun, Turfan âbidelerinden, yazıtlarından, belgelerinden ırkımızın en yaman düşmanları olan Rus seyyahları sâyesinde bilgi alabildik. (8.1)

Ne kadar geçse de çalışabiliriz. (8.20)

Oralara atlayıveriniz, gidiniz, araştırmalar yapınız. (8.25)

Biz yardım eder, bağınızı çözebiliriz. (8.27)

-Bugün kaçabilsem ve sizin gibi bir yoldaş bulsam, fırsattan faydalanarak oralarda seyyahat için her türlü fedakârlığa hazırım, dedi. (10.25)

Gönül’ün... bâzan bir çocuk gibi saf, neş’eli cana yakın oluverişi kendisiyle görüşenlerin kalbinde mutlâka bir iz bırakırdı. (11.22)

İkibuçuk aydan beri bizi kovalayan dondurucu ayazların, kar tipilerinin eziyetlerini bir dakikada unutuverdik. (23.24,25,26)

Cümlesinin ilk kelimesinden Urga adı çıkıvermiştir. (26.12,13)

Sanmam ki İstanbul’da hattâ Anadolu’da bir câhil Türk bu türlü muameleye katlanabilsin. (32.7,8,9)

Cehâletin kara örtüsü altında ne gerçekler kaybolup gidiyor. (35.9,10)

Bu anlaşılmayan yazılardan başka Tibet’çe yazılmış bir takım Budi duâlarını hizmetçilerimiz yardımıyla okuyabildik. (45.8,9,10)

Kuyu başından, sulak yerlerden geçirmek şartıyla Karakorum’a kadar bize kılavuzluk edecek bir kılavuza da rastlayabildik. (45.13,14,15,16)

Bana itaat etmediğinizden dolayı sizi öldürebilirim. (45.26/46.1)

Gönül Hanım alaylı bir kakhaha salıverdi. (83.17,18)

Yatağımın içinde endişe ateşiyle dönerken, aylardan beri kendi kendime tekrarından bile çekindiğim bu gizli aşkın, bu kudsî hislerin bir an içinde gerçekleşmesine şaşıverdim. (105.7,8,9,10)

Bu büyük iş, bizim gibi güçsüz, kuvvetsiz, ancak hevesli bir sefer hey'etinin değil, muazzam bir devletin isteği ve harcamasıyla ancak yerine getirilebilir. (108.20,21,22,23)

Başı açık genç bir savaş adamının kafası olan bu heykelin gözlerinin uçları biraz çekik ve elmacık kemikleri biraz çıkık olmayaydı, eski Yunan heykellerinden san'at bakımından farksız, hattâ üstün sayılabilirdi. (111.10,11,12,13,14)

Onlardan yalnız Kül Tigin Âbidesi'nin ilk bölümünü alabildiler. (119.30,31)

Bu kadar sıkıntıya katlandıktan sonra Anayurd'un başka taraflarında da incelemelerde bulunmak üzere yolculuğumuzu uzatabilirdik. (124.30,31,32)

Bir iki yıl sonra buralara dönebileceğimizi farzettik ve vatan sevgisiyle seyahatimizi yarıda bıraktık. (125.1,2,3)

Anneciğine yalvar da o sana bir kızcağız buluversin. (127.4,5)

Bu konuda konuşulabilir. (9.3)

Deminden beri, hemşiresinin sitemlerinden dolayı uzayıp giden tartışmayı sabırla dinleyen Kaplanoğlu Ali Bahâdır Bey, Gönül Hanım'a dedi ki: (103.20,21,22)

“NOT: “*başla-*, *çalış-*, *iste-*” gibi aslında yardımcı fiil olmayan bazı fiiller, “-*mAyA başla-*, -*mAk iste-*, -*mAyA çalış-*” kalıpları içinde yardımcı fiil olarak da kullanılır ve birlikte kullanıldığı hareket isimlerini tasvir eder.” (Karahan, 2016, s.79).

3.13.1.2.3. “-*mAyA başla-*” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Yekdiğerlerinin dillerini öğrenmeğe ve birbirinden mânen istifâde etmeğe başla- (4.5,7)

Hava yağmurlu olduğundan bir lokantada oturup kitapları karıştırmağa başla- (5.3)

Oğlu Bahâdır da üniversiteden çıktıkdan sonra deri ticaretiyle meşgul olmağa başla- (10.7)

İlgilendirmeğe başla- (12.2)

Sizinle beraber titremeğe başla- (15.4,5)

Sevincinden ellerini çırpmağa başla- (18.2)

İnce kokularını serpmeğe başla- (23.17,18)

Gecenin hayalinden irkilmeye başla- (28.24)

Halkın dünyasına ve ahretine hükmetmeye başla- (38.19,20)

Bu sırada üstü Moğolca yazılı bir çift kudüm çalınmağa ve Şaman sağına, soluna çalkalanmağa başla- (39.6,7,8)

Söylenmeğe başla- (39.12)

Gürültülerle üstümüze inmeye başla- (46.9,10)

Sözler işitilmeğe başla- (48.11,12)

İnsanlığı mes'ud edememeye başla- (57.28,29)

Ağır gelmeye başla- (58.4)

Tapınmağa başla- (67.9)

Mâbedlerden en mühimlerini gezmeğe başla- (69.29,30)

Bize doğru gelen hayvanın hayâli belirmeğe başla- (74.1,2)

Boğazlamaya başla- (74.13,14)

Araştırılmaya, incelenmeye başla- (76.6,7)

Çalışmaya başla- (76.12,13)

İnmeğe başla- (81.8,9)

Önümüzdeki küçük göllerde, bataklıklardan çıkan milyonlarca sinekler gözlerimize girmeğe ve atlarımızı huylandırmağa başla- (81.9,10,11)

Koşmağa başla- (83.17)

Yazıları şöyle usulen incelemeye başla- (85.2)

Dikkatle duvarı yıkmaya başla- (87.22,23)

Dikkatle kazımağa başla- (89.26,27)

Güneş yıldızlarını, ışıklarını ufuklara saçarak ağır ağır yükselmeğe başla- (91.6,7,8)

Çözdüğümüz kitâbenin taşıdığı sözleri doğan güneşe karşı dönerek yüksek sesle okumağa başla- (91.17,18)

Gülmeye başla- (97.5)

Gülmeye başla- (98.20)

Ellerini çırpmağa başla- (99.21,22)

Bu vahşî çölün, çorak boşluğunda, pembe ve mâvi mûsikî nağmelerinden renk renk tatlı öpücükler yağdırmaya başla- (100.3,4,5,6)

Şiiri okumaya başla- (101.8)

Başımıza ışıklarını dökmeye başla- (104.7)

Bu sabah da çalışmağa başla- (107.25)

Mengüberdi ile konuşmaya başla- (109.6)

Kahkalarla gölmeye başla- (110.23)

Çırpınmağa başla- (111.7)

Yorulmaya başla- (114.9,10)

Aramağa başla- (130.10)

3.13.1.2.4. “-mAk iste-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Sonuçlarını anlamak iste- (5.19)

Bütün Asya’yı istilâ etmek iste- (19.5,6)

Yerli üniversiteler açmak iste- (19.22)

Asya’daki ırkdaşlarımızı aydınlatmak iste- (20.15)

Ecdad âyinine uymak iste- (24.15,16)

Moğol evinde yatmak iste- (25.20)

Hiddet etmek iste- (33.31)

Temizliği, pâklığı yakından görmek iste- (35.8)

Buranın en büyük deyrini “Maydari” mâbedini gezmek iste- (36.2,3,4)

Bir de Şaman görmek iste- (38.26,27)

Bu genişlikte koşmak değil, uçmak iste- (47.24,25)

Hayatımı size bağlamak iste- (50.12)

Söyleyişimi düzeltilmek iste- (52.23,24)

Kısa bir süre adını değiştirmek iste- (52.30)

Bu nazlı mahlûku yurmak iste- (53.21,22)

Sapana abanmak iste- (57.7,8)

Kalb yerine dimağımla hareket etmek iste- (57.8)

Ziyâret etmek iste- (68.9,10)

Birbirini tanımak iste- (68.23,24)

Bu konudaki incelemelerimi ayrıca neşretmek iste- (71.27,28)

Çadırlarımıza dönmek iste- (74.14)

Din ve milliyete karşı mücadelede bulunmak iste- (75.17,18)

Burada, yoldaşlarım uyanıncaya kadar hâtıralarımı, her gün geçen hâdiseleri yazdığım husûsî defterime yazmak iste- (77.25,26,27)

Saklanmak iste- (79.8)

Hava bozulmadan bu işi bitirmek iste- (80.26,27)

Atının önüne geçmek iste- (81.20)

Gözüm dönmüş, atımla beraber kazaya uğrayan Gönül'e doğru uçmak iste-
(81.27,28)

Yükseklerden yuvarlayıp paramparça etmek iste- (86.4,5)

Teftiş etmek iste- (88.23,24)

Ötedenberi beni düşündüren korkularımın sebeplerini i'tiraf etmek iste- (99.4,5)

Bahtsız bir hâle getirmek iste- (99.11)

İnsanlık biraz da sevmek, okşanmak, gülmek, kısacası yaşamak iste-
(102.11,12)

Vatani, dini, uğruna fedâ ettiğini söylemek iste- (104.4,5)

Hâtıralarımın arasından bu sahifeyi yırtmak, atmak iste- (106.7,8)

Gönül ile beraber bu çorak çöllerde yıllarca, asırlarca gezmek iste-
(107.13,14,15)

Tos vuruşmak iste- (110.22)

Her dakika bozulmak iste- (110.30,31)

Reddetmek iste- (111.31)

Bu çorak çöllerden uzaklaşmak iste- (112.7,8)

Yavuklusuna bir yâdigâr almak iste- (115.25,26)

Demiryolu ile Taşkent ve Buhârâ'dan Merv'den geçerek İran'a sokulmak iste-
(116.24,25,26)

Şehrin büyük caddelerini olsun görmek iste- (116.31)

Onunla evlenmek iste- (126.20)

Resimli olarak yayınlamak iste- (128.7)

Ticâretle meşgul olmak iste- (129.1)

Ufak tefek işler görmek iste- (129.2)

13.1.2.5. “-mAyA çalış-” İle Kurulan Birleşik Fiiller

Bir takım uydurma yorumlarla şahısları için fayda sağlamaya çalış- (58.17,18)

Bîçâre kadın bu beklenilmez saadet karşısında sevincinden ne yapacağını
şaşırmış ve ancak oğlunun arkasına, yanına ufak yastıklar yerleştirerek ve eliyle
kahveler pişirerek rahatını tamamlamaya çalış- (124.15,16,17,18,19)

3.14. KISALTMA GRUPLARI

“Kelime grupları ve cümlelerden yıpranma veya kalıplaşma yoluyla ortaya çıkan gruplardır.” (Karahana, 2016, s.79).

Kısaltma grupları da *Gönül Hanım*'da çok sık işlenmiş, yoğun olarak kullanılmış kelime gruplarıdır. Türkçenin karakteristik bir dil özelliği olarak, oynak yapısının (anlam bağlama göre değişir anlayışından hareketle) söz dizimi içinde kısaltma grupları; isim, sıfat ve zarf olarak görevler üstlenmişlerdir.

“Kısaltma grupları, iki isim unsurundan meydana gelir. Bu grupta ikinci unsur, genellikle bir nitelik ismidir. İkinci unsuru nitelik ismi olmayan kısaltma grupları da vardır.” (Karahana, 2016, s.80).

cana / yakın (dost), (11.23)	gayet / emin (olarak), (123.22)
peşi / sıra (gitmek), (85.30)	lâleden ibâret, (17.28)
zor / zoruna (traş olmak), (43.27)	yüz yüze, (34.7)
ardı / arkası (kesilmemek), (96.7)	yaldızlı kuleleriyle, (35.1,2)
sevinç / getiren (sağdıç), (99.23,24)	cehâletin kara örtüsü, (35.9)
göz / önüne (getirmek), (101.26)	karşı karşıya, (36.28)
üzüntü / perdesi (çekmek), (100.9)	sağına soluna, (39.7)
kendi / kendime (tekrarlamak), (105.8)	güçlü kuvvetli, (60.6,7)
gayrete / getirme (fikri), (9.28)	irili ufaklı, allı sarılı, (67.23,24)
	gözü dönmüş, (81.27)
	ötesinde berisinde, (86.31)
	baştan çıkarma, (98.25)
	dostça görüşme, (34.10)
	öteden beri, (99.4)

3.14.1. İsnat Grubu

“Unsurlarında çekim eki bulunmayan veya sadece birinci unsurunda iyelik eki bulunan kısaltma grupları (*isnat grubu*) *baş / açık (olarak), ayak / yalın (olarak), eli / açık (arkadaş), sohbeti / tatlı (insanlar), canı / tez (çocuk), cebi / dolu (adam), gözü / açık (adam), başı / boş (hayvanlar), eteği / son moda (kadın), iki düğmesi / kopuk (palto)*” (Karahana, 2016, s.80-81).

bıyığı / traşlı (adam), (13.26)
yüzde ellisi / aç (ahali), (21.22)

kirli / sarı (tozlar), (26.25)
 can / çekişen (âile fertleri), (27.14)
 açık / göz (tercüman), (41.2)
 eli / boş (çocuk), (17.6,7 /110.21)
 başı / açık (kadın), (111.10)
 tavırları / garib (zât), (112.16)
 evleri / taştan (mahalle), (121.30)
 sokakları / geniş (şehir), (121.30)

3.14.2. Yükleme Grubu

“Öbeğin ilk ögesi, yükleme eki (-ı / -i / -u / -ü) taşır. Yapma hali öbeğinin ikinci sırdaki ögesi, genellikle başka dillerden Türkçeye geçmiş sözlere, gerek yabancı dillerden gelme, gerekse Türkçe olsun, niteleyici konumundaki ikinci ögeden sonra bir yardımcı fiil ihtiyacı belirlemektedir; bu da bize, öbeğin kaynağının alıntı isimlere yardımcı fiil getirerek yapılan birleşik fiiller olduğunu göstermektedir. *Çocuğu terbiye; musluğu kontrol; sürüyü satış; parayı teslim; işini ihmal; geleceği merak; haksızlığı şikayet; programı takdir; suçunu inkâr; nefsi terbiye; kitabı tutuş; adımı sayış; yemeği hak.*” (Karaağaç, 2012, s.178,179).

Vazifesini / ifâ (etmek), (22.4)
 Hislerimi / tahlil (etmek), (81.23)
 Cihânı / düşman (etmek), (85.28)
 Teklifi / kabul (etmek), (113.11)
 Sakalını / traş (etmek), (124.24)

3.14.3. Yönelme Grubu

“Birinci unsuru yönelme hâli eki taşıyan kısaltma grupları (*yönelme grubu*) *oyuna / düşkün (çocuklar), geçmişe / bağlı (insanlar), sözüne / sadık (arkadaş), içe / dönük (çocuk), dile / kolay (işler), güzel sanatlara / meraklı (kız)*” (Karahan, 2016, s.81)

Tenkide / değer (4.16,17)	Saygıya / lâıyk (6.8)
Müracaata / mecbur (5.9)	Kabûle / mecbur (17.10)
İnzibata / me'mur (5.7)	Tarihimize / âid (8.1)
Keşfe / muvaffak (45.6,7)	Şerefe / lâıyk (8.10)
Taklide, benzeşmeye / sebep (6.1)	Cana / yakın (11.23)
	Yurduna / faydalı (16.5)

Aynı millî menşe'e / mensub
(20.17)
Ondördüncü yüzyıla / ait (21.4)
İhtisasa / âit (22.2)
Yola / revân (22.26,27)
Lama mezhebine / ait tapınaklar
(25.27)
İnsanlara / hâkim (27.24)
Ölüme / hazır (27.16)
Âhirete / âit (30.24)
Sükûta, mahremiyete / muhtaç
(36.28,29)
Ruhânî mesleğe / mensup
(45.16,17)
Turan ırkına / has (50.30)
İnsan oğluna / has (52.19)
Dîne / borçlu (56.27)
Dîne / şefkat (57.30)
Akla / yatkın (58.11,12)
Mezheblere / mensup (58.25)
Şartına / bağlı (63.32)
Davranışınıza / lüzum (69.7,8)
Târihimize / âid (71.30)
İstinsaha / mahsus (80.4,5)
Üç aya / yakın (85.15)
Cilveye / sebep (86.5)
Söyleyişine / uygun (88.1)

İkinci Unsuru Yönelme Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları

Körü / körüne (32.26)
Yüz / yüze (34.7)
Karşı / karşıya (36.28)
Zor / zoruna (43.27)
Harfi / harfine (71.17)

Mantığa / uygun (88.13,14)
Âbideye / dönük (89.18)
Kendimize / âid (98.12)
Kendine / has (101.8)
İsbata / hâcet (104.17)
İnançlarına / bağlı (109.2)
Keşfe / sebep (110.9)
Asîl davranışa / mukabil
(110,26)
Fedâya / râzı (112.30)
Aile inancına / bağlı (112.31)
Muhtelif milletlere / mensup
(115.19,20)
Sulha / râzı (118.8)
Türk ırkına / mensup (122.23)
Aynı ırka / mensup (123.5)
Kadere / bağlı (125.18)
Türklere / âid (125.29)
Damağımıza / zehir (127.3,4)
Başınıza / zindan (127.4)
Boğaz'a / nâzır (129.24,25)
Türk ve Tatar kızlarına / mahsus
(130.9)
Geleceğe / âid (130.16)
Hayvanlara / âid (128.5)
Hayatına / hâkim (128.10)

Kendi / hesabına (110.7)
Göz / önüne (101.26)
Kendi / kendime (105.8)
Yan / yana (115.29)
Kendi / kendine (128.12)

3.14.4. Bulunma Grubu

“Birinci unsuru bulunma hâli eki taşıyan kısaltma grupları (*bulunma grubu*) *arada / bir, dördte / üç, solda / sıfır, yükte / hafif, beş günde / bir*” (Karahana, 2016, s.82).

İki dilde / yazılı (5.8)	Milliyetde / aşırılık (75.14)
Haftada / bir (11.11)	Yüzde / dört, beş (76.17)
Yüzde / otuz (15.19)	Yüzde / dört (76.19)
Yüzde / yetmiş (21.6)	Yüzde / kırka, elliye (76.20)
Yüzde / onbeş (21.8)	Onda / sekiz (86.18)
Yüzde ellisi / aç (21.22)	Fikirde / açıklık (88.5)
Günde / beş ruble ücretle (25.18)	Görünüşte / lüzum (97.10,11)
Havada / takla (37.19)	Kalbinizde / kuvvet (98.17,18)
Çevremizde / yalnız (51.8)	Rûhumda / her an (104.20)
Onda / bir (56.15)	Kalbimde / bir boşluk (105.24)
Tercemede / güçlük (71.18)	Kayda / değer (116.28)
Üç dilde / yazılı (73.8)	Üçte / iki (117.29)

İkinci Unsuru Bulunma Hâli Eki Taşıyan Kısaltma Grupları

Güçsüzlük / içinde (yalvaran adam), (70.19)
Baş döndürecek / derecede (güzel), (81.4)
Sevinç / içinde (mutlu kız), (109.23)
Bahçe / içinde (ev), (129.24)
Hayretler / içinde (koşarak), (121.9)

3.14.5. Uzaklaşma Grubu

“Birinci unsuru uzaklaşma hâli eki taşıyan kısaltma grupları (*uzaklaşma grubu*) *içten / pazarlıklı (çocuk), kendisinden / emin (adam), benden / gizli (iş), gözden / ırak (dostlar), yandan / çarklı (kahve)*” (Karahana, 2016, s.82).

Türklerden / başka (millet), (3.17,18)	Kardan / bembeyaz (sokak), (16.20)
Asâletinden, namusundan, metanetinden / emin (halk), (11.1)	Gül ve lâleden / ibâret (bahçe), (17.27,28)
	Odundan / mürekkep (evler), (26.17)

- Çadırlardan / ibâret (yerler),
(28.12)
- Şamânilikten, putperestlikten /
kalma (âdet), (37.9,10)
- Asîl sülâleden / bir Şaman
(kadın), (38.28,29)
- Tatarlardan / mürekkep (ahali),
(42.26,27)
- Zatürreden / rahatsız (adam),
(46.25,26)
- Odun külünden / bir mânia ile
çevrili (çadırlar), (47.11)
- Bundan / memnun (halk),
(52.29)
- Vicdan terbiyesinden / ibâret
(yaşam), (58.5)
- Çiftçiden / mürekkep (halk),
(63.13)
- Tepeden / inme (sözler), (68.30)
- Çimenlerden / yeşil (doğa),
(74.11)
- Ural-Altay ırkından / azma
(millet), (75.9)
- Kelimedden / ibâret (söz), (76.18)
- Askerlikten / başka (bilgi),
(78.3)
- Ezelden / namzed (insan),
(82.23)
- Duvarдан / perde (biçiminde
ev), (85.21)
- Benden / mutlu (insan), (99.27)
- Kendiliğinden / hasıl (olan söz),
(105.28,29)
- San'at bakımından / farksız
(heykel), (111.13)
- Biri parmağından / yâkutlu
(yüzük), (113.1)
- Ecdaddan / kalma (yüzük),
(113.3,4)
- Moğol'dan / ibâret (halk),
(113.21)
- Gelecekten / güvenli (yaşam)
(123.22,23)
- Sıkıntıdan / ibâret (hayat),
(127.20)
- Neticeden / biçâre (genç),
(127.21)

Birinci Unsuru Uzaklaşma Hâli, İkinci Unsuru Yönelme Hâli Eki Taşıyan

Kısaltma Grupları

- Baştan / başa (süslemeli), (6.3)
- Birden / bire (beliren sima), (29.8)
- Baştan / başa (altın kaplama), (38.12)
- Boynundan / göğsüne (sarkan zincir), (79.14)
- Ezelden / ebede (doğru yükselen şeref), (95.4)
- Doğudan / batıya (yayılmış halk), (123.15,16)

3.14.6. Vasıta Grubu

“Birinci unsuru vasıta hâli eki taşıyan kısaltma grupları (*vasıta grupları*) *seninle / dost (insanlar), bayrakla / süslü (sınıf), sırmayla / işli (cepken), parayla / yüklü (olarak)*” (Karahan, 2016, s.83).

Kelimelerle / karışık (lafızlar), (5.12)

İhtisasıyla / ilgili (i'tirâz), (19.8)

Leşlerle / çevrili (sokaklar), (34.23)

Ağaçlarla / çevrili (evler), (117.1)

Surlarla / çevrili (yerler), (117.24,25)

Temkinle / dolu (nasihat), (129.9)

3.14.7. Eşitlik Grubu

“Birinci unsuru eşitlik eki taşıyan kısaltma grupları (*eşitlik grubu*) *sayıca / fazla (düşman), zekâca / üstün (çocuklar), vücutça / zayıf (insanlar), kendilerince / haklı (sebepler)*” (Karahan, 2016, s.83).

Eski târihçilerce / Kidarid (diye bilinen bölge) (7.23)

İri uzunca / gözlere (sahip kız), (11.18)

Sarhoşça / bir selâm (veren Macar), (13.27)

Trenin uzunca / durduğu (istasyon) (16.31)

Uzunca / yenli (entari), (90.19)

Yavaşça / birkaç (kelime söyleyen ihtiyar), (96.3)

Ustaca ve titizlikle / işlenmiş (elbise), (106.17,18)

Âilece / uğur saydığımız (yüzük), (113.7)

Türkmenler'ce / dâima hakir (görülen ırk), (118.24,25)

Epeyce / Arab asıllı (halk), (118.28)

SONUÇ

Cümlenin kuruluşunda görevli dil birlikleri olan kelime grupları, anlamlı bir bütünlüğe sahiptirler. Kelime ve kelime gruplarının kullanılış esasları, söz diziminin işlevsel/oynak yapısı dilin zenginliğini ve inceliklerini göstermesi bakımından önem arz eder.

Bu çalışmayla söz dizimine esas teşkil eden kelime grupları üzerine yapılacak araştırma ve incelemelere, dil ve üslup üzerine yapılacak çalışmalara katkı sağlamak hedeflenmiştir. Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun *Gönül Hanım* romanında kullanılan kelime grupları, sayfa ve satır numaraları belirtilerek tespit edilmiştir. Daha sonra kelime grupları yapıları ve kullanılışları yönünden incelenmiştir.

Gönül Hanım romanında incelenen 14 kelime grubu ve kullanım sıklıkları tablo hâlinde şöyle gösterilebilir:

	Kelime Grupları	Romanda Kullanım Sıklığı
1	Sıfat Tamlaması	2756
2	İsim Tamlaması Belirtili İsim Tamlaması: 1101 Belirtisiz İsim Tamlaması: 873	1974
3	Birleşik Fiil Grubu	957
4	Edat Grubu	827
5	Bağlama Grubu	745
6	Sıfat-Fiil Grubu	672
7	İsim-Fiil Grubu	587
8	Zarf-Fiil Grubu	315
9	Kısaltma Grubu	202
10	Unvan Grubu	201
11	Tekrar Grubu	158
12	Birleşik İsim Grubu	110
13	Sayı Grubu	59
14	Ünlem Grubu	19

Toplam Kullanılan Kelime Grubu Sayısı	9.582

Gönül Hanım romanındaki kelime grupları hakkında genel olarak ulaşılan değerlendirme ve çıkarımları maddeler hâlinde şöyle sıralayabiliriz:

1. *Gönül Hanım*'da en fazla kullanılan kelime grubu *sıfat tamlamaları*dır. *Gönül Hanım*, 2756 sıfat tamlamasının kullanıldığı, sıfatlardan azami surette yararlanılarak güçlü sıfat tamlamaları ile oluşturulmuş bir romandır. Eserde kendisini gösteren bu hususiyetler, sıfatların kullanım sıklığı, Türkçenin ne denli zengin ve incelikli bir tasvir gücünün olduğunu ortaya koymaktadır.

2. *İsim tamlamaları*, *Gönül Hanım* romanında sıfat tamlamalarından sonra en fazla kullanılan kelime grubudur. 1974 kelime grubu belirtili ve belirtisiz isim tamlamaları olmak kaydıyla romanın bütününde varlığını gösterir. Bu yönüyle *Gönül Hanım*, Türkçenin oynak/işlevsel yapısını ihtiva eden isim tamlamalarını bünyesinde barındıran, Türk edebiyatının zengin isim yoğunluğuna sahip romanlarından biridir.

3. *Gönül Hanım*'da 957 *birleşik fiil* tespit edilmiştir, birleşik fiillerin kullanım hususiyetine bakıldığında *Gönül Hanım* romanı bu yönüyle Türkçenin ne denli zengin fiil yapısına sahip olduğunu kanıtlar niteliktedir. *Kıl-* ve *eyle-* ana yardımcı eylemleriyle kurulan birleşik fiillerin sayısı ise oldukça azdır. Birleşik fiillerin isim unsurlarının *işletim/çekim* eklerini aldığını gösteren birçok örnek de romandan hareketle tespit edilmiştir. Yine birleşik fiillerin isim unsurlarının, sıfat-fiilden oluşmuş örneklerinin çok sayıda mevcut olduğu görülmüştür.

Tasviri fiillerin kullanım sıklığı incelendiğinde, romanda çok fazla yer almış bir kelime grubu olmadığı saptanmıştır. *Fiil + zarf-fiil eki + yardımcı fiil = birleşik fiil* yapısının *Gönül Hanım*'da çok sık kullanılmamış olduğu belirlenmiştir. Ancak, *Gönül Hanım*'da yer alan tasviri fiillerin güçlü, zengin ve incelikli olarak kullanıldığı görülmektedir.

4. *Edat grupları*, söz dizimi içerisinde isim, sıfat ve zarf olarak görev alırlar. Kelime gruplarının kullanım sıklığı içerisinde edat grupları *Gönül Hanım* romanında yoğun olarak kullanılan kelime gruplarından biridir.

5.Bağlama grupları, Gönül Hanım'ın esnek dil ve anlatımına bağlı olarak, cümle içerisinde isim, sıfat ve zarf olarak görev almışlardır. Gönül Hanım romanında uzun cümle yapısına sahip örneklerin varlığı bağlama gruplarının işlevsel olarak kullanıldığının göstergesidir.

6.Sıfat-fiil grubunun kullanımı, romanın bütününe yayılan kelime grupları içerisinde güçlü sıfat tamlamalarının kullanılmasına bağlı olarak yoğun kullanılan kelime grubu olma özelliğine sahiptir. Böyle bir hususiyetin varlığı Gönül Hanım romanının kelime gruplarından, sıfat-fiil grubunun kullanım yönünden zengin olduğunun göstergesidir.

7.Gönül Hanım, kelime gruplarından *isim-fiil grubunu* da bünyesinde ihtiva eden ince bir üsluba sahip eserlerdendir.

8.Zarf-fiil gruplarının varlığı, Gönül Hanım romanında uzun tümceler kullanılarak, güçlü ve sağlam temeller üzerinde kurulmuştur. Böylesine güçlü ve uzun kelime gruplarına sahip cümlelerin kullanılması Türkçenin canlı, kıvrak ve anlam yoğunluğuna sahip bir dil olduğunu kanıtlar niteliktedir.

9.Kısaltma grupları da Gönül Hanım'da çok sık işlenmiş, yoğun olarak kullanılmış kelime gruplarıdır. Türkçenin karakteristik bir dil özelliği olarak, oynak yapısının (anlam bağlama göre değişir anlayışından hareketle) söz dizimi içinde kısaltma grupları; isim, sıfat ve zarf olarak görevler üstlenmişlerdir.

10.Unvan grubu, Gönül Hanım'ın şahıs kadrosuna bağlı olarak kullanım sıklığına bakıldığında az kullanılan kelime gruplarıdır. Romanda sürekli olarak tekrar eden, romanın asıl kişisi olması yönüyle ve dahi romana ismini vermiş olan Gönül Hanım, aynı zamanda en sık kullanılan unvan grubudur.

11.Tekrar grupları da Gönül Hanım'da çok sık olarak kullanılan kelime gruplarıdır. Tekrar gruplarının yoğun olarak kullanılması romanda anlatımı kuvvetlendirerek canlı bir üslubun oluşmasına katkı sağlamıştır.

12.Birleşik isim grubu, Gönül Hanım'da az kullanılan kelime grupları arasındadır. Sıfat tamlamalarının tamlananı özel isme sahipse eğer bu gruplar birleşik isim grubu oluştururlar. Unvan grupları da zaman içerisinde birleşik isme dönüşebilirler.

13. Gönül Hanım romanında *sayı gruplarının* genel itibariyle bitişik olarak yazıldığı tespit edilmiştir: *Binikiyüz*, (68.7). *Yüzbin*, (70.9). *Dörtüyzelli*, (3.15). *Oniki*, (4.3). *Yirmidört*, (6.14). *İkiyüz* (83.7) vb.

14. *Ünlemler* cümle kuruluşunda yer almazlar. Bu yönüyle cümle dışı unsur olarak, hitap bloku içerisinde değerlendirebileceğimiz ünlem grupları, tümcede herhangi bir yerde görev alarak anlamsal yoğunluğu kuvvetlendirirler. Ünlem grubu, Gönül Hanım romanında en az kullanılmış olan kelime grubudur.

Genel olarak *Gönül Hanım* romanında *Orhun Kitabeleri* ile ilgili metinler hariç tutulmak üzere 9.582 kelime grubu tespit edilebilmiştir.

Romanda en fazla kullanılan kelime grubu *sıfat tamlamalarıdır*. İsim tamlamalarından ise *belirtili isim tamlamaları* kullanımının sayıca/yoğunluk itibariyle *belirtisiz isim tamlamalarından* daha fazla olduğu tespit edilmiştir. En az kullanım sıklığına sahip olan kelime grupları ise *sayı grubu* ile *ünlem* gruplarıdır.

Bütüncül olarak değerlendirildiğinde bu çalışmada kelime gruplarının cümle ve diğer kelime grupları ile ilişkisi, hangi görevlerde kullanıldıkları örneklerle belirlenmeye çalışılmıştır.

Kelime gruplarının tümceye kattığı anlamsal derinlik ve Türkçenin zenginlikleri, incelikleri, daha önce konuyla ilgili yapılmış çalışmalarda olduğu gibi irdelenmeye çalışılmıştır.

Kelime gruplarının kullanım sıklığına bakılarak, seçilen kelimelerin, Türkçenin kullanım olanaklarından hareketle romanda nasıl ve ne şekilde işlendiğine dikkat edilerek, Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun dili ve üslubu hakkında genel çıkarımlara varmak/ulaşmak asıl gayedir.

Gönül Hanım, içerik yönüyle *sıfat tamlamalarının* fazla kullanıldığı bir romandır. Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun dili ve üslubunu belirleyen kriterleri dönem, eser ve üslup bağlamında değerlendirdiğimizde, Servet-i Fünûn ruhunu yansıtan duyuş ve düşünüş tarzının tesirleri açıkça görülür. Romanda sıfat tamlamalarının ve isim unsurlarının sıklıkla kullanılması Servet-i Fünûn dönemi romanlarının içe dönük pasif karakterlerinin dilsel ifadesinin bir yansıması olarak görülebilir.

KAYNAKÇA

- Aktan, Bilâl, (2009), *Türkiye Türkçesinin Söz Dizimi*, Gazi Kitabevi, Ocak, Ankara.
- Aktaş, Şerif, (2002), *Edebiyatta Üslûp ve Problemleri Üzerine*, Akçağ Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- Akyüz, Kenan, (1995), *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri, 1860-1923*, İnkılâp Kitabevi, İstanbul.
- Altun, Mustafa, (2011), *Türkçede Kelime Grupları Çözümlemeleri “Türk Romanlarından Örneklerle”*, MVT Yayıncılık, İstanbul.
- Alyılmaz, Cengiz, (1994), *Orhun Yazıtlarının Söz Dizimi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Tez Yöneticisi Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz, Erzurum.
- Argunşah, Hülya, (2011), *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000)*, Grafiker Yayınları, 6. Baskı, Ankara.
- Atabey, İbrahim, (1998), *Türkiye Türkçesi ve Kırgız Türkçesinin Kelime Grupları Bakımından Karşılaştırılması*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Bölümü Türk Dili Anabilim Dalı Doktora Tezi, Tez Danışmanı Prof. Dr. Ahmet Bican Ercilasun, Ankara.
- Banguoğlu, Tahsin, (2015), *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 10. Baskı, Ankara.
- Baskakov, A.N., Çev. Karaca, Selim, (2016), *Çağdaş Türkçede Kelime Grupları*, Kesit Yayınları, İstanbul.
- Bilgegil, M. Kaya, (1984), *Türkçe Dilbilgisi*, Dergâh Yayınları, 3. Baskı: Şubat, İstanbul.
- Bozkurt, Fuat, (2010), *Türkiye Türkçesi, Türkçe Öğretiminde Yeni Bir Yöntem*, Kapı Yayınları, 4. Basım: Ocak, İstanbul.
- Börekçi, Muhsine, (2015), *Söz Dizim Kuramları Bağlamında Türkçe Söz Dizimi*, Turkish Syntax In Point Of Syntax Theories”, TURKISH STUDIES - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. H. Ömer Karpuz Armağanı), Volume 10/16 Fall 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8986>, p. 355-370.

- Çatıkkaş, M. Atâ, (2001), *Örnekli ve Uygulamalı Türk Dili Kılavuzu*, Alfa Yayınları, 3. Baskı: Nisan, İstanbul.
- Çotuksöken, Yusuf, (2012), *Türkçe Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Papatya Yayıncılık Eğitim, 2. Basım: Ekim, İstanbul.
- Daşdemir, Muharrem, (2000), *Dedem Korkut Kitabı'nın Söz Dizimi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Tez Yöneticisi Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz, Erzurum.
- Delice, H. İbrahim, (2012), *Türkçe Sözdizimi*, Kitabevi Yayınları, 4. Baskı: İstanbul.
- Demir, Nurettin- Yılmaz, Emine, (2006), *Türk Dili El Kitabı*, Grafiker Yayıncılık, 3. Basım, Ankara.
- Demirci, Kerim, (2017), *Kelime Bilgisi El Kitabı*, Anı Yayıncılık, Genişletilmiş 2. Baskı: Ankara.
- Deny, Jean, (1943), *Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi)*, Tercüme: Ali Ulvi Elöve, Maarif Vakfı Yay., İstanbul.
- Devellioğlu, Ferit, (2008), *Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik Lûgat, (Eski ve Yeni Harflerle)*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara.
- Durukan, Erhan, (2010), *Türkiye Türkçesinde Sözcük Grupları ve Öğretimi Üzerine*, A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi [TAED] 43, Erzurum, s.145-166.
- Ediskun, Haydar, (1999), *Türk Dil Bilgisi (Sesbilgisi-Biçimbilgisi-Cümlebilgisi)*, Remzi Kitabevi, Yedinci Basım, İstanbul.
- Eker, Süer, (2013), *Çağdaş Türk Dili*, Grafiker Yayınları, 8. Baskı, Ankara.
- Enginün, İnci, (2012), *Yeni Türk Edebiyatı Tanzimat'tan Cumhuriyet'e (1839-1923)*, Dergâh Yayınları, 6. Baskı, İstanbul.
- Erdem, Mevlüt – Sarı, Mustafa, (2010), *Sözcük Türlerinin Sözcük Öbekleriyle İlişkisi*, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/4 Fall 2010, s.321-335.
- Ergin, Muharrem, (2009), *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul.
- Erkul, Rasih, (2007), *Cümle ve Metin Bilgisi*, Anı Yayıncılık, 2. Baskı: Eylül, Ankara.
- Ertane Baydar, Arzu, Sema – Baydar, Turgut, (2001), *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları*, A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, Sayı 16, Erzurum.
- Gece, K. Mehmet, (1992), *Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Hikâyelerinde Kelime Grupları ve Sözdizimindeki Fonksiyonları*, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 7(1), s.45-57.

- Gencan, Tahir Nejat, (1979), *Dil Bilgisi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Gözden Geçirilmiş 4. Baskı, Ankara.
- Gökalp, Ziya, (1999), *Türkçülüğün Esasları (Millî Klasikler)*, Millî Eğitim Basımevi, İstanbul.
- Gökdayı, Hürriyet, (2010), *Türkiye Türkçesinde Öbekler*, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/3 Summer.
- Grönbech, K., Çev. Akalın, Mehmet, (2011), *Türkçenin Yapısı*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- Hatiboğlu, Vecihe, (1963),(1988) “*Kelime Grupları ve Kuralları*” Türk Dili Araştırmaları Yıllığı, (TDAY-Belleten), S.234., s.203-244, Ankara.
- Hatiboğlu, Vecihe, (1972), *Türkçenin Sözdizimi*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Hengirmen, Mehmet, (1999), *Dilbilgisi ve Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Engin Yayınevi, Birinci Basım, Ağustos, Ankara.
- Hepçilingirler, Feyza, (2005), *Türkçe Dilbilgisi*, Remzi Kitabevi, 3. Basım: Şubat, İstanbul.
- Ismayılova, Khatira, (2017), *Anar'ın Hikâyelerinde Kelime Grupları*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Vol/Cilt:4, No/Sayı:11, 2017, s.496-510.
- Kahraman, Tahir, (2010), *Öbek, Takım (Tamlama) ve Belirteç Takımı (Zarf Tamlaması)*, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 5/2 Spring 2010, s.1159-1172.
- Kaplan, Mehmet, (2009), *Tevfik Fikret, Devir – Şahsiyet – Eser*, Dergâh Yayınları, 12. Baskı, İstanbul.
- Kaplan, Mehmet, (2012), *Kültür ve Dil*, Dergâh Yayınları, 30. Baskı, İstanbul.
- Kara, Funda, (2001), *Namık Kemal'in Mektuplarında Söz Dizimi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Tez Yöneticisi Prof. Dr. Efrasiyap Gemalmaz, Erzurum.
- Karaağaç, Günay, (2012), *Türkçenin Söz Dizimi*, Kesit Yayınları, beşinci baskı, İstanbul.
- Karahan, Leylâ, (2012), *Türkçede “-DAN biri” Yapılı Kelime Grupları Üzerine*, Dil Araştırmaları, Sayı:11, Güz, s.9-15. VII. Uluslararası Türk Dili Kurultayı'nda sunulan bildiri metnidir (24-27 Ekim 2012, Ankara).

- Karahan, Leylâ, (2016), *Türkçede Söz Dizimi*, Akçağ Yayınları, 23. Baskı, Ankara.
- Karaörs, Metin, (1991), *Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi'nin Kelime Grupları, Cümle ve Cümle Çeşitleri (Sentaks) Bakımından Karşılaştırılması*, Büyük Azerbaycan Kongresi'nde Sunulan Tebliğ, Bakü, Mayıs, s.129-144.
- Karaörs, M. Metin, (2005), *Türk Lehçelerinde Karşılaştırmalı Şekil ve Cümle Bilgisi (Cümle Tahlilleri)*, Akçağ Yayınları, 1. Baskı: Ankara.
- Kerimoğlu, Caner, (2006), *Türkçe Dil Bilgisi Öğretiminde Söz Dizimi ile İlgili Kabuller Üzerine I (Kelime Grupları)*, Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 20: s. 106-118.
- Kerimoğlu, Caner, (2016), *Sözcük Öbeği Olarak Cümle ve Bir Öbek Önerisi*, Türkiyat Mecmuası, c. 26/2, s.241-245
- Koç, Nurettin, (1992), *Açıklamalı Dilbilgisi Terimleri Sözlüğü*, İnkılâp Kitabevi, Anka Ofset, Cağaloğlu İstanbul.
- Koç, Nurettin, (1996), *Yeni Dilbilgisi*, İnkılâp Kitabevi, 3. Baskı, İstanbul.
- Koç, Nurettin, (2001), *Kelime Grubu Üzerine*, Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi, S:598, s.491-497. Ekim.
- Korkmaz, Ramazan, (2011), *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı (1839-2000)*, Servet-i Fünun Edebiyatı, Grafiker Yayınları, 6. Baskı, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep, (1992), *Grammer Terimleri Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Kükey, Mazhar, (1975), *Uygulamalı Örneklerle Türkçenin Sözdizimi*, Kardeş Matbaası, İstanbul.
- Kültürel, Zuhâl, (2009), *Türkiye Türkçesi Cümle Bilgisi*, Simurg Kitapçılık Yayıncılık ve Dağıtım Ltd. Şti. I. Baskı: İstanbul.
- Müftüoğlu, Ahmed Hikmet, Haz. Tevetoğlu, Dr. Fethî, (1971), *Gönül Hanım*, Millî Eğitim Basımevi, Birinci Basılış, İstanbul.
- Özbek, Gökhan - Karaca, Oktay Selim, (2016), *Çağdaş Türkçede Kelime Gruplarının İşlevsel Tasnifi Üzerine*, About The Functional Classification Of The Word Groups In Modern Turkish”, *Turkhis Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140,(Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/4 Winter 2016,ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9114>, p. 703-738.

- Özçelik, Sadettin – Erten, Münir, (2005), *Türkiye Türkçesi Dilbilgisi*, Kişisel Yayınlar, Diyarbakır.
- Özkan, Mustafa - Sevinçli, Veysi, (2015), *Türkiye Türkçesi Söz Dizimi (Kelime Çözümlemeli)*, Akademik Kitaplar, Yedinci Baskı, İstanbul.
- Özmen, Mehmet, (2016), *Türkçenin Sözdizimi*, Karahan Kitabevi, Gözden Geçirilmiş / Genişletilmiş 2. Baskı: Ekim, Adana.
- Parlak, Hatice, Editör: Mustafa Durmuş, (2010), *Türk Dili El Kitabı*, Grafiker Yayınları, 2. Baskı: Ankara.
- Şeyda, Arzu, (2011), *Mehmet Akif Ersoy'un Safahat'ında Söz Dizimi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Doktora Tezi, Tez Yöneticisi Prof. Dr. Muhsine Börekçi, Erzurum.
- Tanpınar, Ahmet Hamdi, Hazırlayan: Kerman, Zeynep, (2011), *Edebiyat Üzerine Makaleler*, (Ahmet Hikmet Müftüoğlu, İslâm Ansiklopedisi, Cilt 1, Millî Eğitim Basımevi, 1965, s. 183-184.) Dergâh Yayınları, 9. Baskı: Kasım, İstanbul.
- Tansel, Fevziye Abdullah, *Ahmet Hikmet Müftüoğlu, Hayatı ve San'atı*” Türkiyat Mecmuası, C IX, s.1-34, 1951, Ankara.
- Tdk, (2011), *Türkçe Sözlük*, 11. Baskı, Ankara.
- Tdk, (2012), *Yazım Klavuzu*, 27. Baskı, Ankara.
- Tevetoğlu, Fethi, (1951), *Büyük Türkçü Müftüoğlu Ahmed Hikmet*, Millî Eğitim Basımevi, Türk Kültür Eserleri Serisi, Ankara.
- Tuncer, Hüseyin, (2017), *Ahmet Hikmet Müftüoğlu*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Birinci Baskı: Mart, Ankara.
- Türkiye Diyanet Vakfı, İslâm Ansiklopedisi: *Muhammediyye – Münâzara* Ankara: TDV, 2006. 31. c. (XVI, 581 s.)
- Uslu, Mustafa, (2007), *Ansiklopedik Türk Dili ve Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Yağmur Yayınları, İstanbul.
- Usta, Halil İbrahim, (2000), *Türkiye Türkçesinde Kelime Grupları İle İlgili Bir Sınıflandırma*, Türk Dili, S:579, Mart, s.209-216.
- Usta, Halil İbrahim, (2009), *Kelime Gruplarını Nasıl Tasnif Edelim?* Türkçenin Söz Dizimi ve Türk Edebiyatında Üslûp Arayışları, c.1 Türkçenin Söz Dizimi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Kongresi UTEK 2007 27-28 Ağustos 2007 Bildiriler, İstanbul.
- Üstünova, Kerime, (2010), *Dil Bilgisi Sorunları*, Kesit Yayınları, birinci baskı, İstanbul.

Vardar, Berke, (2007), *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*, Multilingual / 2. Baskı:
Matbaa 70 Ltd Şti., Matbaacılar Sitesi, Topkapı İstanbul.
Yıldız, Bayram, (2006), *Kelime ve Kelime Grupları Açısından Nutuk*, s. 669-680.

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLERİ

Adı ve Soyadı :Uygar ÖRTLEK
Doğum Yeri :Osmaniye / Kadirli
Adres :Orhan Gazi Mahallesi, Buruk Caddesi, 38/1,
Sarıçam/ADANA
İletişim :uygarortlek@hotmail.com
0533 462 16 17

EĞİTİM BİLGİLERİ

2007/2011: Anadolu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi.

2009/2013: Atatürk Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

10.12.2014: Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Pedagojik Formasyon Sertifikası.

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

OSMANİYE KORKUT ATA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 21/08/2019

Tez Başlığı / Konusu: GÖNÜL HANIM ROMANINDA KELİME GRUPLARI

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 340 sayfalık kısmına ilişkin, 21/08/2019 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme tiplerinden biri uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 18'dir.

Filtreleme Tip 1 (maksimum %30)

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça dâhil,
- 3- Alıntılar dâhil.

Filtreleme Tip 2 (maksimum %10)

- 1- Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- 2- Kaynakça hariç,
- 3- Alıntılar dâhil,
- 4- 5 Kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

Adı Soyadı: UYGAR ÖRTLEK

Öğrenci No: 15YLTD1107

Anabilim Dalı: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Programı:

Statüsü: Y.Lisans Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

ENSTİTÜ ONAYI

UYGUNDUR.
Arş. Gör. Erdem KURKÇI

Dr. Öğr. Üyesi. Abdullah DEMİRAL

